

**Starptautiskā profesionālo
grāmatvežu ētikas Kodeksa
rokasgrāmata**

tostarp

Starptautiskie Neatkarības standarti

2022. gada izdevums

International Federation of Accountants®
529 Fifth Avenue
New York 10017 USA

Šo publikāciju ir sagatavojuši Starptautiskā Grāmatvežu federācija (*International Federation of Accountants — IFAC*®). Tās misija ir strādāt sabiedrības interesēs, atbalstot augstas kvalitātes starptautisko standartu izstrādi, veicinot šo standartu ieviešanu un īstenošanu, veicinot profesionālu grāmatvežu organizāciju attīstību un aizstāvēt sabiedrības intereses. Šo publikāciju drīkst lejupielādēt personiskai lietošana vai iegādāties Starptautiskās Grāmatvedības ētikas standartu padomes (*Ethics Standards Board for Accountants® — IESBA*®) tīmekļa vietnē: www.ethicsboard.org.

Profesionālu grāmatvežu Ētikas Kodeksa (*International Code of Ethics for Professional Accountants™ (including International Independence Standards™)*), publiskoto projektu, konsultatīvo dokumentu un citu IESBA publikāciju izdošanas tiesības un autortiesības pieder IFAC.

IESBA un IFAC nav atbildīgas par zaudējumiem, kas radušies jebkurai pusei rīkojoties vai atturoties no rīcības saistībā ar šajā publikācijā iekļautajiem materiāliem, neatkarīgi no tā, vai šādi zudumi ir radušies nevērīgas rīcības rezultātā vai citādāk.

Jēdzieni “International Ethics Standards Board for Accountants”, “*International Code of Ethics for Professional Accountants™ (including International Independence Standards™)*”, “International Federation of Accountants”, “IESBA”, “IFAC”. IESBA logotips un IFAC logotips ir IFAC tirdzniecības zīmes vai reģistrētas tirdzniecības zīmes un IFAC pakalpojumu zīmes ASV un citās valstīs.

Autortiesības © 2022. gada septembris, pieder Starptautiskajai Grāmatvežu federācijai (*International Federation of Accountants — IFAC*). Visas tiesības aizsargātas. Šī dokumenta atveidošanai, uzglabāšanai vai pārsūtīšanai vai līdzīgai lietošanai ir nepieciešama rakstiska IFAC atļauja, izņemot, ja tas tiek lietots individuālām, nekomerciālām vajadzībām. Kontakta informācija: permissions@ifac.org.

ISBN: 978-1-60815-517-0

Šis Starptautiskā profesionālu grāmatvežu ētikas kodeksa rokasgrāmatas 2022. gada *International Ethics Standard Board of Accountants* (IESBA) redakcijas, kuru angļu valodā 2022. gada septembrī ir izdevusi *International Federation for Accountants* (IFAC), tulkojumu latviešu valodā 2023. gada novembrī ir veikusi Latvijas Zvērinātu revidentu asociācija un Latvijas Republikas Grāmatvežu asociācija, un tas tiek izmantots ar IFAC atļauju. IESBA Starptautiskā profesionālu grāmatvežu ētikas kodeksa rokasgrāmatas 2022. gada redakcijas tulkošanas procesu ir apstiprinājis IFAC, un tulkošana tika veikta saskaņā ar politikas dokumentu “*Policy Statement - Policy for Translating Publications of the International Federation of Accountants*”. IESBA Starptautiskā profesionālu grāmatvežu ētikas kodeksa rokasgrāmatas 2022. gada redakcijas apstiprinātais teksts ir IFAC publikācija angļu valodā. IFAC neuzņemas atbildību par tulkojuma precizitāti un pilnīgumu vai par darbībām, kas var rasties tā rezultātā.

Starptautiskā profesionālu grāmatvežu ētikas kodeksa rokasgrāmatas 2022. gada redakcijas tekstu angļu valodā © 2022 izdevusi International Federation of Accountants (IFAC). Visas tiesības aizsargātas.

Starptautiskā profesionālu grāmatvežu ētikas kodeksa rokasgrāmatas 2022. gada redakcijas tekstu latviešu valodā © 2023 izdevusi International Federation of Accountants (IFAC). Visas tiesības aizsargātas.

Originālais nosaukums: “*Handbook of the International Code of Ethics for Professional Accountants, 2022*”, ISBN 978-1-60815-508-8.

Lai iegūtu atļauju dokumenta tulkošanai, atveidošanai, uzglabāšanai vai pārsūtīšanai vai līdzīgai lietošanai, sazinieties ar Permissions@ifac.org

Izdevējs:

STARPTAUTISKĀ PROFESIONĀLU GRĀMATVEŽU ĒTIKAS KODEKSA (TOSTARP NEATKARĪBAS STANDARTU) ROKASGRĀMATA 2022. GADA IZDEVUMS

Rokasgrāmatas struktūra

Šīs rokasgrāmatas saturs ir izkārtots šādās sadaļās:

Pamatinformācija par Starptautisko Grāmatvežu ētikas standartu padomi (<i>International Ethics Standards Board for Accountants</i>)	1.
Starptautiskās grāmatvežu federācijas (<i>International Federation of Accountants</i>) loma	2.
Šīs rokasgrāmatas piemērošanas joma.	3.
Izmaiņas saturā salīdzinājumā ar 2021. gada izdevumu.	4.
Kodeksa rokasgrāmata	5.
Satura rādītājs	10.
Priekšvārds	13.
1. daļa — Kodeksa, pamatprincipu un konceptuālo pamatnostādņu ievērošana	14.
2. daļa — profesionāli grāmatveži algotā darbā	35.
3. daļa — profesionāli grāmatveži publiskā praksē	73.
Starptautiskie Neatkarības standarti (4A un 4B daļa)	
4A daļa — neatkarība revīzijas un pārbaudes uzdevumos	122.
4B daļa — neatkarība apliecinājuma uzdevumos, kas nav revīzijas un pārbaudes uzdevumi	228.
Terminu vārdnīca, tostarp abreviatūru saraksts	269.
Spēkā stāšanās datums	283.
Kodeksa izmaiņas	284.

Autortiesības un tulkošana

IFAC publicē IESBA rokasgrāmatas, standartus un citas publikācijas, kā arī ir attiecīgo autortiesību īpašnieks.

IFAC atzīst, ka ir svarīgi, lai valstīs, kurās pamatvaloda nav angļu valoda, šie standarti būtu pieejami finanšu pārskatu sagatavotājiem un lietotājiem, revidentiem un citiem profesionāliem grāmatvežiem, regulatoriem, nacionālo standartu izstrādātājiem, IFAC dalīborganizācijām, juristiem, izglītības nozares pārstāvjiem, studentiem un citām ieinteresētām grupām viņu dzimtajā valodā. IFAC atbalsta un veicina savu publikāciju pārpublicēšanu, tulkošanu un atveidošanu.

IFAC politika par publikāciju, uz kurām attiecas IFAC autortiesības, tulkošanu un pārpublicēšanu, atbilst “Starptautiskās Grāmatvežu federācijas publicēto standartu tulkošanas un pārpublicēšanas politikas” un “Starptautiskās Grāmatvežu federācijas publicēto standartu pārpublicēšanas vai tulkošanas un pārpublicēšanas politikas” nostādnēm. Interesenti, kas vēlas pārpublicēt vai tulkot un pārpublicēt šo rokasgrāmatu, tiek aicināti sazināties ar permissions@ifac.org, lai uzzinātu vairāk par attiecīgajiem noteikumiem un nosacījumiem.

PAMATINFORMĀCIJA PAR STARPTAUTISKO GRĀMATVEŽU ĒTIKAS STANDARTU PADOMI (INTERNATIONAL ETHICS STANDARDS BOARD FOR ACCOUNTANTS®)

Starptautiskā Grāmatvežu ētikas standartu padome (*International Ethics Standards Board for Accountants®* — IESBA) ir neatkarīga globāla standartu izstrādes organizācija. IESBA misija ir kalpot sabiedrības interesēm, nosakot ētikas standartus, tostarp revidentu neatkarības prasības, kuru mērķis ir paaugstināt visu profesionālo grāmatvežu ētikas un prakses standartus saskaņā ar cieši strukturētu, globāli piemērojamo Starptautisko profesionālo grāmatvežu ētikas Kodeksu (tostarp Starptautiskos Neatkarības standartus) (Kodekss).

IESBA atzīst, ka vienots augstas kvalitātes ētikas standartu kopums uzlabo profesionālu grāmatvežu sniegto pakalpojumu kvalitāti un konsekvenci, tādējādi veicinot sabiedrības uzticēšanos grāmatveža profesijai. IESBA izstrādā standartus sabiedrības interesēs, padomdevēja lomā pieaicinot IESBA Konsultatīvo padomdevēju grupu Consultative Advisory Group (CAG), un tās darbības uzraudzību nodrošina Sabiedrības interešu uzraudzības padome (*Public Interest Oversight Board — PIOB*).

IESBA sastāvā ietilpst 18 valdes locekļi no dažādām pasaules valstīm, no tiem 9 ir praktizējoši grāmatveži un ne mazāk kā 3 ir sabiedrības pārstāvji (personas, kas pārstāv plašākas sabiedrības intereses). Valdes locekļus izvirza PIOB Standartizācijas padomju izvirzīšanas komiteja (*SSB NomCo*), ņemot vērā vajadzību līdzsvarot padomes kolektīvās prasmes un nodrošināt daudzveidīgu un daudzpusīgu ieinteresēto personu sastāvu. SSB NomCo izvirza IESBA locekļus dalībai PIOB sastāvā.

Standartu izstrādes gaitā IESBA nodrošina tās darbību caurskatāmību un atbilstību PIOB apstiprinātajai darba kārtībai. Valdes sapulces ir publiski atklātas, un dienaskārtības protokoli ir pieejami IESBA tīmekļa vietnē.

Papildinformāciju skatiet tīmekļa vietnē www.ethicsboard.org.

STARPTAUTISKĀS GRĀMATVEŽU FEDERĀCIJAS (INTERNATIONAL FEDERATION OF ACCOUNTANTS) LOMA

International Federation of Accountants® (IFAC®) kopā ar tās dalīborganizācijām kalpo sabiedrības interesēm, stiprinot grāmatveža profesijas nozīmīgumu, reputāciju un vērtību visā pasaulē, kā arī veicinot spēcīgu un ilgtspējīgu organizāciju, tirgu un ekonomiku attīstību. Starptautiskā Grāmatvežu federācija pauž profesijas pārstāvju intereses globālā mērogā, ieņem vadošo lomu profesijas attīstībā atbilstoši nākotnes izaicinājumiem, kā arī veicina un sekmē augstas kvalitātes starptautisko standartu izstrādi, pieņemšanu un ieviešanu. IFAC ir dibināta 1977. gadā, un tās sastāvā ietilpst vairāk nekā 180 dalīborganizācijas un asociētās organizācijas no 135 valstīm, kas pārstāv gandrīz 3 miljonu grāmatvežu intereses publiskā praksē, izglītības, valsts, nozaru iestādēs un komercstruktūrās.

Īstenojot savu pienākumu pārstāvēt sabiedrības intereses, IFAC veicina augstas kvalitātes starptautisko grāmatvežu ētikas standartu izstrādi, ieviešanu un īstenošanu, galvenokārt nodrošinot atbalstu IESBA aktivitātēm. IFAC šīs neatkarīgajās standartu izstrādes organizācijas vajadzībām nodrošina personāla resursu, līdzekļu pārvaldību, saziņas atbalstu un finansējumu, kā arī piedalās valdes locekļu nominēšanas un atlases procesā.

IESBA nosaka savu darba kārtību un apstiprina publikācijas saskaņā ar savu iekšējo kārtību, neiesaistot IFAC. IFAC nekādā veidā neietekmē IESBA darba kārtību vai publikācijas. IFAC publicē rokasgrāmatas, standartus un citas publikācijas, kā arī ir attiecīgo autortiesību īpašnieks.

IESBA neatkarību nodrošina vairāki līdzekļi:

- formāla, neatkarīga sabiedrības interešu pārraudzība standartu izstrādes procesā sabiedrības interešu pārraudzības padomes (PIOB) vadībā; papildinformāciju skat. www.ipiob.org, ar stingri noteiktu darba procesu, kas tiek īstenots, konsultējoties ar sabiedrības pārstāvjiem;
- publisks aicinājums kandidēt uz padomes locekļa amatu un formāla, neatkarīga kandidātu izvirzīšanas/atlases procesa pārraudzība PIOB vadībā;
- pilnīga caurskatāmība gan attiecībā uz standartu izstrādes procesu, gan attiecībā uz publiskas piekļuves nodrošināšanu darba materiāliem, sapulcēm, un publicēti secinājumu pamatojumi attiecībā uz katra standarta galīgo versiju;
- Konsultatīvās padomdevēju grupas un novērotāju iesaistīšana standartu izstrādes procesā; un
- IESBA dalīborganizāciju un nominējošo/darba devēju organizāciju pienākums ievērot Padomes neatkarības, godprātības un sabiedrības interešu mērķus.

Papildinformāciju skatiet IFAC tīmekļa vietnē www.ifac.org.

ŠĪS ROKASGRĀMATAS 2022. GADA IZDEVUMA PIEMĒROŠANAS JOMA

Šajā rokasgrāmatā ir apkopota informācija par IFAC lomu, kā arī tajā ir iekļauts IESBA izstrādātā “Starptautiskā Profesionālu grāmatvežu ētikas Kodeksa (tostarp Starptautiskie Neatkarības standarti)” (Kodekss) oficiālais teksts.

IZMAIŅAS SATURĀ SALĪDZINĀJUMĀ AR (KODEKSA) 2021. GADA IZDEVUMU

Šī rokasgrāmata aizstāj “Starptautiskā profesionālo grāmatvežu ētikas Kodeksa (tostarp Starptautisko Neatkarības standartu) rokasgrāmatas” 2021. gada izdevumu, un tajā iekļauti turpmāk minētie labojumi, kas stāties spēkā 2022. gada decembrī:

- pārskatīti Kodeksa nosacījumi attiecībā uz ar apliecinājumu nesaistītiem pakalpojumiem (APNP) un attiecībā uz samaksas noteikšanu;
- pārskatīti nosacījumi attiecībā uz darba uzdevuma kvalitātes pārrauga un citu atbilstošo pārraugu objektivitāti;
- Kodeksa grozījumi saistībā ar kvalitātes vadību, kas tika veikti, pamatojoties uz Starptautiskās revīzijas un apliecinājuma standartu padomes (*International Auditing and Assurance Standards Board — IAASB*) izstrādātajiem kvalitātes vadības standartiem.

Apstiprinātās izmaiņas, kas vēl nav stājušās spēkā

Rokasgrāmatas 2022. gada izdevumā ir pārskatīta sabiedriskas nozīmes struktūras (SNS) definīcija, tostarp ir paplašināts un precizēts SNS kategoriju saraksts, iekļaujot jaunu kategoriju “publiskā apgrozībā esošs uzņēmums” (angl.: “publicly traded entity”), kas aizstāj kategoriju “biržā reģistrēts uzņēmums” (angl.: “listed entity”).

Pārskatītā SNS definīcija un saistītie nosacījumi ir spēkā finanšu pārskatu revīzijās, kas veiktas par pārskata periodiem, kuri sākas 2024. gada 15. decembrī un vēlāk. Tiek atļauta prasību ieviešana arī pirms noteiktā termiņa.

Izmaiņas tika publicētas IESBA tīmekļa vietnē 2022. gada aprīlī.

Izmaiņas, kas stāties spēkā 2024. gadā, būs atspoguļotas Kodeksa elektroniskajā versijā 2024. gadā.

Kodeksa izmaiņas, kas stājas spēkā pēc 2022. gada aprīļa, un publiskojamie projekti

Informācija par jaunākajām publikācijām un galīgajiem paziņojumiem, kas publicēti pēc 2022. gada jūlija, vai nepabeigtajiem publiskojamajiem projektiem ir pieejama IESBA tīmekļa vietnē www.ethicsboard.org.

KODEKSA ROKASGRĀMATA

(šī Rokasgrāmata ir neobligāts palīglīdzeklis Kodeksa lietošanā)

Kodeksa mērķis

1. “Starptautiskais Profesionālu grāmatvežu ētikas Kodekss (tostarp Neatkarības standarti)” (“Kodekss”) nosaka profesionālu grāmatvežu ētikas pamatprincipus, atspoguļojot profesijas pienākumu pārstāvēt sabiedrības intereses. Šie principi nosaka standartus attiecībā uz profesionāla grāmatveža sagaidāmo rīcību. Šādi pamatprincipi ir: godprātība, objektivitāte, profesionāla kompetence un pienācīga rūpība, konfidencialitāte un profesionāla rīcība.
2. Kodeksā ir ietvertas konceptuālas pamatnostādnes, ko profesionāli grāmatveži pielieto, lai identificētu, novērtētu un novērstu (t.i.: vai nu likvidējot/izslēdzot, vai samazinot līdz pieņemamam līmenim; angl.: to address) apdraudējumu pamatprincipu ievērošanai. Kodekss nosaka prasības un piemērošanas materiālus dažādās jomās, palīdzot grāmatvežiem attiecīgos gadījumos pielietot konceptuālas pamatnostādnes.
3. Revīzijas, pārbaudes un citu apliecinājuma darba uzdevumu gadījumā Kodekss nosaka *Starptautiskos Neatkarības standartus*, kas radīti piemērojot konceptuālas pamatnostādnes attiecībā uz apdraudējumiem neatkarībai saistībā ar šādiem darba uzdevumiem.

Kodeksa struktūra

4. Kodeksā ir iekļauti tālāk norādītie materiāli:
 - 1. daļa — *Kodeksa, pamatprincipu un konceptuālo pamatnostādņu ievērošana*. Šajā daļā ietvertie pamatprincipi un konceptuālas pamatnostādnes attiecas uz visiem profesionālajiem grāmatvežiem.
 - 2. daļa — *Profesionāli grāmatveži algotā darbā*. Šajā daļā ir iekļauti papildu materiāli attiecībā uz profesionāliem grāmatvežiem algotā darbā. Profesionāli grāmatveži algotā darbā ir profesionāli grāmatveži, kas tiek algoti, pieaicināti vai veic līgumdarbus, piemēram, šādās nozarēs:
 - tirdzniecība, ražošana vai pakalpojumi;
 - publiskais sektors;
 - izglītība;
 - bezpeļņas sektors;
 - normatīvās vai profesionālās iestādes.
 - 2. daļa attiecas arī uz personām, kas darbojas kā profesionāli grāmatveži publiskā praksē un sniedz profesionālus pakalpojumus atbilstoši viņu saistībai ar firmu kā līgumpartnerim, darbiniekam vai īpašniekam.
 - 3. daļā — *Profesionāli grāmatveži publiskā praksē* ir iekļauti papildu materiāli attiecībā uz profesionāliem grāmatvežiem publiskā praksē, kas sniedz profesionālus pakalpojumus.

KODEKSA ROKASGRĀMATA

- Sadaļā “*Starptautiskie Neatkarības standarti*” ir iekļauti papildu materiāli attiecībā uz profesionāliem grāmatvežiem publiskā praksē, kas sniedz apliecinājuma pakalpojumus, kā norādīts tālāk.
 - 4A daļa — *Neatkarība revīzijas un pārbaudes uzdevumos*, kas ir piemērojama revīzijas vai pārbaudes uzdevumu veikšanas gaitā.
 - 4B daļa — *Neatkarība apliecinājuma uzdevumos, kas nav revīzijas vai pārbaudes uzdevumi*, kas ir piemērojama apliecinājuma uzdevumu, kas nav revīzijas vai pārbaudes uzdevumi, veikšanas gaitā.
 - *Terminu vārdnīca*, kurā iekļauti definēti jēdzieni (attiecīgos gadījumos kopā ar skaidrojumiem) un ir paskaidroti jēdzieni, kam noteiktās Kodeksa daļās ir piešķirta konkrēta nozīme. Piemēram, terminu vārdnīcā ir norādīts, ka 4A daļā jēdziens “revīzijas uzdevums” attiecas gan uz revīzijas, gan pārbaudes uzdevumu. Terminu vārdnīcā ir arī iekļauts Kodeksā un citos standartos, uz kuriem attiecas Kodekss, izmantoto saīsinājumu saraksts.
5. Kodeksā ir iekļautas sadaļas, kas attiecas uz konkrētām tēmām. Dažām sadaļām ir apakšsadaļas, kurās ir aplūkoti konkrēti attiecīgo tēmu aspekti. Atbilstošos gadījumos katra Kodeksa sadaļa ir strukturēta, kā norādīts tālāk:
- Sadaļā “Ievads” ir iztirzāts aplūkojamais jautājums un ir snigta pamatinformācija par konceptuālo pamatnostādņu kontekstā būtiskajām prasībām un piemērošanas materiāliem. Sadaļā “Ievadmateriāli” ir sniegta informācija, tostarp izmantoto jēdzienu skaidrojumi, kas ir svarīga izpratnes gūšanai un katras daļas un tās sadaļu piemērošanai.
 - Sadaļā “Prasības” ir izklāstīti vispārējie un īpašie pienākumi saistībā ar aplūkoto jautājumu.
 - Sadaļa “Piemērošanas materiāli” sniedz ieskatu par kontekstu, iekļauj skaidrojumus, rīcības ieteikumus vai norādes uz apsveramiem jautājumiem, ilustrācijas un citus norādījumus, kas palīdz gūt izpratni par prasībām.

Kā lietot Kodeksu

Pamatprincipi, neatkarība un konceptuālās pamatnostādnes

6. Kodekss nosaka profesionālu grāmatvežu pienākumu ievērot ētikas pamatprincipus. Kodekss nosaka profesionālu grāmatvežu pienākumu pielietot konceptuālās pamatnostādnes, lai identificētu, novērtētu un novērstu apdraudējumus pamatprincipu ievērošanai. Konceptuālo pamatnostādņu piemērošanai nepieciešamie nosacījumi ir vērīga attieksme, profesionāls spriedums un atbilstīgas un informētas trešās personas testa izmantošana.
7. Konceptuālajās pamatnostādnēs ir teikts, ka apdraudējuma identificēšanu var ietekmēt pastāvoši apstākļi, profesijā iedibinātas politikas un procedūras, likumdošana, normatīvas prasības, firma vai darba devēja organizācija. Šādi nosacījumi, politikas un procedūras var būt nozīmīgs aspekts, profesionālam grāmatvedim novērtējot, vai apdraudējums atbilst pieņemamam līmenim. Ja apdraudējumi nav pieņemamā līmenī, saskaņā ar konceptuālajām

KODEKSA ROKASGRĀMATA

pamatnostādņēm grāmatveža pienākums ir novērst šādus apdraudējumus. Viens veids, kā novērst apdraudējumus, ir īstenot drošības pasākumus. Drošības pasākumi ir atsevišķi pasākumi vai pasākumu kopums, kādus grāmatvedis veic, lai efektīvi samazinātu apdraudējumu līdz pieņemamam līmenim.

8. Kodekss nosaka arī profesionālu grāmatvežu pienākumu nodrošināt neatkarību revīzijas, pārbaudes un citu apliecinājuma uzdevumu gaitā. Saskaņā ar konceptuālajām pamatnostādņēm apdraudējumi neatkarībai ir identificējami, novērtējami un novēršami tādā pašā veidā kā apdraudējumi pamatprincipu ievērošanai.
9. Kodeksa prasību ievērošanai ir nepieciešams pārzināt, izprast un pielietot:
 - visus 1. daļas kontekstā būtiskos attiecīgās sadaļas nosacījumus kopā ar 200., 300., 400. un 900. sadaļā iekļautajiem papildu materiāliem;
 - visus konkrētas sadaļas atbilstošos nosacījumus, piemēram, nosacījumus, kas iekļauti apakšsadaļā “Vispārīgā daļa” un “Visi revīzijas klienti”, kopā ar papildus īpašajiem nosacījumiem, tostarp tiem, kas izklāstīti apakšsadaļā “Revīzijas klienti, kas nav sabiedriskas nozīmes struktūras” vai apakšsadaļā “Revīzijas klienti, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūras”;
 - visus konkrētas sadaļas atbilstošos nosacījumus un jebkādus papildu nosacījumus, kas noteikti atbilstošās apakšsadaļās.

Prasības un piemērošanas materiāli

10. Prasības un piemērošanas materiāli ir jālasa un jāpiemēro ar mērķi nodrošināt pamatprincipu ievērošanu, konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu, kā arī, ar mērķi būt neatkarīgam veicot revīzijas, pārbaudes un citus apliecinājuma uzdevumus.

Prasības

11. Prasības ir apzīmētas ar burtu “R” (Requirements). Prasības lielākoties ir izteiktas vienkāršās tagadnes formā un Kodeksa kontekstā šī forma uzliek Profesionālam grāmatvedim un firmai pienākumu prasības ievērot.

12. Dažās situācijās Kodeksā ir norādīti izņēmumi attiecībā uz kādu prasību. Šādos gadījumos prasības ir apzīmētas ar burtu “R”, bet tiek izmantots vārds “var” vai nosacījuma izteiksme.
13. Gadījumos, kad šajā Kodeksā latviešu valodā tiek izmantots vārds “drīkst” vai arī “var” un iekavās “drīkst” (angl.: “may”), tas nozīmē atļauju veikt konkrētu darbību noteiktos apstākļos, tostarp kā izņēmumu attiecībā uz prasību. Tas netiek izmantots, lai norādītu uz iespēju.
14. Ja šajā Kodeksā latviešu valodā tiek izmantoti vārdi “varētu” vai “var” (angl.: “might”), tas norāda uz iespējamību, ka varētu rasties noteikti apstākļi, notikums vai varētu tikt veikta noteikta darbība. Šis vārds, kad tas tiek izmantots apvienojumā ar apdraudējumu, neapraksta īpašu iespējamības vai iestāšanās varbūtības līmeni, jo apdraudējuma pakāpes novērtējums ir atkarīgs no konkrētās situācijas, notikuma vai rīcības faktiem un apstākļiem.

Piemērošanas materiāli

15. Papildus prasībām Kodeksā ir ietverti arī piemērošanas materiāli, kuros sniegts konteksts, lai gūtu pareizu izpratni par Kodeksu. Piemērošanas materiāli palīdz profesionālam grāmatvedim izprast, kā pielietot konceptuālās pamatnostādnes konkrētos apstākļos, kā arī izprast un ievērot īpašas prasības. Lai gan šādi piemērošanas materiāli paši par sevi nav uzskatāmi par obligātiem, iepazīšanās ar šādiem materiāliem ir nepieciešama, lai pareizi piemērotu Kodeksa prasības, tostarp konceptuālās pamatnostādnes. Piemērošanas materiāli ir apzīmēti ar burtu “A”.
16. Ja piemērošanas materiālos ir iekļauti piemēri, šādi piemēri nav uzskatāmi par izsmeltošiem vai visaptverošiem.

Kodeksa rokasgrāmatas pielikums

17. Šis Kodeksa rokasgrāmatas pielikumā ir sniegts pārskats par Kodeksu.

Kodeksa rokasgrāmatas pielikums

KODEKSA APSKATS

1. DAĻA

**KODEKSA PAMATPRINCIPI UN KONCEPTUĀLO PAMATNOSTĀDŅU
IEVĒROŠANA**

(VISI PROFESIONĀLI GRĀMATVEŽI — 100.–199. SADAĻĀ)

2. DAĻA

**PROFESIONĀLI GRĀMATVEŽI ALGOTĀ DARBĀ
(200.–299. SADAĻĀ)**

(2. DAĻĀ ATTIECAS ARĪ UZ INDIVIDUĀLIEM PROFESIONĀLIEM
GRĀMATVEŽIEM PUBLISKĀ PRAKSĒ, KAD TIE VEIC
PROFESIONĀLAS DARBĪBAS ATBILSTOŠI VĒŅU
ATTIECĪBĀM AR FIRMU)

3. DAĻA

PROFESIONĀLI GRĀMATVEŽI PUBLISKĀ PRAKSĒ

(300.–399. SADAĻĀ)

**STARPTAUTISKIE NEATKARĪBAS STANDARTI
(4A UN 4B DAĻĀ)**

4A DAĻĀ — NEATKARĪBA REVĪZIJAS UN PĀRBAUDES
UZDEVUMOS

(400.–899. SADAĻĀ)

4B DAĻĀ — NEATKARĪBA APLIECINĀJUMA UZDEVUMOS,
KAS NAV REVĪZIJAS UN PĀRBAUDES UZDEVUMI
(900.–999. SADAĻĀ)

TERMINU VĀRDNĪCA

(VISI PROFESIONĀLI GRĀMATVEŽI)

**STARPTAUTISKĀ PROFESIONĀLU GRĀMATVEŽU
ĒTIKAS KODEKSA ROKASGRĀMATA
(tostarp STARPTAUTISKIE NEATKARĪBAS STANDARTI)
SATURA RĀDĪTĀJS**

	Lpp.
PRIEKŠVĀRDS	13.
1. DAĻA — KODEKSA, PAMATPRINCIPU UN KONCEPTUĀLO PAMATNOSTĀDŅU IEVĒROŠANA	14.
100 Kodeksa prasību ievērošana	15
110. Pamatprincipi	18.
111 – godprātība	19.
112 – objektivitāte	20.
113 – profesionālā kompetence un pienācīga rūpība	20.
114 – konfidencialitāte	21.
115 – profesionāla rīcība	23.
120. Konceptuālās pamatnostādnes	24.
2. DAĻA — PROFESIONĀLI GRĀMATVEŽI ALGOTĀ DARBĀ.....	35.
200. Konceptuālo pamatnostādņu piemērošana — profesionāli grāmatveži algotā darbā	36.
210. Interesu konflikti	41.
220. Informācijas sagatavošana un sniegšana/uzrādīšana	44.
230. Rīcība ar pietiekamu profesionālo kompetenci	49.
240. Finansiālas intereses/līdzdalība, atlīdzība un stimuli saistībā ar finanšu ziņošanu un lēmumu pieņemšanu	51.
250. Pamudinājumi, tostarp dāvanas un viesmīlība	53.
260. Reaģēšana uz normatīvo aktu pārkāpumiem.....	59.
270. Spiediens neievērot pamatprincipus.....	69.
3. DAĻA — PROFESIONĀLI GRĀMATVEŽI PUBLISKĀ PRAKSĒ.....	73.
300. Konceptuālo pamatnostādņu piemērošana — profesionāli grāmatveži publiskā praksē	74.
310. Interesu konflikti	81.
320. Profesionāli norīkojumi	88.
321. Otrie atzinumi	92.

325. Darba uzdevuma kvalitātes pārrauga un citu atbilstošo pārraugu objektivitāte	93.
330. Maksa un citi atlīdzības veidi	96.
340. Pamudinājumi, tostarp dāvanas un viesmīlība	99.
350. Klientu aktīvu uzglabāšana	105.
360. Reaģēšana uz normatīvo aktu pārkāpumiem	106.
STARPTAUTISKIE NEATKARĪBAS STANDARTI	
(4A UN 4B DAĻA)	122.
4A DAĻA — NEATKARĪBA REVĪZIJAS UN PĀRBAUDES	
UZDEVUMOS	122.
400. Konceptuālo pamatnostādņu piemērošana attiecībā uz neatkarību revīzijas un pārbaudes uzdevumos	124.
410. Maksa	141.
411. Atlīdzības un novērtēšanas politikas	155.
420. Dāvanas un viesmīlība	156.
430. Faktiska vai iespējami tiesvedība	157.
510. Finanšiālas intereses/līdzdalība	158.
511. Aizdevumi un garantijas	163.
520. Darījuma attiecības	165.
521. Ģimeniskas un personiskas attiecības	167.
522. Revīzijas klientam nesen sniegti pakalpojumi	171.
523. Darbs revīzijas klienta uzņēmumā kā direktoram vai amatpersonai	172.
524. Darba attiecības ar revīzijas klientu	173.
525. Personāla pagaidu norīkošana, jeb piešķiršana uz laiku	177.
540. Ilgstoša personāla saistība ar revīzijas klientu (tostarp partneru periodiska nomaiņa/rotācija)	178.
600. Ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu sniegšana revīzijas klientam	184.
601. Grāmatvedības un uzskaites pakalpojumi	194.
602. Administratīvie pakalpojumi	197.

603 – Vērtēšanas pakalpojumi.....	198.
604 – Nodokļu pakalpojumi	200.
605 – Iekšējā audita pakalpojumi	208.
606 – Informācijas tehnoloģiju sistēmu pakalpojumi.....	212.
607 – Tiesvedības atbalsta pakalpojumi	214.
608 – Juridiskie pakalpojumi.....	217.
609 – Personāla atlases pakalpojumi	220.
610 – Korporatīvo finanšu pakalpojumi	222.
800. Ziņojumi par īpaša mērķa finanšu pārskatiem, kuros noteikts ziņojuma izmantošanas un izplatīšanas ierobežojums (revīzijas un pārbaudes uzdevumi) 225.	
4B DAĻA — NEATKARĪBA APLIECINĀJUMA UZDEVUMOS,	
KAS NAV REVĪZIJAS VAI PĀRBAUDES UZDEVUMI	228.
900. Konceptuālo pamatnostādņu piemērošana attiecībā uz neatkarību apliecinājuma uzdevumos, kas nav revīzijas vai pārbaudes uzdevumi.....	229
905. Maksa.....	238.
906. Dāvanas un viesmīlība	243.
907. Faktiska vai iespējama tiesvedība	244.
910. Finansiālas intereses/līdzdalība.....	245.
911. Aizdevumi un garantijas	248.
920. Darījuma attiecības	250.
921. Ģimeniskas un personiskas attiecības	252.
922. Apliecinājuma klientam nesen sniegti pakalpojumi.....	256.
923. Darbs apliecinājuma klienta uzņēmumā kā direktoram vai amatpersonai	258.
924. Darba attiecības ar apliecinājuma klientu	259.
940. Personāla ilglaicīga saistība ar apliecinājuma klientu.....	261.
950. Ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu sniegšana apliecinājuma klientiem 263.	
990. Ziņojumi, kuros noteikts izmantošanas un izplatīšanas ierobežojums (apliecinājuma uzdevumi, kas nav revīzijas vai pārbaudes uzdevumi)	267
TERMINU VĀRDNĪCA, TOSTARP ABREVIATŪRU SARAKSTS	269.
SPĒKĀ STĀŠANĀS DATUMS	283.

PRIEKŠVĀRDS

IESBA saskaņā ar tās standartu izstrādes pilnvarām izstrādā un publicē Starptautisko grāmatvežu profesionālās ētikas Kodeksu (tostarp Starptautiskos Neatkarības standartus) (“Kodekss”). Kodekss ir paredzēts profesionāliem grāmatvežiem visā pasaulē. IESBA Kodekss ir paredzēts piemērošanai starptautiskā mērogā saskaņā ar atbilstošu procedūru.

Starptautiskā Grāmatvežu federācija (*International Federation of Accountants — IFAC*) nosaka atsevišķas prasības, kādas ir jāievēro tās dalīborganizācijām attiecībā uz Kodeksu.

1. DAĻA — KODEKSA, PAMATPRINCIPU UN KONCEPTUĀLO PAMATNOSTĀDŅU IEVĒROŠANA

	Lpp.
100. sadaļa. Kodeksa prasību ievērošana	15.
110. sadaļa. Pamatprincipi	18.
111. apakšsadaļa. Godprātība.	19.
112. apakšsadaļa. Objektivitāte.	20.
113. sadaļa. Profesionālā kompetence un pienācīga rūpība.	20.
114. apakšsadaļa. Konfidencialitāte.	21.
115. apakšsadaļa. Profesionāla rīcība.	23.
120. sadaļa. Konceptuālās pamatnostādnes	24.

1. DAĻA — KODEKSA, PAMATPRINCIPU UN KONCEPTUĀLO PAMATNOSTĀDŅU IEVĒROŠANA

100. SADAĻA

KODEKSA PRASĪBU IEVĒROŠANA

Ievads

- 100.1 Grāmatvedības profesijai raksturīga iezīme ir atbildības uzņemšanās rīkoties sabiedrības interesēs.
- 100.2 Uzticība grāmatveža profesijai ir iemesls, kāpēc uzņēmumi, valdības un citas organizācijas izmanto profesionālu grāmatvežu pakalpojumus dažādās jomās, tostarp finanšu un korporatīvo pārskatu sagatavošanā, apliecinājumu sniegšanā un citās profesionālās jomās. Grāmatveži saprot un atzīst, ka šādas uzticēšanās pamatā ir prasmes un vērtības, kādas grāmatveži nodrošina savā profesionālajā darbībā, tostarp:
- ētikas principu un profesionālo standartu ievērošana;
 - izpratne par uzņēmējdarbību;
 - īpašas zināšanas tehniskos un citos jautājumos; un
 - profesionāla sprieduma pielietošana.
- Šo prasmju un vērtību pielietošana ļauj grāmatvežiem sniegt konsultācijas vai citus pakalpojumus ar gala rezultātiem, kas atbilst mērķiem, kuru dēļ pakalpojumi tika sniegti un uz kuriem var paļauties pakalpojumu rezultātu paredzētie lietotāji.
- 100.3 Kodekss nosaka augsta līmeņa ētikas standartus, kādi jāievēro profesionāliem grāmatvežiem, lai viņi tiktu uzņemti Starptautiskās Grāmatvežu federācijas dalīborganizāciju sastāvā, un kurus šo organizāciju biedri var izmantot kā pamatu savu ētikas Kodeksu izstrādē. Kodeksu var (drīkst) izmantot vai pielietot arī personas, kas ir atbildīgas par profesionālu grāmatvežu ētikas standartu noteikšanu konkrētās nozarēs vai jurisdikcijās, un firmas, izstrādājot to ētikas un neatkarības politikas.
- 100.4 Kodekss nosaka piecus pamatprincipus, kas jāievēro visiem profesionāliem grāmatvežiem. Tas ietver arī konceptuālās pamatnostādnes, kas nosaka metodes/pieejas, kā identificēt, novērtēt un novērst apdraudējumus šo pamatprincipu ievērošanai un — revīzijas un citos apliecinājuma uzdevumos — apdraudējumus neatkarībai. Kodeksā sniegta arī informācija par pamatprincipu un konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu dažādās situācijās un apstākļos, ar kādiem grāmatveži var saskarties, strādājot gan algotā darbā, gan publiskā praksē.

Prasības un piemērošanas materiāli

- 100.5 A1 Kodeksa prasības, kas apzīmētas ar burtu “R”, ir obligātas.
- 100.5 A2 Piemērošanas materiāli, kas apzīmēti ar burtu “A” ietver kontekstuālu informāciju, skaidrojumus, rīcības ieteikumus vai izvērtējamus aspektus, piemērus un citus norādījumus, kas palīdz gūt izpratni par Kodeksa prasībām. Piemērošanas materiāli palīdz profesionālam grāmatvedim izprast, kā piemērot konceptuālās pamatnostādnes konkrētos apstākļos, kā arī izprast un ievērot konkrētas prasības. Lai gan šie piemērošanas materiāli paši par sevi neievieš prasību, šie materiāli ir jāizskata, lai pareizi piemērotu Kodeksa prasības, tostarp konceptuālās pamatnostādnes.
- R100.6** Profesionāls grāmatvedis ievēro Kodeksa prasības.
- 100.6 A1 Pamatprincipu un konkrētu Kodeksa prasību ievērošana ļauj profesionāliem grāmatvežiem pildīt savu pienākumu un rīkoties sabiedrības interesēs.
- 100.6 A2 Kodeksa prasību ievērošana ietver arī pienākumu pienācīgi īstenot konkrēto prasību mērķus un nolūkus.
- 100.6 A3 Kodeksa prasību ievērošana nenozīmē, ka līdz ar to profesionāli grāmatveži vienmēr būs izpildījuši savu pienākumu rīkoties sabiedrības interesēs. Var pastāvēt netipiski vai ārkārtas apstākļi, kuros grāmatvedis var uzskatīt, ka Kodeksa prasības vai prasību ievērošana nav sabiedrības interesēs vai novestu pie nesamērīga rezultāta. Šādos apstākļos grāmatvedim ieteicams konsultēties ar atbilstošu iestādi, piemēram, profesionālo vai regulatīvo iestādi.
- 100.6 A4 Rīkojoties sabiedrības interesēs, profesionāls grāmatvedis savas profesionālās darbības gaitā ņem vērā ne tikai atsevišķa klienta vai darba devēja organizācijas vēlmes vai prasības, bet arī citu ieinteresēto personu intereses.
- R100.7** Ja noteiktos apstākļos normatīvie akti liedz profesionālam grāmatvedim ievērot noteiktas Kodeksa prasības, šādi normatīvie akti ir noteicoši, tomēr grāmatvedim jāievēro visas pārējās Kodeksa prasības.
- 100.7 A1 Profesionālas rīcības princips nosaka profesionāla grāmatveža pienākumu ievērot attiecīgos normatīvos aktus. Dažās jurisdikcijās normatīvās prasības var būt atšķirīgas vai būt stingrākas par Kodeksa prasībām. Grāmatvežiem šajās jurisdikcijās ir jāzina par šīm atšķirībām un ir jāievēro stingrākie noteikumi, ja vien to neaizliedz normatīvie akti.

Kodeksa prasību pārkāpumi

R100.8 Jautājumi saistībā ar Starptautisko Neatkarības standartu pārkāpumiem ir aplūkoti R400.80–R400.89 punktā un R900.50–R900.55 punktā. Profesionāls grāmatvedis, konstatējot jebkuras citas Kodeksa prasības pārkāpumu, izvērtē pārkāpuma nozīmīgumu un tā ietekmi uz grāmatveža spēju ievērot pamatprincipus. Grāmatvedis arī:

- (a) pēc iespējas drīzāk veic visas iespējamās darbības, lai novērstu pārkāpuma sekas; un
- (b) lemj, vai par pārkāpumu ziņot attiecīgajām pusēm.

100.8 A1 Attiecīgās personas, kurām varētu ziņot par šādu pārkāpumu, ir personas, kuras šāds pārkāpums varētu būt ietekmējis, profesionālā vai regulatīvā iestāde vai pārraudzības iestāde.

110. SADAĻA

PAMATPRINCIPI

Vispārīgi

- 110.1 A1 Profesionālu grāmatvežu darbību nosaka pieci ētikas pamatprincipi:
- (a) godprātība — profesionāls grāmatvedis visās profesionālajās un ar uzņēmējdarbību saistītajās attiecībās rīkojas patiesi un godīgi;
 - (b) objektivitāte — profesionāla sprieduma vai uzņēmējdarbības sprieduma/izvērtējuma pielietošana, izvairoties no šādu apdraudējumu ietekmes:
 - (i) aizspriedumi/neobjektivitāte;
 - (ii) interešu konflikts; vai
 - (iii) pārmērīga/nepiemērota paļaušanās uz kādu personu, organizāciju, tehnoloģijām vai citiem faktoriem vai arī pārmērīga/nepiemērota ietekmēšanās no tiem;
 - (c) profesionālā kompetence un pienācīga rūpība — pienākums:
 - (i) sasniegt un uzturēt profesionālās zināšanas un prasmes tādā līmenī, kas nepieciešams, lai nodrošinātu, ka klients vai darba devēja organizācija saņem kompetentu profesionālu pakalpojumu atbilstoši spēkā esošajiem tehniskajiem un profesionālajiem standartiem un attiecīgajiem tiesību aktiem; un
 - (ii) strādāt uzcītīgi/ ar pienācīgu rūpību, saskaņā ar piemērojamajiem tehniskajiem un profesionālajiem standartiem;
 - (d) konfidencialitāte — nodrošināt profesionālo un ar uzņēmējdarbību saistīto attiecību rezultātā iegūtās informācijas konfidencialitāti;
 - (e) profesionāla rīcība — pienākums:
 - (i) ievērot attiecīgos normatīvos aktus;
 - (ii) rīkoties atbilstoši profesijas pienākumam rīkoties sabiedrības interesēs visās profesionālajās darbībās un darbījuma attiecībās; un
 - (iii) atturēties no jebkādas rīcības, par kuru profesionāls grāmatvedis zina vai par kuru viņam būtu jāzina, ka tā var diskreditēt profesiju.

R110.2 Profesionāls grāmatvedis ievēro katru no pamatprincipiem.

110.2 A1 Ētikas pamatprincipi nosaka profesionāla grāmatveža sagaidāmos rīcības standartus. Konceptuālās pamatnostādnes nosaka pieeju, kas grāmatvedim jāpiemēro, ievērojot šos pamatprincipus. Prasības un piemērošanas materiāli ir noteikti 111. –115. apakšsadaļā.

110.2 A2 Profesionāls grāmatvedis var saskarties ar situāciju, kurā noteikta pamatprincipa ievērošana ir pretrunā ar viena vai vairāku citu pamatprincipu ievērošanu. Šādā situācijā grāmatvedis varētu apsvērt iespēju anonīmi konsultēties ar:

- citām personām firmā vai darba devēja organizācijā;
- personām, kam uzticēta pārvalde;
- profesionālo organizāciju;
- regulējošo iestādi;
- juristu.

Tomēr šāda konsultēšanās neatbrīvo grāmatvedi no pienākuma pielietot profesionālo spriedumu, lai atrisinātu konfliktu, vai, ja nepieciešams un to neaizliedz normatīvie akti, norobežoties no jautājuma, kas rada konfliktu.

110.2 A3 Profesionālam grāmatvedim ieteicams dokumentēt jautājuma būtību, jebkuru diskusijās pārrunāto informāciju, pieņemtos lēmumus un šo lēmumu pamatojumu.

111. APAKŠSADAĻA — GODPRĀTĪBA

R111.1 Profesionāls grāmatvedis ievēro godprātības principu, saskaņā ar kuru grāmatvedim ir jārikojas tieši un godīgi visās profesionālajās un darījuma attiecībās.

111.1 A1 Godprātības princips paredz godprātīgu, patiesu un izlēmīgu rīcību pat tad, ja tiek izdarīts spiediens rīkoties citādi vai šāda rīcība var radīt iespējamās negatīvas personiskas vai organizatoriskas sekas.

111.1 A2 Pienācīga rīcība ietver spēju:

- (a) pastāvēt uz savu viedokli, sastopoties ar dilemmām un problēmām sarežģītās situācijās; vai
- (b) apšaubīt citu personu viedokli, ja un kad apstākļi to prasa, un tādā veidā, kas atbilst apstākļiem.

R111.2 Profesionāls grāmatvedis seko, lai viņa/viņas vārds apzināti netiktu saistīts ar ziņojumiem, pārskatiem, atskaitēm, saziņu vai citu informāciju, kura saskaņā ar profesionāla grāmatveža domām:

- (a) satur būtiski nepatiesus vai maldinošus apgalvojumus;
- (b) satur paziņojumus vai informāciju, kas sniegta nepārdomāti; vai
- (c) nesatur vai neskaidri izklāsta nepieciešamo informāciju, ja šāda informācijas izlaišana vai neskaidrs izklāsts varētu būt maldinošs.

111.2 A1 Ja profesionāls grāmatvedis sniedz modificētu ziņojumu par šādu pārskatu, atskaiti, paziņojumu vai citu informāciju, netiek nepārkāpti R111.2 punkta nosacījumi.

R111.3 Ja profesionāls grāmatvedis uzzina par savu saistību ar R111.2 punktā aprakstīto informāciju, grāmatvedim jāveic pasākumi, lai norobežotos no šādas informācijas.

112. APAKŠSADAĻA — OBJEKTIVITĀTE

R112.1 Profesionāls grāmatvedis ievēro objektivitātes principu, kas nosaka grāmatveža pienākumu pielietot profesionālu vai ar uzņēmējdarbību saistītu spriedumu, izvairoties no šādu apdraudējumu ietekmes:

- (a) aizspriedumi/neobjektivitāte;
- (b) interešu konflikti; vai
- (c) fizisku personu, organizāciju, tehnoloģiju un citu faktoru neatbilstīga ietekme vai nepamatota paļaušanās uz tiem.

R112.2 Profesionāls grāmatvedis neuzņemas veikt profesionālas darbības (aktivitātes), ja apstākļi vai attiecības pārmērīgi/ nepiemēroti ietekmē grāmatveža profesionālo spriedumu attiecībā uz šīm darbībām.

113. APAKŠSADAĻA — PROFESIONĀLĀ KOMPETENCE UN PIENĀCĪGA RŪPĪBA

R113.1 Profesionāls grāmatvedis ievēro profesionālās kompetences un pienācīgas rūpības principu, kas nosaka grāmatveža pienākumu:

- (a) sasniegt un uzturēt profesionālās zināšanas un prasmes tādā līmenī, kāds nepieciešams, lai nodrošinātu, ka klients vai darba devēja organizācija saņem kompetentu profesionālu pakalpojumu atbilstoši spēkā esošajiem tehniskajiem un profesionālajiem standartiem un attiecīgajiem tiesību aktiem; un
- (b) strādāt uzcītīgi, ar pienācīgu rūpību, saskaņā ar piemērojamiem tehniskajiem un profesionālajiem standartiem;

113.1 A1 Klientu un darba devēju organizāciju apkalpošana ar profesionālu kompetenci prasa profesionālo darbību/aktivitāšu veikšanas laikā izdarīt pamatotus/pārdomātus spriedumus, piemērojot profesionālās zināšanas un iemaņas.

113.1 A2 Lai uzturētu profesionālo kompetenci ir nepieciešama pastāvīga interese un izpratne par būtiskajām tendencēm tehniskajā, profesionālajā, uzņēmējdarbības un tehnoloģiju jomā. Nepārtraukta profesionālā attīstība ļauj profesionālam grāmatvedim attīstīt un uzturēt savas spējas kompetenti darboties profesionālajā vidē.

113.1 A3 Pienācīgas rūpības princips ietver profesionāla grāmatveža pienākumu strādāt rūpīgi, precīzi, savlaicīgi un atbilstoši darba uzdevuma prasībām.

R113.2 Saskaņā ar profesionālās kompetences un pienācīgas rūpības principu profesionāls grāmatvedis veic atbilstošus pasākumus, lai nodrošinātu, ka grāmatveža pakļautībā profesionāli strādājošajiem tiek nodrošināta atbilstoša apmācība un uzraudzība.

R113.3 Ja nepieciešams, profesionālais grāmatvedis informē klientus, darba devējus un citus grāmatveža profesionālo pakalpojumu vai profesionālo darbību (aktivitāšu) lietotājus par pakalpojumiem vai aktivitātēm raksturīgajiem ierobežojumiem.

114. APAKŠSADAĻA — KONFIDENCIALITĀTE

R114.1 Profesionāls grāmatvedis ievēro konfidencialitātes principu, kas paredz, ka grāmatvedim jānodrošina konfidencialitāte attiecībā uz informāciju, kas iegūta profesionālo un darījuma attiecību rezultātā. Grāmatvedis:

- (a) ievēro piesardzību, lai izvairītos no informācijas netišas izpaušanas, tostarp sociālajā vidē, un, īpaši, tuvam darījumu partnerim, tiešam ģimenes loceklim vai tuvam radniekam;
- (b) ievēro informācijas konfidencialitāti firmā vai darba devēja organizācijā;
- (c) ievēro konfidencialitāti attiecībā uz informāciju, ko sniedz potenciāls klients vai darba devēja organizācija;
- (d) bez pienācīgas un īpašas pilnvaras neizpauž konfidenciālu informāciju, kas iegūta profesionālo un darījuma attiecību rezultātā ārpus firmas vai darba devēja organizācijas, ja vien nepastāv juridisks vai profesionāls pienākums vai tiesības to izpaust;
- (e) neizmanto profesionālo un darījuma attiecību rezultātā iegūtu konfidenciālu informāciju grāmatveža vai trešās personas personiska labuma gūšanai;
- (f) neizmanto un neizpauž konfidenciālu informāciju, kas iegūta vai saņemta profesionālo vai darījuma attiecību rezultātā, pēc šo attiecību izbeigšanās; un
- (g) veic atbilstošus pasākumus, lai nodrošinātu, ka grāmatveža kontrolē esošais personāls un personas, no kurām saņemtas konsultācijas un palīdzība, ievēro grāmatveža konfidencialitātes pienākumu.

- 114.1 A1 Konfidencialitāte kalpo sabiedrības interesēm, jo tā veicina brīvu informācijas plūsmu no profesionāla grāmatveža klienta vai darba devēja organizācijas uz grāmatvedi, zinot, ka informācija netiks izpausta trešajai personai. Tomēr noteiktos apstākļos profesionālam grāmatvedim ir vai varētu būt pienākums izpaust konfidenciālu informāciju, un tas ir pieļaujams šādās situācijās:
- (a) pastāv tiesisks pienākums sniegt informāciju, piemēram:
 - (i) ir jāuzrāda dokumenti vai jāsniedz liecības tiesvedībā; vai
 - (ii) ir jāsniedz ziņas par likumu pārkāpumiem noteiktai publiskā sektora institūcijai;
 - (b) informācijas izpaušana ir atļauta ar likumu vai ir saņemta klienta vai darba devēja atļauja; un
 - (c) profesionālam grāmatvedim ir profesionālas tiesības vai pienākums izpaust informāciju, ja tas nav aizliegts ar likumu:
 - (i) lai nodrošinātu atbilstību profesionālās iestādes kvalitātes pārbaudes prasībām;
 - (ii) atsaucoties uz profesionālas vai uzraudzības institūciju īpašu pieprasījumu;
 - (iii) lai aizstāvētu profesionālā grāmatveža intereses tiesvedībā; vai
 - (iv) lai nodrošinātu atbilstību tehniskajiem un profesionālajiem standartiem un ētikas prasībām.
- 114.1A2 Pieņemot lēmumu par to, vai izpaust konfidenciālu informāciju, profesionāls grāmatvedis, atkarībā no apstākļiem, apsver šādus faktorus:
- vai varētu tikt nodarīts kaitējums kādas puses interesēm, tostarp trešo pušu interesēm, kas varētu tikt skartas, ja klients vai darba devēja organizācija piekrīt tam, ka profesionāls grāmatvedis izpauž attiecīgo informāciju;
 - vai visa attiecīgā informācija ir zināma un pamatota, ciktāl tas ir praktiski iespējams. Faktori, kas ietekmē lēmumu par informācijas izpaušanu, ir šādi:
 - nepamatoti fakti;
 - nepilnīga informācija;
 - nepamatoti secinājumi;
 - piedāvātais saziņas veids un tas, kam informācija ir adresēta;

- vai puses/personas ar kurām ir paredzama sazināšanās ir atbilstīgie adresāti.

R114.2 Profesionālam grāmatvedim jāturpina ievērot konfidencialitātes princips arī pēc attiecību izbeigšanās starp grāmatvedi un klientu vai darba devēju organizāciju. Mainot darba vietu vai iegūstot jaunu klientu, grāmatvedis ir tiesīgs izmantot iepriekšējo pieredzi, bet nedrīkst izmantot vai izpaust konfidenciālu informāciju, kas iegūta vai saņemta profesionālo vai darba attiecību rezultātā.

115. APAKŠSADAĻA — PROFESIONĀLA RĪCĪBA

R115.1 Profesionāls grāmatvedis ievēro profesionālās rīcības principu, kas nosaka grāmatveža pienākumu:

- ievērot attiecīgos normatīvos aktus;
- rīkoties atbilstoši profesijas pienākumam rīkoties sabiedrības interesēs visās profesionālajās darbībās un darījuma attiecībās; un
- izvairoties no jebkādas rīcības, par kuru grāmatvedis zina vai par kuru viņam būtu jāzina, ka tā var diskreditēt profesiju.

Profesionāls grāmatvedis apzināti neiesaistās nekādā uzņēmējdarbībā, nodarbēs vai aktivitātēs, kas rada vai varētu radīt šaubas par profesionālo godprātību, objektivitāti vai varētu kaitēt labai profesijas reputācijai un tādējādi būtu nesavienojamas ar pamatprincipiem.

115.1 A1 Rīcība, kas var diskreditēt profesiju, ietver rīcību, par kuru atbilstīga un informēta trešā persona varētu secināt, ka tā negatīvi ietekmē profesijas labo reputāciju.

R115.2 Veicot mārketinga vai reklāmas darbības, profesionāls grāmatvedis nedrīkst diskreditēt profesiju. Profesionāls grāmatvedis ir godīgs un patiess un nedrīkst:

- sniegt pārspīlētus apgalvojumus par grāmatveža piedāvātajiem pakalpojumiem vai viņa kvalifikāciju vai pieredzi; vai
- sniegt neslavu ceļošas atsauksmes par citu personu darbu un veikt nepamatotus salīdzinājumus.

115.2 A1 Ja profesionālam grāmatvedim ir šaubas par to, vai kāds reklāmas vai mārketinga veids atbilst prasībām, grāmatvedim ieteicams konsultēties ar attiecīgo profesionālo organizāciju.

120. SADAĻA**KONCEPTUĀLĀS PAMATNOSTĀDNES****Ievads**

- 120.1 Apstākļi, kuros darbojas profesionālie grāmatveži varētu radīt apdraudējumus pamatprincipu ievērošanai. 120. sadaļā izklāstītās prasības un piemērošanas materiāli, tostarp konceptuālās pamatnostādnes, palīdz grāmatvežiem ievērot pamatprincipus un pildīt savu pienākumu rīkoties sabiedrības interesēs. Šajās prasībās un piemērošanas materiālos ņemti vērā dažādi fakti un apstākļi, tostarp dažādas profesionālās darbības/aktivitātes, intereses un attiecības, kas rada apdraudējumus pamatprincipu ievērošanai. Turklāt šie materiāli attur grāmatvežus no secinājuma, ka kāda situācija ir atļauta tikai tāpēc, ka tā nav īpaši aizliegta ar Kodeksa nosacījumiem.
- 120.2 Konceptuālās pamatnostādnes nosaka profesionāla grāmatveža pielietojamo pieeju attiecībā uz:
- (a) apdraudējumu identificēšanu pamatprincipu ievērošanai;
 - (b) identificētā apdraudējuma novērtēšanu; un
 - (c) apdraudējuma novēršanu, to likvidējot/izslēdzot vai samazinot līdz pieņemamam līmenim.

Prasības un piemērošanas materiāli**Vispārīgi**

R120.3 Profesionāls grāmatvedis piemēro konceptuālās pamatnostādnes, lai identificētu, novērtētu un novērstu apdraudējumu 110. sadaļā izklāstīto pamatprincipu ievērošanai.

120.3 A1 Papildu prasības un piemērošanas materiāli, kas nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu, ir izklāstīti:

- (a) 2. daļā — profesionāli grāmatveži algotā darbā;
- (b) 3. daļā — profesionāli grāmatveži publiskā praksē; un
- (c) šādos Starptautiskajos Neatkarības standartos:
 - (i) 4A daļa — Neatkarība revīzijas un pārbaudes uzdevumos; un
 - (ii) 4B daļa — Neatkarība apliecinājuma uzdevumos, kas nav revīzijas vai pārbaudes uzdevumi.

R120.4 Sastopoties ar ētikas jautājumiem, profesionāls grāmatvedis ņem vērā kontekstu, kādā šis jautājums ir radies vai varētu rasties. Ja persona, kas ir profesionāls grāmatvedis publiskā praksē, veic savu profesionālo darbību, pamatojoties uz grāmatveža attiecībām ar firmu, neatkarīgi no tā, vai šāds grāmatvedis ir darbuzņēmējs, darbinieks vai īpašnieks, grāmatvedim ir jāievēro attiecīgajos apstākļos piemērojami 2. daļas nosacījumi.

- R120.5** Piemērojot konceptuālās pamatnostādnes, profesionāls grāmatvedis:
- (a) saglabā vērīgu attieksmi;
 - (b) pielieto profesionālu spriedumu; un
 - (c) pielieto 120.5 A6 punktā aprakstīto atbilstīgas un informētas trešās personas testu.

Vērīga attieksme

- 120.5 A1 Vērīga attieksme ir priekšnosacījums izpratnes gūšanai par zināmajiem faktiem un apstākļiem, kas nepieciešama, lai pareizi pielietotu konceptuālās pamatnostādnes. Vērīga attieksme, jeb vērīgs prāts ietver spēju:
- (a) izvērtēt iegūtās informācijas avotu, iegūtās informācijas atbilstību un pietiekamību, ņemot vērā veiktās profesionālās darbības/aktivitātes veidu, apjomu un to, kas ir šo darbību rezultāti; un
 - (b) atvērti un modri sekot nepieciešamībai veikt turpmāku izpēti vai citas darbības/aktivitātes.
- 120.5 A2 Izvērtējot iegūtās informācijas avotu, atbilstību un pietiekamību, profesionāls grāmatvedis cita starpā varētu apsvērt, vai:
- ir parādījusies jauna informācija, vai ir notikušas izmaiņas faktos un apstākļos;
 - informāciju vai tās avotu varētu ietekmēt aizspriedumi/neobjektivitāte vai personiskās intereses;
 - ir iemesls bažām, ka grāmatvedim zināmajos faktos un apstākļos varētu nebūt pieejama potenciāli būtiska informācija;
 - pastāv neatbilstība starp zināmajiem faktiem un apstākļiem un grāmatveža prognozētajiem apstākļiem;
 - informācija sniedz atbilstošu pamatu secinājumu izdarīšanai;
 - pamatojoties uz iegūto informāciju, varētu izdarīt citus pamatotus secinājumus.
- 120.5 A3 R120.5 punktā noteikts, ka visiem profesionāliem grāmatvežiem, identificējot, novērtējot un novēršot apdraudējumus pamatprincipu ievērošanai, ir jāsaglabā vērīga attieksme (vērīgs prāts).
- Šis konceptuālo pamatnostādņu piemērošanas priekšnosacījums attiecas uz visiem grāmatvežiem neatkarīgi no viņu profesionālās darbības. Saskaņā ar revīzijas, pārbaudes un citu apliecinājuma uzdevumu standartiem, tostarp IAASB publicētajiem standartiem, grāmatvežiem ir arī jāpielieto profesionāla skepse, kas ietver pierādījumu kritisku novērtējumu.

Profesionālā sprieduma pielietošana

- 120.5 A4 Profesionālais spriedums ietver atbilstošu apmācību, profesionālo zināšanu, prasmju un pieredzes izmantošanu atbilstoši faktiem un apstākļiem, ņemot vērā konkrēto profesionālo darbību/aktivitāšu veidu un apjomu, kā arī saistītās intereses un attiecības.
- 120.5 A5 Profesionāls spriedums ir jāpielieto, kad profesionāls grāmatvedis piemēro konceptuālās pamatnostādnes, lai pieņemtu pamatotus lēmumus par pieejamajiem rīcības virzieniem un noteiktu, vai šādi lēmumi ir piemēroti attiecīgajos apstākļos. Pieņemot šādu lēmumu, grāmatvedis varētu apsvērt tādas jautājumus kā, piemēram, vai:
- grāmatveža zināšanas un pieredze ir pietiekama, lai izdarītu secinājumu;
 - ir nepieciešams konsultēties ar citiem grāmatvežiem, kuriem ir attiecīgas zināšanas vai pieredze;
 - grāmatveža paša aizspriedumi vai neobjektivitāte varētu ietekmēt profesionālā sprieduma pielietošanu.

Atbilstīga un informēta trešā persona

- 120.5 A6 Atbilstīgas un informētas trešās personas tests ir profesionāla grāmatveža veikts vērtējums par to, vai arī cita persona, visticamāk, izdarītu tādas pašas secinājumus. Šādus apsvērumus izvērtē, raugoties no atbilstīgas un informētas trešās personas skatu punkta, kas izsvērtu visus attiecīgos faktus un apstākļus, kuri grāmatvedim ir zināmi vai kurus pamatoti var uzskatīt par tādiem, kas bija jāzina secinājumu izdarīšanas laikā. Atbilstīgai un informētai trešajai personai nav jābūt grāmatvedim, bet tai ir jābūt atbilstošām zināšanām un pieredzei, lai varētu saprast un objektīvi novērtēt grāmatveža secinājumu atbilstību.

Apdraudējumu identificēšana

- R120.6** Profesionāls grāmatvedis identificē apdraudējumus pamatprincipu ievērošanai.
- 120.6 A1 Izpratne par faktiem un apstākļiem, tostarp, par jebkurām profesionālām darbībām, pastāvošām interesēm un attiecībām, kas varētu apdraudēt atbilstību pamatprincipiem, ir priekšnosacījums, lai profesionāls grāmatvedis varētu identificēt apdraudējumu šādai atbilstībai. Zināmu noteikumu, politiku un procedūru pastāvēšana, kas ieviestas profesijas līmenī, tiesību aktos, firmas vai darba devēja organizācijas līmenī un kas mudina grāmatvedi ētiski rīkoties, varētu arī palīdzēt identificēt apdraudējumus attiecībā uz atbilstību pamatprincipiem. 120.8 A2 punktā ir ietverti vispārīgi šādu noteikumu, politiku un procedūru piemēri, kas arī ir būtiski faktori, novērtējot apdraudējuma līmeni.

- 120.6 A2 Apdraudējumus attiecībā uz pamatprincipu ievērošanu var radīt plašs fakts un apstākļu klāsts. Nav iespējams definēt visas situācijas, kurās rodas apdraudējumi. Turklāt darba uzdevumu un iedalīto/piešķirto darbu veidi varētu atšķirties, un līdz ar to var atšķirties arī apdraudējumu veidi.
- 120.6 A3 Apdraudējumi pamatprincipu ievērošanai ietilpst vienā vai vairākās šādās kategorijās:
- ar personiskām interesēm saistīts apdraudējums — iespēja, ka profesionāla grāmatveža spriedumus vai rīcību neatbilstīgi ietekmē finansiāla rakstura vai citas intereses;
 - ar pašizvērtējumu saistīts apdraudējums — iespējamība, ka profesionāls grāmatvedis neatbilstīgi izvērtē paša grāmatveža vai citas personas, kura strādā tajā pašā grāmatvedības firmā vai darba devēja organizācijā, iepriekš izdarīto spriedumu rezultātus vai veiktās darbības, uz kurām profesionāls grāmatvedis paļaujas, izstrādājot spriedumu pašreizējās darbības gaitā;
 - ar pārstāvību/aizstāvību saistīts apdraudējums — iespēja, ka profesionāls grāmatvedis atbalsta/pārstāv klienta vai darba devēja organizācijas viedokli tādā mērā, ka tiek kompromitēta grāmatveža objektivitāte;
 - ar familiaritāti saistīts apdraudējums — iespēja, ka ilgtermiņa vai savādākas ciešas attiecības ar klientu vai darba devēja organizāciju liek profesionālam grāmatvedim solidarizēties ar šo personu interesēm vai būt pārāk pieļāvīgam attiecībā uz šo personu darbu; un
 - ar ietekmēšanu saistīts apdraudējums — iespēja, ka profesionāls grāmatvedis nerīkojas objektīvi, jo viņš/viņa izjūt faktisku vai šķietamu spiedienu, tostarp mēģinājumus iegūt pārmērīgu ietekmi pār grāmatvedi.
- 120.6 A4 Apstākļi var radīt vairāk nekā vienu apdraudējuma veidu, un apdraudējums var ietekmēt vairāk nekā viena pamatprincipa ievērošanu.

Apdraudējumu novērtēšana

R120.7 Ja profesionāls grāmatvedis identificē apdraudējumus pamatprincipu ievērošanai, grāmatvedim jānovērtē, vai šāds apdraudējums ir pieņemamā līmenī.

Pieņemams līmenis

120.7 A1 Pieņemams līmenis ir līmenis, kurā profesionāls grāmatvedis, pielietojot atbilstīgas un informētas trešās personas testu, visdrīzāk secinās, ka grāmatvedis ievēro pamatprincipus.

Faktori, kas ir būtiski apdraudējuma līmeņa novērtēšanai

- 120.8 A1 Profesionālam grāmatvedim, novērtējot apdraudējumu, ir svarīgi ņemt vērā gan kvalitatīvos, gan kvantitatīvos faktorus, kā arī vairāku apdraudējuma veidu kombinēto ietekmi.
- 120.8 A2 120.6 A1 punktā aprakstīto nosacījumu, politiku un procedūru esamība var arī kalpot kā būtisks faktors, novērtējot apdraudējuma līmeni pamatprincipu ievērošanai. Šādu nosacījumu, politiku un procedūru piemēri:
- uzņēmuma (korporatīvās) pārvaldības prasības;
 - prasības attiecībā uz izglītību, apmācību un pieredzi profesionālās kvalifikācijas iegūšanai;
 - efektīvas sūdzību kanālu sistēmas, kas ļauj profesionāliem grāmatvežiem un plašai sabiedrībai vērst uzmanību uz neētisku rīcību;
 - nepārprotami noteikts pienākums ziņot par ētikas prasību pārkāpumiem;
 - profesionālā vai tiesiskā pārraudzība/uzraudzība un disciplinārās procedūras.

Jauna informācija vai faktu un apstākļu izmaiņas

- R120.9** Ja profesionālam grāmatvedim kļūst zināma jauna informācija vai tas uzzina par izmaiņām faktos un apstākļos, kas varētu ietekmēt to, vai apdraudējums ir ticis likvidēts/izslēgts vai samazināts līdz pieņemamam līmenim, grāmatvedis atkārtoti izvērtē un attiecīgi novērš šādu apdraudējumu.
- 120.9 A1 Vērīgas attieksmes saglabāšana visā profesionālās darbības laikā palīdz profesionālajam grāmatvedim noteikt, vai ir parādījusies jauna informācija vai notikušas izmaiņas faktos un apstākļos, kas:
- (a) ietekmē apdraudējuma līmeni; vai
 - (b) ietekmē grāmatveža secinājumus par to, vai pielietotie drošības pasākumi joprojām ir piemēroti/atbilstoši identificētā apdraudējuma novēršanai.

120.9 A2 Ja jaunas informācijas rezultātā tiek identificēts jauns apdraudējums, profesionālam grāmatvedim ir jānovērtē un, ja nepieciešams, jānovērš šis apdraudējums. (Skat. R120.7 un R120.10 punktu).

Apdraudējumu novēršana

R120.10 Ja profesionāls grāmatvedis konstatē, ka identificētie apdraudējumi pamatprincipu ievērošanai nav pieņemamā līmenī, grāmatvedim šādi apdraudējumi ir jānovērš, tos likvidējot/izslēdzot, vai arī samazinot tos līdz pieņemamam līmenim. Grāmatvedis to veic:

- (a) likvidējot/izslēdzot apstākļus, ieskaitot intereses vai attiecības, kas rada apdraudējumus;
- (b) īstenojot drošības pasākumus, lai samazinātu apdraudējumus līdz pieņemamam līmenim; vai
- (c) atsakoties no konkrētās profesionālās darbības/aktivitātes vai pārtraucot to.

Darbības, lai likvidētu/izslēgtu apdraudējumus

120.10 A1 Atkarībā no faktiem un apstākļiem apdraudējumu var novērst, likvidējot/izslēdzot to izraisošos apstākļus. Tomēr dažkārt apdraudējumu var novērst tikai, atsakoties no konkrētās profesionālās darbības/aktivitātes vai pārtraucot to. Tas tā ir situācijās, kad apstākļus, kas radījuši apdraudējumu, nav iespējams likvidēt/izslēgt, un nav iespējams īstenot drošības pasākumus, lai samazinātu apdraudējumu līdz pieņemamam līmenim.

Drošības pasākumi

120.10 A2 Drošības pasākumi ir pasākumi/darbības, ko katru atsevišķi vai kombinācijā ar citiem pasākumiem/darbībām veic profesionāls grāmatvedis, lai samazinātu apdraudējumu pamatprincipu ievērošanai līdz pieņemamam līmenim.

Izdarīto nozīmīgo spriedumu un vispārējo secinājumu izvērtēšana

R120.11 Profesionāls grāmatvedis izdara vispārēju secinājumu par to, vai darbības, ko grāmatvedis veic vai plāno veikt, lai novērstu apdraudējumus, likvidēs/izslēgs šos apdraudējumus vai samazinās tos līdz pieņemamam līmenim. Sagatavojot vispārējo secinājumu, grāmatvedis:

- (a) pārskata visus izdarītos nozīmīgos spriedumus vai izdarītos secinājumus; un
- (b) pielieto atbilstīgas un informētas trešās personas testu.

Citi apsvērumi, piemērojot konceptuālās pamatnostādnes

Aizspriedumi/Neobjektivitāte (angl.: "bias")

120.12 A1 Apzināti vai neapzināti aizspriedumi/neobjektivitāte ietekmē profesionālā sprieduma pielietošanu, identificējot, novērtējot un novēršot apdraudējumus pamatprincipu ievērošanai.

120.12 A2 Iespējamo aizspriedumu/neobjektivitātes piemēri, kas jāņem vērā, pielietojot profesionālo spriedumu, ir šādi:

- tendence paļauties uz sākotnējo informāciju un nespēja adekvāti novērtēt turpmāk iegūto informāciju;
- tendence vairāk uzticēties automatizētā veidā iegūtai informācijai un rezultātiem, kas iegūti no automatizētām sistēmām, pat ja cilvēciska spriešana vai pretrunīga informācija rada šaubas par šādu rezultātu uzticamību vai atbilstību;
- tendence vairāk ņemt vērā un piešķirt lielāku nozīmi notikumiem vai pieredzei, kas uzreiz nāk prātā vai ir viegli pieejama, nekā tādai, kas nav pieejama;
- tendence vairāk ņemt vērā un piešķirt lielāku nozīmi apstiprinošai informācijai, kura apstiprina esošo pārlicēību, nekā informācijai, kura ir pretrunā vai liek apšaubīt šo pārlicēību;
- grupveida (šabloniska) domāšana, kas ir personu grupas tendence novērst/apslāpēt individuālu radošu domāšanu un atbildības uzņemšanos, kā rezultātā lēmums tiek pieņemts bez kritiskas argumentācijas vai alternatīvu apsvēršanas;
- pārmērīga pašpārliecinātība, jeb tendence pārspīlēt (par augstu novērtēt) savas spējas pareizi izvērtēt risku vai citus spriedumus vai lēmumus;
- tendence balstīt izpratni uz tādu pieredzes, notikumu vai uzskatu modeli, kas tiek pieņemts par reprezentatīvu (tipisku/raksturīgu);
- selektīvā uztvere jeb tendence personiskām gaidām/ pieņēmumiem/uzskatiem ietekmēt to, kā persona uztvers konkrētu jautājumu vai personu.

120.12 A3 Darbības, kas var mazināt aizspriedumu/neobjektivitātes ietekmi, ir šādas:

- konsultēšanās ar ekspertiem, lai iegūtu papildu informāciju;
- konsultēšanās ar citiem, lai nodrošinātu atbilstošu argumentēšanu kā daļu no izvērtēšanas procesa;
- apmācības izešana saistībā ar neobjektivitātes identificēšanu, profesionālās pilnveidošanās procesa ietvaros;

Organizācijas kultūra

120.13 A1 Konceptuālo pamatnostādņu efektīva piemērošana tiek sekmēta, ja ētikas vērtību svarīgā loma pamatprincipu un citu Kodeksa prasību īstenošanā tiek atbalstīta ar grāmatveža organizācijas iekšējās kultūras palīdzību.

- 120.13 A2 Ētikas kultūras veicināšana organizācijā ir visefektīvākā, ja:
- (a) vadošie darbinieki un vadītāji uzsver organizācijas ētikas vērtību nozīmīgo lomu un nosaka, ka gan viņi paši, gan citas personas ir atbildīgas par šo ētikas vērtību ievērošanu un demonstrēšanu savā rīcībā;
 - (b) ir ieviestas atbilstošas izglītības un apmācības programmas, vadības procesi, kā arī darba novērtēšanas un atalgojuma kritēriji, kas veicina ētikas kultūru;
 - (c) ir ieviesta efektīva politika un procedūras, lai iedrošinātu un aizsargātu personas, kas ziņo par faktisku vai iespējamu nelikumīgu vai neētisku rīcību, tostarp trauksmes cēlājus; un
 - (d) organizācija ievēro ētikas vērtības attiecībās ar trešajām pusēm.
- 120.13 A3 No profesionāliem grāmatvežiem tiek sagaidīts, ka viņi veicina un sekmē ētikas kultūru savā organizācijā atbilstoši viņu amatam un senioritātes (hierarhijas/ pieredzes) līmenim.

Apsvērumi attiecībā uz revīzijas, pārbaudes, citiem apliecinājuma un saistītu pakalpojumu darba uzdevumiem

Firmas kultūra

- 120.14 A1 1. SKVS ir ietvertas prasības un piemērošanas materiāli attiecībā uz firmas kultūru, kas jānodrošina, īstenojot firmas pienākumu izstrādāt, ieviest un izmantot kvalitātes vadības sistēmu attiecībā uz finanšu pārskatu revīzijas vai pārbaudes uzdevumiem vai citiem apliecinājuma vai saistīto pakalpojumu uzdevumiem.

Neatkarība

- 120.15 A1 Saskaņā ar *Starptautiskajiem Neatkarības standartiem* profesionāliem grāmatvežiem publiskā praksē ir jānodrošina neatkarība revīzijas, pārbaudes vai citu apliecinājuma uzdevumu gaitā. Neatkarība ir saistīta ar objektivitātes un godprātības pamatprincipiem. Tā ietver:
- (a) neatkarību uzskatos — neatkarība uzskatos ir apziņas stāvoklis, ko raksturo spēja izteikt secinājumus, neietekmējoties no faktoriem, kuri varētu apdraudēt profesionālo spriedumu, tādējādi ļauj attiecīgajai personai rīkoties godprātīgi, objektīvi un piemērojot profesionālo skepticismu;
 - (b) neatkarību rīcībā — neatkarība rīcībā ir izvairīšanās no faktiem un apstākļiem, kas ir tik nozīmīgi, ka atbilstīga un informēta trešā persona, visdrīzāk, secinātu, ka firmas vai revīzijas vai apliecinājuma grupas dalībnieka godprātība, objektivitāte vai profesionālā skepse ir apšaubāmi, jeb kompromitēti.

- 120.15 A2 *Starptautiskie Neatkarības standarti* nosaka prasības un piemērošanas materiālus par to kā piemērot konceptuālās pamatnostādnes, lai nodrošinātu neatkarību, veicot revīzijas, pārbaudes vai citus apliecinājuma uzdevumus. Profesionāliem grāmatvežiem un firmām ir jāievēro šie standarti, lai, veicot šādus uzdevumus, nodrošinātu neatkarību. Konceptuālās pamatnostādnes, kas pielietojamas, lai

identificētu, novērtētu un novērstu apdraudējumus pamatprincipu ievērošanai, tādā pašā veidā attiecas uz neatkarības prasību ievērošanu. 120.6.A3 punktā aprakstītās apdraudējumu kategorijas kādās iedala apdraudējumus pamatprincipu prasību ievērošanai, ir arī kategorijas apdraudējumiem neatkarības prasību ievērošanai.

120.15 A3 120.6 A1 un 120.8 A2 punktā aprakstītie noteikumi, politikas un procedūras, kas varētu palīdzēt identificēt un novērtēt apdraudējumus pamatprincipu ievērošanai, varētu būt faktori, kas attiecināmi arī uz apdraudējumu identificēšanu un izvērtēšanu neatkarībai. Attiecībā uz revīzijas, pārbaudes un citiem apliecinājuma uzdevumiem šādu noteikumu, politiku un procedūru piemērs ir kvalitātes vadības sistēma, kas firmā izstrādāta, ieviesta un tiek lietota saskaņā ar IAASB izdotajiem kvalitātes vadības standartiem.

Profesionāla skepse

120.16 A1 Saskaņā ar revīzijas, pārbaudes un citiem apliecinājuma uzdevumu standartiem, tostarp IAASB izdotajiem standartiem, profesionāliem grāmatvežiem publiskā praksē ir jāievēro profesionāla skepse, plānojot un veicot revīzijas, pārbaudes un citus apliecinājuma uzdevumus. Profesionālā skepse un 110. sadaļā aprakstītie pamatprincipi ir savstarpēji saistīti jēdzieni.

120.16 A2 Finanšu pārskatu revīzijā atbilstības nodrošināšana pamatprincipiem, katram atsevišķi un visiem kopā, atbalsta profesionālās skepses ievērošanu, kā parādīts turpmākajos piemēros.

- *Godprātības* princips prasa, lai profesionāls grāmatvedis būtu tiešs un godīgs. Piemēram, grāmatvedis ievēro godprātības principu:
 - tieši un godīgi paužot bažas par klienta nostāju;
 - analizējot pretrunīgu informāciju un meklējot papildu revīzijas pierādījumus, lai kļiedētu bažas par apgalvojumiem, kas varētu būt būtiski nepatiesi vai maldinoši un pieņemtu informētus lēmumus par apstākļiem atbilstošu rīcību;

- parādot rakstura stingrību, lai rīkotos pareizi pat tad, ja tiek izdarīts spiediens rīkoties citādi vai šāda pareiza rīcība var radīt iespējamās nelabvēlīgas sekas personiski vai organizācijai. Pareiza rīcība ietver spēju:

(a) noturēt savu nostāju, sastopoties ar dilemmām un sarežģītām situācijām; vai

(b) apšaubīt citu personu viedokli, ja un kad apstākļi to prasa, un tādā veidā, kas atbilst apstākļiem.

To darot, grāmatvedis demonstrē kritisku revīzijas pierādījumu izvērtēšanu, kas veicina profesionālās skepses principa īstenošanu.

- *Objektivitātes* princips prasa, lai profesionāls grāmatvedis pielietotu profesionālus spriedumus vai ar uzņēmējdarbību saistītus spriedumus/vērtējumus, neietekmējoties no šādiem faktoriem:

(a) aizspriedumi/neobjektivitāte;

(b) interešu konflikts; vai

(c) fizisku personu, organizāciju, tehnoloģiju un citu faktoru neatbilstīga ietekme vai nepamatota paļaušanās uz tiem;

Piemēram, grāmatvedis ievēro objektivitātes principu šādi:

(a) apzinoties apstākļus vai attiecības, piemēram, personiskas attiecības ar klientu, kas var apdraudēt grāmatveža profesionālo spriedumu vai uzņēmējdarbības spriedumu/izvērtējumu; un

(b) apsverot šādu apstākļu un attiecību ietekmi uz spriedumiem, kādus grāmatvedis pielieto, novērtējot revīzijas pierādījumu pietiekamību un atbilstību attiecībā uz klienta finanšu pārskatu kontekstā būtisku jautājumu.

Šādi rīkojoties grāmatvedis veicina profesionālās skepses principa īstenošanu.

- *Profesionālās kompetences un pienācīgas rūpības* princips prasa, lai profesionālam grāmatvedim būtu profesionālas zināšanas un prasmes tādā līmenī, kāds nepieciešams, lai nodrošinātu kompetentu profesionālu pakalpojumu sniegšanu, un lai viņš/viņa rīkotos rūpīgi saskaņā ar piemērojamiem standartiem un normatīviem aktiem. Piemēram, grāmatvedis nodrošina profesionālās kompetences un pienācīgas rūpības principa īstenošanu šādi:

- (a) pielietojot zināšanas, kas attiecas uz konkrēto klienta nozari un saimniecisko darbību, lai pienācīgi identificētu būtisku neatbilstību riskus;
- (b) izstrādājot un veicot atbilstošas revīzijas procedūras; un
- (c) piemērojot atbilstošas zināšanas, kritiski izvērtējot, vai revīzijas pierādījumi ir pietiekami un atbilstoši apstākļiem.

Šādi rīkojoties grāmatvedis veicina profesionālās skepses principa īstenošanu.

2. DAĻA — PROFESIONĀLI GRĀMATVEŽI ALGOTĀ DARBĀ

	Lpp.
200. SADAĻA Konceptuālo pamatnostādņu piemērošana — profesionāli grāmatveži algotā darbā	36.
210. SADAĻA Interesešu konflikti	41.
220. SADAĻA Informācijas sagatavošana un sniegšana/uzrādīšana	44.
230. SADAĻA Rīcība ar pietiekamu profesionālo kompetenci	49.
240. SADAĻA Finansiālas intereses/līdzdalība, atlīdzība un stimuli saistībā ar finanšu ziņošanu un lēmumu pieņemšanu;	51.
250. SADAĻA Pamudinājumi, tostarp dāvanas un viesmīlība	53.
260. SADAĻA Reaģēšana uz normatīvo aktu pārkāpumiem	59.
270. SADAĻA Spiediens neievērot pamatprincipus	69.

2. DAĻA — PROFESIONĀLI GRĀMATVEŽI ALGOTĀ DARBĀ

200. SADAĻA

KONCEPTUĀLO PAMATNOSTĀDŅU PIEMĒROŠANA — PROFESIONĀLI GRĀMATVEŽI ALGOTĀ DARBĀ

Ievads

- 200.1 Šajā Kodeksa daļā izklāstītās prasības un piemērošanas materiāli attiecas uz profesionāliem grāmatvežiem algotā darbā, piemērojot 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes. Šajā daļā nav raksturoti visi fakti un apstākļi, tostarp profesionālās darbības/aktivitātes, intereses un attiecības, ar kādām var saskarties profesionāls grāmatvedis algotā darbā un kas rada vai varētu radīt apdraudējumu pamatprincipu ievērošanai. Tāpēc konceptuālās pamatnostādnes nosaka profesionālu grāmatvežu algotā darbā pienākumu saglabāt vērīgu attieksmi attiecībā uz šādiem faktiem un apstākļiem.
- 200.2 Algotā darbā strādājošu profesionālo grāmatvežu pakalpojumus galvenokārt izmanto investori, kreditori, darba devēji un citi uzņēmēji, kā arī valdības iestādes un sabiedrība kopumā. Profesionāli grāmatveži algotā darbā var būt katrs atsevišķi vai visi kopā atbildīgi par tādas finansiālās un citas informācijas sagatavošanu un ziņošanu, kurai var uzticēties darba devēji un trešās personas. Viņu pienākums var būt arī par efektīvi pārvaldīt uzņēmuma finanses un sniegt kompetentas konsultācijas dažādos ar uzņēmuma darbību saistītos jautājumos.
- 200.3 Profesionāls grāmatvedis algotā darbā var būt darba devēja organizācijas algots darbinieks, sadarbības partneris, direktors (izpilddirektors vai direktors bez izpildpilnvarām), privātpašnieks vai brīvprātīgais. Grāmatveža un darba devēja organizācijas attiecību juridiskā forma neietekmē grāmatveža ētiskos pienākumus.
- 200.4 Šajā daļā jēdziens “profesionāls grāmatvedis” attiecas uz:
- profesionāliem grāmatvežiem algotā darbā; un
 - uz indivīdiem, kuri ir profesionāli grāmatveži publiskā praksē, kad tie veic profesionālas darbības, uzturot saistību ar grāmatveža firmu līgumdarbinieka, darbinieka vai īpašnieka statusā. Plašāka informācija par to, kad 2. daļas nosacījumi attiecas uz profesionāliem grāmatvežiem publiskā praksē, ir sniegta R120.4, R300.5 un 300.5 A1 punktā.

Prasības un piemērošanas materiāli

Vispārīgi

- R200.5** Profesionālam grāmatvedim jāievēro 110. sadaļā izklāstītie pamatprincipi un jāpiemēro 120. sadaļā ietvertās konceptuālās pamatnostādnes, lai identificētu, novērtētu un novērstu apdraudējumus pamatprincipu ievērošanai.

- 200.5 A1 Profesionālam grāmatvedim algotā darbā ir pienākums veicināt darba devēja organizācijas likumīgo mērķu īstenošanu. Šī Kodeksa mērķis nav traucēt profesionāla grāmatveža algotā darbā spēju pildīt šo pienākumu, bet Kodeksā ir aplūkoti apstākļi, kādos atbilstība pamatprincipiem varētu tikt apdraudēta.
- 200.5 A2 Profesionāli grāmatveži var (drīkst) popularizēt darba devēja organizācijas nostāju, veicinot darba devēja organizācijas likumīgo mērķu un uzdevumu īstenošanu, ar nosacījumu, ka sniegtā informācija nedrīkst būt nepatiesa vai maldinoša. Šādas darbības parasti nerada ar pārstāvību/aizstāvību saistītu apdraudējumu.
- 200.5 A3 Jo augstāka līmeņa amatā strādā profesionālais grāmatvedis, jo lielākas ir viņa spējas un iespējas piekļūt informācijai un ietekmēt politikas, pieņemtos lēmumus un darbības, ko veic citi darbinieki darba devēja organizācijā. No grāmatvežiem tiek sagaidīts, ka tie atbilstoši savam amatam un senioritātes (hierarhijas/ pieredzes) līmenim organizācijā pēc iespējas veicinās un sekmēs ētikas kultūru organizācijā, saskaņā ar 120.13 A3 punktu. Iespējamo darbību piemēri ietver šādu pasākumu ieviešanu, īstenošanu un pārraudzību:
- izglītības un apmācības programmas ētikas jomā;
 - vadības procesi un darba novērtēšanas un atalgojuma kritēriji, kas veicina ētikas kultūras ievērošanu;
 - ētikas un trauksmes celšanas politika;
 - politikas un procedūras, kas izveidotas, lai novērstu normatīvo aktu pārkāpumus.

Apdraudējumu identificēšana

- 200.6 A1 Apdraudējumus pamatprincipu ievērošanai var radīt plašs fakto un apstākļu klāsts. Apdraudējumu kategorijas ir aprakstītas 120.6. A3 punktā. Turpmāk sniegti piemēri faktiem un apstākļiem katrā no šīm kategorijām, kas var radīt apdraudējumu profesionālam grāmatvedim, veicot profesionālo darbību.
- (a) Ar personiskām interesēm saistīts apdraudējums
- profesionāla grāmatveža finansiālās intereses/līdzdalība darba devēja organizācijā vai arī saņemts aizdevums vai garantija no darba devēja organizācijas;
 - profesionāla grāmatveža dalība darba devēja organizācijas piedāvātos stimulējošos atlīdzības pasākumos;

- profesionāla grāmatveža piekļuve uzņēmuma aktīviem personīgai lietošanai;
 - profesionālam grāmatvedim piedāvāta dāvana vai īpaša attieksme/piedāvājums no darba devēja organizācijas piegādātāja;
- (b) Ar pašizvērtējumu saistīts apdraudējums
- profesionāls grāmatvedis nosaka grāmatvedības metodi, kas pielietojama uzņēmumu apvienošanas gadījumā, pēc tam, kad pats ir veicis priekšizpēti, kas pamato lēmumu par pārņemšanu.
- (c) Ar pārstāvību/aizstāvību saistīts apdraudējums
- Profesionālam grāmatvedim ir iespēja manipulēt ar prospektā/dokumentā sniegto informāciju, lai iegūtu labvēlīgu finansējumu.
- (d) Ar familiaritāti saistīts apdraudējums
- Profesionāls grāmatvedis ir atbildīgs par darba devēja organizācijas finanšu pārskatiem, ja organizācijā nodarbināts tiešs ģimenes loceklis vai tuvs radnieks pieņem lēmumus, kas ietekmē organizācijas finanšu pārskatus;
 - profesionālam grāmatvedim ir ilgstoša sadarbība ar personām, kas ietekmē uzņēmējdarbības lēmumus.
- (e) Ar ietekmēšanu saistīts apdraudējums
- Profesionāls grāmatvedis vai viņa tiešs ģimenes loceklis vai tuvs radnieks saskaras ar atlaišanas vai nomaiņas draudiem domstarpību dēļ šādos jautājumos:
 - grāmatvedības principa piemērošana;
 - veids kādā finanšu informācija tiek sniegta/uzrādīta;
 - kāda persona mēģina ietekmēt profesionāla grāmatveža lēmumus, piemēram, attiecībā uz līguma noslēgšanu vai grāmatvedības principa piemērošanu.

Apdraudējumu novērtēšana

200.7 A1 Nosacījumi, politikas un procedūras, kas aprakstītas 120.6 A1 un 120.8 A2 punktā, var ietekmēt novērtējumu par to, vai apdraudējums pamatprincipu ievērošanai ir pieņemamā līmenī.

- 200.7 A2 Profesionāla grāmatveža veikto novērtējumu par apdraudējuma līmeni ietekmē arī profesionālās darbības veids un apjoms.
- 200.7 A3 Profesionāla grāmatveža novērtējumu par apdraudējuma līmeni var ietekmēt darba vide darba devēja organizācijā. Piemēri:
- vadība, kas uzsver to, cik būtiska ir darbinieku ētiska rīcība, kā arī uzsver to, ka šāda rīcība tiek gaidīta no darbinieku puses;
 - politikas un procedūras, kas veicina darbiniekus komunicēt ar augstākā līmeņa vadību par ētikas jautājumiem, kas darbiniekiem rada šaubas, nebaidoties no soda;
 - politikas un procedūras darbinieku darba kvalitātes nodrošināšanai un pārraudzībai;
 - uzņēmuma korporatīvās pārraudzības sistēmas vai citas uzraudzības struktūras un spēcīga iekšējā kontrole;
 - personāla atlases procedūras, kas uzsver to, cik būtiska ir augsti kvalificētu darbinieku pieņemšana darbā;
 - savlaicīga visu darbinieku informēšana par politikām un procedūrām, tostarp visām saistītajām izmaiņām, un atbilstīga profesionālā apmācība un izglītošana saistībā ar šādām politikām un procedūrām;
 - ētikas un rīcības/uzvedības kodeksa politikas.
- 200.7 A4 Profesionāli grāmatveži varētu apsvērt iespēju saņemt juridisku konsultāciju, ja viņi uzskata, ka darba devēja organizācijā ir bijuši vai joprojām ir sastopami neētiskas rīcības gadījumi.

Apdraudējumu novēršana

- 200.8 A1 210.–270. sadaļā ir aprakstīts apdraudējums, kas varētu rasties veicot profesionālās darbības, un ir sniegti piemēri darbībām/pasākumiem, kas varētu novērst šādus apdraudējumus.
- 200.8 A2 Ārkārtas situācijās, kad apstākļus, kas radījuši apdraudējumus, nav iespējams likvidēt/izslēgt, un nav pieejami vai nav iespējams īstenot drošības pasākumus, lai samazinātu apdraudējumu līdz pieņemamam līmenim, profesionālam grāmatvedim varētu būt lietderīgi pārtraukt darba tiesiskās attiecības ar darba devēja organizāciju.

Sazināšanās ar personām, kam uzticēta pārvalde

- R200.9** Sazinoties ar personām, kam uzticēta pārvalde, saskaņā ar Kodeksu, profesionāls grāmatvedis nosaka atbilstošu(-as) personu(-as) darba devēja organizācijas vadības struktūrā, ar ko sazināties. Ja grāmatvedis sazinās ar personu, kam uzticēta pārvalde apakšgrupu, grāmatvedis nosaka, vai būtu jāsazinās arī ar visām personām, kam uzticēta pārvalde, lai attiecīgās personas būtu pienācīgi informētas.
- 200.9 A1 Nosakot, ar kurām personām sazināties, profesionāls grāmatvedis var apsvērt šādus aspektus:
- (a) apstākļu raksturīgās iezīmes un nozīmīgums; un
 - (b) ziņojamais jautājums.
- 200.9 A2 Piemēri personu, kam uzticēta pārvalde, apakšgrupai ir revīzijas komiteja vai atsevišķs pārvaldes struktūras loceklis.
- R200.10** Ja profesionāls grāmatvedis sazinās ar personām, kurām uzticēti gan vadības, gan pārvaldības pienākumi, grāmatvedim jāpārlicinās, ka saziņā ar šīm personām pienācīgi tiek informētas visas personas, kurām ir piešķirtas pārvaldības funkcijas un ar kurām grāmatvedis citādi sazinātos.
- 200.10 A1 Noteiktos apstākļos visas personas, kam uzticēta pārvalde, piedalās arī uzņēmuma vadībā, piemēram, mazā uzņēmumā, kura īpašnieks ir arī uzņēmuma vadītājs un pārvaldības loma nav piešķirta nevienai personai. Šādos gadījumos, ja par jautājumiem tiek ziņots personai(-ām), ar vadības līmeņa pienākumiem, un šai (-īm) personai (-ām) ir piešķirtas arī pārvaldības funkcijas, profesionāls grāmatvedis ir izpildījis prasību sazināties ar personām, kam uzticēta pārvalde.

210. SADAĻA

INTEREŠU KONFLIKTI

Ievads

- 210.0 Profesionāliem grāmatvežiem ir jāievēro pamatprincipi un ir jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes apdraudējumu identificēšanai, novērtēšanai un novēršanai.
- 210.1 Interesešu konflikts rada apdraudējumus objektivitātes principa un citu pamatprincipu ievērošanai. Šādi apdraudējumi varētu rasties, ja:
- (a) profesionāls grāmatvedis piekrīt veikt profesionālas darbības saistībā ar konkrētu jautājumu divu vai vairāku pušu uzdevumā, kuru intereses saistībā ar attiecīgo jautājumu ir pretrunīgas; vai
 - (b) profesionāla grāmatveža intereses saistībā ar konkrētu jautājumu un pušu intereses, kuru uzdevumā profesionāls grāmatvedis veic profesionālas darbības saistībā ar attiecīgo jautājumu, ir pretrunīgas.
- Šāda puse varētu būt darba devēja organizācija, piegādātājs, klients, aizdevējs, akcionārs vai cita persona.
- 210.2 Šīs sadaļas prasības un piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu interesešu konflikta situācijās.

Prasības un piemērošanas materiāli

Vispārīgi

- R210.4** Profesionāls grāmatvedis nepieļauj, ka interesešu konflikts kompromitē/ietekmē profesionālo spriedumu vai uzņēmējdarbības spriedumu/izvērtējumu.
- 210.4 A1 Apstākļu piemēri, kas varētu radīt interesešu konfliktu, ir sekojoši:
- vadības vai pārvaldības līmeņa amata ieņemšana divās darba devēju organizācijās un tādas konfidenciālas informācijas iegūšana no vienas organizācijas, kuru profesionāls grāmatvedis varētu izmantot, lai radītu ieguvumus vai zaudējumus otrajai organizācijai;
 - profesionālas darbības uzņemšanās, apkalpojot katru no divām partnerībā iesaistītām pusēm, kur abas puses izmanto profesionālā grāmatveža pakalpojumus, lai tas palīdz tām izbeigt partnerību;
 - finanšu informācijas sagatavošana noteiktu grāmatveža darba devēja organizācijas vadības pārstāvju vajadzībām, kuri kā vadība vēlas veikt uzņēmuma izpiršanas darījumu (angl.: management buy-out);

- atbildība par piegādātāja izvēli darba devēja organizācijas vajadzībām gadījumos, kad grāmatveža tiešs ģimenes loceklis varētu gūt finansiālu labumu no attiecīgā darījuma;
- darbs darba devēja organizācijā pārvaldības līmeņa amatā, apstiprinot noteiktus uzņēmuma ieguldījumus, kad kāds no ieguldījumiem palielina grāmatveža vai tā tieša ģimenes locekļa ieguldījumu portfeļa vērtību.

Konfliktu identificēšana

R210.5 Profesionāls grāmatvedis veic atbilstošus pasākumus, lai identificētu apstākļus, kas varētu radīt interešu konfliktu un tādējādi apdraudēt viena vai vairāku pamatprincipu ievērošanu. Šādiem pasākumiem ir jāidentificē:

- (a) attiecīgo interešu un attiecību starp iesaistītām pusēm veids; un
- (b) darbība un tās ietekme uz attiecīgajām pusēm.

R210.6 Profesionāls grāmatvedis profesionālas darbības veikšanas gaitā saglabā vērtīgu attieksmi attiecībā uz laika gaitā notiekošām izmaiņām darbībās, interesēs un attiecībās, kas varētu radīt interešu konfliktu.

Interesešu konfliktu radītie apdraudējumi

210.7 A1 Pamatprincips ir šāds: jo tiešāka ir saikne starp profesionālo darbību un jautājumu, saistībā ar kuru pušu intereses ir pretrunā, jo lielāka ir iespējamība, ka apdraudējuma līmenis neatbilst pieņemamam līmenim.

210.7 A2 Piemērs darbībai, kas varētu likvidēt/izslēgt apdraudējumu, ko rada interešu konflikts ir izstāšanās no lēmumu pieņemšanas procesa saistībā ar jautājumu, kas rada interešu konfliktu.

210.7 A3 Piemēri pasākumiem, kas varētu būt drošības pasākumi interešu konflikta izraisīta apdraudējuma novēršanai:

- noteiktu pienākumu un uzdevumu pārstrukturēšana vai nodalīšana;
- atbilstīgas pārraudzības nodrošināšana, piemēram, rīkojoties izpilddirektora vai cita direktora bez izpildpilnvarām pārraudzībā;

Informācijas sniegšana/atklāšana un piekrišana

Vispārīgi

210.8 A1 Parasti ir nepieciešams:

- (a) sniegt/atklāt informāciju attiecīgajām pusēm, tostarp attiecīgajiem līmeņiem darba devēja organizācijā, kurus konflikts iespaido, par interešu konflikta būtību un to, kā jebkādi, radītie draudi tika novērsti; un

- (b) saņemt attiecīgo pušu piekrišanu, ka profesionālais grāmatvedis var uzņemties profesionālās darbības, ja apdraudējuma novēršanai ir īstenoti drošības pasākumi.

210.8 A2 Piekrišana var būt netieša - izrietoša no pušu rīcības apstākļos, kad profesionālam grāmatvedim ir pietiekami pierādījumi, lai secinātu, ka attiecīgās puses ir zinājušas par attiecīgajiem apstākļiem jau pašā sākumā un ir akceptējušas interešu konfliktu, ja tās nav paudušas iebildumus saistībā ar konflikta esamību.

210.8 A3 Ja šāda informācijas atklāšana vai piekrišana nenotiek rakstiski, profesionālam grāmatvedim ieteicams dokumentēt:

- (a) apstākļu, kas izraisījuši interešu konfliktu, būtību;
- (b) piemērotos drošības pasākumus, lai novērstu apdraudējumus, ja tādi ir piemērojami; un
- (c) iegūto piekrišanu.

Citi apsvērumi

210.9 A1 Rīkojoties interešu konfliktu situācijās, profesionālam grāmatvedim ieteicams meklēt vadlīnijas no darba devēja organizācijas vai no citām pusēm, piemēram, konsultēties par jautājumu ar profesionālajām organizācijām, juristiem vai ar citu profesionālu grāmatvedi. Atklājot šādu informāciju vai sniedzot to darba devēja organizācijai un vēršoties pēc padoma pie trešajām personām, ir jāievēro konfidencialitātes princips.

220. SADAĻA**INFORMĀCIJAS SAGATAVOŠANA UN
SNIEGŠANA/UZRĀDĪŠANA****Ievads**

- 220.1 Profesionāliem grāmatvežiem ir jāievēro pamatprincipi un ir jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes lai identificētu, novērtētu un novērstu apdraudējumus.
- 220.2 Informācijas sagatavošana vai sniegšana/uzrādīšana (angl.: presentation) var radīt ar personiskām interesēm, ietekmēšanu saistītu apdraudējumu vai citādus apdraudējumus viena vai vairāku pamatprincipu ievērošanai. Šīs sadaļas prasības un piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu šādos apstākļos.

Prasības un piemērošanas materiāli**Vispārīgi**

- 220.3 A1 Profesionāli grāmatveži visos darba devēja organizācijas līmeņos ir iesaistīti informācijas sagatavošanā vai sniegšanā/uzrādīšanā gan organizācijā, gan ārpus tās.
- 220.3 A2 Ieinteresētās personas, kurām šāda informācija tiek sagatavota vai sniegta, ir:

- vadība un personas, kam uzticēta pārvalde;
- ieguldītāji un aizdevēji vai citi kreditori;
- regulatīvās iestādes.

Šī informācija var palīdzēt ieinteresētajām personām izprast un novērtēt darba devēja organizācijas darbības aspektus un pieņemt lēmumus par organizāciju. Šāda informācija var ietvert finanšu un nefinanšu informāciju, ko var publiskot vai izmantot iekšējiem mērķiem.

Piemēri:

- saimnieciskās darbības un finanšu rezultātu pārskati;
- lēmumu pieņemšanā izmantota datu analīze;
- budžeti un prognozes;
- iekšējiem auditoriem un ārējiem revidentiem sniegtā informācija;
- risku analīze;
- vispārēja un īpaša mērķa finanšu pārskati;
- nodokļu atskaites;

- pārskati, kas iesniegti regulatīvajām iestādēm juridiskiem un atbilstības nodrošināšanas mērķiem.

...

220.3 A3 Šīs sadaļas kontekstā informācijas sagatavošana vai sniegšana/uzrādīšana iekļauj informācijas reģistrēšanu, uzturēšanu un apstiprināšanu.

R220.4 Sagatavojot vai sniedzot informāciju, profesionāls grāmatvedis:

- sagatavo vai sniedz informāciju saskaņā ar attiecīgajām finanšu pārskatu pamatnostādņēm, kā atbilstoši;
- sagatavo vai sniedz informāciju tādā veidā, lai iegūtais rezultāts nemaldinātu un neatbilstoši neietekmētu rezultāta atbilstību līgumiskām vai regulatīvām prasībām;
- pielieto profesionālu spriedumu, lai:
 - atspoguļotu faktus precīzi un pilnīgi visos būtiskajos aspektos;
 - skaidri raksturotu uzņēmuma darījumu un darbības patieso raksturu; un
 - savlaicīgi un pareizi klasificētu un reģistrētu informāciju;
- neizlaiž nekādu informāciju ar nolūku padarīt informāciju maldinošu vai neatbilstoši ietekmēt rezultāta atbilstību līgumiskām vai regulatīvām prasībām;
- izvairās no noteiktu personu, organizāciju vai tehnoloģiju nepamatotas ietekmes vai paļaušanās uz tām; un
- apzinās neobjektivitātes risku.

220.4 A1 Piemērs neatbilstošai ietekmei uz rezultāta atbilstību līgumiskām vai regulatīvām prasībām ir nereālistisku aplēšu izmantošana ar nolūku izvairīties no situācijas, ka tiek pārkāpti, piemēram, parāda līguma nosacījumi vai regulatīvo prasību neizpilde, piemēram, finanšu iestādes kapitāla prasību neizpilde.

Rīcības brīvība, sagatavojot vai sniedzot/uzrādot informāciju

R220.5 Sagatavojot vai sniedzot/uzrādot informāciju, var būt nepieciešama brīva rīcība profesionāla sprieduma pielietošanai. Profesionāls grāmatvedis nedrīkst izmantot šādu rīcības brīvību ar nolūku maldināt citus vai neatbilstoši ietekmēt rezultātus, lai tie atbilstu līgumiskām vai regulatīvām prasībām.

220.5 A1 Piemēri, kā rīcības brīvību var izmantot nepareizi, lai sasniegtu neatbilstošus rezultātus, ir šādi:

- aplēšu noteikšana, piemēram, patiesās vērtības aplēšu noteikšana ar mērķi sagrozīt peļņu vai zaudējumus;
- grāmatvedības politikas vai metodes izvēle vai maiņa, izvēloties kādu no divām vai vairākām alternatīvām, kas atļautas saskaņā ar piemērojamajām finanšu pārskatu pamatnostādņēm, piemēram, ilgtermiņa līgumu uzskaites politikas izvēle ar mērķi sagrozīt peļņu vai zaudējumus;
- darījumu veikšanas laika izvēle, piemēram, aktīvu pārdošanas laika noteikšana finanšu gada noslēgumā ar mērķi maldināt informācijas lietotājus;
- darījumu strukturēšana, piemēram, finanšu darījumu strukturēšana ar mērķi maldinoši atspoguļot aktīvus un saistības vai naudas plūsmu klasifikāciju;
- selektīva informācijas sniegšana/uzrādīšana, piemēram, informācijas, kas attiecas uz finanšu vai darbības risku, neuzrādīšana vai maskēšana ar mērķi maldināt informācijas lietotājus.

R220.6 Profesionālās darbības gaitā, apstākļos, kuros nav nepieciešams ievērot finanšu pārskatu pamatnostādnes, profesionālajam grāmatvedim jāpielieto profesionāls spriedums, lai noteiktu un izvērtētu:

- (a) mērķi, kādam informācija ir paredzēta;
- (b) kontekstu, kurā tā tiek sniegta; un
- (c) auditoriju, kurai tā ir adresēta.

220.6 A1 Piemēram, sagatavojot vai sniedzot standarta formas atskaites (proforma atskaites), budžetus vai prognozes, attiecīgo aplēšu, aptuveno datu un pieņēmumu iekļaušana, kā atbilstoši, ļauj personām, kas varētu paļauties uz šādu informāciju, veidot savus spriedumus.

220.6 A2 Profesionāls grāmatvedis var arī apsvērt iespēju noskaidrot paredzamo auditoriju, kontekstu un sniedzamās informācijas mērķi.

Paļaušanās uz citu personu darbu

R220.7 Profesionālam grāmatvedim, kurš plāno paļauties uz citu personu darbu, kas darba devēja organizācijas vai citu organizāciju kontekstā var būt gan iekšējas, gan ārējas personas, ir jāpielieto profesionāls spriedums, lai noteiktu, kādi pasākumi jāveic, lai izpildītu R220.4 punktā noteiktos pienākumus.

220.7 A1 Faktori, kas jāņem vērā, nosakot, vai paļaušanās uz citu personu darbu konkrētajā gadījumā ir atbilstīga, ir šādi:

- citas personas vai organizācijas reputācija un kompetence, kā arī tai pieejamie resursi;

- tas, vai uz citu personu attiecas spēkā esošie piemērojamie profesionālie un ētikas standarti.

Šādu informāciju var iegūt, iepriekš sadarbojoties ar attiecīgo personu vai organizāciju vai konsultējoties ar citiem par šo personu vai organizāciju.

Pasākumi attiecībā uz informāciju, kas ir vai varētu būt maldinoša

R220.8 Ja profesionāls grāmatvedis zina vai viņam ir iemesls uzskatīt, ka informācija, ar kuru viņš ir saistīts, ir maldinoša, grāmatvedis veic atbilstošas darbības, lai mēģinātu atrisināt šo jautājumu.

220.8 A1 Tālāk norādītas iespējamās darbības:

- bažu, saistībā ar informācijas iespējami maldinošo raksturu, pārrunāšana ar profesionālā grāmatveža tiešo vadītāju un/vai atbilstoša līmeņa vadības pārstāvi darba devēja organizācijā, vai ar personām, kam uzticēta pārvalde, un lūgt šīm personām veikt atbilstošas darbības, lai atrisinātu šo jautājumu. Atbilstošas darbības varētu būt šādas:
 - informācijas labošana;
 - ja informācija jau ir sniegta paredzētajiem lietotājiem, sniegt tiem pareizo informāciju;
- darba devēja organizācijas politiku un procedūru (piemēram, ētikas vai trauksmes celšanas politikas) izskatīšana, lai noteiktu, kā risināt šādus jautājumus organizācijas iekšienē.

220.8 A2 Profesionāls grāmatvedis var konstatēt, ka darba devēja organizācija nav veikusi atbilstošas darbības. Ja grāmatvedim joprojām ir iemesls uzskatīt, ka informācija ir maldinoša, atbilstoši apstākļiem varētu veikt šādas turpmākās darbības ar nosacījumu, ka grāmatvedis turpina ievērot konfidencialitātes principu:

- konsultēties ar:
 - ar attiecīgo profesionālo organizāciju;
 - darba devēja organizācijas iekšējo auditoru vai ārējo revidentu;
 - juristu;
- noskaidrot, vai pastāv kādas prasības ziņot:
 - trešajām personām, tostarp informācijas lietotājiem;
 - regulatīvajām un pārraudzības iestādēm.

R220.9 Ja pēc visu iespēju izsmelšanas profesionāls grāmatvedis konstatē, ka nav veiktas atbilstošas darbības un ir pamats uzskatīt, ka informācija joprojām ir maldinoša, grāmatvedis atsakās būt un palikt saistīts ar attiecīgo informāciju.

220.9 A1 Šādos apstākļos profesionālam grāmatvedim varētu būt lietderīgi atkāpties no amata darba devēja organizācijā.

Dokumentēšana

220.10 A1 Profesionāls grāmatvedis tiek aicināts dokumentēt:

- faktus;
- attiecīgos grāmatvedības principus vai citus attiecīgos profesionālos standartus;
- personas, ar kurām attiecīgie jautājumi tika pārrunāti;
- apsvērto turpmāko rīcību;
- darbības, kas tika veiktas, mēģinot atrisināt problēmu.

Citi apsvērumi

220.11 A1 Ja apdraudējumi pamatprincipu ievērošanai, saistībā ar informācijas sagatavošanu vai sniegšanu/uzrādīšanu, izriet no finansiālām interesēm/ līdzdalības, tostarp atlīdzības un stimuliem, kas saistīti ar finanšu pārskatu sagatavošanu un lēmumu pieņemšanu, ir jāpiemēro 240. sadaļā izklāstītās prasības un piemērošanas materiāli.

220.11 A2 Ja maldinoša informācija varētu ietvert neatbilstību normatīvo aktu prasībām, ir jāpiemēro 260. sadaļā noteiktās prasības un piemērošanas materiāli.

220.11 A3 Ja apdraudējumu pamatprincipu ievērošanai saistībā ar informācijas sagatavošanu vai sniegšanu/uzrādīšanu rada kādas personas/personu spiediens, ir jāpiemēro 270. sadaļā izklāstītās prasības un piemērošanas materiāli.

230. SADAĻA**RĪCĪBA AR PIETIEKAMU PROFESIONĀLO KOMPETENCI****Ievads**

- 230.1 Profesionāliem grāmatvežiem ir jāievēro pamatprincipi un ir jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes, lai identificētu, novērtētu un novērstu apdraudējumus.
- 230.2 Rīcība bez pietiekamas kompetences rada ar personiskām interesēm saistītu apdraudējumu profesionālās kompetences un pienācīgas rūpības principa ievērošanai. Šī sadaļa izklāsta prasības un piemērošanas materiālus, kas nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu šādos apstākļos.

Prasības un piemērošanas materiāli**Vispārīgi**

- R230.3** Profesionāls grāmatvedis nedrīkst apzināti maldināt darba devēja organizāciju par savas kompetences vai pieredzes līmeni.
- 230.3 A1 Profesionālās kompetences un pienācīgas rūpības princips prasa, lai profesionāls grāmatvedis uzņemtos tikai tādus nozīmīgus uzdevumus, kuru veikšanai tam ir vai tas var iegūt pietiekamu apmācību vai pieredzi.
- 230.3 A2 Ar personiskām interesēm saistīts apdraudējums profesionālās kompetences un pienācīgas rūpības principa ievērošanai var rasties, ja profesionālam grāmatvedim:
- nepietiek laika resursu, lai pienācīgi veiktu vai pabeigtu profesionālos pienākumus;
 - pienākumu veikšanai nepieciešamā informācija ir nepietiekama, ierobežota vai citādi neatbilstīga;
 - ir nepietiekama pieredze, profesionālā apmācība un/vai izglītība;
 - pienākumu veikšanai pieejamie resursi, ir neatbilstoši.
- 230.3 A3 Novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, būtiska loma ir šādiem faktoriem:
- tas, cik lielā mērā profesionāls grāmatvedis sadarbojas ar citām personām;
 - grāmatveža senioritāte (hierarhija/ pieredze) profesijā/uzņēmumā;
 - darbam piemērojamais uzraudzības un pārskatīšanas līmenis.
- 230.3 A4 Piemēri darbībām, kas varētu kalpot kā drošības pasākumi, lai palīdzētu novērst ar personiskām interesēm saistītu apdraudējumu:
- saņemt palīdzību vai apmācības no kāda, kam ir nepieciešamā pieredze;

- nodrošināt, ka tiek atvēlēts adekvāts laika resurss nepieciešamo aktivitāšu veikšanai;

R230.4

Ja apdraudējumu profesionālās kompetences un pienācīgas rūpības principa ievērošanai nevar novērst, profesionāls grāmatvedis izvērtē, vai ir nepieciešams atteikties no attiecīgo pienākumu veikšanas. Ja grāmatvedis konstatē, ka atteikšanās ir piemērota, grāmatvedim jādara zināmi attiecīgie iemesli.

Citi apsvērumi

230.5 A1 270. sadaļā minētās prasības un piemērošanas materiāli ir pielietojami, ja profesionāls grāmatvedis izjūt spiedienu rīkoties veidā, kas varētu novest pie profesionālās kompetences un pienācīgas rūpības principa pārkāpuma.

240. SADAĻA**FINANSIĀLAS INTERESES/LĪDZDALĪBA, ATLĪDZĪBA UN STIMULI SAISTĪBĀ AR FINANŠU ZIŅOŠANU UN LĒMUMU PIENĒMŠANU****Ievads**

- 240.1 Profesionāliem grāmatvežiem ir jāievēro pamatprincipi un ir jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes apdraudējuma identificēšanai, novērtēšanai un novēršanai.
- 240.2 Finansiālas intereses/ līdźdalība vai zināšanas par tieša ģimenes locekļa vai tuva radnieka finansiālām interesēm/līdźdalību varētu radīt ar personīgām interesēm saistītu apdraudējumu objektivitātes vai konfidencialitātes principu ievērošanai. Šīs sadaļas prasības un piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu šādos apstākļos.

Prasības un piemērošanas materiāli**Vispārīgi**

- R240.3** Profesionāls grāmatvedis nedrīkst manipulēt ar informāciju un izmantot konfidencialu informāciju personiska labuma gūšanai vai citu personu finansiāla labuma gūšanai.
- 240.3 A1 Profesionālam grāmatvedim varētu būt finansiālas intereses/ līdźdalība, kā arī šādas intereses/ līdźdalība varētu būt tā tiešiem ģimenes locekļiem vai tuviem radniekiem, un zināmos apstākļos šādas intereses/līdźdalība varētu radīt apdraudējumus pamatprincipu ievērošanai. Finansiālas intereses/līdźdalība ietver finansiālas intereses/līdźdalību, ko izraisa atlīdźzības vai stimulēšanas/veicināšanas pasākumi, kas saistīti ar finanšu ziņošanu (finanšu pārskatiem) un lēmumu pieņemšanu.
- 240.3 A2 Piemēri apstākļiem, kādos var rasties ar personiskām interesēm saistīts apdraudējums, ir situācijas, kad profesionālam grāmatvedim vai viņa/viņas tiešam ģimenes loceklim vai tuvam radniekam:
- ir motīvs un iespēja manipulēt ar cenas ietekmējošu informāciju, lai gūtu finansiālu labumu;
 - ir tiešas vai netiešas finansiālās intereses/līdźdalība darba devēja organizācijā, šo interešu/līdźdalības vērtību tieši ietekmē profesionāla grāmatveža pieņemtie lēmumi;
 - ir tiesības saņemt ar peļņu saistītus labumus/bonusus, un šo labumu vērtību tieši ietekmē profesionāla grāmatveža pieņemtie lēmumi;
 - tieši vai netieši pieder kapitāla daļas (akcijas), piešķirtas atliktas bonusa daļu (akciju) tiesības vai piešķirtas kapitāla daļu (akciju) opcijas darba devēja organizācijā, un to vērtību tieši ietekmē profesionāla grāmatveža pieņemtie lēmumi;

- dalība atlīdzības shēmās, kas stimulē/veicina sasniegt mērķus vai atbalsta centienus maksimāli palielināt darba devēja organizācijas kapitāla daļu vērtību. Šādas dalības atlīdzības mehānismos piemērs varētu būt dalība veicināšanas pasākumos (piemaksu plānos), kas ir saistīti ar noteiktu nosacījumu izpildi.

240.3 A3

Novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, būtiska loma ir šādiem faktoriem:

- finansiālo interešu/ līdzdalības nozīmīgums. Tas, ko uzskata par nozīmīgām finansiālām interesēm/ līdzdalību, ir atkarīgs no personiskajiem apstākļiem un finansiālo interešu/ līdzdalības būtiskuma attiecībā uz konkrēto personu;
- politikas un procedūras, kas jāievēro no vadības neatkarīgai komitejai, kuras uzdevums ir noteikt augstākās vadības atalgojuma līmeni vai veidu;
- saskaņā ar iekšējām politikām, prasība sniegt personām, kam uzticēta pārvalde, informāciju par:
 - jebkādam nozīmīgām interesēm;
 - jebkādiem plāniem izmantot piešķirtās tiesības vai tirgoties ar attiecīgajām kapitāla daļām (akcijām);
- iekšējā audita un ārējās revīzijas procedūras, kas īpaši vērstas uz jomām, kur varētu rasties finansiālās intereses/ līdzdalība.

240.3 A4

Atlīdzības vai stimulu (veicināšanas pasākumu) radīto apdraudējumu var pastiprināt tiešs vai netiešs vadības vai kolēģu izdarīts spiediens. Skat. 270. sadaļu "Spiediens neievērot pamatprincipus".

250. SADAĻA**PAMUDINĀJUMI, TOSTARP DĀVANAS UN VIESMĪLĪBA****Ievads**

- 250.1 Profesionāliem grāmatvežiem ir jāievēro pamatprincipi un ir jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes apdraudējumu identificēšanai, novērtēšanai un novēršanai.
- 250.2 Pamudinājumu piedāvāšana vai pieņemšana var radīt ar personiskām interesēm, familiaritāti vai ietekmēšanu saistītu apdraudējumu pamatprincipu ievērošanai, īpaši, attiecībā uz godprātības, objektivitātes un profesionālās rīcības principu.
- R250.3 Šajā sadaļā izklāstītās prasības un piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu saistībā ar pamudinājumu piedāvāšanu un pieņemšanu profesionālās darbības gaitā, kas nav uzskatāma par normatīvo aktu pārkāpumu. Šajā sadaļā arī noteikts profesionāla grāmatveža pienākums, piedāvājot vai pieņemot pamudinājumus, ievērot attiecīgo normatīvos aktu prasības.

Prasības un piemērošanas materiāli**Vispārīgi**

- 250.4 A1 Pamudinājums ir kāda lieta, situācija vai darbība, ko izmanto kā līdzekli, lai ietekmētu citas personas rīcību, bet ne vienmēr ar nolūku neatbilstīgi ietekmēt personas rīcību. Pamudinājumi var būt dažādi, sākot no nelielām viesmīlības izpausmēm starp kolēģiem un beidzot ar darbībām, kuru rezultātā tiek pārkāptas normatīvo aktu prasības. Pamudinājumi var būt, piemēram:
- dāvanas.
 - viesmīlība;
 - izklaide;
 - politiski vai labdarības ziedojumi;
 - draudzības un lojalitātes piedāvājumi;
 - nodarbinātības iespēja vai citas komerciālas iespējas;
 - privileģēta attieksme, tiesības vai citas priekšrocības.

Normatīvajos aktos aizliegti pamudinājumi

- R250.5 Daudzās jurisdikcijās ir spēkā normatīvie akti, piemēram, saistībā ar kukuļošanu un korupciju, kas aizliedz noteiktos apstākļos piedāvāt vai pieņemt pamudinājumus. Šādos apstākļos profesionāls grāmatvedis iegūst izpratni par attiecīgo normatīvo aktu prasībām un ievēro tās.

Pamudinājumi, kas nav aizliegti normatīvajās prasībām

250.6 A1 Pamudinājumu piedāvāšana vai pieņemšana, ja arī tā saskaņā ar normatīvajām prasībām nav aizliegta, tomēr varētu radīt apdraudējumu pamatprincipu ievērošanai.

Pamudinājumi ar nolūku neatbilstoši ietekmēt rīcību

R250.7 Profesionāls grāmatvedis nedrīkst piedāvāt vai mudināt citus piedāvāt jebkādu pamudinājumu, ja šāda pamudinājuma mērķis ir, vai arī, pēc grāmatveža domām, atbilstīga un informēta trešā persona visdrīzāk secinātu, ka pamudinājuma mērķis ir neatbilstoši ietekmēt saņēmēja vai citas personas rīcību.

R250.8 Profesionāls grāmatvedis nedrīkst pieņemt vai mudināt citus pieņemt jebkādu pamudinājumu, ja šāda pamudinājuma mērķis ir, vai arī, pēc grāmatveža domām, atbilstīga un informēta trešā persona visdrīzāk secinātu, ka pamudinājuma mērķis ir neatbilstoši ietekmēt saņēmēja vai citas personas rīcību.

250.9 A1 Tiek uzskatīts, ka pamudinājums neatbilstoši ietekmē personas rīcību, ja tas liek personai rīkoties neētiskā veidā. Šāda neatbilstoša ietekme var būt vērsta gan uz saņēmēju, gan uz citu personu, kurai ir kādas attiecības ar saņēmēju. Pamatprincipi kalpo kā atskaites punkts, profesionālam grāmatvedim apsverot, kas ir grāmatveža un, attiecīgos gadījumos, pēc analogijas arī citu personu neētiska rīcība.

250.9 A2 Ētikas pamatprincipa pārkāpums rodas tad, ja profesionāls grāmatvedis piedāvā vai pieņem, vai mudina citus piedāvāt vai pieņemt pamudinājumu, kura nolūks ir neatbilstoši ietekmēt saņēmēja vai citas personas rīcību.

250.9 A3 Lai noteiktu, vai pastāv faktiskis vai šķietams nodoms nepienācīgi ietekmēt rīcību, ir jāpielieto profesionāls spriedums. Attiecīgie faktori, kas jāņem vērā, varētu būt šādi:

- pamudinājuma veids, biežums, vērtība un kumulatīvā iedarbība;
- laiks, kad pamudinājums tiek piedāvāts attiecībā pret jebkuru darbību vai lēmumu, ko tas varētu ietekmēt;
- vai pamudinājums ir ierasta vai kultūrai raksturīga prakse attiecīgajos apstākļos, piemēram, dāvanas pasniegšana reliģiskos svētkos vai kāzās;

- vai pamudinājums tiek piedāvāts vai saņemts profesionālās darbības ietvaros, piemēram, pusdienu piedāvāšana vai pieņemšana darījuma tikšanās laikā;
- vai pamudinājuma piedāvājums attiecas tikai uz atsevišķu saņēmēju vai ir pieejams plašakai grupai. Plašāka grupa var būt iekšēja vai ārēja attiecībā pret darba devēja organizāciju, piemēram, citi klienti vai piegādātāji;
- to personu lomas un amati, kuras piedāvā vai kurām tiek piedāvāts pamudinājums;
- vai profesionālam grāmatvedim ir zināms, vai arī, viņam ir iemesls uzskatīt, ka pamudinājuma pieņemšana pārkāptu darījuma partnera darba devēja organizācijas politikas un procedūras;
- caurskatāmības pakāpe, ar kādu pamudinājums tiek piedāvāts;
- vai saņēmējs pieprasīja vai lūdza attiecīgo pamudinājumu;
- informācija par piedāvātāja iepriekšējo rīcību vai tā reputāciju.

Turpmāko darbību apsvēršana

250.10 A1 Ja profesionālam grāmatvedim kļūst zināms par piedāvātu pamudinājumu ar faktisku vai šķietamu nodomu neatbilstoši ietekmēt rīcību, apdraudējumi pamatprincipu ievērošanai var rasties pat tad, ja ir izpildītas R250.7 un R250.8 punkta prasības.

250.10 A2 Piemēri pasākumiem, kas varētu būt drošības pasākumi šādu apdraudējumu novēršanai:

- profesionālā grāmatveža vai piedāvājuma sniedzēja darba devēja organizācijas augstākā līmeņa vadības vai personu, kam uzticēta pārvalde, informēšana par piedāvājumu;
- darījuma attiecību mainīšana vai pārtraukšana ar piedāvājuma sniedzēju.

Pamudinājumi bez nolūka neatbilstoši ietekmēt rīcību

250.11 A1 Konceptuālajās pamatnostādņēs izklāstītās prasības un piemērošanas materiāli ir piemērojami, ja profesionāls grāmatvedis ir secinājis, ka nav faktiska vai šķietama nodoma neatbilstoši ietekmēt saņēmēja vai citas personas rīcību.

250.11 A2 Ja šāds pamudinājums ir ikdienišķs un nenozīmīgs, jebkāds radītais apdraudējums būs pieņemamā līmenī.

- 250.11 A3 Tālāk sniegti piemēri apstākļiem, kad šāda pamudinājuma piedāvāšana vai pieņemšana varētu radīt apdraudējumu pat tad, ja profesionāls grāmatvedis ir secinājis, ka nav faktiska vai šķietama nodoma neatbilstoši ietekmēt rīcību.
- Ar personiskām interesēm saistīts apdraudējums
 - Profesionālam grāmatvedim tiek piedāvāts darbs uz nepilnu slodzi piegādātāja uzņēmumā.
 - Ar familiaritāti saistīts apdraudējums
 - Profesionāls grāmatvedis regulāri ved klientu vai piegādātāju uz sporta sacensībām.
 - Ar ietekmēšanu saistīts apdraudējums
 - Profesionāls grāmatvedis pieņem viesmīlību, kuras veids varētu būt uzskatīts par nepiemērotu, ja šis fakts tiktu publiski izpausts.
- 250.11 A4 Būtiskie faktori, novērtējot apdraudējumu līmeni, kas rodas, piedāvājot vai pieņemot šādu pamudinājumu, ietver tos pašus faktorus, kādi, kā ņemami vērā nodoma konstatēšanai, ir izklāstīti 250.9 A3 punktā.
- 250.11 A5 Rīcības piemēri, kas varētu likvidēt/izslēgt apdraudējumus, ko rada šāda pamudinājuma piedāvāšana vai pieņemšana, ir šādi:
- atteikšanās no pamudinājuma vai tā nepiedāvāšana;
 - atbildības par jebkādu ar uzņēmējdarbību saistītu lēmumu, saistībā ar attiecīgo darījuma partneri, nodošana citai personai, par kuru profesionālam grāmatvedim nav pamata uzskatīt, ka tā varētu būt vai varētu tikt uzskatīta par neatbilstoši ietekmētu attiecībā uz lēmumu pieņemšanu.
- 250.11 A6 Rīcības piemēri, kas varētu būt drošības pasākumi, lai novērstu apdraudējumus, ko rada šāda pamudinājuma piedāvāšana vai pieņemšana, ir šādi:
- profesionālā grāmatveža vai darījuma partnera darba devēja organizācijas augstākā līmeņa vadības vai personu, kam uzticēta pārvalde, informēšana par pamudinājuma piedāvāšanu vai pieņemšanu;
 - pamudinājuma reģistrēšana grāmatveža vai darījuma partnera darba devēja organizācijas žurnālā;
 - atbilstoša pārrauga, kas nav citādi iesaistīts profesionālās darbības veikšanā, iesaistīšana, lai pārskatītu grāmatveža veikto darbu vai pieņemtos lēmumus saistībā ar personu vai organizāciju, no kuras grāmatvedis ir pieņēmis pamudinājumu;

- pēc pamudinājuma saņemšanas tā ziedošana labdarībai un informācijas par ziedojumu atbilstoša sniegšana/uzrādīšana, piemēram, personām, kam uzticēta pārvalde, vai personai, kas piedāvāja pamudinājumu;
- saņemtā pamudinājuma, piemēram, viesmīlības, izmaksu atlīdzināšana;
- pamudinājuma, piemēram, dāvanas, atgriešana pēc iespējas drīzāk pēc tam, kad tā sākotnēji tika pieņemta.

Tieši ģimenes locekļi un tuvi radnieki

R250.12 Profesionālam grāmatvedim ir jāuzmanās no iespējamiem apdraudējumiem pamatprincipu ievērošanai, ko izraisa pamudinājums, kuru:

- grāmatveža tiešs ģimenes loceklis vai tuvs radnieks piedāvā darījuma partnerim, ar kuru grāmatvedim ir profesionālas attiecības; vai
- grāmatveža tiešam ģimenes loceklim vai tuvam radniekam piedāvā darījuma partneris, ar kuru grāmatvedim ir profesionālas attiecības.

R250.13 Ja profesionāls grāmatvedis uzzina par pamudinājumu, kas piedāvāts tā tiešam ģimenes loceklim vai tuvam radniekam, vai arī, ko piedāvājis tā tiešs ģimenes loceklis vai tuvs radnieks, un secina, ka pastāv nodoms neatbilstoši ietekmēt grāmatveža vai darījuma partnera rīcību, vai uzskata, ka atbilstīga un informēta trešā persona visdrīzāk secinātu, ka šāds nodoms pastāv, grāmatvedis iesaka attiecīgajam tiešajam ģimenes loceklim vai tuvajam radniekam nepiedāvāt vai nepieņemt šādu pamudinājumu.

250.13 A1 Faktori, kas izklāstīti 250.9 A3 punktā, ir būtiski, izvērtējot, vai pastāv faktiskais vai šķietamais nodoms neatbilstoši ietekmēt profesionālā grāmatveža vai darījuma partnera rīcību. Vēl viens būtisks faktors ir attiecību veids vai tuvības pakāpe starp:

- grāmatvedi un tiešo ģimenes loekli vai tuvo radnieku;
- tiešo ģimenes loekli vai tuvo radnieku un darījuma partneri; un
- grāmatvedi un darījuma partneri.

Piemēram, par šādu nodomu var liecināt fakts, ka darījuma partneris, ar kuru grāmatvedis piedalās sarunās par nozīmīgu līgumu, piedāvā grāmatveža laulātajam stāties darba tiesiskajās attiecībās apejot standarta personāla atlases procesu.

250.13 A2 250.10 A2. punktā iekļautie piemērošanas materiāli attiecas arī uz apdraudējumu, kas varētu rasties, ja pastāv faktiskis vai šķietams nodoms neatbilstoši ietekmēt profesionālā grāmatveža vai darījuma partnera rīcību, novēršanu pat tad, ja grāmatveža tiešais ģimenes loceklis vai tuvais radnieks ir ievērojis R250.13. punktā sniegtos ieteikumus.

Konceptuālo pamatnostādņu piemērošana

250.14 A1 Ja profesionāls grāmatvedis uzzina par R250.12. punktā minētajos apstākļos piedāvātu pamudinājumu, apdraudējumi pamatprincipu ievērošanai var rasties, ja:

- (a) profesionāla grāmatveža tiešs ģimenes loceklis vai tuvs radnieks piedāvā vai pieņem pamudinājumu pretēji grāmatveža ieteikumam saskaņā ar R250.13 punktu; vai
- (b) grāmatvedim nav pamata uzskatīt, ka pastāv faktiskis vai šķietams nodoms neatbilstoši ietekmēt grāmatveža vai darījuma partnera rīcību.

250.14 A2 250.11 A1–250.11 A6 punktā sniegtajiem piemērošanas materiāliem ir būtiska loma, identificējot, novērtējot un novēršot šādu apdraudējumu. Faktori, kas ir būtiski, novērtējot apdraudējuma līmeni šādos apstākļos, ir arī 250.13 A1. punktā izklāstīto attiecību veids vai tuvības pakāpe.

Citi apsvērumi

250.15 A1 Ja profesionālam grāmatvedim darba devējs piedāvā pamudinājumu, kas saistīts ar finansiālām interesēm/līdzdalību, atlīdzībām un stimuliem, kas piesaistīti darba rezultātiem, ir jāpiemēro 240. sadaļā izklāstītās prasības un piemērošanas materiāli.

250.15 A2 Ja profesionāls grāmatvedis saskaras ar pamudinājumiem vai tiek informēts par pamudinājumiem, kas varētu izraisīt faktiskus vai iespējamus normatīvo aktu pārkāpumus no citu personu puses, kuras strādā darba devēja organizācijā kā darbinieki vai citādi tās vadībā, ir spēkā 260. sadaļā izklāstītās prasības un piemērošanas materiāli.

250.15 A3 Ja profesionāls grāmatvedis izjūt spiedienu piedāvāt vai pieņemt pamudinājumu, kas varētu radīt apdraudējumu pamatprincipu ievērošanai, ir jāpiemēro 270. sadaļā noteiktās prasības un piemērošanas materiāli.

260. SADAĻA**REAGĒŠANA UZ NORMATĪVO AKTU PĀRKĀPUMIEM****Ievads**

- 260.1 Profesionāliem grāmatvežiem ir jāievēro pamatprincipi un ir jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes apdraudējumu identificēšanai, novērtēšanai un novēršanai.
- 260.2 Ja profesionālam grāmatvedim kļūst zināms par faktiskiem vai iespējamiem normatīvo aktu pārkāpumiem, rodas ar personiskām interesēm vai ar ietekmēšanu saistīts apdraudējums godprātības un profesionālas rīcības principu ievērošanai.
- 260.3 Profesionāls grāmatvedis profesionālās darbības gaitā var saskarties ar vai uzzināt par faktiskiem vai iespējamiem normatīvo aktu/prasību pārkāpumiem. Šī sadaļa sniedz norādījumus, palīdzot grāmatvedim novērtēt attiecīgā jautājuma ietekmi un iespējamās rīcības veidus, reaģējot uz faktiskiem vai iespējamiem normatīvo prasību pārkāpumiem saistībā ar:
- (a) normatīviem aktiem, kas vispārēji ir atzīti par tādiem, kam ir tieša ietekme uz būtisku summu noteikšanu un informācijas atklāšanu darba devēja organizācijas finanšu pārskatos; un
 - (b) citiem normatīviem aktiem, kuriem nav tiešas ietekmes uz summu noteikšanu un informācijas atklāšanu darba devēja organizācijas finanšu pārskatos, bet kuru ievērošanai var būt būtiska loma attiecībā uz darba devēja organizācijas saimniecisko darbību, spēju turpināt darbību vai izvairīties no būtiskiem sodiem.

Profesionāla grāmatveža mērķi normatīvo aktu pārkāpumu kontekstā

- 260.4 Grāmatvedības profesijai raksturīga iezīme ir pienākums rīkoties sabiedrības interesēs. Reaģējot uz faktisku vai iespējamu normatīvo prasību pārkāpumu, profesionāla grāmatveža mērķi ir šādi:
- (a) ievērot godprātības un profesionālas rīcības principus;
 - (b) brīdināt darba devēja organizācijas vadību vai, attiecīgā gadījumā, personas, kam uzticēta pārvalde, lai:
 - (i) sniegtu iespēju labot, novērst vai mazināt faktiskā vai iespējamā normatīvo prasību pārkāpuma sekas; vai

- (ii) novērstu normatīvo prasību pārkāpumu, ja tas vēl nav noticis; un
- (c) veikt turpmākas darbības sabiedrības interesēs.

Prasības un piemērošanas materiāli

Vispārīgi

- 260.5 A1 Normatīvo aktu/prasību pārkāpums (“Pārkāpums”) ietver tīšu vai netīšu bezdarbību vai rīcību, kas ir pretrunā spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, no šādu personu puses:
- (a) profesionālā grāmatveža darba devēja organizācija;
 - (b) personas, kam uzticēta darba devēja organizācijas pārvalde;
 - (c) darba devēja organizācijas vadība; vai
 - (d) citas personas, kas strādā darba devēja organizācijas labā vai tās vadībā.
- 260.5 A2 Šajā sadaļā aplūkojamo normatīvo aktu piemēri attiecas uz šādām jomām:
- krāpšana, korupcija un kukuļošana;
 - nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācija, terorisma finansēšana un noziedzīgi iegūti līdzekļi;
 - vērtspapīru tirgi un tirdzniecība;
 - banku un citi finanšu produkti un pakalpojumi;
 - datu aizsardzība;
 - nodokļu un pensiju saistības un maksājumi;
 - vides aizsardzība;
 - sabiedrības veselība un drošība.
- 260.5 A3 Pārkāpuma sekas darba devēja organizācijas kontekstā var būt soda nauda, tiesvedība vai citas sekas, kas var būtiski ietekmēt finanšu pārskatus. Svarīgi, ka šādiem normatīvo prasību pārkāpumiem var būt plašākas sekas sabiedrības interešu kontekstā, jo tie var nodarīt būtisku kaitējumu ieguldītājiem, kreditoriem, darbiniekiem vai sabiedrībai kopumā. Šīs sadaļas izpratnē normatīvo aktu pārkāpums, kas rada būtisku kaitējumu, ir tāds normatīvo aktu pārkāpums, kas rada nopietnas nelabvēlīgas finansiālas vai nefinansiālas sekas jebkurai no šīm pusēm. Piemēri ir krāpšana, kas rada ievērojamus finansiālus zaudējumus ieguldītājiem, kā arī vides normatīvo aktu pārkāpumi, kas apdraud darbinieku vai sabiedrības veselību vai drošību.

R260.6 Dažās jurisdikcijās ir spēkā normatīvās prasības, kas reglamentē, kā profesionāliem grāmatvežiem ir jārikojas attiecībā uz faktiskiem vai iespējamiem normatīvo prasību pārkāpumiem. Šīs normatīvās prasības var atšķirties no šīs sadaļas nosacījumiem vai būt striktākas par tiem. Saskaņoties ar šādu faktisku vai iespējamu normatīvo prasību pārkāpumu, grāmatvedim jāiegūst izpratne par attiecīgo normatīvo aktu prasībām un tās jāievēro, tostarp:

- (a) jebkādas prasības ziņot par attiecīgo jautājumu attiecīgai iestādei; un
- (b) jebkādi aizliegumi brīdināt attiecīgo pusi.

260.6 A1 Aizliegums brīdināt attiecīgo pusi var būt noteikts, piemēram, tiesību aktos, kas reglamentē nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu.

260.7 A1 Šī sadaļa ir piemērojama neatkarīgi no darba devēja organizācijas veida, tostarp neatkarīgi no tā, vai tā ir vai nav sabiedriskas nozīmes struktūra.

260.7 A2 Profesionālam grāmatvedim, kurš saskaras ar vai uzzina par acīmredzami nebūtiskiem jautājumiem, nav jāievēro šīs sadaļas nosacījumi. Tas, vai jautājums ir acīmredzami nebūtisks, ir jāvērtē, ņemot vērā tā būtību un finansiālo vai cita veida ietekmi uz darba devēja organizāciju, tās ieinteresētajām personām un sabiedrību kopumā.

260.7 A3 Šī sadaļa neattiecas uz:

- (a) personiskiem pārkāpumiem, kas nav saistīti ar darba devēja organizācijas uzņēmējdarbību; un
- (b) normatīvo aktu pārkāpumiem, ko veic personas, kuras nav norādītas 260.5 A1 punktā.

Profesionāls grāmatvedis tomēr varētu izmantot šajā sadaļā sniegtos norādījumus, apsverot, kā rīkoties šādās situācijās.

Darba devēja vadības un personu, kam uzticēta pārvalde, pienākumi

206.8 A1 Darba devēja organizācijas vadība, personu, kam uzticēta uzņēmuma pārvalde uzraudzībā seko tam, lai darba devēja organizācijas uzņēmējdarbība tiktu veikta saskaņā ar normatīvo aktu prasībām. Vadība un personas, kam uzticēta pārvalde, ir atbildīgas arī par normatīvo prasību pārkāpumu identificēšanu un novēršanu no šādu personu puses:

- (a) darba devēja organizācija;
- (b) personas, kam uzticēta darba devēja organizācijas pārvalde;
- (c) vadības locekļi; vai

- (d) citas personas, kas strādā darba devēja organizācijas labā vai tās vadībā.

Visu profesionālo grāmatvežu pienākumi

R260.9 Ja profesionālā grāmatveža darba devēja organizācijā ir ieviesti protokoli un procedūras, kas paredzētas faktisku vai iespējamu normatīvo prasību pārkāpumu novēršanai, grāmatvedim tās jāņem vērā, nosakot, kā reaģēt uz normatīvo prasību pārkāpumu.

260.9 A1 Daudzās darba devēja organizācijās ir ieviesti protokoli un procedūras, kas nosaka iekšējās ziņošanas par faktiskiem vai iespējamiem normatīvo prasību pārkāpumiem kārtību. Šie protokoli un procedūras ir, piemēram, ētikas politika vai iekšējas trauksmes celšanas procedūras. Šādi protokoli un procedūras var pieļaut anonīmu ziņošanu par attiecīgajiem jautājumiem, izmantojot norādītos kanālus.

R260.10 Ja profesionālam grāmatvedim kļūst zināms par jautājumu, uz kuru attiecas šī sadaļa, grāmatvedim savlaicīgi jārīkojas, lai izpildītu šīs sadaļas prasības. Lai varētu savlaicīgi rīkoties, grāmatvedis apsver attiecīgā jautājuma būtību un iespējamo kaitējumu darba devēja organizācijas, ieguldītāju, kreditoru, darbinieku vai sabiedrības interesēm.

Vadošo profesionālo grāmatvežu algotā darbā pienākumi

260.11 A1 Vadošie profesionālie grāmatveži algotā darbā ir direktori, amatpersonas vai augstākā līmeņa vadošie darbinieki, kuriem ir iespēja būtiski ietekmēt un pieņemt lēmumus attiecībā uz darba devēja organizācijas personāla, finanšu, tehnoloģisko, fizisko un nemateriālo resursu iegādi, izmantošanu un kontroli. No šādām personām tiek sagaidīts, ka tās lielākā mērā nekā citi profesionālie grāmatveži darba devēja organizācijā rīkosies sabiedrības interesēs, reaģējot uz faktiskiem vai iespējamiem normatīvo prasību pārkāpumiem. Tas ir saistīts ar vadošo profesionālo grāmatvežu lomām, amatiem un ietekmes sfērām darba devēja organizācijā.

Izpratnes iegūšana par attiecīgo jautājumu

R260.12 Ja profesionālās darbības gaitā vadošam profesionālajam grāmatvedim kļūst zināma informācija par faktisku vai iespējamu normatīvo prasību pārkāpumu, grāmatvedim jāiegūst izpratne par šo jautājumu. Tas ietver izpratni par:

- (a) faktiskā vai iespējamā normatīvo aktu prasību pārkāpuma būtību un apstākļiem, kādos tas ir noticis vai varētu notikt;
- (b) attiecīgu normatīvo aktu piemērošanu atbilstoši apstākļiem; un

- (c) iespējamām sekām, kas var rasties darba devēja organizācijai, ieguldītājiem, kreditoriem, darbiniekiem vai plašākai sabiedrībai.

260.12 A1 No vadošā profesionālā grāmatveža tiek sagaidīts, ka tas balstīsies uz savām zināšanām un pieredzi un pielietos profesionālu spriedumu. Tomēr no grāmatveža netiek sagaidīts, lai viņa izpratne par normatīviem aktiem ir augstākā līmenī nekā nepieciešams pienākumu veikšanai darba devēja organizācijā. To, vai konkrētais jautājums ir uzskatāms par normatīvo aktu pārkāpumu, galu galā nosaka tiesa vai cita atbilstīga lemjosa iestāde.

260.12 A2 Atkarībā no attiecīgā jautājuma būtības un nozīmīguma vadošais profesionālais grāmatvedis var ierosināt attiecīgas darbības, lai panāktu jautājuma iekšēju izmeklēšanu. Grāmatvedis var arī konfidenciali konsultēties ar citiem darba devēja organizācijas vai profesionālās organizācijas darbiniekiem vai ar juristu.

Jautājuma risināšana

R260.13 Ja vadošs profesionāls grāmatvedis konstatē vai viņam rodas aizdomas, ka ir noticis vai varētu notikt normatīvo prasību pārkāpums, grāmatvedis, ievērojot R260.9 punktu, pārrunā šo jautājumu ar grāmatveža tiešo vadītāju, ja tāds ir. Ja pastāv aizdomas, ka lietā ir iesaistīts grāmatveža tiešais vadītājs, grāmatvedis pārrunā šo jautājumu ar nākamo augstākstāvošo vadības līmeni darba devēja organizācijā.

260.13 A1 Šādas pārrunāšanas mērķis ir noteikt, kā risināt attiecīgo jautājumu.

R260.14 Vadošais profesionālais grāmatvedis arī attiecīgi rīkojas, lai:

- (a) informētu par attiecīgo jautājumu personas, kam uzticēta pārvalde;
- (b) ievērotu piemērojamos normatīvos aktus, tostarp normatīvos aktus, kas reglamentē ziņošanu par faktiskiem vai iespējamiem normatīvo prasību pārkāpumiem attiecīgām iestādēm;
- (c) novērstu, labotu vai mazinātu faktiskā vai iespējamā normatīvo prasību pārkāpuma sekas;
- (d) samazinātu pārkāpuma atkārtošanās risku; un
- (e) censtos aizkavēt normatīvo prasību pārkāpumu, ja tas vēl nav noticis.

260.14 A1 Mērķis ziņošanai par attiecīgo jautājumu personām, kam uzticēta pārvalde, ir iegūt šo personu piekrišanu attiecīgu darbību veikšanai, lai reaģētu uz attiecīgo jautājumu, un sniegtu šīm personām iespēju pildīt to pienākumus.

260.14 A2 Dažkārt normatīvajos aktos ir noteikts termiņš ziņošanai par faktiskiem vai iespējamiem normatīvo prasību pārkāpumiem attiecīgām iestādēm.

R260.15 Papildus reaģēšanai uz attiecīgo jautājumu saskaņā ar šīs sadaļas prasībām, vadošais profesionālais grāmatvedis nosaka, vai par šo jautājumu ir nepieciešams informēt darba devēja organizācijas ārējo revidentu, ja tāds pastāv.

260.15 A1 Šāda informēšana būtu saskaņā ar vadošā profesionālā grāmatveža profesionālo pienākumu vai juridisko pienākumu sniegt visu informāciju, kas nepieciešama, lai revidents varētu veikt revīziju.

Turpmākas rīcības nepieciešamības izvērtēšana

R260.16 Vadošais profesionālais grāmatvedis izvērtē grāmatveža tiešo vadītāju, ja tādi pastāv, un personu, kam uzticēta pārvalde, īstenoto atbildes pasākumu piemērotību.

260.16 A1 Attiecīgie faktori, kas jāņem vērā, izvērtējot vadošā profesionālā grāmatveža tiešo vadītāju, ja tādi pastāv, un personu, kam uzticēta pārvalde, īstenoto atbildes pasākumu atbilstību, ir šādi:

- vai atbildes pasākums ir īstenots savlaicīgi;
- vai attiecīgās personas ir veikušas vai uzdevušas veikt atbilstošas darbības, lai novērstu, labotu vai mazinātu normatīvo prasību pārkāpuma sekas, vai novērstu normatīvo prasību pārkāpumu, ja tas vēl nav noticis;
- vai par attiecīgo jautājumu ir ziņots attiecīgām iestādēm, un, ja ir, vai šis fakts ir ticis atklāts pienācīgi.

R260.17 Apsverot vadošā profesionālā grāmatveža tiešo vadītāju, ja tādi pastāv, un personu, kam uzticēta pārvalde, īstenotos atbildes pasākumus, grāmatvedim ir jāizvērtē, vai ir nepieciešama turpmāka rīcība sabiedrības interesēs.

260.17 A1 Tas, vai ir nepieciešama turpmāka rīcība, kā arī tās veids un apjoms ir atkarīgs no dažādiem faktoriem, tostarp šādiem:

- tiesiskais un normatīvais regulējums;
- situācijas steidzamība;
- tas, cik izplatīta ir attiecīgā problēma darba devēja organizācijā;
- tas, vai vadošais profesionālais grāmatvedis joprojām uzticas grāmatveža tiešo vadītāju un personu, kam uzticēta pārvalde, godprātībai;

- tas, vai faktiskais vai iespējamais normatīvo prasību pārkāpums varētu atkārtoties;
- tas, vai pastāv ticami pierādījumi par faktisku vai iespējamu būtisku kaitējumu darba devēja organizācijas, ieguldītāju, kreditoru, darbinieku vai sabiedrības interesēm.

260.17 A2 Apstākļu piemēri, kādos vadošajam profesionālajam grāmatvedim varētu nebūt pārlicības par grāmatveža tiešo vadītāju un personu, kam uzticēta pārvalde, godprātību, ir šādi:

- grāmatvedim ir aizdomas vai pierādījumi par attiecīgo personu iesaistīšanos vai iecerētu iesaistīšanos pārkāpumā;
- pretēji normatīvajām prasībām, attiecīgās personas nav ziņojušas vai nav uzdevušas ziņot par šo jautājumu attiecīgajai iestādei atbilstošā termiņā.

R260.18 Vadošais profesionālais grāmatvedis pielieto profesionālu spriedumu, lai noteiktu turpmākas rīcības nepieciešamību, veidu un apjomu. Pieņemot šādu lēmumu, grāmatvedis izvērtē, vai atbilstīga un informēta trešā persona visdrīzāk secinātu, ka grāmatvedis ir pienācīgi rīkojies sabiedrības interesēs.

260.18 A1 Vadošā profesionālā grāmatveža turpmākā rīcība varētu būt šāda:

- informēt par šo jautājumu mātes sabiedrības vadību, ja darba devēja organizācija ir uzņēmumu grupas dalībniece;
- attiecīgo iestāžu informēšana par konkrēto jautājumu pat tad, ja nav juridiskas vai normatīvas prasības to darīt;
- darba tiesisko attiecību pārtraukšana ar darba devēja organizāciju.

260.18 A2 Darba tiesisko attiecību pārtraukšana ar darba devēja organizāciju nenozīmē, ka nav jāveic citas darbības, kas varētu būt nepieciešamas, lai sasniegtu vadošā profesionālā grāmatveža mērķus saskaņā ar šīs sadaļas prasībām. Tomēr dažās juridiskajās var pastāvēt ierobežojumi attiecībā uz grāmatveža turpmāko rīcību. Šādos apstākļos darba tiesisko attiecību pārtraukšana var būt vienīgā pieejamā rīcība.

Konsultēšanās

260.19 A1 Tā kā situācijas izvērtēšana varētu būt saistīta ar sarežģītu analīzi un spriedumu pielietošanu, vadošais profesionālais grāmatvedis varētu apsvērt iespēju:

- konsultēties iekšēji organizācijā;

- saņemt juridisku konsultāciju, lai gūtu izpratni par grāmatveža iespējamo rīcību un profesionālajām vai juridiskajām sekām, kas izriet no konkrētas rīcības;
- konfidenciāli konsultēties ar regulējošo vai profesionālo iestādi.

Lēmuma pieņemšana par to, vai informēt par konkrēto jautājumu attiecīgās iestādes

260.20 A1 Attiecīgo iestāžu informēšana būtu neiespējama, ja šāda rīcība ir pretrunā ar normatīvajiem aktiem. Citos gadījumos šādas ziņošanas mērķis ir ļaut attiecīgajām iestādēm veikt lietas izmeklēšanu un rīkoties sabiedrības interesēs.

260.20 A2 Lēmums par to vai sniegt šādu informāciju, ir atkarīgs no konstatētā vai potenciālā kaitējuma veida un apmēra, kāds ir vai varētu tikt nodarīts ieguldītājiem, kreditoriem, darbiniekiem vai sabiedrībai kopumā. Piemēram, vadošais profesionālais grāmatvedis varētu konstatēt, ka ziņošana attiecīgajai iestādei ir piemērota rīcība, ja:

- darba devēja organizācija ir iesaistīta kukuļošanā (piemēram, vietējo vai ārvalstu valsts amatpersonu uzpirkšanā, lai noslēgtu lielapjoma līgumus);
- darba devēja organizācija ir regulēta struktūra un jautājums ir tik nozīmīgs, ka apdraud tās darbības licenci;
- darba devēja organizācija ir reģistrēta vērtspapīru biržā, un konkrētais gadījums var radīt negatīvas sekas attiecībā uz godīgu un sakārtotu darba devēja organizācijas vērtspapīru tirdzniecību vai radīt sistēmisku risku finanšu tirgiem;
- darba devēja organizācija, iespējams, grasās tirgot produktus, kas ir kaitīgi sabiedrības veselībai vai drošībai;
- darba devēja organizācija saviem klientiem popularizē shēmu, lai palīdzētu viņiem izvairīties no nodokļu maksāšanas.

260.20 A3 Lēmums par to vai sniegt šādu informāciju, ir atkarīgs arī no ārējiem faktoriem, piemēram:

- no tā, vai pastāv attiecīga iestāde, kas ir spējīga saņemt informāciju, izmeklēt šo jautājumu un rīkoties. Tas, kura ir attiecīgā iestāde, ir atkarīgs no jautājuma būtības. Piemēram, attiecīga iestāde var būt vērtspapīru tirgus regulators, krāpniecisku finanšu pārskatu gadījumā, vai vides aizsardzības aģentūra, ja tiek pārkāpti vides tiesību akti un noteikumi;

- no tā, vai tiesību un normatīvajos aktos, piemēram, normatīvajos aktos, kas paredz trauksmes celšanu, ir noteikta stingra un ticama aizsardzība pret trauksmes celšanas dēļ radītajām nelabvēlīgām civiltiesiskās, kriminālās vai profesionālās atbildības sekām vai atriebību;
- no tā, vai pastāv reāli vai potenciāli draudi vadošā profesionālā grāmatveža vai citu personu fiziskai drošībai.

R260.21 Ja vadošais profesionālais grāmatvedis konstatē, ka ziņošana attiecīgajām iestādēm konkrētajos apstākļos ir atbilstoša rīcība, šāda ziņošana ir atļauta saskaņā ar Kodeksa R114.1 punkta d) apakšpunktu. Sniedzot šādu informāciju, grāmatvedim jārīkojas godprātīgi un jāievēro piesardzība, sniedzot paziņojumus un izsakot apgalvojumus.

Nenovēršams pārkāpums

R260.22 Ārkārtas apstākļos vadošajam profesionālajam grāmatvedim varētu kļūt zināms par faktisku vai plānotu rīcību, par kuru grāmatvedim ir pamats uzskatīt, ka tā varētu būt nenovēršams normatīvo aktu pārkāpums, kas radītu būtisku kaitējumu ieguldītājiem, kreditoriem, darbiniekiem vai sabiedrībai kopumā. Vispirms grāmatvedis izvērtē, vai būtu lietderīgi pārrunāt šo jautājumu ar darba devēja organizācijas vadību vai personām, kam uzticēta pārvalde. Pēc tam grāmatvedis pielieto profesionālu spriedumu un nosaka, vai par šo jautājumu ir nekavējoties jāinformē attiecīgās iestādes, lai novērstu vai mazinātu šāda nenovēršama pārkāpuma sekas. Ja šāda informēšana tiek veikta, tā atļauta saskaņā ar Kodeksa R114.1. punkta d) apakšpunktu.

Dokumentēšana

260.23 A1 Attiecībā uz faktiskiem vai iespējamiem pārkāpumiem, kas ietilpst šīs sadaļas piemērošanas jomā, vadošajam profesionālajam grāmatvedim ieteicams dokumentēt šādus aspektus:

- attiecīgais jautājums;
- rezultāti, kas gūti sarunās ar grāmatveža tiešo vadību, ja tāda pastāv, personām, kam uzticēta pārvalde un citām pusēm;
- kā grāmatveža tiešā vadība, ja tāda pastāv, un personas, kam uzticēta pārvalde ir reaģējušas uz šo jautājumu;
- grāmatveža apsvērtie rīcības veidi, izdarītie spriedumi un pieņemtie lēmumi;
- kā grāmatvedis ir pārliecinājies, ka ir izpildījis savus R260.17. punktā noteiktos pienākumus.

Profesionālu grāmatvežu, kas nav vadošie profesionālie grāmatveži, pienākumi

R260.24 Ja profesionālās darbības gaitā profesionālajam grāmatvedim kļūst zināma informācija par faktisku vai iespējamu normatīvo prasību pārkāpumu, grāmatvedis cenšas iegūt izpratni par šo jautājumu. Tas iekļauj izpratni par faktiskā vai iespējamā normatīvo aktu pārkāpuma būtību un par apstākļiem, kādos tas ir noticis vai varētu notikt.

260.24 A1 No profesionālā grāmatveža tiek sagaidīts, ka tas balstīsies uz savām zināšanām un pieredzi un pielietos profesionālu spriedumu. Tomēr no grāmatveža netiek sagaidīts, lai viņa izpratne par normatīviem aktiem būtu augstākā līmenī nekā nepieciešams pienākumu veikšanai darba devēja organizācijā. To, vai konkrēts akts ir uzskatāms par normatīvo prasību pārkāpumu, galu galā nosaka tiesa vai cita atbilstīga lemjoša iestāde.

260.24 A2 Atkarībā no jautājuma būtības un nozīmīguma profesionālais grāmatvedis varētu konfidenciāli konsultēties ar citiem darbiniekiem darba devēja organizācijā vai ar profesionālo organizāciju vai juristu

R260.25 Ja profesionāls grāmatvedis konstatē vai viņam rodas aizdomas, ka ir noticis vai varētu notikt pārkāpums, grāmatvedis, ievērojot R260.9 punktu, informē tiešo vadītāju, lai tiktu veiktas atbilstīgas darbības. Ja pastāv aizdomas, ka lietā ir iesaistīts grāmatveža tiešais vadītājs, grāmatvedis informē nākamo augstākstāvošo vadības līmeni darba devēja organizācijā.

R260.26 Ārkārtas apstākļos profesionāls grāmatvedis var (drīkst) konstatēt, ka piemērota rīcība ir ziņošana attiecīgajām iestādēm. Ja grāmatvedis šādi rīkojas saskaņā ar 260.20 A2. un A3. punktu, šāda ziņošana ir atļauta saskaņā ar Kodeksa R114.1. punkta d) apakšpunktu. Sniedzot šādu informāciju, grāmatvedim jārīkojas godprātīgi un jāievēro piesardzība, sniedzot paziņojumus un izsakot apgalvojumus.

Dokumentēšana

260.27 A1 Attiecībā uz faktiskiem vai iespējamiem normatīvo prasību pārkāpumiem, kas ietilpst šīs sadaļas piemērošanas jomā, profesionālajam grāmatvedim ieteicams dokumentēt šādus aspektus:

- attiecīgais jautājums;
- rezultāti, kas gūti sarunās ar grāmatveža tiešo vadītāju, vadību un, ja nepieciešams, ar personām, kam uzticēta pārvalde, un citām pusēm;
- kā grāmatveža tiešais vadītājs reaģēja uz attiecīgo jautājumu;
- grāmatveža apsvērtie rīcības veidi, izdarītie spriedumi un pieņemtie lēmumi.

270. SADAĻA**SPIEDIENS NEIEVĒROT PAMATPRINCIPUS****Ievads**

- 270.1 Profesionāliem grāmatvežiem ir jāievēro pamatprincipi un ir jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes apdraudējumu identificēšanai, novērtēšanai un novēršanai.
- 270.2 Ja profesionāls grāmatvedis izjūt spiedienu vai pats izdara spiedienu uz citām personām, var rasties ar ietekmēšanu saistīts apdraudējums vai citāds apdraudējums viena vai vairāku pamatprincipu ievērošanai. Šīs sadaļas prasības un piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu šādos apstākļos.

Prasības un piemērošanas materiāli**Vispārīgi****R270.3**

Profesionāls grāmatvedis nedrīkst:

- (a) ietekmēties no citu personu izdarīta spiediena, kā rezultātā tiek pārkāpti pamatprincipi; vai
- (b) izdarīt spiedienu uz citām personām gadījumos, kad grāmatvedis zina vai viņam ir pamats uzskatīt, ka rezultātā attiecīgās citas personas neievēros pamatprincipus.

270.3 A1

Uzsākot profesionālo darbību, profesionāls grāmatvedis var izjust spiedienu, kas rada apdraudējumus pamatprincipu ievērošanai, piemēram, ar ietekmēšanu saistītu apdraudējumu. Šāds spiediens var būt tiešs vai netiešs, un tas varētu rasties:

- darba devēja organizācijas iekšienē, piemēram, no kolēģa vai vadības;
- no ārējas personas vai organizācijas, piemēram, piegādātāja, klienta vai aizdevēja;
- iekšēju vai ārēju mērķu un vēlmju ietekmē.

270.3 A2

Piemēri spiedienam, kas varētu radīt pamatprincipu neievērošanas apdraudējumu, ir šādi:

- spiediens saistībā ar interešu konfliktiem:
 - tieša ģimenes locekļa, kurš piedalās piegādātāju konkursā, ko organizē profesionāla grāmatveža darba devēja organizācija, izdarīts spiediens. Skat. arī 210. sadaļu "Interesu konflikti";

- spiediens, lai ietekmētu informācijas sagatavošanu vai izklāstu:
 - spiediens uzrādīt maldinošus finanšu rezultātus, lai izpildītu investoru, analītiķu vai aizdevēju cerības;
 - vēlētu amatpersonu spiediens uz publiskā sektorā strādājošiem grāmatvežiem, lai vēlētājiem sniegtu sagrozītu informāciju par programmām vai projektiem;
 - kolēģu spiediens uzrādīt sagrozītus ienākumus, izdevumus vai ienesīguma likmes, lai ietekmētu lēmumus saistībā ar kapitāla projektiem un līdzdalības iegādi uzņēmumos;
 - vadības spiediens apstiprināt vai grāmatot izdevumus, kas nav likumīgi uzņēmējdarbības izdevumi;
 - spiediens ignorēt iekšējā audita ziņojumus, kuros sniegti nelabvēlīgi konstatējumi. Skat. arī 220. sadaļu “Informācijas sagatavošana un sniegšana/uzrādīšana”;
- spiediens rīkoties bez pietiekamas pieredzes vai pietiekamas rūpības:
 - vadības izdarīts spiediens neatbilstīgi samazināt veiktā darba apjomu;
 - vadības izdarīts spiediens veikt uzdevumu bez pietiekamām prasmēm vai apmācības vai nereālos termiņos. Skat. arī 230. sadaļu “Rīcība ar pietiekamu profesionālo kompetenci”;
- spiediens saistībā ar finansiālām interesēm/līdzdalību:
 - spiediens no vadības, kolēģu vai citu personu puses, piemēram, no personām, kuras varētu gūt no atlīdzības politikām un veicināšanas pasākumiem izrietošus labumus (piemaksas, prēmijas utml.), sagrozītu darba rezultātu/ veikuma rādītāju rezultātā.

Skat. arī 240. sadaļu “Finansiālas intereses/ līdzdalība, atlīdzība un stimuli (veicināšanas pasākumi) saistībā ar finanšu ziņošanu un lēmumu pieņemšanu”;
- ar pamudinājumiem (stimuliem) saistīts spiediens:
 - citu (iekšēju vai ārēju) personu izdarīts spiediens uz darba devēja organizāciju, piedāvājot pamudinājumus, lai neatbilstīgi ietekmētu kādas personas vai organizācijas spriedumus vai lēmumus;
 - kolēģu izdarīts spiediens pieņemt kukuli vai citu pamudinājumu, piemēram, neatbilstīgas dāvanas vai izklaides piedāvājumus no potenciālajiem piegādātājiem iepirkuma konkursa gaitā.

Skat. arī 250. sadaļu “Pamudinājumi, tostarp dāvanas un viesmīlība”;

- ar normatīvo aktu pārkāpumiem saistīts spiediens:
 - spiediens strukturēt darījumu tā, lai izvairītos no nodokļu nomaksas.

Skat. arī 260. sadaļu “Reaģēšana uz normatīvo aktu pārkāpumiem”.

- Ar maksas apmēru saistīts spiediens
 - Spiediens, ko profesionāls grāmatvedis izdara uz citu profesionālu grāmatvedi, lai tas sniegtu profesionālus pakalpojumus par tādu maksu, kas neļauj nodrošināt pietiekamus un atbilstošus resursus (tostarp cilvēkresursus, tehnoloģiskos un intelektuālos resursus) pakalpojumu sniegšanai saskaņā ar tehniskajiem un profesionālajiem standartiem.

Skat. 330. sadaļu “Maksa un citi atlīdzības veidi”

270.3 A3

Novērtējot spiediena radīto apdraudējumu līmeni, būtiska loma ir šādiem faktoriem:

- personas, kas izdara spiedienu, nolūki un spiediena veids un apjoms;
- normatīvo aktu un profesionālo standartu piemērošana konkrētajos apstākļos;
- darba devēja organizācijas kultūra un vadības stils, tostarp tas, kādā mērā kā tiek atspoguļots vai akcentēts darbinieku pienākums rīkoties ētiski; piemēram, uzņēmuma kultūra kurā tiek pieļauta neētiska rīcība var paaugstināt iespējamību, ka spiediena rezultātā netiks ievēroti pamatprincipi;
- darba devēja organizācijas politikas un procedūras, ja tādas pastāv, piemēram, ētikas vai personāla pamatprincipi, kuros ir aplūkots spiediena problēmjaucējums.

270.3 A4

Pārrunājot apstākļus, kuros rodas spiediens, un konsultējoties ar citiem par attiecīgajiem apstākļiem, profesionāls grāmatvedis var labāk novērtēt apdraudējuma līmeni. Pārrunas un konsultēšanās, kuru laikā jāievēro konfidencialitātes princips, varētu būt šādas:

- attiecīgā jautājuma pārrunāšana ar personu, kas rada spiedienu, ar mērķi to novērst;

- attiecīgā jautājuma pārrunāšana ar grāmatveža tiešo vadītāju, ja vadītājs nav persona, kas rada spiedienu;
- attiecīgā jautājuma pārrunāšana darba devēja organizācijā, tostarp, attiecīgos gadījumos, izrietošo risku izskaidrošana organizācijai, piemēram, pārrunās ar:
 - augstākā līmeņa vadību;
 - iekšējiem auditoriem vai ārējiem revidentiem;
 - personām, kam uzticēta pārvalde.
- ziņošana par attiecīgo jautājumu saskaņā ar darba devēja organizācijas pamatprincipiem, tostarp ētikas un trauksmes celšanas politiku, izmantojot jebkuru iedibinātu mehānismu, piemēram, konfidenciālu ētikas jautājumu ziņošanas kanālu;
- konsultēšanās ar:
 - kolēģiem, vadību, personāla vadības speciālistu vai citu profesionālu grāmatvedi;
 - attiecīgu profesionālo vai regulatīvo iestādi vai nozares asociāciju; vai
 - juristu.

270.3 A5 Piemērs darbībai, ko profesionāls grāmatvedis var veikt, lai likvidētu/izslēgtu ar spiedienu saistītus apdraudējumus, ir prasība pārstrukturizēt vai mainīt noteiktu pienākumu sadali tā, lai grāmatvedis vairs nebūtu saistīts ar personu vai uzņēmumu, kas izdara attiecīgo spiedienu.

Dokumentēšana

270.4 A1 Profesionāls grāmatvedis tiek aicināts dokumentēt:

- faktus;
- pārrunātos jautājumus un personas, ar kurām attiecīgie jautājumi tika pārrunāti;
- apsvērto turpmāko rīcību;
- to, kā jautājums tika atrisināts.

3. DAĻA — PROFESIONĀLI GRĀMATVEŽI PUBLISKĀ PRAKSĒ

	Lpp.
300. sadaļa Konceptuālo pamatnostādņu piemērošana — profesionāli grāmatveži publiskā praksē	74.
310. sadaļa Interēšu konflikti	81.
320. sadaļa Profesionāli norīkojumi	88.
321. sadaļa Otrie atzinumi	92.
325. sadaļa Darba uzdevuma kvalitātes pārrauga un citu atbilstošu pārraugu objektivitāte	93.
330. sadaļa Maksa un citi atlīdzības veidi	96.
340. sadaļa Pamudinājumi, tostarp dāvanas un viesmīlība	99.
350. sadaļa Klientu aktīvu uzglabāšana	105.
360. sadaļa Reaģēšana uz normatīvo aktu pārkāpumiem	106.

3. DAĻA — PROFESIONĀLI GRĀMATVEŽI PUBLISKĀ PRAKSĒ

300. SADAĻA

KONCEPTUĀLO PAMATNOSTĀDŅU PIEMĒROŠANA — PROFESIONĀLI GRĀMATVEŽI PUBLISKĀ PRAKSĒ

Ievads

300.1 Šajā Kodeksa daļā izklāstītās prasības un piemērošanas materiāli attiecas uz profesionāliem grāmatvežiem publiskā praksē, un palīdz piemērot 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes. Šajā daļā nav raksturoti visi fakti un apstākļi, tostarp profesionālās darbības, intereses un attiecības, ar kādām varētu saskarties profesionāls grāmatvedis publiskā praksē un kas varētu radīt apdraudējumu pamatprincipu ievērošanai. Tāpēc konceptuālās pamatnostādnes nosaka profesionālu grāmatvežu publiskā praksē pienākumu būt modriem attiecībā uz šādiem faktiem un apstākļiem.

300.2 Prasības un piemērošanas materiāli, kas attiecas uz profesionāliem grāmatvežiem publiskā praksē, ir izklāstīti:

- 3. daļā — “Profesionāli grāmatveži publiskā praksē”, 300.–399. sadaļā, kas attiecas uz visiem profesionāliem grāmatvežiem publiskā praksē neatkarīgi no tā, vai viņi sniedz vai nesniedz ar apliecinājumu saistītus pakalpojumus;
- šādos Starptautiskajos Neatkarības standartos:
 - 4A daļa — “Neatkarība revīzijas un pārbaudes uzdevumos”, 400.–899. sadaļā, kas attiecas uz profesionāliem grāmatvežiem publiskā praksē, kuri veic revīzijas un pārbaudes uzdevumus;
 - 4B daļa — “Neatkarība apliecinājuma uzdevumos, kas nav revīzijas vai pārbaudes uzdevumi”, 900.–999. sadaļa, kas attiecas uz profesionāliem grāmatvežiem publiskā praksē, kuri veic apliecinājuma uzdevumus, kas nav revīzijas vai pārbaudes uzdevumi.

300.3 Šajā daļā jēdziens “profesionāls grāmatvedis” attiecas uz: individuāliem profesionāliem grāmatvežiem publiskā praksē un viņu firmām.

Prasības un piemērošanas materiāli

Vispārīgi

R300.4 Profesionāls grāmatvedis ievēro 110. sadaļā izklāstītos pamatprincipus un piemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes, lai identificētu, novērtētu un novērstu apdraudējumus pamatprincipu ievērošanai.

R300.5 Sastopoties ar ētikas jautājumiem, profesionāls grāmatvedis ņem vērā kontekstu, kādā šis jautājums ir radies vai varētu rasties. Ja profesionāls grāmatvedis publiskā praksē veic savu profesionālo darbību, pamatojoties uz grāmatveža attiecībām ar firmu, neatkarīgi no tā, vai šāds grāmatvedis ir darbuizpildītājs, darbinieks vai īpašnieks, grāmatvedim ir jāievēro attiecīgajos apstākļos piemērojamie 2. daļas nosacījumi.

300.5 A1 Situāciju piemēri, kurās 2. daļas nosacījumi attiecas uz profesionālu grāmatvedi publiskā praksē iekļauj šādus:

- Interesu konflikts, kas rodas situācijā, kad profesionālais grāmatvedis ir atbildīgs par piegādātāja izvēli firmas vajadzībām gadījumos, kad grāmatveža tiešs ģimenes loceklis varētu gūt finansiālu labumu no attiecīgā līguma. Šādos apstākļos ir jāpiemēro 210. sadaļā izklāstītās prasības un piemērošanas materiāli.
- Finanšu informācijas sagatavošana vai sniegšana/uzrādīšana grāmatveža klienta vai firmas vajadzībām. Šādos apstākļos ir jāpiemēro 220. sadaļā izklāstītās prasības un piemērošanas materiāli.
- Piedāvāts pamudinājums, piemēram, uzņēmuma piegādātājs regulāri piedāvā bezmaksas biļetes sporta pasākumu apmeklēšanai. Šādos apstākļos ir jāpiemēro 250. sadaļā izklāstītās prasības un piemērošanas materiāli.
- Atbildīgais partneris izdara spiedienu nekorekti uzrādīt uz klienta darba uzdevumu attiecināmo apmaksājamo stundu skaitu. Šādos apstākļos ir jāpiemēro 270. sadaļā izklāstītās prasības un piemērošanas materiāli.

Apdraudējumu identificēšana

300.6 A1 Apdraudējumus pamatprincipu ievērošanai var radīt plašs faktu un apstākļu klāsts. Apdraudējumu kategorijas ir aprakstītas 120.6. A3 punktā. Turpmāk sniegti piemēri faktiem un apstākļiem katrā no šīm kategorijām, kas varētu radīt apdraudējumus profesionālam grāmatvedim, sniedzot profesionālus pakalpojumus.

- (a) Ar personiskām interesēm saistīts apdraudējums
- Profesionālam grāmatvedim ir tiešas finansiālas intereses/līdzdalība klienta uzņēmumā.
 - Profesionāls grāmatvedis piedāvā zemu samaksu par jaunu darba uzdevumu, kas ir tik zema, ka par šādu samaksu varētu būt grūti sniegt profesionālo pakalpojumu saskaņā ar piemērojamiem tehniskajiem un profesionālajiem standartiem.

- Profesionālam grāmatvedim ir ciešas darījuma attiecības ar klientu.
 - Profesionālam grāmatvedim ir piekļuve konfidenciālai informācijai, ko varētu izmantot personiska labuma gūšanai.
 - Profesionāls grāmatvedis konstatē būtisku kļūdu, izvērtējot profesionālos pakalpojumus, ko iepriekš sniedzis tās pašas profesionālu grāmatvežu firmas darbinieks, kurā strādā grāmatvedis.
- (b) Ar pašizvērtējumu saistīti apdraudējumi
- Profesionāls grāmatvedis izsniedz apliecinājuma ziņojumu par šī grāmatveža firmas izstrādātas finanšu sistēmas darbības efektivitāti.
 - Profesionāls grāmatvedis sagatavo sākotnējos datus, kas tiek izmantoti, lai ģenerētu ierakstus/reģistrus, kuri ir apliecinājuma uzdevuma aplūkojamais pamatjautājums.
- (c) Ar pārstāvību/aizstāvību saistīts apdraudējums
- Profesionāls grāmatvedis pārstāv/veicina klienta uzņēmuma intereses vai pārstāv klienta uzņēmuma kapitāla daļas.
 - Profesionāls grāmatvedis darbojas kā aizstāvis klienta labā tiesvedībā ar trešajām personām.
 - Profesionāls grāmatvedis nodarbojas ar tiesību aktu lobēšanu klienta labā.
- (d) Ar familiaritāti saistīts apdraudējums
- Grāmatveža tuvs radnieks vai tiešs ģimenes loceklis klienta uzņēmumā ieņem direktora vai vadītāja amatu.
 - Klienta uzņēmuma direktors vai vadošais darbinieks vai darbinieks, kam ir liela ietekme uz darba uzdevuma aplūkojamo jautājumu, nesēn ir darbojies kā darba uzdevuma atbildīgais partneris.
 - Revīzijas grupas dalībniekam ir ilgstoša saistība ar revīzijas klientu.
 - Personai, kas drošības pasākumu ietvaros tiek apsvērts kā atbilstošs darba pārraugis, ir ciešas attiecības ar personu, kura veikusi darbu.
- (e) Ar ietekmēšanu saistīts apdraudējums
- Profesionālam grāmatvedim tiek piedraudēts ar izslēgšanu no klienta darba uzdevuma vai atlaišanu no uzņēmuma, jo ir radušās domstarpības par kādu profesionālu jautājumu.

- Profesionāls grāmatvedis izjūt spiedienu piekrist klienta spriedumiem, jo attiecīgajam klientam ir plašāka pieredze saistībā ar aplūkojamo jautājumu.
- Profesionālajam grāmatvedim paziņo, ka plānotā paaugstināšana amatā nenotiks, kamēr grāmatvedis nepiekrītīs neatbilstīgu grāmatvedības metožu pielietošanai.
- Profesionāls grāmatvedis ir pieņēmis nozīmīgu dāvanu no klienta un viņam tiek draudēts, ka šīs dāvanas pieņemšana tiks publiskota.

Apdraudējumu novērtēšana

300.7 A1 Nosacījumi, politikas un procedūras, kas aprakstītas 120.6 A1 un 120.8 A2 punktā, var ietekmēt novērtējumu par to, vai apdraudējums pamatprincipu ievērošanai ir pieņemamā līmenī. Šādi nosacījumi, politikas un procedūras var attiekties uz:

- (f) klientu un tā darbības vidi; un
- (g) firmu un tās darbības vidi.

300.7 A2 Profesionāla grāmatveža veikto novērtējumu par apdraudējuma līmeni ietekmē arī profesionālo pakalpojumu veids un apjoms.

Klients un tās darbības vide

300.7 A3 Profesionāla grāmatveža veikto novērtējumu par apdraudējuma līmeni var ietekmēt arī tas, vai klients ir:

- (a) revīzijas klients un vai šis revīzijas klients ir sabiedriskas nozīmes struktūra;
- (b) apliecinājuma uzdevuma klients, kas nav revīzijas klients; vai
- (c) ar apliecinājuma uzdevumu nesaistīts klients.

Piemēram, sniedzot ar apliecinājuma pakalpojumu nesaistītus pakalpojumus revīzijas klientam, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, var rasties lielāks apdraudējums objektivitātes principa ievērošanai attiecībā uz revīziju.

300.7 A4 Pamatprincipu ievērošanu var veicināt klienta korporatīvās pārvaldības struktūra, tostarp klienta vadība. Tādējādi profesionāla grāmatveža veikto novērtējumu par apdraudējuma līmeni var ietekmēt arī klienta uzņēmuma darbības vide. Piemēri:

- klients pieprasa, lai firmas norīkojumu darba uzdevuma veikšanai apstiprinātu atbilstīgas citas personas, kas nav vadības pārstāvji;

- klienta uzņēmumā strādā kompetenti darbinieki, kuriem ir vadības līmeņa lēmumu pieņemšanai nepieciešamā pieredze un senioritāte (hierarhijas līmenis);
- klienta uzņēmumā ir ieviestas iekšējās procedūras objektīvas izvēles veicināšanai, iepirkuma konkursos izvēloties pakalpojumu sniedzējus ar apliecinājumu nesaištītu darba uzdevumu veikšanai;
- klienta uzņēmumā pastāv korporatīvās pārvaldības struktūra, kas nodrošina atbilstīgu pārraudzību un sazināšanos saistībā ar firmas sniegtajiem pakalpojumiem.

Firma un tās darbības vide

300.7 A5 Profesionāla grāmatveža novērtējumu par apdraudējuma līmeni var ietekmēt grāmatvedības firmas darbības vide. Piemēri:

- firmas vadība veicina pamatprincipu ievērošanu un sagaida no darbiniekiem, ka apliecinājuma grupas dalībnieki rīkosies sabiedrības interesēs;
- ir ieviestas politikas vai procedūras, kas nodrošina un uzrauga visu darbinieku atbilstību pamatprincipiem un;
- ir ieviestas atbildības, veiktā darba novērtēšanas un disciplinārās politikas un procedūras, kas veicina pamatprincipu ievērošanu;
- tiek pārvaldīta atkarība un novērsta pārlietu liela paļaušanās uz viena klienta radītiem ieņēmumiem;
- atbildīgajam partnerim firmā ir piešķirtas pilnvaras pieņemt lēmumus saistībā ar pamatprincipu ievērošanu, tostarp jebkādas lēmumus par pakalpojumu akceptēšanu vai sniegšanu klientam;
- prasības attiecībā uz izglītību, apmācībām un pieredzi;
- ir ieviesti procesi iekšēju un ārēju problēmu vai sūdzību izskatīšanai un risināšanai.

Jaunas informācijas vai izmaiņu faktos un apstākļos apsvēršana

300.7 A6 Jauna informācija vai izmaiņas faktos un apstākļos var:

- (a) ietekmēt apdraudējuma līmeni; vai
- (b) ietekmēt profesionālā grāmatveža secinājumus par to, vai pielietotie drošības pasākumi joprojām pienācīgi atbilst identificētajiem apdraudējumiem kā paredzēts.

Šādās situācijās darbības, kas jau tiek īstenotas kā drošības pasākumi, var vairs nebūt efektīvas apdraudējumu novēršanā. Tāpēc konceptuālo pamatnostādņu piemērošanas kontekstā profesionālam grāmatvedim ir atkārtoti jāizvērtē un attiecīgi jānovērs attiecīgais apdraudējums. (Skat. R120.9 un R120.10 punktu).

- 300.7 A7 Jaunas informācijas vai faktu un apstākļu izmaiņu, kas var ietekmēt apdraudējuma līmeni piemēri, ir šādi:
- tiek paplašināts profesionālo pakalpojumu apjoms;
 - klients kļūst par biržā reģistrētu uzņēmumu (angl.: “listed entity”) vai iegādājas citu uzņēmumu/uzņēmējdarbības vienību;
 - firma apvienojas ar citu firmu;
 - profesionāls grāmatvedis vienlaicīgi sniedz pakalpojumus diviem klientiem un starp abiem klientiem rodas strīds;
 - mainās profesionālā grāmatveža personiskās vai tuvākās ģimenes attiecības.

Apdraudējumu novēršana

- 300.8 A1 R120.10–120.10 A2 punktā ir izklāstītas prasības un piemērošanas materiāli, kas jāpielieto apdraudējumu novēršanai, kuri nav pieņemamā līmenī.

Drošības pasākumu piemēri

- 300.8 A2 Drošības pasākumi atšķiras atkarībā no faktiem un apstākļiem. Piemēri drošības pasākumiem:
- ja darba uzdevums ir ticis akceptēts, ar personiskām interesēm saistītu apdraudējumu varētu novērst, piešķirot nepieciešamo uzdevumu veikšanai papildus laika resursus un kvalificētu personālu;
 - ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu varētu novērst, piesaistot atbilstošu pārraugu, kas nav darba uzdevuma darba grupas dalībnieks, darba pārskatīšanai vai konsultāciju sniegšanai;
 - ja apliecinājuma uzdevumu klientam tiek sniegti ar apliecinājumu nesaistīti pakalpojumi, ar pašizvērtējumu, pārstāvību/aizstāvību vai familiaritāti saistītu apdraudējumu varētu novērst, izmantojot dažādus partnerus un darba uzdevumu darba grupas vai nodalītiem ziņošanas uzdevumiem;
 - ar personiskām interesēm, pašizvērtējumu, pārstāvību/aizstāvību, familiaritāti vai ietekmēšanu saistītu apdraudējumu var novērst, pieaicinot un iesaistot citu firmu darba uzdevuma daļas veikšanā vai atkārtotā darba izpildē;
 - ar personiskām interesēm saistītu apdraudējumu varētu novērst, informējot klientus par saņemtām maksām vai komisijas maksām par pakalpojumu vai produktu ieteikšanu;
 - darba uzdevumu darba grupu nošķiršana, izskatot konfidenciāla rakstura jautājumus, varētu novērst ar personiskām interesēm saistītu apdraudējumu.

300.8 A3 Pārējās 3. daļas sadaļās un sadaļā “Starptautiskie Neatkarības standarti” ir aplūkots noteikta veida apdraudējums, kas var rasties profesionālo pakalpojumu sniegšanas laikā, kā arī ir sniegti piemēri darbībām šāda apdraudējuma novēršanai.

Atbilstošs pārraugs

300.8 A4 Atbilstošs pārraugs ir speciālists ar nepieciešamajām zināšanām, prasmēm, pieredzi un pilnvarām, lai objektīvi pārskatītu veikto darbu vai sniegtos pakalpojumus. Šāda persona varētu būt profesionāls grāmatvedis.

Sazināšanās ar personām, kam uzticēta pārvalde

R300.9 Sazinoties ar personām, kam uzticēta pārvalde, saskaņā ar Kodeksu profesionālam grāmatvedim ir jānosaka atbilstošo(-ās) personu(-as) uzņēmuma struktūrā, ar kuru (-ām) tam jāsazinās. Ja grāmatvedis sazinās ar personu, kam uzticēta pārvalde, apakšgrupu, grāmatvedis izvērtē, vai ir nepieciešama saziņa arī ar visām personām, kam uzticēta pārvalde, lai tās būtu pienācīgi informētas.

300.9 A1 Nosakot, ar kurām personām sazināties, profesionāls grāmatvedis varētu apsvērt šādus aspektus:

- (a) apstākļu raksturīgās iezīmes un nozīmīgums; un
- (b) ziņojamais jautājums.

300.9 A2 Piemēri personu, kam uzticēta pārvalde, apakšgrupai ir revīzijas komiteja vai atsevišķs pārvaldes struktūras loceklis.

R300.10 Ja profesionāls grāmatvedis sazinās ar personām, kurām uzticēti gan vadības, gan pārvaldes pienākumi, grāmatvedim jāpārliecinās, ka saziņa ar šīm personām pienācīgi informē visas personas, kurām ir piešķirta pārvaldes līmeņa atbildība un ar kurām grāmatvedis citādi sazinātos.

300.10 A1 Noteiktos apstākļos uzņēmuma vadībā var būt iesaistītas visas personas, kam uzticēta pārvalde, piemēram, mazā firmā, kuras īpašnieks ir arī uzņēmuma vadītājs un nav citu personu, kurām piešķirt pārraudzības lomu. Šādos gadījumos, ja par jautājumiem tiek ziņots personai(-ām), kam ir uzticēti vadības līmeņa pienākumi un attiecīgajai(-ām) personai(-ām) ir arī uzticēta uzņēmuma pārvalde, , profesionāls grāmatvedis ir izpildījis prasību sazināties ar personām, kam uzticēta pārvalde.

310. SADAĻA

INTEREŠU KONFLIKTI

Ievads

- 310.1 Profesionāliem grāmatvežiem ir jāievēro pamatprincipi un ir jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes apdraudējumu identificēšanai, novērtēšanai un novēršanai.
- 310.2 Interesešu konflikts rada apdraudējumus objektivitātes principa ievērošanai un citu pamatprincipu ievērošanai. Šāds apdraudējums var rasties, ja:
- (a) profesionāls grāmatvedis piekrīt sniegt profesionālus pakalpojumus saistībā ar konkrētu jautājumu diviem vai vairāk klientiem, kuriem ir konfliktējošas intereses saistībā ar attiecīgo jautājumu; vai
 - (b) profesionāla grāmatveža intereses saistībā ar konkrētu jautājumu un klienta intereses, kuram grāmatvedis veic sniedz profesionālus pakalpojumus saistībā ar attiecīgo jautājumu, ir pretrunā.
- 310.3 Šīs sadaļas prasības un piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu pielietošanu attiecībā uz interešu konfliktiem. Ja profesionāls grāmatvedis sniedz revīzijas, pārbaudes vai citus apliecinājuma pakalpojumus, ir jānodrošina arī neatkarība, saskaņā ar Starptautiskajiem Neatkarības standartiem. .

Prasības un piemērošanas materiāli

Vispārīgi

- R310.4** Profesionāls grāmatvedis nepieļauj, ka interešu konflikts kompromitē/ietekmē profesionālo spriedumu vai uzņēmējdarbības spriedumu/izvērtējumu (angl.: business judgement).
- 310.4 A1 Apstākļu piemēri, kas var radīt interešu konfliktu, var būt šādi:
- darījuma konsultāciju sniegšana klientam, kurš vēlas pārņemt savā īpašumā revīzijas klienta uzņēmumu, ja revīzijas laikā firma ir ieguvusi konfidenciālu informāciju, kas varētu būt būtiska šī darījuma kontekstā;
 - konsultāciju sniegšana vienlaicīgi diviem klientiem, kuri konkurē attiecībā uz vienu un to pašu uzņēmumu, ja šādas konsultācijas varētu ietekmēt attiecīgo pušu konkurētspēju;
 - pakalpojumu sniegšana gan pārdevējam, gan pircējam saistībā ar vienu un to pašu darījumu;

- aktīvu novērtējumu sagatavošana divu pušu vajadzībām, kuras atrodas pretējās pozīcijās attiecībā pret aktīviem;
- divu klientu pārstāvēšana saistībā ar vienu un to pašu jautājumu, ja starp abiem klientiem pastāv juridisks strīds, piemēram, šķiršanās/sadalīšanās process vai partnerības anulēšana;
- licences līguma kontekstā apliecinājuma ziņojuma sniegšana licences devējam par maksājamo autoratlīdzību, vienlaikus konsultējot licences ņēmēju par maksājāmām summām;
- klienta konsultēšana par ieguldījumiem uzņēmumā, kurā profesionālā grāmatveža dzīvesbiedram ir finansiālas intereses/līdzdalība.
- stratēģisku konsultāciju sniegšana klientam saistībā ar klienta konkurētspēju, ja vienlaikus pastāv saistība ar attiecīgā klienta lielāko konkurentu, darbojoties kopuzņēmumā vai pastāvot līdzīgai līdzdalībai;
- ieteikumu sniegšana klientam saistībā ar tāda uzņēmuma pārņemšanu, kura iegādē ir ieinteresēta arī firma;
- ieteikumu sniegšana klientam saistībā ar produktu vai pakalpojumu iegādi, ja profesionālais grāmatvedis ir noslēdzis vienošanos par autoratlīdzību vai komisijas maksu ar attiecīgā produkta vai pakalpojuma potenciālo pārdevēju.

Konfliktu identificēšana

Vispārīgi

R310.5

Pirms jauna klienta attiecību, darba uzdevuma vai darījuma attiecību akceptēšanas profesionāls grāmatvedis veic atbilstošus pasākumus, lai identificētu apstākļus, kas varētu radīt interešu konfliktu un tādējādi apdraudēt viena vai vairāku pamatprincipu ievērošanu. Tas ietver šādu jautājumu aplūkošanu:

- (a) iesaistīto pušu intereses un attiecības; un
- (b) pakalpojums un tā ietekme uz attiecīgajām pusēm.

310.5 A1

Efektīvs konflikta identificēšanas process palīdz profesionālam grāmatvedim veikt atbilstošus pasākumus, lai identificētu intereses un attiecības, kas var radīt faktisku vai iespējamu interešu konfliktu, gan pirms lēmuma pieņemšanas par darba uzdevuma akceptēšanu, gan darba uzdevuma laikā. Šāds process ietver arī ārējo pušu, piemēram, klientu vai potenciālo klientu, norādīto jautājumu izskatīšanu. Jo agrāk tiek identificēts faktisks vai potenciāls interešu konflikts, jo lielāka ir iespēja, ka grāmatvedis spēs novērst interešu konflikta radītos apdraudējumus.

- 310.5 A2 Lai faktisku vai iespējamu interešu konfliktu identificēšanas process būtu efektīvs, ir jāņem vērā šādi aspekti:
- sniegto profesionālo pakalpojumu veids;
 - firmas lielums;
 - klientu bāzes lielums un veids;
 - firmas struktūra, piemēram, biroju skaits un ģeogrāfiskā atrašanās vieta.
- 310.5 A3 Plašāka informācija par klienta attiecību akceptēšanu ir izklāstīta 320. sadaļā “Profesionāli norīkojumi”.

Izmaiņas apstākļos

R310.6 Profesionāls grāmatvedis saglabā modrību attiecībā uz izmaiņām, kas laika gaitā var rasties pakalpojumu, interešu un attiecību būtībā, tādējādi izraisot interešu konfliktu.

- 310.6 A1 Darba uzdevuma laikā var mainīties pakalpojumu, interešu un attiecību veids. Īpaši tas attiecas uz gadījumiem, kad profesionāls grāmatvedis tiek aicināts veikt darba uzdevumu situācijā, kurā varētu rasties strīds, pat ja puses, kas noalgoja grāmatvedi, sākotnēji nav iesaistītas strīdā.

Tīkla firmas

R310.7 Ja firma ir tīkla dalībfirma, profesionāls grāmatvedis ņem vērā/apsver interešu konfliktus, par kuriem grāmatvedim ir pamats uzskatīt, ka tādi varētu pastāvēt vai rasties tīkla firmas interešu un attiecību dēļ.

- 310.7 A1 Faktori, kas jāņem vērā, identificējot šādas ar tīkla firmu saistītās intereses un attiecības, ir šādi:
- sniegto profesionālo pakalpojumu veids;
 - firmu tīkla apkalpotie klienti;
 - visu attiecīgo pušu ģeogrāfiskās atrašanās vietas.

Interesešu konfliktu radīti apdraudējumi

- 310.8 A1 Pamatprincips ir šāds: jo tiešāka ir saikne starp profesionālo pakalpojumu un jautājumu, kas rada pušu interešu konfliktu, jo lielāka ir iespējamība, ka apdraudējuma līmenis neatbilst pieņemamam līmenim.
- 310.8 A2 Faktori, kas ir būtiski, novērtējot interešu konflikta radītā apdraudējuma līmeni, ietver pasākumus konfidenciālas informācijas neatļautas izpaušanas novēršanai profesionālo pakalpojumu sniegšanas gaitā attiecībā uz konkrētu jautājumu diviem vai vairākiem klientiem, kuru intereses attiecībā uz šo jautājumu ir konfliktējošas. Attiecīgie pasākumi var būt šādi:

- specializētām funkcijām nodalītu atsevišķu prakses jomu pastāvēšana firmā, tādējādi izveidojot barjeru klienta konfidencialitātes informācijas nodošanai starp firmas prakses jomām;
- politikas un procedūras, kas ierobežo piekļuvi klientu failiem;
- firmas darbinieku un partneru parakstītas vienošanās par konfidencialitāti;
- konfidencialitātes informācijas fiziska un elektroniska nodalīšana;
- īpaša un mērķtiecīga apmācība un komunikācija.

310.8 A3 Drošības pasākumu piemēri:

- darba uzdevumu darba grupu nodalīšana, nosakot skaidras konfidencialitātes politikas un procedūras;
- atbilstoša pārrauga pieaicināšana, kurš nav bijis iesaistīts pakalpojuma sniegšanā un nav citādi saistīts ar konflikta situāciju, veiktā darba pārskatīšanai, lai izvērtētu, vai galvenie spriedumi un secinājumi ir atbilstīgi.

Informācijas sniegšana/atklāšana un piekrišana

Vispārīgi

R310.9 Profesionālam grāmatvedim jāpielieto profesionāls spriedums, lai noteiktu, vai interešu konflikta veids un nozīmīgums ir tāds, ka, risinot interešu konflikta radīto apdraudējumu, ir jāatklāj/jāsniedz īpaša informācija un jāsaņem nepārprotama piekrišana.

310.9 A1 Faktori, kas jāņem vērā, nosakot, vai ir jāatklāj īpaša informācija un jāsaņem nepārprotama piekrišana, ir šādi:

- apstākļi, kas izraisa interešu konfliktu;
- personas, kuras tas varētu ietekmēt;
- iespējamo problēmu veids;
- iespējamība, ka konkrētā jautājuma attīstība varētu būt neparedzama.

310.9 A2 Informācijas atklāšana/sniegšana un piekrišanas saņemšana var izpausties dažādos veidos, piemēram:

- vispārīgas informācijas sniegšana klientiem par apstākļiem, kad saskaņā ar parasto komercpraksi profesionāls grāmatvedis nesniedz profesionālos pakalpojumus ekskluzīvi tikai vienam klientam,

bet arī citiem klientiem (piemēram, konkrētus profesionālos pakalpojumus un konkrētā tirgus sektorā). Tas ļauj klientam attiecīgi sniegt vispārēju piekrišanu. Piemēram, grāmatvedis var iekļaut šādu vispārīgu informāciju līguma standarta noteikumos un nosacījumos;

- specifiskas informācijas atklāšana ietekmētajiem klientiem par konkrētā konflikta apstākļiem pietiekami detalizēti, lai klients varētu pieņemt informētu lēmumu par šo jautājumu un attiecīgi sniegt skaidru piekrišanu. Šāda informācija var ietvert detalizētu apstākļu izklāstu un visaptverošu skaidrojumu par plānotajiem drošības pasākumiem un par saistītajiem riskiem.
- Piekrišanas faktu var izsecināt no klienta rīcības apstākļos, kad profesionālam grāmatvedim ir pietiekami pierādījumi, lai secinātu, ka klients zinājis par attiecīgajiem apstākļiem jau pašā sākumā un ir akceptējis interešu konfliktu, ja tas nav paudis iebildumus saistībā ar konflikta esamību.

310.9 A3 Parasti ir nepieciešams:

- (a) sniegt informāciju par interešu konflikta būtību un to, kā tika novērsts jebkāds apdraudējums attiecībā uz interešu konflikta skartajiem klientiem; un
- (b) saņemot ietekmēto klientu piekrišanu profesionāls pakalpojumu sniegšanai, ja apdraudējuma novēršanai ir īstenoti drošības pasākumi.

310.9 A4 Ja šāda informācijas atklāšana vai piekrišanas iegūšana nenotiek rakstiski, profesionālam grāmatvedim ieteicams dokumentēt:

- (a) jautājuma, kas izraisījis interešu konfliktu, būtību;
- (b) piemērotos drošības pasākumus, lai novērstu apdraudējumu, ja tādi ir piemērojami; un
- (c) iegūto piekrišanu.

Ja nepārprotama piekrišana tiek atteikta

R310.10 Ja profesionāls grāmatvedis ir konstatējis, ka saskaņā ar R310.9 punktu ir jāiegūst nepārprotama piekrišana, un klients atsakās sniegt šādu piekrišanu, grāmatvedis:

- (a) pārtrauc vai atsakās sniegt profesionālos pakalpojumus, kuru rezultātā rodas interešu konflikti; vai
- (b) izbeidz attiecības vai atsakās no attiecīgajām interesēm, lai likvidētu/izslēgtu apdraudējumu vai samazinātu to līdz pieņemamam līmenim.

Konfidencialitāte*Vispārīgi*

R310.11 Profesionāls grāmatvedis ievēro konfidencialitātes principu, tostarp attiecībā uz informācijas izpaušanu vai dalīšanos ar informāciju firmā vai firmu tīklā, kā arī konsultējoties ar trešajām personām.

310.11 A1 114. apakšsadaļā izklāstītas prasības un piemērošanas materiāli, kas attiecas uz situācijām, kurās var rasties apdraudējums konfidencialitātes principa ievērošanai.

Gadījumi, kad, atklājot informāciju ar mērķi iegūt piekrišanu, tiek pārkāpta konfidencialitāte

R310.12 Ja konkrētas informācijas atklāšana ar mērķi iegūt nepārprotamu piekrišanu varētu radīt konfidencialitātes pārkāpumu un tāpēc šādu piekrišanu nevar iegūt, firma akceptē vai turpina darba uzdevumu tikai tad, ja:

- (a) firma nerīkojas kā viena klienta pārstāvis pretēji cita klienta interesēm tajā pašā lietā;
- (b) ir ieviesti īpaši pasākumi konfidencialas informācijas izpaušanas novēršanai starp darba uzdevumu darba grupām, kuras apkalpo abus klientus; un
- (c) firma ir pārliecinājusies, ka atbilstīga un informēta trešā persona visdrīzāk secinātu, ka atbilstīga firmas rīcība ir akceptēt vai turpināt darba uzdevumu, jo ierobežojums attiecībā uz firmas spēju sniegt pakalpojumu radītu neproporcionālu negatīvu ietekmi uz klientiem vai citām atbilstīgām trešajām pusēm.

310.12 A1 Konfidencialitātes pārkāpums varētu rasties, piemēram, cenšoties iegūt piekrišanas šādu darbību veikšanai:

- ar darījumu saistītu pakalpojumu sniegšana klientam agresīvas cita firmas klienta pārņemšanas darījumā;
- izmeklēšanas pakalpojumu (angl.: forensic investigation) sniegšana klientam lietā saistītā ar aizdomām par krāpnieciskām darbībām, ja firmas rīcībā ir konfidenciala informācija, kas ir iegūta, sniedzot pakalpojumus citam klientam, kurš varētu būt iesaistīts krāpniecisko darbību veikšanā.

Dokumentēšana

R310.13 R310.12 punktā noteiktajos apstākļos profesionāls grāmatvedis dokumentē:

- (a) apstākļu būtību, tostarp lomu, kas grāmatvedim jāuzņemas;

- (b) īpašos pasākumus informācijas izpaušanas novēršanai starp darba uzdevumu darba grupām, kuras apkalpo abus klientus; un
- (c) pamatojumu darba uzdevuma akceptēšanai vai turpināšanai.

320. SADAĻA

PROFESIONĀLI NORĪKOJUMI

Ievads

- 320.1 Profesionāliem grāmatvežiem ir jāievēro pamatprincipi un ir jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes apdraudējuma identificēšanai, novērtēšanai un novēršanai.
- 320.2 Jaunu klienta attiecību akceptēšana vai izmaiņas esošā darba uzdevumā var radīt apdraudējumu viena vai vairāku pamatprincipu ievērošanai. Šīs sadaļas prasības un piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu šādos apstākļos.

Prasības un piemērošanas materiāli

Klienta attiecību un darba uzdevuma akceptēšana

Vispārīgi

- 320.3 A1 Apdraudējumu godprātības vai profesionālas rīcības pamatprincipa ievērošanai var radīt, piemēram, ar klientu (tā īpašniekiem, vadību un darbību) saistīti neviennozīmīgi traktējami (apšaubāmi) jautājumi. Šādi aspekti ir klienta iesaistīšanās nelikumīgās darbībās, negodīgums, apšaubāma finanšu ziņošanas prakse vai citādi neētiska rīcība.
- 320.3 A2 Novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, būtiska loma ir šādiem faktoriem:
- zināšanas par klienta uzņēmumu, tā īpašniekiem, vadītājiem un personām, kam uzticēta pārvalde, kā arī par saimniecisko darbību;
 - klienta apņemšanās risināt apšaubāmos jautājumus, piemēram, uzlabojot uzņēmuma pārvaldības praksi vai iekšējo kontroli.
- 320.3 A3 Ar personiskām interesēm saistīts apdraudējums profesionālās kompetences un pienācīgas rūpības principa ievērošanai rodas, ja darba uzdevuma darba grupai nepiemīt vai tā nevar iegūt nepieciešamo kompetenci profesionālo pakalpojumu sniegšanai.
- 320.3 A4 Novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, būtiska loma ir šādiem faktoriem:
- atbilstoša izpratne par:
 - klienta uzņēmuma saimnieciskās darbības veidu/būtību;
 - klienta saimnieciskās darbības sarežģītību;
 - darba uzdevuma nosacījumiem; un
 - veicamā darba mērķi, veidu un apjomu;

- zināšanas par saistītām nozarēm vai aplūkojamo jautājumu;
- pieredze darbā ar attiecīgajām normatīvajām vai ziņošanas prasībām;
- politikas un procedūras, ko firma ir ieviesusi kvalitātes vadības sistēmas ietvaros saskaņā ar kvalitātes vadības standartiem, piemēram, 1. SKVS, attiecībā uz kvalitātes riskiem, kuri saistīti ar firmas spēju veikt darba uzdevumu saskaņā ar profesionāliem standartiem un piemērojamajām normatīvajām prasībām;
- maksas apmērs un tas, kādā mērā tās noteikšanā ir ņemti vērā nepieciešamie resursi atbilstoši profesionāla grāmatveža komerciālajām un tirgus prioritātēm.

320.3 A5 Drošības pasākumu piemēri ar personiskām interesēm saistīta apdraudējuma novēršanai:

- pietiekamu personāla resursu norīkošana darba uzdevuma izpildei ar nepieciešamo kompetenci;
- reālistisku darba uzdevuma veikšanas termiņu noteikšana;
- ekspertu pieaicināšana, ja nepieciešams.

Izmaiņas profesionālajā norīkojumā

Vispārīgi

- R320.4** Profesionāls grāmatvedis nosaka, vai pastāv kādi iemesli, kāpēc grāmatvedis nevar akceptēt darba uzdevumu, ja grāmatvedis:
- saņem potenciāla klienta aicinājumu aizstāt citu grāmatvedi;
 - apsver iespēju piedalīties iepirkuma konkursā uz darba uzdevumu, ko pašlaik veic cits grāmatvedis; vai
 - apsver iespēju veikt darbu, kas papildina cita grāmatveža darbu.
- 320.4 A1 Iemesli darba uzdevuma neakceptēšanai var būt dažādi. Viens no šādiem iemesliem varētu būt tas, ka faktu un apstākļu radīto apdraudējumu nevar novērst, piemērojot drošības pasākumus. Piemēram, ja profesionāls grāmatvedis akceptē darba uzdevumu pirms visu nepieciešamo faktu noskaidrošanas, var rasties ar personiskām interesēm saistīts apdraudējums profesionālās kompetences un pienācīgas rūpības principa ievērošanai.
- 320.4 A2 Ja profesionāls grāmatvedis tiek aicināts veikt darbu, kas papildina esošā vai iepriekšējā grāmatveža darbu, var rasties ar personiskām interesēm saistīts apdraudējums profesionālās kompetences un pienācīgas rūpības principa ievērošanai, piemēram, nepilnīgas informācijas dēļ.

320.4 A3 Būtisks faktors, novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, ir tas, vai iepirkuma konkursa dokumentācijā ir norādīts, ka pirms darba uzdevuma akceptēšanas tiks pieprasīts sazināties ar esošo vai iepriekšējo grāmatvedi. Šāda sazināšanās dod iespēju potenciālajam grāmatvedim noskaidrot, vai ir kādi iemesli, kādēļ darba uzdevums nebūtu jāakceptē.

320.4 A4 Piemēri drošības pasākumiem ar personiskām interesēm saistīta apdraudējuma novēršanai:

- esošā vai iepriekšējā grāmatveža aicināšana sniegt visu tam zināmo informāciju, kas, pēc esošā vai iepriekšējā grāmatveža domām, potenciālajam grāmatvedim jāzina pirms lēmuma pieņemšanas par darba uzdevuma akceptēšanu. Piemēram, iztaujāšanas gaitā var tikt atklāti iepriekš neuzrādīti būtiski fakti un informācija, kas var norādīt uz domstarpībām ar esošo vai iepriekšējo grāmatvedi un var ietekmēt lēmumu pieņemt norīkojumu;
- informācijas iegūšana no citiem avotiem, piemēram, pieprasīt informāciju no trešajām personām, vai veikt informācijas par iepriekšējo darbību izpēti attiecībā uz klienta augstāko vadību vai par personām, kam uzticēta klienta uzņēmuma pārvaldība.

Sazināšanās ar esošo vai iepriekšējo grāmatvedi

320.5 A1 Parasti, lai sāktu pārrunas ar esošo vai iepriekšējo grāmatvedi, potenciālajam nākamam grāmatvedim ir jāiegūst klienta atļauja, ieteicams, rakstiskā veidā.

R320.6 Ja nav iespējams sazināties ar esošo vai iepriekšējo grāmatvedi, potenciālais nākamais grāmatvedis veic citus atbilstošus pasākumus, lai iegūtu informāciju par iespējamo apdraudējumu.

Sazināšanās ar potenciālo nākamo grāmatvedi

R320.7 Ja esošais vai iepriekšējais grāmatvedis tiek aicināts atbildēt uz potenciāli nākamā grāmatveža saziņu, esošais vai iepriekšējais grāmatvedis:

- (a) ievēro attiecīgos normatīvos aktus, kas reglamentē šādu prasību; un
- (b) sniedz visu informāciju godīgi un nepārprotami (skaidri).

320.7A1 Esošajam vai iepriekšējam grāmatvedim ir pienākums ievērot konfidencialitāti. To, vai esošais vai iepriekšējais grāmatvedis drīkst vai tam ir pienākums pārrunāt klienta darbības ar potenciāli nākamo grāmatvedi, ir atkarīgs no darba uzdevuma veida un šādiem apstākļiem:

- (a) vai esošajam vai iepriekšējam grāmatvedim ir klienta sniegta atļauja informācijas pārrunāšanai; un

- (b) kādas ir tiesiskās un ētikas prasības attiecībā uz šādu sazināšanos un informācijas sniegšanu, kas atkarībā no jurisdikcijas var atšķirties.

320.7 A2 Apstākļi, kādos profesionālam grāmatvedim tiek pieprasīts vai varētu tikt pieprasīts atklāt konfidenciālu informāciju vai šādas informācijas atklāšana varētu būt pieņemama, ir skaidroti Kodeksa 114.1 punktā.

Izmaiņas revīzijas vai pārbaudes uzdevumu norīkojumos

R320.8 Finanšu pārskatu revīzijas vai pārbaudes uzdevumos profesionāls grāmatvedis pieprasa no esošā vai iepriekšējā grāmatveža tam zināmo informāciju, kas, pēc esošā vai iepriekšējā grāmatveža domām, būtu jāzina potenciālajam grāmatvedim, pirms lēmuma pieņemšanas par darba uzdevuma akceptēšanu. Izņemot apstākļus, kas saistīti ar faktiskiem vai iespējamam normatīvo aktu pārkāpumiem, kā izklāstīts R360.21 un R360.22 punktā:

- (a) ja klients piekrīt, ka esošais vai iepriekšējais grāmatvedis atklāj šādus faktus vai citu informāciju, esošais vai iepriekšējais grāmatvedis sniedz informāciju godīgi un nepārprotami (skaidri); un
- (b) ja klients nevar sniegt vai atsakās sniegt atļauju esošajam vai iepriekšējam grāmatvedim pārrunāt klienta informāciju ar potenciāli nākamo grāmatvedi, esošais vai iepriekšējais grāmatvedis pārrunā šo faktu ar potenciālo grāmatvedi, kurš rūpīgi apsver šādu nespēju vai atteikumu, pieņemot lēmumu par norīkojuma darba uzdevumam akceptēšanu.

Klienta attiecību un darba uzdevuma turpināšana

R320.9 Periodisku klienta darba uzdevumu gadījumā profesionāls grāmatvedis periodiski pārskata, vai turpināt darba uzdevumu.

320.9 A1 Dažkārt pēc darba uzdevuma akceptēšanas tiek konstatēts iespējams apdraudējums pamatprincipu ievērošanai, kas, ja par to būtu zināms agrāk, liktu profesionālajam grāmatvedim atteikties no darba uzdevuma akceptēšanas. Piemēram, ar personiskām interesēm saistītu apdraudējumu godprātības principa ievērošanai var radīt neatbilstīga prakse peļņas noteikšanā vai bilances posteņu novērtēšanā.

Eksperta darba izmantošana

R320.10 Ja profesionāls grāmatvedis plāno izmantot eksperta darbu, grāmatvedim jānosaka, vai šāda izmantošana ir pamatota.

320.10 A1 Faktori, kas jāņem vērā gadījumā, ja profesionāls grāmatvedis plāno izmantot eksperta darbu, ir eksperta reputācija un kompetence, ekspertam pieejamie resursi, kā arī ekspertam piemērojamie profesionālie un ētikas standarti. Šādu informāciju var iegūt, izvērtējot iepriekšējo sadarbību ar ekspertu vai konsultējoties attiecīgajā jautājumā ar citām personām.

321. SADAĻA

OTRIE ATZINUMI

Ievads

- 321.1 Profesionāliem grāmatvežiem ir jāievēro pamatprincipi un ir jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes apdraudējuma identificēšanai, novērtēšanai un novēršanai.
- 321.2 Otrā atzinuma sniegšana uzņēmumam, kas nav esošs grāmatveža klients, var radīt ar personiskām interesēm saistītu apdraudējumu vai citu veidu apdraudējumu viena vai vairāku pamatprincipu ievērošanai. Šīs sadaļas prasības un piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu šādos apstākļos.

Prasības un piemērošanas materiāli

Vispārīgi

- 321.3 A1 Apdraudējums pamatprincipu ievērošanai var rasties, ja profesionāls grāmatvedis tiek aicināts sniegt otro atzinumu (viedokli) uzņēmumam vai iestādei, kas nav attiecīgā grāmatveža esošs klients, par grāmatvedības, revīzijas, finanšu ziņošanas vai citu standartu prasību vai principu piemērošanu a) konkrētos apstākļos; vai b) attiecībā uz uzņēmuma darījumiem. Ja otrais atzinums nav balstīts uz tiem pašiem faktiem, kādi bija esošā vai iepriekšējā grāmatveža rīcībā, vai ir balstīts uz neatbilstošiem pierādījumiem, var rasties, piemēram, ar personiskām interesēm saistīts apdraudējums profesionālās kompetences un pienācīgas rūpības principa ievērošanai.
- 321.3 A2 Būtisks faktors, novērtējot šāda ar personiskām interesēm saistīta apdraudējuma līmeni, ir apstākļi, kādos tika izteikts pieprasījums, un jebkādi citi pieejami fakti un pieņēmumi, kam ir būtiska loma, lai izdarītu profesionālu spriedumu.
- 321.3 A3 Piemēri drošības pasākumiem:
- informācijas iegūšana no esošā vai iepriekšējā grāmatveža, saņemot klienta atļauju sazināties ar esošo vai iepriekšējo grāmatvedi;
 - komunikācija ar klientu, lai raksturotu ierobežojumus, kas saistīti ar jebkādu atzinumu (viedokļu) sniegšanu;
 - atzinuma kopijas izsniegšana esošajam vai iepriekšējam grāmatvedim.

Ja atļauja sazināties netiek sniegta

- R321.4** Ja uzņēmums, kas vēlas saņemt profesionāla grāmatveža otro atzinumu, neatļauj grāmatvedim sazināties ar esošo vai iepriekšējo grāmatvedi, grāmatvedim ir jānosaka, vai pieprasīto otro atzinumu var (drīkst) sniegt.

325. SADAĻA**DARBA UZDEVUMA KVALITĀTES PĀRRAUGA UN CITU
ATBILSTOŠO PĀRRAUGU OBJEKTIVITĀTE****Ievads**

- 325.1 Profesionāliem grāmatvežiem ir jāievēro pamatprincipi un ir jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes apdraudējuma identificēšanai, novērtēšanai un novēršanai.
- 325.2 Piesaistot tādu darba uzdevuma kvalitātes pārraugu, kurš ir piedalījies pārbaudāmā darba izpildē vai uztur ciešas attiecības ar personām, kas atbildīgas par šī darba izpildi, var rasties apdraudējums objektivitātes principa ievērošanai.
- 325.3 Šajā sadaļā izklāstītie piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu attiecībā uz uzdevuma kvalitātes pārrauga objektivitāti.
- 325.4 Darba uzdevuma kvalitātes pārraugs ir arī atbilstoša pārrauga piemērs 300.8 A4. punkta izpratnē. Tādēļ šajā sadaļā sniegtos piemērošanas materiālus var piemērot gadījumos, kad profesionāls grāmatvedis norīko atbilstošu pārraugu veiktā darba pārskatīšanai kā drošības pasākumu identificēta apdraudējuma novēršanai.

Piemērošanas materiāli**Vispārīgi**

- 325.4 A1 Kvalitāte darba uzdevumos tiek nodrošināta, plānojot un veicot darba uzdevumus, un ziņojot par to rezultātiem saskaņā ar profesionālajiem standartiem un piemērojamajām normatīvajām prasībām. 1. SKVS nosaka firmas atbildību par kvalitātes vadības sistēmu un nosaka firmas pienākumu izstrādāt un īstenot pasākumus ar darba uzdevumu izpildi saistīto kvalitātes risku novēršanai. Šādi atbildes pasākumi ietver politikas vai procedūras, lai nodrošinātu darba uzdevuma kvalitātes pārrauga pārbaudes, saskaņā ar 2. SKVS.
- 325.5 A2 Darba uzdevuma kvalitātes pārraugs ir partneris, cita persona firmā vai ārēja persona, ko firma norīko darba uzdevuma kvalitātes pārbaudes veikšanai;

Apdraudējuma identificēšana

- 325.6 A1 Turpmāk minēti piemēri apstākļiem, kuros var rasties apdraudējums profesionāla grāmatveža, kas norīkots darbā kā darba uzdevuma kvalitātes pārraugs, objektivitātei:

- (a) Ar personiskām interesēm saistīts apdraudējums
 - Divi atbildīgie partneri, kas katrs darbojas kā darba uzdevuma kvalitātes pārraugi attiecībā uz otra partnera darba uzdevumiem.
- (b) Ar pašizvērtējumu saistīts apdraudējums
 - Grāmatvedis, kas pilda darba uzdevuma kvalitātes pārrauga pienākumus attiecībā uz revīzijas darba uzdevumu pēc tam, kad iepriekš ir bijis attiecīgā darba uzdevuma atbildīgais partneris.
- (c) Ar familiaritāti saistīts apdraudējums
 - Grāmatvedim, kas darbojas kā darba uzdevuma kvalitātes pārraugis, ir ciešas attiecības vai viņš ir tiešs ģimenes loceklis citai personai, kas ir iesaistīta darba uzdevuma izpildē.
- (d) Ar ietekmēšanu saistīts apdraudējums
 - Grāmatvedis, kas darbojas kā darba uzdevuma kvalitātes pārraugis, firmas ietvaros ir tieši pakļauts partnerim, kurš ir atbildīgs par attiecīgo darba uzdevumu.

Apdraudējumu novērtēšana

- 325.7 A1 Faktori, kas ir būtiski, izvērtējot, apdraudējumu līmeni attiecībā uz personas, kas nozīmēta kā darba uzdevuma kvalitātes pārraugis, objektivitāti, ir šādi:
- personas loma un senioritāte (hierarhijas/pieredzes līmenis);
 - personas attiecības ar citiem darba uzdevumā iesaistītajiem;
 - cik ilgi persona iepriekš bijusi iesaistīta konkrētajā darba uzdevumā, un kāda bija šīs personas loma;
 - kad persona pēdējo reizi bija iesaistīta darba uzdevumā pirms iecelšanas par darba uzdevuma kvalitātes pārraugu un vai ir notikušas turpmākas būtiskas izmaiņas darba uzdevuma apstākļos;
 - jautājumu, kuru risināšanai iepriekš iesaistoties šajā darba uzdevumā bija nepieciešams nozīmīgs attiecīgās personas spriedums, būtība un sarežģītība.

Apdraudējumu novēršana

- 325.8 A1 Piemērs pasākumam, kas varētu likvidēt/izslēgt ar ietekmēšanu saistītu apdraudējumu, ir tiešās pakļautības izmaiņas firmā, izslēdzot kvalitātes pārrauga tiešu pakļautību darba uzdevuma partnerim.

325.8 A2 Piemērs drošības pasākumam ar pašizvērtējumu saistīta apdraudējuma novēršanai ir pietiekami ilga pārtraukuma perioda noteikšana ("atdzišanas" periods), pirms persona, kas bija iesaistīta darba uzdevumā, var tikt iecelta par darba uzdevuma kvalitātes pārraugu.

"Atdzišanas" periods

325.8 A3 2. SKVS nosaka, ka firmai jāizstrādā politika vai procedūras, kas kā atbilstības kritēriju nosaka divu gadu "atdzišanas" periodu, pirms darba uzdevuma partneris var uzņemties darba uzdevuma kvalitātes pārrauga pienākumus. Šādas prasības mērķis ir nodrošināt objektivitātes principa ievērošanu un konsekventu kvalitātes nodrošināšanu darba uzdevumu izpildē.

325.8 A4 Atslodzes, jeb atdzišanas periods, ko pieprasa 2. SKVS, atšķiras no 540. sadaļā noteiktās atbildīgo partneru periodiskas nomaiņas, jeb rotācijas prasības, kuras mērķis ir novērst apdraudējumu neatkarībai, ko rada ilgstoša sadarbība ar revīzijas klientu un 2. SKVS to nemaina.

330. SADAĻA

MAKSA UN CITI ATLĪDZĪBAS VEIDI

Ievads

- 330.1 Profesionāliem grāmatvežiem ir jāievēro pamatprincipi un ir jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes apdraudējuma identificēšanai, novērtēšanai un novēršanai.
- 330.2 Maksas un citu atlīdzības veidu apmērs un veids var radīt apdraudējumu viena vai vairāku pamatprincipu ievērošanai. Šajā sadaļā izklāstītie piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu šādos apstākļos.

Piemērošanas materiāli

Maksas apmērs

- 330.3 A1 Maksas apmērs var ietekmēt profesionāla grāmatveža spēju sniegt profesionālos pakalpojumus saskaņā ar tehniskajiem un profesionālajiem standartiem.
- 330.3 A2 Profesionāls grāmatvedis drīkst norādīt jebkuru maksas apmēru, ko uzskata par piemērotu. Zemākas maksas prasīšana par cita grāmatveža prasīto samaksu, kā tāda, nav neētiska rīcība. Tomēr, maksas apmērs rada ar personiskām interesēm saistītu apdraudējumu profesionālās kompetences un pienācīgas rūpības principa ievērošanai, ja prasītā maksa ir tik zema, ka varētu būt grūti veikt darba uzdevumu saskaņā ar piemērojamiem tehniskajiem un profesionālajiem standartiem.
- 330.3 A3 Novērtējot apdraudējuma līmeni, būtiska loma ir šādiem faktoriem:
- tas, vai klients ir informēts par darba uzdevuma nosacījumiem, īpaši par to, kā tiek aprēķināta maksa un kādi profesionālie pakalpojumi ir ietverti piedāvājumā;
 - tas, vai maksas apmēru nosaka neatkarīga trešā persona, piemēram, regulatīvā iestāde.
- 330.3 A4 Piemēri drošības pasākumiem ar personiskām interesēm saistīta apdraudējuma novēršanai:
- maksas apmēra vai uzdevuma apjoma pielāgošana;
 - atbilstoša pārrauga pieaicināšana veiktā darba pārskatīšanai.

No pakalpojuma rezultāta atkarīgas maksas/atlīdzības (angl. “Contingent fees”)

- 330.4 A1 No darba rezultāta atkarīgas atlīdzības plaši izmanto, sniedzot noteiktus ar apliecinājumu nesaistītus pakalpojumus. Tomēr, šāda veida atlīdzība var radīt apdraudējumu pamatprincipu ievērošanai, jo īpaši, noteiktos apstākļos ar personiskām interesēm saistītu apdraudējumu objektivitātes principa ievērošanai.

- 330.4 A2 Novērtējot šādu apdraudējumu līmeni, būtiska loma ir šādiem faktoriem:
- darba uzdevuma veids;
 - iespējamās maksas apmēra diapazons;
 - maksas noteikšanas metode;
 - profesionāla grāmatveža darba rezultātu potenciālo lietotāju informēšana par veikto darbu un atbildības noteikšanas principiem;
 - kvalitātes vadības pamatprincipi un procedūras;
 - tas, vai darījuma iznākumu vai rezultātu pārbauda neatkarīga trešā persona;
 - tas, vai atbildības apmēru nosaka neatkarīga trešā persona, piemēram, regulatīvā iestāde.
- 330.4 A3 Drošības pasākumu piemēri:
- profesionālā grāmatveža veiktā darba pārskatīšana, ko veic atbilstošs pārraugis, kurš nav bijis iesaistīts ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu sniegšanā;
 - iepriekšējas rakstiskas vienošanās noslēgšana ar klientu par atbildības noteikšanas metodi.
- 330.4 A4 Prasības un piemērošanas materiāli, saistībā ar no darba rezultāta atkarīgu atbildību piemērošanu par pakalpojumiem, kas tiek sniegti revīzijas vai pārbaudes uzdevumu klientiem un citiem apliecinājuma uzdevumu klientiem, ir izklāstīti sadaļā “Starptautiskie Neatkarības standarti”.

Atbildības par pakalpojumu ieteikšanu un komisijas maksas

- 330.5 A1 Ja profesionāls grāmatvedis maksā vai saņem atbildību par pakalpojumu ieteikšanu vai saņem komisijas maksu saistībā ar klientu, rodas ar personiskām interesēm saistīts apdraudējums objektivitātes un profesionālās kompetences, kā arī pienācīgas rūpības principa ievērošanai. Šāda atbildība par ieteikšanu vai komisijas maksa var izpausties, piemēram, kā:
- atbildības maksājums citam profesionālam grāmatvedim par jauna darba uzdevuma iegūšanu no klienta, kuram esošais grāmatvedis turpina sniegt pakalpojumus un kuram ir nepieciešami citi speciālista pakalpojumi, kurus esošais grāmatvedis nepiedāvā;
 - saņemta atbildība par cita profesionāla grāmatveža vai speciālista ieteikšanu esošam klientam tādu klientam nepieciešamu profesionālo pakalpojumu sniegšanai, kurus esošais grāmatvedis nesniedz;

- no trešās personas (piemēram, programmatūras izstrādātāja) saņemta komisijas maksa saistībā ar preču vai pakalpojumu pārdošanu klientam.

330.5 A2 Piemēri drošības pasākumiem ar personiskām interesēm saistīta apdraudējuma novēršanai:

- ar personiskām interesēm saistītu apdraudējumu varētu novērst, iepriekš noslēdzot vienošanos ar klientu par komisijas maksām saistībā ar precēm vai pakalpojumiem, ko šim klientam pārdod citas personas;
- ar personiskām interesēm saistītu apdraudējumu var novērst, informējot klientus par atlīdzībām vai komisijas maksām, kas maksātas citam/ vai attiecīgi saņemtas no cita profesionāla grāmatveža vai trešajām pusēm par pakalpojumu vai produktu ieteikšanu.

Firmas iegāde vai pārdošana

330.6 A1 Profesionāls grāmatvedis var (drīkst) iegādāties pilnībā vai daļu no citas firmas, ja maksājumi tiek veikti bijušajiem firmas īpašniekiem vai to mantiniekiem. Šādi maksājumi šīs sadaļas kontekstā netiek uzskatīti kā atlīdzības par pakalpojumu ieteikšanu vai komisijas maksām.

340. SADAĻA**PAMUDINĀJUMI, TOSTARP DĀVANAS UN VIESMĪLĪBA****Ievads**

- 340.1 Profesionāliem grāmatvežiem ir jāievēro pamatprincipi un ir jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes apdraudējuma identificēšanai, novērtēšanai un novēršanai.
- 340.2 Pamudinājumu piedāvāšana vai pieņemšana var radīt ar personiskām interesēm, familiaritāti vai ietekmēšanu saistītus apdraudējumus pamatprincipu ievērošanai, īpaši, attiecībā uz godprātības, objektivitātes un profesionālās rīcības principu.
- 340.3 Šajā sadaļā izklāstītās prasības un piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu saistībā ar pamudinājumu piedāvāšanu un pieņemšanu profesionālās darbības gaitā gadījumos, kad tas nerada normatīvo aktu pārkāpumu. Šajā sadaļā arī noteikts profesionāla grāmatveža pienākums, piedāvājot vai pieņemot pamudinājumus, ievērot attiecīgos normatīvos aktus.

Prasības un piemērošanas materiāli**Vispārīgi**

- 340.4 A1 Pamudinājums izpaužas kā kāda lieta, situācija vai darbība, ko izmanto kā līdzekli, lai ietekmētu citas personas rīcību, bet ne vienmēr ar nolūku neatbilstīgi ietekmēt šīs personas rīcību. Pamudinājumi var būt dažādi, sākot no nelielām viesmīlības izpausmēm starp profesionāliem grāmatvežiem un esošiem vai potenciāliem klientiem un beidzot ar darbībām, kuru rezultātā tiek pārkāptas normatīvās prasības. Pamudinājumi var būt, piemēram:

- dāvanas;
- viesmīlība;
- izklaide;
- politiski vai labdarības ziedojumi;
- draudzības un lojalitātes piedāvājumi;
- nodarbinātības iespēja vai citas komerciālas iespējas;
- privileģēta attieksme, tiesības vai citas priekšrocības.

Normatīvajos aktos aizliegti pamudinājumi

- R340.5** Daudzās jurisdikcijās ir spēkā normatīvās prasības, piemēram, saistībā ar kukuļošanu un korupciju, kas aizliedz noteiktos apstākļos piedāvāt vai pieņemt pamudinājumus. Šādos apstākļos profesionāls grāmatvedis gūst izpratni par attiecīgajām normatīvajām prasībām un ievēro tās.

Pamudinājumi, kas nav aizliegti normatīvajos aktos.

340.6 A1 Pamudinājumu piedāvāšana vai pieņemšana, ja arī tā saskaņā ar normatīvajiem aktiem nav aizliegta, tomēr varētu radīt apdraudējumu pamatprincipu ievērošanai.

Pamudinājumi ar nolūku neatbilstoši ietekmēt rīcību

R340.7 Profesionāls grāmatvedis nedrīkst piedāvāt vai mudināt citus piedāvāt jebkādu pamudinājumu, ja šāda pamudinājuma mērķis ir, vai arī, pēc grāmatveža domām, atbilstīga un informēta trešā persona visdrīzāk secinātu, ka pamudinājuma mērķis ir neatbilstoši ietekmēt saņēmēja vai citas personas rīcību.

R340.8 Profesionāls grāmatvedis nedrīkst pieņemt vai mudināt citus pieņemt jebkādu pamudinājumu, ja šāda pamudinājuma mērķis ir vai, pēc grāmatveža domām atbilstīga un informēta trešā persona visdrīzāk secinātu, ka tā mērķis ir neatbilstoši ietekmēt saņēmēja vai citas personas rīcību.

340.9 A1 Tiek uzskatīts, ka pamudinājums neatbilstoši ietekmē personas rīcību, ja tas liek personai rīkoties neētiskā veidā. Šāda neatbilstoša ietekme var būt vērsta gan uz saņēmēju, gan uz citu personu, kurai ir kādas attiecības ar saņēmēju. Pamatprincipi kalpo kā atskaites punkts, profesionālam grāmatvedim apsverot, kas ir grāmatveža un, attiecīgos gadījumos, pēc analogijas arī citu personu neētiska rīcība.

340.9 A2 Ētikas pamatprincipa pārkāpums rodas tad, ja profesionāls grāmatvedis piedāvā vai pieņem, vai mudina citus piedāvāt vai pieņemt pamudinājumu, kura nolūks ir neatbilstoši ietekmēt saņēmēja vai citas personas rīcību.

340.9 A3 Lai noteiktu, vai pastāv faktiskis vai šķietams nodoms nepienācīgi ietekmēt rīcību, ir jāpielieto profesionāls spriedums. Attiecīgie faktori, kas jāņem vērā, varētu būt šādi:

- pamudinājuma veids, biežums, vērtība un kumulatīvā iedarbība;
- laiks, kad pamudinājums tiek piedāvāts attiecībā pret jebkuru darbību vai lēmumu, ko tas varētu ietekmēt;
- vai pamudinājums ir ierasta vai kultūrai raksturīga prakse attiecīgajos apstākļos, piemēram, dāvanas pasniegšana reliģiskos svētkos vai kāzās;

- vai pamudinājums tiek piedāvāts vai saņemts profesionālās darbības ietvaros, piemēram, pusdienu piedāvāšana vai pieņemšana darījuma tikšanās laikā;
- vai pamudinājuma piedāvājums attiecas tikai uz atsevišķu saņēmēju vai ir pieejams plašākai grupai. Plašāka grupa no firmas viedokļa raugoties var būt tās iekšēja grupa vai arī ārēja grupa, piemēram, citi klienta piegādātāji;
- to personu lomas un amati firmā vai klienta uzņēmumā, kuras piedāvā vai kurām tiek piedāvāts pamudinājums;
- vai profesionālam grāmatvedim ir zināms vai arī viņam ir iemesls uzskatīt, ka pamudinājuma pieņemšana pārkāptu klienta uzņēmuma politikas un procedūras;
- caurskatāmības pakāpe, ar kādu pamudinājums tiek piedāvāts;
- vai saņēmējs pieprasīja vai lūdza attiecīgo pamudinājumu;
- informācija par piedāvātāja iepriekšējo rīcību vai tā reputāciju.

Turpmāko darbību apsvēršana

- 340.10 A1 Ja profesionālam grāmatvedim kļūst zināms par piedāvātu pamudinājumu, ar faktisku vai šķietamu nodomu neatbilstoši ietekmēt rīcību, apdraudējumi pamatprincipu ievērošanai var rasties pat tad, ja ir izpildītas R340.7 un R340.8 punkta prasības.
- 340.10 A2 Piemēri drošības pasākumiem šādu apdraudējumu novēršanai:
- firmas augstākās vadības vai klienta uzņēmuma personu, kam uzticēta pārvalde, informēšana par piedāvājumu;
 - darījuma attiecību mainīšana vai pārtraukšana ar klientu.

Pamudinājumi bez nolūka neatbilstoši ietekmēt rīcību

- 340.11 A1 Konceptuālajās pamatnostādnēs izklāstītās prasības un piemērošanas materiāli ir piemērojami, ja profesionāls grāmatvedis ir secinājis, ka nav faktiska vai šķietama nodoma neatbilstoši ietekmēt saņēmēja vai citas personas rīcību.
- 340.11 A2 Ja šāds pamudinājums ir ikdienišķs un nenozīmīgs, jebkāds radītais apdraudējums būs pieņemamā līmenī.
- 340.11 A3 Tālāk sniegti piemēri apstākļiem, kad šāda pamudinājuma piedāvāšana vai pieņemšana varētu radīt apdraudējumu pat tad, ja profesionāls grāmatvedis ir secinājis, ka nav faktiska vai šķietama nodoma neatbilstoši ietekmēt rīcību.

- Ar personiskām interesēm saistīts apdraudējums
 - Profesionālam grāmatvedim tiek piedāvāta viesmīlība no klienta uzņēmuma potenciālā pircēja laikā kad grāmatvedis sniedz klientam korporatīvos finanšu pakalpojumus.
 - Ar familiaritāti saistīts apdraudējums
 - Profesionāls grāmatvedis regulāri ved esošu vai potenciālu klientu uz sporta sacensībām.
 - Ar ietekmēšanu saistīts apdraudējums
 - Profesionāls grāmatvedis no klienta pieņem viesmīlību, kuras veids varētu būt uzskatīts par nepiemērotu, ja šis fakts tiktu publiski izpausts.
- 340.11 A4 Būtiskie faktori, novērtējot apdraudējumu līmeni, kas rodas, piedāvājot vai pieņemot šādu pamudinājumu, ietver tos pašus faktorus, kādi, kā ņemami vērā nodoma konstatēšanai, ir izklāstīti 340.9 A3 punktā.
- 340.11 A5 Rīcības piemēri, lai likvidētu/izslēgtu apdraudējumus, ko rada šāda pamudinājuma piedāvāšana vai pieņemšana, ir šādi:
- atteikšanās no pamudinājuma vai tā nepiedāvāšana;
 - atbildības par jebkādu profesionālu pakalpojumu sniegšanu klientam nodošana citai personai, par kuru profesionālam grāmatvedim nav pamata uzskatīt, ka tā varētu būt vai varētu tikt uzskatīta par neatbilstoši ietekmētu attiecībā uz pakalpojumu sniegšanu.
- 340.11 A6 Piemēri darbībām, kas varētu būt drošības pasākumi, lai novērstu apdraudējumus, kas rodas, piedāvājot vai pieņemot šādu pamudinājumu:
- firmas vai klienta uzņēmuma augstākā līmeņa vadības informēšana par pamudinājuma piedāvāšanu vai pieņemšanu;
 - pamudinājuma reģistrēšana žurnālā, ko uzrauga firmas augstākā vadība vai cita persona, kas ir atbildīga par ētikas prasību ievērošanu firmā, vai klienta uzturētā žurnālā;
 - atbilstoša pārrauga, kas nav citādi iesaistīts profesionālo pakalpojumu sniegšanā, iesaistīšana, lai pārskatītu profesionālā grāmatveža veikto darbu vai pieņemtos lēmumus saistībā ar klientu, no kura grāmatvedis ir pieņēmis pamudinājumu;
 - pēc pamudinājuma saņemšanas tā ziedošana labdarībai un informācijas par ziedojumu atbilstoša sniegšana, piemēram, personām firmā, kam uzticēta pārvalde, vai personai, kas piedāvāja pamudinājumu;

- saņemtā pamudinājuma, piemēram, viesmīlības, izmaksu atlīdzināšana;
- pamudinājuma, piemēram, dāvanas, atgriešana pēc iespējas drīzāk pēc tam, kad tā sākotnēji tika pieņemta.

Tieši ģimenes locekļi un tuvi radnieki

- R340.12** Profesionālam grāmatvedim ir jāuzmanās no iespējamiem apdraudējumiem pamatprincipu ievērošanai, ko izraisa pamudinājums, kuru:
- grāmatveža tiešs ģimenes loceklis vai tuvs radnieks piedāvā esošam vai potenciālajam grāmatveža klientam;
 - grāmatveža tiešam ģimenes loceklim vai tuvam radniekam piedāvā esošais vai potenciālais grāmatveža klients.
- R340.13** Ja profesionāls grāmatvedis uzzina par pamudinājumu, kas piedāvāts tā tiešam ģimenes loceklim vai tuvam radniekam, vai arī, ko piedāvājis tā tiešs ģimenes loceklis vai tuvs radnieks, un secina, ka pastāv nodoms neatbilstoši ietekmēt grāmatveža vai grāmatveža esoša vai potenciāla klienta rīcību, vai uzskata, ka atbilstīga un informēta trešā persona visdrīzāk secinātu, ka šāds nodoms pastāv, grāmatvedis iesaka attiecīgajam tiešajam ģimenes loceklim vai tuvajam radniekam nepiedāvāt vai nepieņemt šādu pamudinājumu.
- 340.13 A1 Faktori, kas izklāstīti 340.9 A3 punktā, ir būtiski, izvērtējot, vai pastāv faktiskis vai šķietams nodoms neatbilstoši ietekmēt profesionālā grāmatveža vai esoša vai potenciāla klienta rīcību. Vēl viens būtisks faktors ir attiecību veids vai tuvības pakāpe starp:
- grāmatvedi un tiešo ģimenes loekli vai tuvo radnieku;
 - tiešo ģimenes loekli vai tuvo radnieku un esošo vai potenciālo klientu; un
 - grāmatvedi un esošo vai potenciālo klientu.
- Piemēram, par šādu nodomu var liecināt fakts, ka klients, kura vajadzībām grāmatvedis sagatavo uzņēmuma vērtējumu potenciāla pārdošanas darījuma vajadzībām, piedāvā grāmatveža laulātajam stāties darba tiesiskajās attiecībās apejot standarta personāla atlases procesu.
- 340.13 A2 340.10 A2 punktā iekļautie piemērošanas materiāli attiecas arī uz apdraudējumu, kas varētu rasties, ja pastāv faktiskis vai šķietams nodoms neatbilstoši ietekmēt profesionālā grāmatveža vai esoša vai potenciāla klienta rīcību, novēršanu pat tad, ja grāmatveža tiešais ģimenes loceklis vai tuvais radnieks ir ievērojis R340.13 punktā sniegtos ieteikumus.

Konceptuālo pamatnostādņu piemērošana

- 340.14 A1 Ja profesionāls grāmatvedis uzzina par R340.12. punktā minētajos apstākļos piedāvātu pamudinājumu, apdraudējumi pamatprincipu ievērošanai var rasties, ja:
- (a) profesionāla grāmatveža tiešs ģimenes loceklis vai tuvs radnieks piedāvā vai pieņem pamudinājumu pretēji grāmatveža ieteikumam saskaņā ar R340.13 punktu; vai
 - (b) grāmatvedim nav pamata uzskatīt, ka pastāv faktiskais vai šķietams nodoms neatbilstoši ietekmēt grāmatveža vai esošā vai potenciālā klienta rīcību.
- 340.14 A2 340.11 A1–340.11 A6 punktā sniegtajiem piemērošanas materiāliem ir būtiska loma, identificējot, novērtējot un novēršot šādus apdraudējumus. Faktori, kas ir būtiski, novērtējot apdraudējumu līmeni šādos apstākļos, ir arī 340.13 A1 punktā izklāstīto attiecību veids vai tuvības pakāpe.

Citi apsvērumi

- 340.15 A1 Ja profesionāls grāmatvedis saskaras ar pamudinājumiem vai tiek informēts par pamudinājumiem, kas varētu izraisīt faktiskus vai iespējamus normatīvo aktu pārkāpumus no klienta vai no individuālu personu puses, kuras strādā klienta uzņēmumā kā darbinieki vai citādi tā vadībā, ir spēkā 360. sadaļā izklāstītās prasības un piemērošanas materiāli.
- 340.15 A2 Ja firmai, tīkla firmai vai revīzijas grupas dalībniekam tiek piedāvātas dāvanas vai viesmīlība no revīzijas klienta puses, ir spēkā 420. sadaļā izklāstītās prasības un piemērošanas materiāli.
- 340.15 A3 Ja firmai vai apliecinājuma grupas dalībniekam tiek piedāvātas dāvanas vai viesmīlība no klienta puses, kam tiek sniegts apliecinājuma pakalpojums, ir spēkā 906. sadaļā izklāstītās prasības un piemērošanas materiāli.

350. SADAĻA**KLIENTA AKTĪVU UZGLABĀŠANA****Ievads**

- 350.1 Profesionāliem grāmatvežiem ir jāievēro pamatprincipi un ir jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes apdraudējuma identificēšanai, novērtēšanai un novēršanai.
- 350.2 Klienta aktīvu turēšana rada ar personiskām interesēm saistītu vai cita veida apdraudējumu profesionālas rīcības un objektivitātes principu ievērošanai. Šīs sadaļas prasības un piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu šādos apstākļos.

Prasības un piemērošanas materiāli**Pirms aktīvu pieņemšanas glabāšanā**

- R350.3** Profesionāls grāmatvedis nedrīkst uzņemties glabāt klienta naudas līdzekļus vai citus aktīvus, izņemot, ja tas ir atļauts ar likumu un tiek ievēroti visi nosacījumi, kurus ievērojot šādu glabāšanu var (drīkst) uzņemties.
- R350.4** Klienta attiecību un darba uzdevuma akceptēšanas procedūru, kas saistītas ar klienta naudas līdzekļu vai aktīvu pieņemšanu glabāšanā, ietvaros profesionāls grāmatvedis:
- (a) noskaidro aktīvu avotu; un
 - (b) apsver saistītos juridiskos un normatīvos pienākumus.
- 350.4 A1 Izvērtējot klienta aktīvu izcelsmi, var atklāties, piemēram, ka aktīvi ir iegūti nelikumīgu darbību, piemēram, naudas atmazgāšanas, rezultātā. Šādos apstākļos rodas apdraudējums, un ir jāpiemēro 360. sadaļas noteikumi.

Pēc līdzekļu pieņemšanas glabāšanā

- R350.5** Profesionāls grāmatvedis, kuram uzticēti citām personām piederoši naudas līdzekļi vai citi aktīvi, rīkojas šādi:
- (a) ievēro normatīvos aktus saistībā ar šādu aktīvu turēšanu un uzskaiti.
 - (b) glabā šādus aktīvus atsevišķi no personiskajiem vai firmas aktīviem;
 - (c) izmanto šādus aktīvus tikai paredzētajam mērķim; un
 - (d) vienmēr ir gatavs sniegt atskaites par šādiem aktīviem un jebkādiem ieņēmumiem, dividendēm vai ieguvumiem tām personām, kuras ir pilnvarotas šādas atskaites saņemt.

360. SADAĻA**REAGĒŠANA UZ NORMATĪVO AKTU PĀRKĀPUMIEM****Ievads**

- 360.1 Profesionāliem grāmatvežiem ir jāievēro pamatprincipi un ir jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes apdraudējuma identificēšanai, novērtēšanai un novēršanai.
- 360.2 Ja profesionālam grāmatvedim kļūst zināms par faktiskiem vai iespējamiem normatīvo aktu/prasību pārkāpumiem, rodas ar personiskām interesēm vai ar ietekmēšanu saistīts apdraudējums godprātības un profesionālas rīcības principu ievērošanai.
- 360.3 Profesionālo pakalpojumu sniegšanas gaitā klientam, profesionāls grāmatvedis var saskarties ar vai tikt informēts par faktiskiem vai iespējamiem normatīvo prasību pārkāpumiem. Šī sadaļa sniedz norādījumus, palīdzot grāmatvedim izprast, kā novērtēt attiecīgā jautājuma ietekmi un iespējamās rīcības veidus, reaģējot uz faktiskiem vai iespējamiem normatīvo aktu pārkāpumiem saistībā ar:
- (a) normatīviem aktiem, kas vispārēji ir atzīti par tādiem, kam ir tieša ietekme uz būtisku summu noteikšanu un informācijas atklāšanu klienta finanšu pārskatos; un
 - (b) citiem normatīviem aktiem, kuriem nav tiešas ietekmes uz summu noteikšanu un informācijas atklāšanu klienta finanšu pārskatos, bet kuru ievērošanai var būt būtiska loma attiecībā uz klienta saimniecisko darbību, spēju turpināt darbību vai izvairīties no būtiskiem sodiem.

Profesionāla grāmatveža mērķi normatīvo aktu pārkāpumu kontekstā

- 360.4 Grāmatvedības profesijai raksturīga iezīme ir pienākums rīkoties sabiedrības interesēs. Reaģējot uz faktisku vai iespējamu normatīvo aktu pārkāpumu, profesionāla grāmatveža mērķi ir šādi:
- (a) ievērot godprātības un profesionālas rīcības principus;
 - (b) brīdināt klienta vadību vai, attiecīgā gadījumā, personas, kam uzticēta pārvalde, lai:
 - (i) sniegtu iespēju labot, novērst vai mazināt faktiskā vai iespējamā normatīvo aktu pārkāpuma sekas; vai

- (ii) novērstu normatīvo aktu pārkāpumu, ja tas vēl nav noticis; un
- (c) veikt turpmākas darbības sabiedrības interesēs.

Prasības un piemērošanas materiāli

Vispārīgi

- 360.5 A1 Normatīvo aktu/prasību pārkāpums (“Pārkāpums”) ietver tīšu vai netīšu bezdarbību vai rīcību, kas ir pretrunā spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, no šādu personu puses:
- (d) klients;
 - (e) personas, kam uzticēta klienta uzņēmuma pārvalde;
 - (f) klienta vadība; vai
 - (g) citas personas, kas strādā klienta uzņēmuma vai tā vadībā.
- 360.5 A2 Šajā sadaļā aplūkojamo normatīvo aktu piemēri attiecas uz šādām jomām:
- krāpšana, korupcija un kukuļošana;
 - noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija, terorisma finansēšana un noziedzīgi iegūti līdzekļi;
 - vērtspapīru tirgi un tirdzniecība;
 - banku un citi finanšu produkti un pakalpojumi;
 - datu aizsardzība;
 - nodokļu un pensiju saistības un maksājumi;
 - vides aizsardzība;
 - sabiedrības veselība un drošība.
- 360.5 A3 Pārkāpuma sekas klienta uzņēmuma kontekstā var būt sodanauda, tiesvedība vai citas sekas, kas var būtiski ietekmēt finanšu pārskatus. Svarīgi, ka šādiem normatīvo aktu pārkāpumiem var būt plašākas sekas sabiedrības interešu kontekstā, jo tie var nodarīt būtisku kaitējumu ieguldītājiem, kreditoriem, darbiniekiem vai sabiedrībai kopumā. Šīs sadaļas izpratnē normatīvo aktu pārkāpums, kas rada būtisku kaitējumu, ir tāds normatīvo aktu pārkāpums, kuram ir nopietnas nelabvēlīgas finansiālas vai nefinansiālas sekas attiecībā uz jebkuru no šīm pusēm. Piemēri ir krāpšana, kas rada ievērojamus finansiālus zaudējumus ieguldītājiem, kā arī vides tiesību aktu un noteikumu pārkāpumi, kas apdraud darbinieku vai sabiedrības veselību vai drošību.

R360.6 Dažās jurisdikcijās ir spēkā normatīvās prasības, kas reglamentē, kā profesionāliem grāmatvežiem ir jārikojas attiecībā uz faktiskiem vai iespējamiem normatīvo aktu pārkāpumiem. Šīs normatīvās prasības var atšķirties no šīs sadaļas nosacījumiem vai būt striktākas par tiem. Saskaņoties ar šādu faktisku vai iespējamu normatīvo aktu pārkāpumu, grāmatvedim jāiegūst izpratne par attiecīgo tiesību aktu prasībām un tās jāievēro, tostarp:

- (a) jebkādas prasības ziņot par attiecīgo jautājumu attiecīgai iestādei; un
- (b) jebkādas aizliegumus brīdināt klientu.

360.6 A1 Aizliegums brīdināt klientu var būt noteikts, piemēram, tiesību aktos, kas reglamentē nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu.

360.7 A1 Šīs sadaļa ir piemērojama neatkarīgi no klienta uzņēmuma veida, tostarp neatkarīgi no tā, vai tā ir vai nav sabiedriskas nozīmes struktūra.

360.7 A2 Profesionālam grāmatvedim, kurš saskaras ar vai uzzina par acīmredzami nebūtiskiem jautājumiem, nav jāievēro šīs sadaļas nosacījumi. Tas, vai jautājums ir acīmredzami nebūtisks, ir jāvērtē, ņemot vērā tā būtību un finansiālo vai cita veida ietekmi uz klienta uzņēmuma ieinteresētajām personām un sabiedrību kopumā.

360.7 A3 Šī sadaļa neattiecas uz:

- (a) personiskiem pārkāpumiem, kas nav saistīti ar klienta uzņēmējdarbību; un
- (b) pārkāpumiem, ko veic personas, kuras nav norādītas 360.5 A1 punktā. Tas ietver, piemēram, situācijas, kad klients ir piesaistījis profesionālu grāmatvedi trešās personas uzņēmuma uzticamības pārbaudes veikšanai, un faktisko vai iespējamo pārkāpumu ir izdarījusi šī trešā persona.

Grāmatvedis tomēr varētu izmantot šajā sadaļā sniegtos norādījumus, apsverot, kā rīkoties šādās situācijās.

Vadības un personu, kam uzticēta pārvalde, pienākumi

360.8 A1 Uzņēmuma vadība, personu, kam uzticēta uzņēmuma pārvalde, uzraudzībā seko tam, lai klienta uzņēmējdarbība tiktu veikta saskaņā ar normatīvo aktu prasībām. Vadība un personas, kam uzticēta pārvalde, ir atbildīgas arī par pārkāpumu identificēšanu un novēršanu no šādu personu puses:

- (a) klients;
- (b) personas, kam uzticēta pārvalde;

- (c) vadības locekļi; vai
- (d) citas personas, kas strādā klienta labā vai tā vadībā.

Visu profesionālo grāmatvežu pienākumi

R360.9 Ja profesionāls grāmatvedis uzzina par jautājumu, uz kuru attiecas šī sadaļa, grāmatvedim savlaicīgi jārikojas, lai izpildītu šīs sadaļas prasības. Lai varētu savlaicīgi rīkoties, grāmatvedis apsver attiecīgā jautājuma būtību un iespējamo kaitējumu uzņēmuma, ieguldītāju, kreditoru, darbinieku vai sabiedrības interesēm.

Finanšu pārskatu revīzija

Izpratnes iegūšana par attiecīgo jautājumu

R360.10 Ja profesionālam grāmatvedim, kuram uzticēts veikt finanšu pārskatu revīziju, kļūst zināma informācija par faktisku vai iespējamu pārkāpumu, grāmatvedim jāiegūst izpratne par šo jautājumu. Šāda izpratne ir jāiegūst par faktiskā vai iespējamā pārkāpuma būtību un apstākļiem, kādos tas ir noticis vai varētu notikt.

360.10 A1 Profesionāls grāmatvedis var uzzināt par faktisku vai iespējamu pārkāpumu darba uzdevuma izpildes gaitā vai, pamatojoties uz citu pušu sniegtu informāciju.

360.10 A2 No profesionālā grāmatveža tiek sagaidīts, ka tas balstīsies uz savām zināšanām un pieredzi un pielietos profesionālu spriedumu. Tomēr no grāmatveža netiek sagaidīts, lai viņa zināšanas par normatīviem aktiem būš augstākā līmenī nekā nepieciešams, lai uzņemtos veikt darba uzdevumu. To, vai konkrētais jautājums ir uzskatāms par normatīvo aktu pārkāpumu, galu galā nosaka tiesa vai cita atbilstīga lemjoša iestāde.

360.10 A3 Atkarībā no jautājuma būtības un nozīmīguma profesionālais grāmatvedis var konfidenciali konsultēties ar citiem darbiniekiem firmā vai tīkla firmā vai ar profesionālo organizāciju vai juristu.

R360.11 Ja profesionāls grāmatvedis konstatē vai viņam rodas aizdomas par faktisku vai iespējamu pārkāpumu, grāmatvedim ir jāpārrunā šis jautājums ar atbilstošā līmeņa vadību un, ja nepieciešams, ar personām, kam uzticēta pārvalde.

360.11 A1 Šādas pārrunāšanas mērķis profesionālam grāmatvedim ir precizēt savu izpratni par faktiem un apstākļiem, kas attiecas uz šo jautājumu, un tā iespējamām sekām. Pārrunas var arī rosināt vadību vai personas, kam uzticēta pārvalde, izmeklēt attiecīgo jautājumu.

- 360.11 A2 To, ar kāda līmeņa vadību attiecīgais jautājums jāpārrunā, profesionāls grāmatvedis nosaka, pielietojot profesionālu spriedumu. Faktori, kas jāņem vērā, var būt šādi:
- firmai raksturīgās iezīmes un apstākļi;
 - faktiski vai potenciāli iesaistītās personas;
 - slepenas vienošanās iespējamība;
 - jautājuma iespējamās sekas;
 - tas, vai attiecīgā līmeņa vadība ir spējīga izmeklēt šo jautājumu un attiecīgi rīkoties.
- 360.11 A3 Atbilstošs vadības līmenis parasti ir vismaz par vienu līmeni augstāks par lietā iesaistīto vai potenciāli iesaistīto personu vai personām. Uzņēmumu grupas (Koncerna) kontekstā atbilstošais līmenis varētu būt vadība uzņēmumā, kas kontrolē klientu.
- 360.11 A4 Profesionāls grāmatvedis varētu arī apsvērt iespēju pārrunāt jautājumu ar iekšējiem auditoriem, ja iespējams.
- R360.12** Ja profesionāls grāmatvedis uzskata, ka faktiskajā vai iespējamajā normatīvo aktu pārkāpumā ir iesaistīta vadība, grāmatvedim jāpārrunā šis jautājums ar personām, kam uzticēta pārvalde.

Jautājuma risināšana

- R360.13** Pārrunājot faktisko vai iespējamo pārkāpumu ar vadību un, ja atbilstoši, tad ar personām, kam uzticēta pārvalde, profesionāls grāmatvedis iesaka tām veikt atbilstošas un savlaicīgas darbības, ja tās vēl nav veiktas, lai:
- (a) labotu, novērstu faktisko vai iespējamo normatīvo prasību pārkāpumu vai mazinātu tā sekas; vai
 - (b) novērstu normatīvo prasību pārkāpumu, ja tas vēl nav noticis; vai
 - (c) informētu par jautājumu attiecīgās iestādes, ja tāds pienākums noteikts normatīvajās prasībās vai ja tas ir nepieciešams sabiedrības interesēs.
- R360.14** Profesionālais grāmatvedis apsver, vai vadība un personas, kam uzticēta pārvalde, izprot savus normatīvajās prasībās noteiktos pienākumus saistībā ar faktisko vai iespējamo normatīvo aktu pārkāpumu.
- 360.14 A1 Ja vadība un personas, kam uzticēta pārvalde, neizprot savus normatīvajās prasībās noteiktos pienākumus attiecībā uz šo jautājumu, profesionāls grāmatvedis var ieteikt piemērotus informācijas avotus vai ieteikt saņemt juridisku konsultāciju.

R360.15 Profesionāls grāmatvedis ievēro piemērojamās:

- (a) normatīvās prasības, tostarp prasības, kas reglamentē ziņošanu par faktiskiem vai iespējamiem normatīvo aktu pārkāpumiem attiecīgām iestādēm; un
- (b) revīzijas standartos noteiktās prasības, tostarp attiecībā uz:
 - normatīvo aktu pārkāpumu, tostarp krāpšanas, identificēšanu un reaģēšanu uz tiem;
 - sazināšanos ar personām, kam uzticēta pārvalde;
 - faktiskā vai iespējama normatīvo prasību pārkāpuma ietekmes uz revidenta ziņojumu izvērtēšana.

360.15 A1 Dažkārt normatīvajos aktos ir noteikts termiņš ziņošanai par faktiskiem vai iespējamiem normatīvo prasību pārkāpumiem attiecīgām iestādēm.

Sazināšanās saistībā ar koncerniem (uzņēmumu grupām)

R360.16 Ja profesionāls grāmatvedis kādā no turpmāk minētajām divām situācijām uzzina par faktisku vai iespējamu normatīvo aktu/prasību pārkāpumu attiecībā uz uzņēmumu grupas, jeb koncerna sastāvā ietilpstošu uzņēmumu (komponentu), grāmatvedim par to jāinformē uzņēmumu grupas revīzijas atbildīgais darba uzdevuma partneris, izņemot, ja to aizliedz normatīvie akti:

- (a) koncerna revīzijas darba uzdevuma darba grupa aicina grāmatvedi veikt darbu attiecībā uz komponenta finanšu informāciju, koncerna konsolidēto finanšu pārskatu revīzijas (grupas revīzijas) ietvaros; vai
- (b) grāmatvedis ir nolīgts veikt komponenta finanšu pārskatu revīziju citiem mērķiem, kas nav grupas revīzija, piemēram, lai veiktu likumdošanā noteikto obligāto revīziju.

Sazināšanās ar grupas revīzijas darba uzdevuma atbildīgo partneri jāveic papildus atbildes rīcībai attiecībā uz šo jautājumu, saskaņā ar šīs sadaļas nosacījumiem.

360.16 A1 Šādas saziņas mērķis ir informēt grupas revīzijas darba uzdevuma atbildīgo partneri par šo jautājumu un grupas revīzijas kontekstā noteikt, vai un, ja jā, tad kā attiecīgo jautājumu risināt saskaņā ar šīs sadaļas noteikumiem. R360.16. punktā minētā saziņas prasība ir piemērojama neatkarīgi no tā, vai grupas revīzijas darba uzdevuma atbildīgajam partnerim un profesionālajam grāmatvedim ir viena un tā pati firma vai firmu tīkls, jeb arī tiem ir atšķirīgas (dažādas) firmas vai firmu tīkli .

R360.17 Ja grupas konsolidēto finanšu pārskatu revīzijas laikā grupas revīzijas atbildīgais partneris uzzina par faktisku vai iespējamu normatīvo aktu pārkāpumu, atbildīgajai partnerim jāapsver, vai šis jautājums varētu attiekties uz vienu vai uz vairākiem no šiem komponentiem:

- (a) attiecībā uz kuru finanšu informāciju tiks veikts darbs grupas konsolidēto finanšu pārskatu revīzijas vajadzībām; vai
- (b) attiecībā uz kuru finanšu pārskatiem tiks veikta revīzija ar citu mērķi, kas nav grupas konsolidēto finanšu pārskatu revīzija, piemēram, obligātā finanšu pārskatu revīzija, saskaņā ar likuma prasībām.

Šī apsvēršana jāveic papildus atbildes rīcībai attiecībā uz šo jautājumu, saskaņā ar šīs sadaļas nosacījumiem grupas revīzijas kontekstā.

R360.18

Ja faktiskais vai iespējamais pārkāpums varētu skart vienu vai vairākus R360.17. punkta (a) un (b) apakšpunktā minētos komponentus, grupas revīzijas atbildīgajam partnerim jāveic pasākumi, lai par šo jautājumu informētu darbiniekus, kas veic darbu saistībā ar komponentiem, ja vien to neaizliedz likumi vai noteikumi. Vajadzības gadījumā grupas revīzijas atbildīgajam partnerim ir jānodrošina, lai tiktu veikta atbilstoša izpēte (vai nu iztaujājot vadību vai analizējot publiski pieejamu informāciju), lai noskaidrotu, vai R360.17. punkta (b) apakšpunktā minētie komponenti ir pakļauti revīzijai, un, ja tā, tad, ciktāl iespējams, jānoskaidro revidenta identitāte.

360.18 A1

Šādas saziņas mērķis ir informēt personas, kas atbildīgas par darba veikšanu saistībā ar komponentiem, par attiecīgo jautājumu un ļaut šīm personām noteikt, vai un, ja jā, tad kā attiecīgo jautājumu risināt saskaņā ar šīs sadaļas noteikumiem. Šī saziņas prasība ir spēkā neatkarīgi no tā, vai grupas revīzijas atbildīgā partnera firma vai tīkla firma sakrīt vai nesakrīt ar tā grāmatveža, kas veic darbu saistībā ar komponentiem, firmu vai tīkla firmu.

*Turpmākas rīcības nepieciešamības izvērtēšana***R360.19**

Profesionālajam grāmatvedim ir jāizvērtē vadības un attiecīgos gadījumos personu, kam uzticēta pārvalde, īstenoto atbildes pasākumu piemērotība.

360.19 A1

Attiecīgie faktori, kas jāņem vērā, novērtējot vadības un attiecīgos gadījumos personu, kam uzticēta pārvalde, īstenoto atbildes pasākumu atbilstību, ir šādi:

- vai atbildes pasākums ir īstenots savlaicīgi;
- vai faktiskais vai iespējamais pārkāpums ir pienācīgi izpētīts;
- vai ir veikti vai tiek veikti pasākumi, lai labotu, novērstu vai mazinātu pārkāpuma sekas;
- vai ir veikti vai tiek veikti pasākumi, lai nepieļautu pārkāpumu, ja tas vēl nav noticis;

- vai ir veikti vai tiek veikti attiecīgi pasākumi, lai samazinātu pārkāpuma atkārtotības risku, piemēram, papildu kontroles procedūras vai apmācība;
- vai par faktisko vai iespējamo pārkāpumu ir ziņots attiecīgām iestādēm, un, ja ir, vai šis fakts ir ticis pienācīgi atklāts.

R360.20

Apsverot vadības un attiecīgos gadījumos personu, kam uzticēta pārvalde, īstenotos atbildes pasākumus profesionālajam grāmatvedim ir jāizvērtē, vai ir nepieciešama turpmāka rīcība sabiedrības interesēs.

360.20 A1

Tas, vai ir nepieciešama turpmāka rīcība, kā arī šādas turpmākas rīcības veids un apjoms ir atkarīgs no dažādiem faktoriem, tostarp šādiem:

- tiesiskais un normatīvais regulējums;
- situācijas steidzamība;
- tas, cik visaptveroša (izplatīta) ir attiecīgā problēma klienta uzņēmumā;
- tas, vai profesionālais grāmatvedis joprojām uzticas vadības un personu, kam uzticēta pārvalde, godprātībai;
- tas, vai faktiskais vai iespējamais pārkāpums varētu atkārtoties;
- tas, vai pastāv ticami pierādījumi par faktisku vai iespējamu būtisku kaitējumu uzņēmuma, ieguldītāju, kreditoru, darbinieku vai sabiedrības interesēm.

360.20 A2

Apstākļu piemēri, kādos profesionālajam grāmatvedim varētu nebūt pārliecības par vadības un attiecīgos gadījumos personu, kam uzticēta pārvalde, godprātību, ir šādi:

- grāmatvedim ir aizdomas vai pierādījumi par attiecīgo personu iesaistīšanos vai iecerētu iesaistīšanos pārkāpumā;
- grāmatvedis apzinās, ka šīm personām ir zināms par šādu normatīvo aktu prasību pārkāpumu, un pretēji normatīvajām prasībām šīs personas nav ziņojušas vai nav uzdevušas ziņot par šo jautājumu attiecīgajai iestādei atbilstošā termiņā.

R360.21

Profesionālajam grāmatvedim ir jāpielieto profesionāls spriedums, lai noteiktu turpmākas rīcības nepieciešamību, veidu un apjomu. Pieņemot šādu lēmumu, grāmatvedis izvērtē, vai atbilstīga un informēta trešā persona visdrīzāk secinātu, ka grāmatvedis ir rīkojies pienācīgi sabiedrības interesēs.

- 360.21 A1 Profesionālā grāmatveža turpmākā rīcība var būt šāda:
- attiecīgo iestāžu informēšana par konkrēto jautājumu pat tad, ja nav normatīvas prasības to darīt;
 - atteikšanās no darba uzdevuma un profesionālo attiecību pārtraukšana, ja to atļauj normatīvie akti.
- 360.21 A2 Atteikšanās no darba uzdevuma un profesionālo attiecību pārtraukšana nenozīmē, ka nav jāveic citas darbības, kas varētu būt nepieciešamas, lai sasniegtu profesionālā grāmatveža mērķus saskaņā ar šīs sadaļas prasībām. Tomēr dažās jurisdikcijās var pastāvēt ierobežojumi attiecībā uz grāmatveža turpmāko rīcību. Šādos apstākļos profesionālo attiecību pārtraukšana var būt vienīgā pieejamā rīcība.
- R360.22** Ja profesionāls grāmatvedis ir pārtraucis profesionālās attiecības saskaņā ar R360.20 un 360.21 A1 punktu, grāmatvedim pēc potenciālā nākamā grāmatveža pieprasījuma saskaņā ar R320.8 punktu ir jāziņo potenciāli nākamajam grāmatvedim visi būtiskie fakti un cita informācija par konstatēto vai iespējamo normatīvo aktu pārkāpumu. Iepriekšējam grāmatvedim šādi jārikojas pat R320.8 (b) apakšpunktā minētajos apstākļos, kad klients nevar vai atsakās sniegt iepriekšējam grāmatvedim atļauju pārrunāt klienta lietas ar potenciāli nākamo grāmatvedi, ja vien tas nav aizliegts ar normatīvajiem aktiem.
- R360.22 A1 Ir jāsniedz tādi fakti un cita informācija kas, pēc iepriekšējā grāmatveža domām, potenciāli nākamajam grāmatvedim ir jāzina pirms lēmuma pieņemšanas saistībā ar revīzijas darba uzdevuma akceptēšanu. Saziņa no potenciāli nākamo grāmatvežu puses ir aplūkota 320. sadaļā.
- R360.23** Ja potenciāli nākamais grāmatvedis nevar sazināties ar iepriekšējo grāmatvedi, potenciāli nākamajam grāmatvedim jāveic atbilstoši pasākumi, lai iegūtu informāciju par norīkojuma maiņas apstākļiem, izmantojot citus līdzekļus.
- 360.23 A1 Citi līdzekļi, lai iegūtu informāciju par norīkojuma maiņas apstākļiem, ir, piemēram, trešo personu iztaujāšana vai informācijas izvērtēšana par vadību un personām, kam uzticēta pārvalde.
- 360.24 A1 Tā kā situācijas izvērtēšana var būt saistīta ar sarežģītu analīzi un spriedumu pielietošanu, profesionālais grāmatvedis var apsvērt iespēju:
- konsultēties iekšēji firmā;
 - saņemt juridisku konsultāciju, lai gūtu izpratni par grāmatveža iespējamo rīcību un profesionālajām vai juridiskajām sekām, kas izriet no konkrētas rīcības;

- konfidenciāli konsultēties ar regulējošo vai profesionālo iestādi.

Lēmuma pieņemšana par to, vai informēt par konkrēto jautājumu attiecīgās iestādes

360.25 A1 Attiecīgo iestāžu informēšana būtu neiespējama, ja šāda rīcība ir pretrunā ar normatīvajiem aktiem. Citos gadījumos šādas ziņošanas mērķis ir ļaut attiecīgajām iestādēm veikt lietas izmeklēšanu un rīkoties sabiedrības interesēs.

360.25 A2 Lēmums par to vai sniegt šādu informāciju, ir atkarīgs no faktiskā vai iespējamā kaitējuma veida un apmēra, kāds ir vai varētu tikt nodarīts ieguldītājiem, kreditoriem, darbiniekiem vai sabiedrībai kopumā. Piemēram profesionālais grāmatvedis varētu konstatēt, ka ziņošana attiecīgajai iestādei ir piemērota rīcība, ja:

- uzņēmums ir iesaistīts kukuļdošanā (piemēram, vietējo vai ārvalstu valsts amatpersonu kukuļdošanā, lai noslēgtu lielapjoma līgumus);
- uzņēmums ir regulēta struktūra, un jautājums ir tik nozīmīgs, ka tiek apdraudēta uzņēmuma darbības licence;
- uzņēmums ir reģistrēts vērtspapīru biržā, un konkrētais apstāklis var radīt negatīvas sekas attiecībā uz godīgu un sakārtotu sabiedrības vērtspapīru tirdzniecību vai radīt sistēmisku risku finanšu tirgiem;
- uzņēmums, iespējams, grasās tirgot produktus, kas irkaitīgi sabiedrības veselībai vai drošībai;
- uzņēmums saviem klientiem popularizē shēmu, lai palīdzētu viņiem izvairīties no nodokļu maksāšanas.

360.25 A3 Lēmums par to vai sniegt šādu informāciju, ir atkarīgs arī no ārējiem faktoriem, piemēram:

- no tā, vai pastāv attiecīga iestāde, kas ir spējīga saņemt informāciju, izmeklēt šo jautājumu un rīkoties. Tas, kura ir attiecīgā iestāde, ir atkarīgs no jautājuma būtības. Piemēram, attiecīga iestāde var būt vērtspapīru tirgus regulators, krāpniecisku finanšu pārskatu gadījumā, vai vides aizsardzības aģentūra, ja tiek pārkāpti vides tiesību akti un noteikumi;
- no tā, vai tiesību un normatīvajos aktos, piemēram, normatīvajos aktos, kas paredz trauksmes celšanu, ir noteikta stingra un ticama aizsardzība pret trauksmes celšanas dēļ radītajām nelabvēlīgām civiltiesiskās, kriminālās vai profesionālās atbildības sekām vai atriebību;

- no tā, vai pastāv reāli vai potenciāli draudi profesionālā grāmatveža vai citu personu fiziskajai drošībai.

R360.26 Ja profesionālais grāmatvedis konstatē, ka ziņošana par faktisko vai iespējamo pārkāpumu attiecīgajām iestādēm konkrētajos apstākļos ir atbilstoša rīcība, šāda ziņošana ir atļauta saskaņā ar Kodeksa R114.1 punkta d) apakšpunktu. Sniedzot šādu informāciju, grāmatvedim jārīkojas godprātīgi un jāievēro piesardzība, sniedzot paziņojumus un izsakot apgalvojumus. Grāmatvedis arī apsver, vai ir atbilstoši informēt klientu par grāmatveža nodomiem pirms informācijas par attiecīgo jautājumu sniegšanas.

Nenovēršams pārkāpums

R360.27 Ārkārtas apstākļos grāmatvedim varētu kļūt zināms par faktisku vai plānotu rīcību, par kuru grāmatvedim ir pamats uzskatīt, ka tā varētu būt nenovēršams normatīvo aktu pārkāpums, kurš radītu būtisku kaitējumu ieguldītājiem, kreditoriem, darbiniekiem vai sabiedrībai kopumā. Vispierms grāmatvedis izvērtē, vai būtu lietderīgi pārrunāt šo jautājumu ar uzņēmuma vadību vai personām, kam uzticēta pārvalde. Pēc tam grāmatvedis pielieto profesionālu spriedumu un nosaka, vai par šo jautājumu ir nekavējoties jāinformē attiecīgās iestādes, lai novērstu vai mazinātu šāda nenovēršama pārkāpuma sekas. Ja šāda informēšana tiek veikta, tā atļauta saskaņā ar Kodeksa R114.1. punkta d) apakšpunktu.

Dokumentēšana

R360.28 Attiecībā uz faktiskiem vai iespējamiem pārkāpumiem, kas ietilpst šīs sadaļas piemērošanas jomā profesionālais grāmatvedis dokumentē šādus aspektus:

- kā vadība un, attiecīgā gadījumā, personas, kam uzticēta pārvalde, ir reaģējušas uz šo jautājumu;
- grāmatveža apsvērtie rīcības veidi, izdarītie spriedumi un pieņemtie lēmumi, pielietojot atbilstīgas un informētas trešās personas testu;
- kā grāmatvedis ir pārliecinājies, ka ir izpildījis savus R360.20. punktā noteiktos pienākumus.

360.28 A1 Šī dokumentācija ir jānodrošina papildus piemērojamo revīzijas standartu dokumentācijas prasībām. Piemēram, attiecībā uz finanšu pārskatu revīziju SRS nosaka šādus profesionāla grāmatveža pienākumus:

- sagatavot dokumentāciju, kas ir pietiekama, lai ļautu izprast revīzijas gaitā radušos nozīmīgos jautājumus, izdarītos secinājumus un būtiskos profesionālos spriedumus, kas pielietoti, izdarot šādus secinājumus;

- dokumentēt pārrunas saistībā ar nozīmīgiem jautājumiem kas veiktas ar vadību, personām, kam uzticēta pārvalde un citām personām, tostarp norādot šādu nozīmīgo jautājumu būtību un, kur šādas pārrunas notikušas un kādas personas tajās piedalījušās; un
- dokumentēt identificētos faktiskos vai iespējamos pārkāpumus, kā arī rezultātus pārrunām ar vadību vai, attiecīgā gadījumā, personām, kam uzticēta pārvalde, un citām personām ārpus uzņēmuma.

Profesionālie pakalpojumi, kas nav finanšu pārskatu revīzija

Izpratnes iegūšana par jautājumu un tā risināšana ar vadību un personām, kam uzticēta pārvalde

- R360.29** Ja profesionālajam grāmatvedim, sniedzot profesionālos pakalpojumus, kas nav finanšu pārskatu revīzija, kļūst zināma informācija par faktisku vai iespējamu normatīvo aktu pārkāpumu, grāmatvedim jācenšas iegūt izpratni par šo jautājumu. tas iekļauj izpratni par faktiskā vai iespējamā pārkāpuma būtību un apstākļiem, kādos tas ir noticis vai varētu notikt.
- 360.29 A1 No profesionālā grāmatveža tiek sagaidīts, ka tas balstīsies uz savām zināšanām un pieredzi un pielietos profesionālu spriedumu. Tomēr no grāmatveža netiek sagaidīts, lai viņa izpratne par normatīviem aktiem būtu augstākā līmenī nekā nepieciešams profesionālajam pakalpojumam, kura sniegšanai grāmatvedis tika nolīgts. Galīgo lēmumu par to, vai konkrētais jautājums ir uzskatāms par pārkāpumu, pieņem tiesa vai cita atbilstīga lemjōša iestāde.
- 360.29 A2 Atkarībā no jautājuma būtības un nozīmīguma profesionālais grāmatvedis varētu konfidenciāli konsultēties ar citiem darbiniekiem firmā vai tīkla firmā vai ar profesionālo organizāciju vai juristu.
- R360.30** Ja profesionāls grāmatvedis konstatē vai viņam rodas aizdomas, ka ir noticis vai varētu notikt pārkāpums, grāmatvedim ir jāpārrunā šis jautājums ar atbilstošā līmeņa vadību. Ja grāmatvedim ir piekļuve personām, kam uzticēta pārvalde, grāmatvedis vajadzības gadījumā pārrunā šo jautājumu arī ar tām.
- 360.29 A1 Šādas pārrunāšanas mērķis profesionālam grāmatvedim ir precizēt savu izpratni par faktiem un apstākļiem, kas attiecas uz šo jautājumu, un tā iespējamām sekām. Pārrunas var arī rosināt vadību vai personas, kam uzticēta pārvalde, izmeklēt attiecīgo jautājumu.

- 360.30 A2 To, ar kāda līmeņa vadību attiecīgais jautājums jāpārrunā, profesionāls grāmatvedis nosaka, pielietojot profesionālu spriedumu. Faktori, kas jāņem vērā, var būt šādi:
- firmai raksturīgās iezīmes un apstākļi;
 - faktiski vai potenciāli iesaistītās personas;
 - slepenas vienošanās iespējamība;
 - jautājuma iespējamās sekas;
 - tas, vai attiecīgā līmeņa vadība ir spējīga izmeklēt šo jautājumu un attiecīgi rīkoties.

Uzņēmuma ārējā revidenta informēšana par attiecīgo jautājumu

R360.31 Ja profesionāls grāmatvedis sniedz ar revīziju nesaistītus pakalpojumus:

- (a) firmas revīzijas klientam; vai
- (b) firmas revīzijas klienta komponentam,

grāmatvedim jāziņo par faktisko vai iespējamo pārkāpumu firmas ietvaros, ja vien to neaizliedz normatīvie akti. Šāda ziņošana jāveic saskaņā ar firmas protokoliem vai procedūrām. Ja šādu protokolu un procedūru nav, informāciju sniedz tieši revīzijas uzdevuma atbildīgajam partnerim.

R360.32 Ja profesionāls grāmatvedis sniedz ar revīziju nesaistītus pakalpojumus:

- (a) tīkla firmas revīzijas klientam; vai
- (b) tīkla firmas revīzijas klienta komponentam,

grāmatvedis apsver, vai par faktisko vai iespējamo pārkāpumu ir jāziņo tīkla firmai. Ja šāda ziņošana tiek veikta, to veic saskaņā ar tīkla firmas protokoliem vai procedūrām. Ja šādu protokolu un procedūru nav, šādu informāciju sniedz tieši revīzijas uzdevuma atbildīgajam partnerim.

R360.33 Ja profesionāls grāmatvedis sniedz ar revīziju nesaistītus pakalpojumus klientam, kas nav:

- (a) firmas vai tīkla firmas revīzijas klients; vai
- (b) firmas vai tīkla firmas revīzijas klienta komponents,

grāmatvedis apsver, vai par faktisko vai iespējamo pārkāpumu ir jāziņo firmai, kas ir klienta ārējais revidents, ja tāds pastāv.

Būtiskie izvērtējamie faktori

360.34 A1 Faktori, kas ir būtiski, izvērtējot nepieciešamību ziņot saskaņā ar R360.31.–360.33. punktu, ir šādi:

- vai tas būtu pretrunā ar normatīviem aktiem;
- vai pastāv ierobežojumi attiecībā uz informācijas izpaušanu, ko noteikusi regulatīvā iestāde vai prokurors notiekošas izmeklēšanas ietvaros saistībā ar faktisko vai iespējamo pārkāpumu;
- vai darba uzdevuma mērķis ir izmeklēt iespējamo pārkāpumu uzņēmumā, lai tas varētu veikt atbilstošus pasākumus;
- vai vadība vai personas, kam uzticēta pārvalde, jau ir informējušas uzņēmuma ārējo revidentu par šo jautājumu;
- jautājuma iespējamais būtiskums klienta finanšu pārskatu revīzijas kontekstā vai, ja jautājums attiecas uz grupas komponentu, tā iespējamais būtiskums konsolidēto finanšu pārskatu revīzijas kontekstā.

Saziņas mērķis

360.34A1 R360.31.–R360.33. punktā minētajos apstākļos saziņas mērķis ir dot iespēju revīzijas uzdevuma atbildīgajam partnerim saņemt informāciju par faktisko vai iespējamo pārkāpumu un noteikt, vai un kā to risināt saskaņā ar šīs sadaļas nosacījumiem.

Turpmākas rīcības nepieciešamības izvērtēšana

R360.36 Profesionālam grāmatvedim ir arī jāizvērtē turpmākas rīcības nepieciešamība sabiedrības interesēs.

360.36 A1 Tas, vai ir nepieciešama turpmāka rīcība, kā arī šādas turpmākas rīcības veids un apjoms ir atkarīgs no dažādiem faktoriem, tostarp šādiem:

- tiesiskais un normatīvais regulējums;
- vadības un attiecīgos gadījumos personu, kam uzticēta pārvalde, īstenoto atbildes pasākumu piemērotība un savlaicīgums;
- situācijas steidzamība;
- vadības vai personu, kam uzticēta pārvalde, saistība ar attiecīgo jautājumu;
- tas, kāda ir iespējamība, ka varētu tikt nodarīts būtisks kaitējums klienta uzņēmuma, ieguldītāju, kreditoru, darbinieku vai sabiedrības interesēm.

- 360.36 A2 Profesionālā grāmatveža turpmākā rīcība var būt šāda:
- attiecīgo iestāžu informēšana par konkrēto jautājumu pat tad, ja nav normatīvas prasības to darīt;
 - atteikšanās no darba uzdevuma un profesionālo attiecību pārtraukšana, ja to atļauj normatīvie akti.

360.36 A3 Apsverot, vai informēt attiecīgās iestādes, jāņem vērā šādi būtiski faktori:

- vai tas būtu pretrunā ar normatīviem aktiem;
- vai pastāv ierobežojumi attiecībā uz informācijas izpaušanu, ko noteikusi regulatīvā iestāde vai prokurors notiekošas izmeklēšanas ietvaros saistībā ar faktisko vai iespējamo pārkāpumu;
- vai darba uzdevuma mērķis ir izmeklēt iespējamo pārkāpumu uzņēmumā, lai tas varētu veikt atbilstošus pasākumus;

R360.37 Ja profesionālais grāmatvedis konstatē, ka ziņošana par faktisko vai iespējamo normatīvo prasību pārkāpumu attiecīgajām iestādēm konkrētajos apstākļos ir atbilstoša rīcība, šāda ziņošana ir atļauta saskaņā ar Kodeksa R114.1 punkta d) apakšpunktu. Sniedzot šādu informāciju, grāmatvedim jārikojas godprātīgi un jāievēro piesardzība, sniedzot paziņojumus un izsakot apgalvojumus. Grāmatvedis arī apsver, vai ir atbilstoši informēt klientu par grāmatveža nodomiem pirms informācijas par attiecīgo jautājumu sniegšanas.

Nenovēršams pārkāpums

R360.38 Ārkārtas apstākļos grāmatvedim varētu kļūt zināms par faktisku vai plānotu rīcību, par kuru grāmatvedim ir pamats uzskatīt, ka tā varētu būt nenovēršams normatīvo aktu pārkāpums, kurš radītu būtisku kaitējumu ieguldītājiem, kreditoriem, darbiniekiem vai sabiedrībai kopumā. Vispirms grāmatvedis izvērtē, vai būtu lietderīgi pārrunāt šo jautājumu ar uzņēmuma vadību vai personām, kam uzticēta pārvalde. Pēc tam grāmatvedis pielieto profesionālu spriedumu un nosaka, vai par šo jautājumu ir nekavējoties jāinformē attiecīgās iestādes, lai novērstu vai mazinātu šāda nenovēršama normatīvo prasību pārkāpuma sekas. Ja šāda informēšana tiek veikta, tā atļauta saskaņā ar Kodeksa R114.1. punkta d) apakšpunktu.

Konsultēšanās

360.39 A1 Profesionāls grāmatvedis varētu apsvērt iespēju:

- konsultēties iekšēji firmā;

- saņemt juridisku konsultāciju, lai izprastu konkrētas rīcības profesionālās vai juridiskās sekas;
- konfidenciāli konsultēties ar regulatīvo vai profesionālo iestādi.

Dokumentēšana

360.40 A1 Attiecībā uz faktiskiem vai iespējamiem pārkāpumiem, kas ietilpst šīs sadaļas piemērošanas jomā, profesionālajam grāmatvedim ieteicams dokumentēt šādus aspektus:

- attiecīgais jautājums;
- rezultāti, kas gūti sarunās ar vadību un, ja nepieciešams, ar personām, kam uzticēta pārvalde, un citām pusēm;
- kā vadība un, attiecīgā gadījumā, personas, kam uzticēta pārvalde, ir reaģējušas uz šo jautājumu;
- grāmatveža apsvērtie rīcības veidi, izdarītie spriedumi un pieņemtie lēmumi;
- tas, kā grāmatvedis ir pārliecinājies, ka ir izpildījis savus R360.36. punktā noteiktos pienākumus.

4A DAĻA — NEATKARĪBA REVĪZIJAS UN PĀRBAUDES UZDEVUMOS

		Lpp.
400. sadaļa	Konceptuālo pamatnostādņu piemērošana attiecībā uz neatkarību revīzijas un pārbaudes uzdevumos	124.
410. SADAĻA	Maksa	141.
411. SADAĻA	Atlīdzības un novērtēšanas politikas.	155.
420. SADAĻA	Dāvanas un viesmīlība.	156.
430. SADAĻA	Faktiska vai iespējama tiesvedība	157.
510. SADAĻA	Finansiālas intereses/ līdzdalība	158.
511. SADAĻA	Aizdevumi un garantijas	163.
520. SADAĻA	Darījuma attiecības	165.
521. SADAĻA	Ģimeniskas un personiskas attiecības.	167.
522. SADAĻA	Revīzijas klientam nesen sniegti pakalpojumi.	171.
523. SADAĻA	Darbs revīzijas klienta uzņēmumā kā direktoram vai amatpersonai	172.
524. SADAĻA	Darba attiecības ar revīzijas klientu.	173.
525. SADAĻA	Personāla pagaidu norīkošana, jeb piešķiršana uz laiku	177.
540. SADAĻA	Ilgstoša personāla saistība ar revīzijas klientu (tostarp partneru periodiska nomainīšana/rotācija)	178.
600. SADAĻA	Ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu sniegšana revīzijas klientam.	184.
601. apakšsadaļa	— grāmatvedības un uzskaites pakalpojumi	194.
602. apakšsadaļa	— administratīvie pakalpojumi	197.
603. apakšsadaļa	— vērtēšanas pakalpojumi	198.
604. apakšsadaļa	— nodokļu pakalpojumi	200.
605. apakšsadaļa	— iekšējā audita pakalpojumi	208.
606. apakšsadaļa	— informācijas tehnoloģiju sistēmu pakalpojumi	212.
607. apakšsadaļa	— tiesvedības atbalsta pakalpojumi	214.
608. apakšsadaļa	— juridiskie pakalpojumi	217.
609. apakšsadaļa	— personāla atlases pakalpojumi	220.

610. apakšsadaļa — Korporatīvo finanšu pakalpojumi222.
800. sadaļa — Ziņojumi par īpaša mērķa finanšu pārskatiem, kuros iekļauts ziņojuma izmantošanas un izplatīšanas ierobežojums (revīzijas un pārbaudes uzdevumi) 225.

STARPTAUTISKIE NEATKARĪBAS STANDARTI (4A UN 4B DAĻA)

4A DAĻA — NEATKARĪBA REVĪZIJAS UN PĀRBAUDES UZDEVUMOS

400. SADAĻA

KONCEPTUĀLO PAMATNOSTĀDŅU PIEMĒROŠANA ATTIECĪBĀ UZ NEATKARĪBU REVĪZIJAS UN PĀRBAUDES UZDEVUMOS

Ievads

Vispārīgi

- 400.1 Sabiedrības interesēs un saskaņā ar Kodeksu profesionāliem grāmatvežiem revīzijas vai pārbaudes uzdevumos ir jānodrošina neatkarība.
- 400.2 Šī daļa attiecas gan uz revīzijas, gan pārbaudes uzdevumiem, ja vien nav noteikts citādi. Jēdzieni “revīzija”, “revīzijas grupa”, “revīzijas darba uzdevums”, “revīzijas klients” un “revīzijas ziņojums” vienādi attiecas uz pārbaudi, pārbaudes grupu, pārbaudes darba uzdevumu, pārbaudes uzdevuma klientu un pārbaudes ziņojumu.
- 400.3 Šajā daļā jēdziens “profesionāls grāmatvedis” attiecas uz profesionāliem grāmatvežiem publiskā praksē un viņu firmām.
- 400.4 1. SKVS nosaka firmas pienākumu izstrādāt un ieviest kvalitātes vadības sistēmu attiecībā uz firmas veiktajām finanšu pārskatu revīzijām vai pārbaudēm. Šādas kvalitātes vadības sistēmas ietvaros saskaņā ar 1. SKVS firmai ir jānosaka kvalitātes mērķi, lai nodrošinātu pienākumu izpildi saskaņā ar atbilstošajām ētikas prasībām, tostarp attiecībā uz neatkarību. Saskaņā ar 1. SKVS, atbilstošās/attiecināmās ētikas prasības ir ētikas prasības, kas attiecas uz firmu, tās personālu un, attiecīgos gadījumos, citām personām, uz kurām attiecas tās pašas neatkarības prasības, kas attiecas uz firmu un tās veiktajiem uzdevumiem. SRS un SPUS nosaka atbildīgo darba uzdevumu partneru un darba uzdevumu grupu pienākumus revīzijas uzdevumu un pārbaudes uzdevumu līmenī. Atbildības sadalījums firmā ir atkarīgs no tās lieluma, struktūras un organizācijas. Daudzos šīs daļas nosacījumos nav noteikta konkrēta atsevišķu personu atbildība firmā par darbībām, kas saistītas ar neatkarību, un ērtības labad ir sniegta atsauce uz “firmu”. Firma, saskaņā ar 1. SKVS, piešķir operatīvo atbildību par neatkarības prasību ievērošanu konkrētai (-ām) personai (-ām).. Papildus katrs profesionālais grāmatvedis joprojām ir atbildīgs par visu prasību ievērošanu savā darbībā.

400.5 Neatkarība ir saistīta ar objektivitātes un godprātības principu. Tā ietver šādus elementus:

- a) neatkarība uzskatos — apziņas stāvoklis, ko raksturo spēja izteikt secinājumus, neietekmējoties no faktoriem, kuri varētu radīt šaubas par profesionālo spriedumu, tādējādi ļauj attiecīgajai personai rīkoties godprātīgi, objektīvi un piemērojot profesionālo skepticismu;
- b) neatkarība rīcībā — izvairīšanās no tādiem faktiem un apstākļiem, kuri ir tik nozīmīgi, ka atbilstīga un informēta trešā persona, visdrīzāk, secinātu, ka firmas vai revīzijas grupas dalībnieka godprātība, objektivitāte vai profesionālā skepse ir kompromitēti.

Šajā daļā atsaukšanās uz to, ka persona vai firma ir “neatkarīga”, nozīmē, ka persona vai firma ievēro šīs daļas prasības.

400.6 Saskaņā ar Kodeksu, revīzijas darba uzdevumā firmām ir jāievēro pamatprincipi un jānodrošina neatkarība. Šajā daļā izklāstītās prasības un piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu neatkarības nodrošināšanai šādos darba uzdevumos. Konceptuālās pamatnostādnes, kas izklāstītas 120. sadaļā, attiecas uz neatkarības prasību tāpat kā uz 110. sadaļā izklāstītajiem pamatprincipiem.

400.7 Šajā daļā aprakstīti:

- a) fakti un apstākļi, tostarp profesionālās darbības/aktivitātes, intereses un attiecības, kas rada vai varētu radīt apdraudējumus neatkarībai;
- b) iespējamās darbības/pasākumi, tostarp drošības pasākumi, kas varētu būt piemēroti, lai novērstu šādus apdraudējumus; un
- c) noteiktas situācijas, kurās apdraudējumu nevar likvidēt/izslēgt vai nevar pielietot drošības pasākumus apdraudējuma samazināšanai līdz pieņemamam līmenim.

Sabiedriskas nozīmes struktūras

400.8 Dažas no šajā daļā izklāstītajām prasībām un piemērošanas materiāliem atspoguļo sabiedrības interešu apmēru attiecībā uz noteiktiem uzņēmumiem, kas ir definēti kā sabiedriskas nozīmes struktūras. Firmas tiek mudinātas noteikt, vai uzskatīt vēl papildus citus uzņēmumus vai noteiktas uzņēmumu grupas līdzīgi kā sabiedriskas nozīmes struktūras, tā iemesla dēļ, ka tiem ir liels skaits dažādu īpašnieku. Izvērtējamie faktori var būt šādi:

- uzņēmuma saimnieciskās darbības veids, piemēram, daudzu iesaistītu personu aktīvu turēšana kā uzticības personai. Piemēri varētu iekļaut finanšu institūcijas, tādas kā bankas un apdrošināšanas sabiedrības, kā arī pensiju fondus;

- uzņēmuma lielums;
- darbinieku skaits.

Ziņojumi, kuros iekļauts izmantošanas un izplatīšanas ierobežojums

400.9 Revīzijas ziņojumā var būt iekļauts ziņojuma izmantošanas un izplatīšanas ierobežojums. Ja tas tā ir un ir izpildīti 800. sadaļā izklāstītie nosacījumi, tad šajā daļā noteiktās neatkarības prasības var (drīkst) grozīt, kā noteikts 800. sadaļā.

Apliecinājuma uzdevumi, kas nav revīzijas vai pārbaudes uzdevumi

400.10 4B daļā — Neatkarība apliecinājuma uzdevumos, kas nav revīzijas vai pārbaudes uzdevumi, ir ietverti neatkarības standarti attiecībā uz apliecinājuma uzdevumiem, kas nav revīzijas vai pārbaudes uzdevumi.

Prasības un piemērošanas materiāli

Vispārīgi

R400.11 Firmai, kas veic revīzijas uzdevumu, jābūt neatkarīgai.

R400.12 Firmai, ir jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes, lai identificētu, novērtētu un novērstu apdraudējumu neatkarībai saistībā ar revīzijas uzdevumu.

Aizliegums uzņemties vadības funkcijas (pienākumus)

R400.13 Firma vai tīkla firma nedrīkst uzņemties vadības funkcijas (pienākumus) attiecībā uz revīzijas klienta uzņēmumu.

400.13 A1 Vadības pienākumi ietver uzņēmuma darbības pārvaldi, kontroli un virzību, tostarp lēmumu pieņemšanu saistībā ar personāla, finanšu, tehnoloģisko, materiālo un nemateriālo resursu iegādi, izmantošanu un kontroli.

400.13 A2 Ja firma vai tīkla firma uzņemas vadības pienākumus attiecībā uz revīzijas klienta uzņēmumu, rodas ar pašizvērtējumu, personiskām interesēm un familiaritāti saistīts apdraudējums. Uzņemoties vadības pienākumus, var rasties arī ar pārstāvību/aizstāvību saistīts apdraudējums, jo firma kļūst pārāk cieši saistīta ar vadības uzskatiem un interesēm.

400.13 A3 Tas, vai konkrēta darbība ietilpst vadības pienākumos, ir atkarīgs no apstākļiem, un ir jāizvērtē, pielietojot profesionālu spriedumu. Piemēri darbībām, kuras tiktu uzskatītas par vadības funkcijām iekļauj:

- politiku izstrāde un uzņēmuma stratēģiskā virzība;
- darbinieku pieņemšana darbā vai atbrīvošana no darba;

- darbinieku rīcības virzība un atbildības uzņemšanās par darbinieku darbu uzņēmumā;
- darījumu apstiprināšana;
- bankas kontu vai ieguldījumu kontrole vai pārvaldība;
- lēmumu pieņemšana par to, kurus firmas vai tīkla firmas vai trešo pušu ieteikumus īstenot;
- ziņošana personām, kam uzticēta pārvalde, vadības vārdā;
- atbildības uzņemšanās par šādiem jautājumiem:
 - finanšu pārskatu sagatavošana un patiens atspoguļojums saskaņā ar piemērojamajām finanšu pārskatu pamatnostādņēm;
 - iekšējās kontroles izstrāde, ieviešana, uzraudzība vai uzturēšana.

400.13 A4 Ievērojot R400.14 punkta prasības, par vadības pienākumu uzņemšanos netiek uzskatīta konsultācija un ieteikumu sniegšana, lai palīdzētu revīzijas klienta vadībai pildīt tās pienākumus. Konsultāciju un ieteikumu sniegšana revīzijas klientam var radīt ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu, un tas ir aplūkots 600. sadaļā.

R400.14 Veicot profesionālo darbību revīzijas klienta vajadzībām, firma pārliecinās, ka klienta vadība izdara visus spriedumus un pieņem visus lēmumus, kas ir vadības kompetencē. Tas ietver pārliecināšanos par to, ka klienta vadība:

- (a) ieceļ personu, kurai ir atbilstošas prasmes, zināšanas un pieredze un kura visos gadījumos ir atbildīga par klienta lēmumiem un darbības pārraudzību; šādai personai, vēlams, no augstākā vadības līmeņa, būtu izpratne par šādiem jautājumiem:
 - (i) darbībai raksturīgās iezīmes, mērķi un rezultāti; un
 - (ii) attiecīgā klienta un firmas vai tīkla firmas atbildība.
 Tomēr šai personai nav nepieciešamas padziļinātas zināšanas, lai varētu veikt vai atkārtoti veikt attiecīgās darbības;
- (b) nodrošina darbību pārraudzību un novērtē veikto darbību rezultātu atbilstību klienta vajadzībām;
- (c) uzņemas atbildību par pasākumiem, ja tādi nepieciešami, kas izriet no darbību rezultātiem.

[400.15–400.19 punkts ir apzināti atstāts tukšs]**Saistītie uzņēmumi (angl. "Related entities")**

R400.20 Kā definēts, revīzijas klients, kas ir biržā reģistrēts uzņēmums (listed entity), ietver visus ar to saistītos uzņēmumus. Visu pārējo uzņēmumu gadījumā šajā daļā sniegtās atsauces uz revīzijas klientu attiecas uz saistītajiem uzņēmumiem, pār kuriem klientam ir tieša vai netieša kontrole. Ja revīzijas grupai ir zināms vai arī tai ir iemesls uzskatīt, ka, novērtējot firmas neatkarību no klienta, būtiska loma ir attiecībām vai apstākļiem, kas attiecas uz klienta saistīto uzņēmumu, revīzijas grupa ņem šādu saistīto uzņēmumu vērā, identificējot, novērtējot un novēršot apdraudējumu neatkarībai.

[400.21–400.29 punkts ir apzināti atstāts tukšs.]**Periods, kādā ir jānodrošina neatkarība**

R400.30 Šajā daļā noteiktā neatkarības prasība ir jāievēro gan:

- (a) darba uzdevuma periodā; gan
- (b) periodā, uz kuru attiecas finanšu pārskati (finanšu pārskatu periodā).

400.30 A1 Darba uzdevuma periods sākas, kad revīzijas grupa sāk veikt revīziju. Darba uzdevuma periods beidzas, kad ir izsniegts revīzijas ziņojums. Periodiska darba uzdevuma gadījumā par tā beigām uzskatāms vēlākais no brīžiem: brīdis, kad jebkura no pusēm paziņo par profesionālo attiecību izbeigšanu vai kad tiek izsniegts pēdējais revīzijas ziņojums.

R400.31 Ja uzņēmums kļūst par revīzijas klientu finanšu pārskatu periodā, t.i., tā perioda laikā, uz kuru attiecas finanšu pārskati, par kuriem firma sniegs atzinumu, vai pēc šī perioda, firma nosaka, vai apdraudējumu neatkarības nodrošināšanai nerada šādi apstākļi:

- (a) finanšu vai darījuma attiecības ar revīzijas klientu finanšu pārskatu periodā vai pēc finanšu pārskata perioda beigām, bet pirms revīzijas uzdevuma akceptēšanas; vai
- (b) pakalpojumi, ko firma vai tīkla firma sniegusi revīzijas klientam iepriekšējos finanšu pārskatu periodos.

400.31 A1 Apdraudējumi neatkarībai ir radīti, ja revīzijas klientam tika sniegti ar apliecinājumu nesaistīti pakalpojumi finanšu pārskata periodā vai pēc finanšu pārskata perioda beigām, bet pirms revīzijas grupa uzsāk revīziju, un šādu pakalpojumu sniegšana nav atļauta revīzijas darba uzdevuma laikā.

400.31 A2 Šādos apstākļos jāņem vērā tas, vai sniegtā pakalpojuma rezultāti varētu veidot vai ietekmēt daļu no grāmatvedības ierakstiem, iekšējo kontroli pār procesiem, kas saistīti ar finanšu ziņošanu, vai arī finanšu pārskatus, par kuriem firma izteiks atzinumu.

- 400.31 A3 Pasākumu piemēri, kas varētu kalpot kā drošības pasākumi, lai novērstu apdraudējumus neatkarībai ir sekojoši:
- tādu darbinieku neiekļaušana darba uzdevuma darba grupā, kuri ir snieguši ar apliecinājumu nesaistītos pakalpojumus;
 - atbilstoša pārrauga pieaicināšana revīzijas vai ar apliecinājumu nesaistīto pakalpojumu pārskatīšanai, kā atbilstoši;
 - citas firmas, kas nav iesaistīta tajā pašā tīklā, pieaicināšana ar apliecinājumu nesaistīto pakalpojumu rezultātu pārskatīšanai vai atkārtotai ar apliecinājumu nesaistīto pakalpojumu izpildei tādā mērā, ka attiecīgā firma spētu uzņemties atbildību par šiem pakalpojumiem.
- 400.31 A4 Apdraudējums neatkarībai, kas rodas firmai vai tīkla firmai sniedzot ar apliecinājumu nesaistītus pakalpojumus pirms revīzijas uzdevuma perioda vai pirms perioda, uz kuru attiecas finanšu pārskati, par kuriem firma sniegs atzinumu, ir likvidēts/izslēgts vai samazināts līdz pieņemamam līmenim, ja sniegtā pakalpojuma rezultāti tiek izmantoti vai ieviesti periodā, ko revidē cita firma.

Revīzijas klienti, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūras

R400.32 Firma nedrīkst akceptēt norīkojumu revīzijas darba uzdevumam sabiedriskas nozīmes struktūrai, kurai firma vai tīkla firma pirms darba uzdevuma akceptēšanas ir sniegusi ar apliecinājumu nesaistītus pakalpojumus, kuri varētu radīt ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu attiecībā uz finanšu pārskatiem, par kuriem firma sniedz atzinumu, izņemot gadījumus, ja:

- (a) šāda pakalpojuma sniegšana tiek pārtraukta pirms revīzijas uzdevuma perioda sākuma;
- (b) firma veic pasākumus, lai novērstu jebkādu apdraudējumu tās neatkarībai; un
- (c) firma konstatē, ka atbilstīga un informēta trešā persona secinātu, ka jebkāds apdraudējums firmas neatkarībai ir ticis likvidēts/izslēgts vai samazināts līdz pieņemamam līmenim.

- 400.32 A1 Darbības, kuras atbilstīga un informēta trešā persona varētu uzskatīt par tādām, kas novērš vai līdz pieņemamam līmenim samazina jebkādu apdraudējumu neatkarībai, ko rada ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu sniegšana sabiedriskas nozīmes struktūrai, pirms firmas norīkošanas par šīs struktūras revidentu, ir šādas:
- sniegā pakalpojuma rezultāti ir bijuši pakļauti revīzijas procedūrām, ko veikusi iepriekšējā revidentu firma, veicot iepriekšējā gada finanšu pārskatu revīziju;

- firma nolīgst profesionālu grāmatvedi, kurš nav firmas, kas sniedz atzinumu par finanšu pārskatiem, loceklis (angl. “a member”), lai veiktu pirmā revīzijas uzdevuma, kuru ietekmē ar pašizvērtējumu saistīts apdraudējums, pārbaudi, atbilstoši uzdevuma kvalitātes pārbauga pārbaudes mērķim;
- sabiedriskas nozīmes struktūra nolīgst citu firmu, kas neietilpst tīklā, lai:
 - (i) novērtētu ar apliecinājumu nesaistīto pakalpojumu rezultātus; vai
 - (ii) atkārtoti veiktu pakalpojumu tiktāl, cik tas nepieciešams, lai cita firma varētu uzņemties atbildību par pakalpojuma rezultātu.

[400.33–400.39 punkts ir apzināti atstāts tukšs.]

Sazināšanās ar personām, kam uzticēta pārvalde

400.40 A1 R300.9 un R300.10 punktā ir noteiktas prasības attiecībā uz saziņu ar personām, kam uzticēta pārvalde.

400.40 A2 Arī tad, ja šajā Kodeksā, piemērojamajos profesionālajos standartos, normatīvajos aktos nav noteiktas īpašas prasības, firmai ieteicams regulāri sazināties ar klienta uzņēmuma personām, kam uzticēta pārvalde, par attiecībām un citiem jautājumiem, kurus firma uzskata par būtiskiem neatkarības nodrošināšanai. Šāda sazināšanās nodrošina personām, kam uzticēta pārvalde, iespēju:

- (a) izvērtēt firmas spriedumus, kas izdarīti, identificējot un novērtējot apdraudējumus neatkarības nodrošināšanai;
- (b) apsvērt, kā apdraudējumi ir novērsts, tostarp izvērtēt drošības pasākumu piemērotību, ja tie ir pieejami un tos iespējams piemērot; un
- (c) attiecīgi rīkoties.

Šāda pieeja ir īpaši noderīga attiecībā uz apdraudējumu, kas saistīts ar ietekmi un familiaritāti.

[400.41–400.49. punkts ir apzināti atstāts tukšs.]

Tīkla firmas

400.50 A1 Firmas bieži veido plašākas struktūras kopā ar citām firmām un uzņēmumiem (jebkuriem juridiskiem veidojumiem), lai uzlabotu to spēju sniegt profesionālos pakalpojumus. Tas, vai šādas plašākas struktūras veido tīklu, ir atkarīgs no konkrētiem faktiem un apstākļiem. Tas nav atkarīgs no tā, vai firmas un uzņēmumi ir juridiski atsevišķi nodalīti un atšķirīgi.

R400.51 Tīkla firma jābūt neatkarīgai no citu tīkla firmu revīzijas klientiem, kā noteikts šajā daļā.

400.51 A1 Šajā daļā noteiktās neatkarības prasības, kas attiecas uz tīkla firmu, attiecas uz jebkuru uzņēmumu, kas atbilst tīkla firmas definīcijai. Nav nepieciešams, lai uzņēmums atbilstu arī firmas definīcijai. Piemēram, konsultāciju prakse vai profesionāla juridiskā prakse var būt tīkla firma, bet ne firma.

R400.52 Ja firma ir saistīta ar plašāku struktūru, kurā ietilpst firmas un uzņēmumi, firma:

- (a) pielieto profesionālu spriedumu, lai noteiktu, vai šāda plašāka struktūra ir uzskatāma par tīklu;
- (b) apsver, vai atbilstīga un informēta trešā persona visdrīzāk secinātu, ka citas šādā plašākā struktūrā ietilpstošās firmas un struktūras ir saistītas tā, ka tās veido tīklu; un
- (c) pielieto šādu spriedumu konsekventi attiecībā uz visu šo plašo struktūru.

R400.53 Firma var secināt, ka plašāka firma un citu uzņēmumu struktūra ir uzskatāma par tīklu, ja šādas struktūras mērķis ir sadarbība, un:

- (a) tā ir skaidri vērsta uz peļņas vai izmaksu sadali starp struktūrā ietilpstošajiem uzņēmumiem; (Skat. 400.53 A2 punktu);
- (b) struktūras uzņēmumiem ir kopīgas īpašumtiesības, kontrole vai vadība; (Skat. 400.53 A3 punktu);
- (c) struktūras uzņēmumiem ir kopīgas kvalitātes vadības politikas un procedūras; (Skat. 400.53 A4 punktu);
- (d) struktūras uzņēmumiem ir kopīga uzņēmējdarbības stratēģija; (Skat. 400.53 A5 punktu);
- (e) struktūras uzņēmumi izmanto kopīgu zīmolu; (Skat. 400.53 A6, 400.53 A7 punktu); vai
- (f) struktūras uzņēmumiem ir kopīga ievērojama daļa

profesionālo resursu. (Skat. 400.53 A8, 400.53 A9 punktu).

400.53 A1 Papildus R400.53 punktā aprakstītajiem gadījumiem starp firmām un uzņēmumiem plašākas struktūras ietvaros varētu pastāvēt arī citu veidu vienošanās, kas var likt tās uzskatīt par tīklu. Tomēr, plašākas struktūras vienīgais mērķis varētu arī būt vērsts vienīgi uz klientu piesaistīšanas veicināšanu un ieteikšanu darbam, kas pats ar sevi neatbilst firmu tīkla kritērijiem.

400.53 A2 Nebūtisku izmaksu dalīšanas fakts pats par sevi neliecina, ka ir radies tīkls. Turklāt, ja izmaksu dalīšana aprobežojas tikai ar izmaksām, kas saistītas ar revīzijas metodoloģijas, rokasgrāmatu vai apmācību kursu izstrādi, šis apstāklis pats par sevi nenozīmē tīkla rašanos.

Turklāt apvienība starp firmu un citādi nesaistītu uzņēmumu, lai kopīgi sniegtu pakalpojumu vai izstrādātu produktus, pati par sevi neveido tīklu. (Skat. R400.53a) punktu).

- 400.53 A3 Kopīgas īpašumtiesības, kontroli vai pārvaldību var nodrošināt ar līgumu vai citiem līdzekļiem. (Skat. R400.53b) punktu).
- 400.53 A4 Kopējas kvalitātes vadības politikas un procedūras ir tās, kuras ir izstrādātas, ieviestas un izmantotas visā plašajā struktūrā. (Skat. R400.53c) punktu).
- 400.53 A5 Kopēja uzņēmējdarbības stratēģija ietver vienošanos par kopēju stratēģisko mērķu sasniegšanu. Uzņēmums nav tīkla firma tikai tāpēc, ka tas sadarbojas ar citu uzņēmumu, lai kopīgi iesniegtu profesionālo pakalpojumu piedāvājumu. (Skat. R400.53d) punktu).
- 400.53 A6 Kopējs zīmols ir kopēji iniciāļi vai kopējs nosaukums. Firma uzskatāma par firmu, kas izmanto kopēju zīmolu, ja tā, piemēram, iekļauj kopējo zīmolu kā daļu no sava firmas nosaukuma vai norāda to blakus savam nosaukumam attiecīgās firmas partnera parakstītājā revīzijas ziņojumā. (Skat. R400.53e) punktu).
- 400.53 A7 Arī firma, kas neietilpst tīklā un neizmanto kopēju zīmola nosaukumu, var radīt iespaidu, ka tā darbojas tīklā, ja tā uz saviem kancelejas piederumiem vai savos reklāmas materiālos norāda, ka firma ir dalībnieks firmu apvienībā. Tāpēc, ja netiek pievērsta vērība tam, kā firma raksturo šādu dalību, var rasties priekšstats, ka attiecīgā firma ir tīkla firma un pieder tīklam. (Skat. R400.53e) punktu).
- 400.53 A8 Profesionālie resursi var būt šādi:
- kopējas sistēmas, kas ļauj apmainīties ar informāciju, klientu datiem, rēķiniem un darba laika uzskaites datiem;
 - partneri un citi darbinieki;
 - tehniskā atbalsta struktūrvienības, kas konsultē par tehniskiem vai nozarei raksturīgiem jautājumiem, darījumiem vai notikumiem saistībā ar apliecinājuma uzdevumiem;
 - revīzijas metodoloģija vai revīzijas rokasgrāmatas; un
 - mācību kursi un telpas. (Skat. R400.53f) punktu).
- 400.53 A9 Tas, vai kopīgie profesionālie resursi ir nozīmīgi, ir atkarīgs no apstākļiem. Piemēri.
- Kopīgi resursi var aprobežoties ar kopīgu revīzijas metodoloģiju vai revīzijas rokasgrāmatām bez personāla vai klientu vai tirgus informācijas apmaiņas. Šādos apstākļos ir maz ticams, ka kopīgi resursi būtu nozīmīgi. Tas pats attiecas uz kopīgu apmācību.

- Tomēr, kopīgu resursu lietošana var ietvert apmaiņu ar darbiniekiem vai informāciju, piemēram, ja darbinieki tiek norīkoti, izmantojot kopīgu datu bāzi, vai plašākas struktūras ietvaros tiek izveidota kopīga tehniskā atbalsta struktūrvienība, kuras mērķis ir sniegt firmām tehniska rakstura ieteikumus, kas attiecīgajām firmām ir jāievēro. Šādos apstākļos atbilstīga un informēta trešā persona visdrīzāk secinās, ka kopīgie resursi ir nozīmīgi. (Skat. R400.53f) punktu).

R400.54 Ja firma vai tīkls pārdod savas prakses komponentu un šis komponents ierobežotu laiku turpina izmantot firmas vai tīkla nosaukumu vai tā daļu, attiecīgajiem komponentiem ir jānosaka, kā, prezentējot sevi ārējām personām, norādīt to, ka šie komponenti nav tīkla firmas.

400.54 A1 Prakses komponenta pārdošanas līgumā var paredzēt, ka pārdotais komponents ierobežotu laiku var turpināt izmantot firmas vai tīkla nosaukumu vai tā daļu, pat ja tas vairs nav saistīts ar firmu vai tīklu. Šādos apstākļos, lai gan abi uzņēmumi darbojas ar vienādu nosaukumu, faktiski tie nepieder plašākai struktūrai, kuras mērķis ir sadarbība. Tāpēc abi uzņēmumi nav uzskatāmi par tīkla firmām.

[400.55–400.59. punkts ir apzināti atstāts tukšs.]

Vispārīga neatkarības dokumentēšana revīzijas un pārbaudes uzdevumos

R400.60 Profesionāls grāmatvedis dokumentē secinājumus par to, vai ir nodrošināta neatkarība, kā arī visu būtisko pārrunu saturu, kas notikušas šajā kontekstā. Jo īpaši:

- ja apdraudējuma novēršanai tiek piemēroti drošības pasākumi, firma dokumentē apdraudējuma būtību un pieejamos vai piemērotos drošības pasākumus; un
- ja attiecībā uz apdraudējumu jāveic nozīmīga analīze un firma secina, ka apdraudējums jau ir pieņemamā līmenī, firma dokumentē apdraudējuma būtību un attiecīgo secinājumu pamatojumu.

400.60 A1 Dokumentācija kalpo kā pierādījumi attiecībā uz firmas spriedumiem, kas piemēroti, lai izdarītu secinājumus attiecībā uz atbilstību šīs daļas prasībām. Tomēr, dokumentācijas trūkums nenosaka/nenožīmē to, ka firma nav apsvērusi konkrēto jautājumu vai to, ka firma nav neatkarīga.

[400.61–400.69. punkts ir apzināti atstāts tukšs.]

Uzņēmumu apvienošana un iegāde

Ja klienta uzņēmumu apvienošanās rada apdraudējumu

400.70 A1 Uzņēmums var kļūt par revīzijas klienta saistīto uzņēmumu apvienošanās vai līdzdalības iegādes rezultātā. Apdraudējumu neatkarībai un līdz ar to arī firmas spējai turpināt revīzijas uzdevumu var radīt iepriekšējas vai esošas intereses vai attiecības starp firmu vai

tīkla firmu un šādu saistīto uzņēmumu.

R400.71

Apstākļos, kas izklāstīti 400.70 A1 punktā,

- (a) firma identificē un novērtē iepriekšējās un pašreizējās intereses un attiecības ar saistīto uzņēmumu, kuras, ņemot vērā jebkādas pasākumus, kas veikti attiecīgā apdraudējuma novēršanai, tomēr varētu ietekmēt firmas neatkarību un tādējādi firmas spēju turpināt revīzijas uzdevumu pēc uzņēmumu apvienošanās vai iegādes spēkā stāšanās datuma; un
- (b) ievērojot R400.72 punktu, firma veic pasākumus, lai līdz uzņēmumu apvienošanās vai iegādes spēkā stāšanās datumam izbeigtu jebkādas intereses vai attiecības, kas nav atļautas saskaņā ar Kodeksu.

R400.72

Kā izņēmums R400.71 punkta b) apakšpunkta nosacījumiem, gadījumā, kad intereses vai attiecības nevar pamatoti izbeigt līdz apvienošanās vai līdzdalības iegādes spēkā stāšanās datumam, firma:

- (a) novērtē apdraudējumu, ko rada intereses vai attiecības; un
- (b) pārrunā ar personām, kam uzticēta pārvalde, iemeslus, kāpēc attiecīgās intereses vai attiecības nevar izbeigt līdz attiecīgajam spēkā stāšanās datumam, un apdraudējuma nozīmību.

400.72 A1

Dažos gadījumos var nebūt iespējams līdz apvienošanās vai līdzdalības iegādes spēkā stāšanās datumam izbeigt intereses vai attiecības, kas rada apdraudējumu. Tā tas var būt situācijā, kad firma sniedz saistītajam uzņēmumam ar apliecinājumu nesaistītus pakalpojumus, kurus attiecīgais uzņēmums nevar līdz minētajam datumam organizētā veidā nodot citam pakalpojumu sniedzējam.

400.72 A2

Faktori, kas ir būtiski, novērtējot uzņēmumu apvienošanās un iegādes radītā apdraudējuma līmeni, ja pastāv intereses un attiecības, kuras nevar pamatoti izbeigt, ir šādi:

- interešu vai attiecību būtība un nozīmīgums;
- attiecību ar saistīto uzņēmumu būtība un nozīmīgums (piemēram, tas, vai saistītais uzņēmums ir meitassabiedrība vai mātesabiedrība);
- laika posms, kādā intereses vai attiecības iespējams izbeigt.

R400.73 Ja pēc R400.72b) punktā izklāstītajām pārrunām personas, kam uzticēta pārvalde, pieprasa, lai firma turpinātu sniegt revīzijas pakalpojumus, firma to dara tikai ar šādiem nosacījumiem:

- (a) attiecīgās intereses vai attiecības tiek izbeigtas pēc iespējas ātrāk, ne vēlāk kā sešu mēnešu laikā kopš uzņēmumu saplūšanas vai iegādes spēkā stāšanās datuma;
- (b) neviena persona, kurai ir attiecīgas intereses vai attiecības, tostarp tās, kas radušās laikā, kad šī persona sniegusi ar 600. sadaļas un tās apakšsadaļu nosacījumiem aizliestos ar apliecinājumu nesaistītus pakalpojumus, nepedalās revīzijas darba uzdevuma darba grupā un nepilda darba uzdevuma kvalitātes pārrauga pienākumus; un
- (c) tiek veikti atbilstīgi pārejas pasākumi, un tie tiek pārrunāti ar personām, kam uzticēta pārvalde.

400.73 A1 Piemēri pārejas pasākumiem var būt šādi:

- profesionāla grāmatveža pieaicināšana revīzijas darba un ar apliecinājumu nesaistītā darba pārskatīšanai;
- tāda profesionāla grāmatveža pieaicināšana, kurš nav firmas, kas sniedz atzinumu par finanšu pārskatiem, loceklis (angl. “a member”), pārbaudes veikšanai atbilstoši darba uzdevuma kvalitātes pārrauga pārbaudes mērķim;
- citas firmas pieaicināšana ar apliecinājumu nesaistīto pakalpojumu rezultātu pārskatīšanai vai atkārtotai ar apliecinājumu nesaistīto pakalpojumu izpildei tādā apjomā, lai attiecīgā cita firma varētu uzņemties atbildību par pakalpojumu.

R400.74 Iespējams, pirms uzņēmumu apvienošanas vai iegādes spēkā stāšanās datuma, firma ir veikusi nozīmīgu revīzijas darba apjomu un var pabeigt pārējās revīzijas procedūras īsā laika posmā. Šādos apstākļos, ja personas, kam uzticēta pārvalde, pieprasa firmai pabeigt revīziju, turpinot 400.70 A1 punktā raksturotās intereses vai attiecības A1, firma to dara tikai tad, ja firma:

- (a) ir novērtējusi šāda apdraudējuma līmeni un pārrunājusi šī novērtējuma rezultātus ar personām, kam uzticēta pārvalde;
- (b) ir nodrošinājusi atbilstību R400.73 b)–c) apakšpunkta prasībām; un
- (c) pārtrauc revīzijas pakalpojumu sniegšanu ne vēlāk kā revīzijas ziņojuma sniegšanas datumā.

Ja objektivitāte joprojām ir apdraudēta

R400.75 Pat ja visas R400.71–R400.74 punkta prasības varētu tikt izpildītas, firma joprojām nosaka, vai 400.70 A1 punktā norādītie apstākļi nerada apdraudējumu, kuru nevar novērst tā, ka netiek apdraudēta objektivitāte. Ja tas tā ir, firma pārtrauc pildīt revidenta pienākumus.

Dokumentēšana

R400.76 Firma dokumentē:

- (a) visas 400.70 A1 punktā norādītās intereses vai attiecības, kas netiks izbeigtas līdz apvienošanās vai iegādes spēkā stāšanās datumam, un iemeslus, kāpēc tās netiks izbeigtas;
- (b) piemērotos pārejas pasākumus;
- (c) rezultātus, kas gūti pārrunu laikā ar personām, kam uzticēta pārvalde; un
- (d) iemeslus, kāpēc iepriekšējās un pašreizējās intereses un attiecības nerada tādu apdraudējumu, kā rezultātā varētu tikt apdraudēta objektivitāte.

[400.77–400.79 punkts ir apzināti atstāts tukšs.]

Neatkarības prasības pārkāpums revīzijas un pārbaudes uzdevumos

Ja firma konstatē pārkāpumu

R400.80 Ja firma secina, ka ir noticis šajā daļā noteikto prasību pārkāpums, firma:

- (a) pārtrauc, aptur vai likvidē intereses vai attiecības, kas radīja pārkāpumu, un novērš pārkāpuma sekas;
- (b) apsver, vai uz pārkāpumu attiecas kādas juridiskas vai normatīvas prasības, un, ja tā, tad:
 - (i) ievēro šīs prasības; un
 - (ii) izvērtē nepieciešamību ziņot par pārkāpumu profesionālajai vai regulatīvajai iestādei, ja šāda ziņošana ir vispārpieņemta prakse konkrētajā jurisdikcijā;
- (c) nekavējoties ziņo par pārkāpumu saskaņā ar firmas politikām un procedūrām šādām personām:
 - (i) atbildīgais darba uzdevuma partneris;
 - (ii) persona, kam ir piešķirta operatīvā atbildība par neatkarības prasību ievērošanu;

- (iii) citiem attiecīgajiem firmas darbiniekiem un, attiecīgos gadījumos, tīklam; un
- (iv) personām, uz kurām attiecas 4.A daļā minētās neatkarības prasības un kurām ir attiecīgi jārikojas;
- (d) novērtē pārkāpuma nozīmīgumu un ietekmi uz firmas objektivitāti un spēju izsniegt revīzijas ziņojumu; un
- (e) atkarībā no pārkāpuma nozīmīguma nosaka:
 - (i) vai izbeigt revīzijas uzdevumu; vai
 - (ii) ja iespējas, veikt darbības, kas pienācīgi novērstu pārkāpuma sekas, un izvērtē, vai šādas darbības var veikt un vai tās ir piemērotas attiecīgajos apstākļos.

Pieņemot šo lēmumu, firma pielieto profesionālu spriedumu un izvērtē, vai atbilstīga un informēta trešā persona visdrīzāk secinātu, ka firmas objektivitāte ir apdraudēta un tāpēc firma nevar sniegt revīzijas ziņojumu.

400.80 A1 Šīs daļas noteikumu pārkāpums var notikt neskatoties uz to, ka firmai ir kvalitātes vadības sistēma, kas izveidota, lai nodrošinātu neatkarības prasību ievērošanu. Pārkāpuma dēļ var nākties pārtraukt revīzijas uzdevumu.

400.80 A2 Pārkāpuma nozīmīgums un ietekme uz firmas objektivitāti un spēju izsniegt revīzijas ziņojumu ir atkarīga no šādiem faktoriem:

- pārkāpuma veids un ilglaicīgums;
- ar pašreizējo revīzijas uzdevumu saistītu iepriekšējo pārkāpumu skaits un veids/būtība;
- vai revīzijas grupas dalībniekam ir bijis zināms par interesēm vai attiecībām, kas izraisījušas pārkāpumu;
- vai persona, kas veikusi pārkāpumu, ir revīzijas grupas dalībnieks vai cita persona, kurai ir jānodrošina neatkarība;
- ja pārkāpums ir saistīts ar revīzijas grupas dalībnieku, — kāda ir bijusi attiecīgās personas loma;
- ja pārkāpums radies profesionāla pakalpojuma sniegšanas dēļ, — kāda ir bijusi attiecīgā sniegtā pakalpojuma ietekme (ja tāda ietekme ir bijusi) uz grāmatvedības ierakstiem/reģistriem vai summām, kas iekļautas finanšu pārskatos, par kuriem firma izteiks atzinumu,; un

- ar personiskajām interesēm, pārstāvību/aizstāvību, ietekmēšanu saistīto apdraudējumu vai citu apdraudējumu apjoms, ko radījis pārkāpums.

400.80 A3 Atkarībā no pārkāpuma nozīmīguma, piemēri pasākumiem, ko firma var veikt, lai pienācīgi novērstu pārkāpumu, iekļauj:

- attiecīgās personas izslēgšana no revīzijas grupas;
- citu personu pieaicināšana papildu pārbaudes veikšanai attiecībā uz revīzijas darbu, ko ietekmējis pārkāpums, vai šāda darba atkārtotai veikšanai;
- ieteikuma sniegšana revīzijas klientam pieaicināt citu firmu attiecīgā revīzijas darba pārskatīšanai vai atkārtotai veikšanai; un
- ja pārkāpums ir saistīts ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu sniegšanu, kas ietekmē grāmatvedības ierakstus/reģistrus vai finanšu pārskatos uzrādītas summas, piesaistīt citu firmu ar apliecinājumu nesaistītā pakalpojuma rezultātu novērtēšanai vai piesaistīt citu firmu ar apliecinājumu nesaistītā pakalpojuma veikšanai nepieciešamajā apjomā, lai firma varētu uzņemties atbildību par attiecīgo pakalpojumu.

R400.81 Ja firma konstatē, ka nav iespējams veikt pasākumus, lai novērstu pārkāpuma sekas, firma pēc iespējas drīzāk informē personas, kam uzticēta pārvalde, un veic nepieciešamās darbības, lai izbeigtu revīzijas uzdevumu saskaņā ar piemērojamajām juridiskajām vai normatīvajām prasībām. Ja šāda izbeigšana ir pretrunā ar normatīvo aktu prasībām, firma nodrošina atbilstību visām ziņošanas vai informācijas atklāšanas prasībām.

R400.82 Ja firma konstatē, ka ir iespējams veikt pasākumus, lai pienācīgi novērstu pārkāpuma sekas, firma pārrunā šādus pasākumus ar personām, kam uzticēta pārvalde:

- (a) pārkāpuma nozīmīgums, tostarp tā veids/būtība un ilglaicīgums;
- (b) tas, kā pārkāpums noticis un kā tas ticis identificēts;
- (c) veiktie vai ierosinātie pasākumi un tas, kāpēc attiecīgie pasākumi novērsīs pārkāpuma sekas un ļaus firmai sagatavot revīzijas ziņojumu;
- (d) secinājums par to, ka saskaņā ar firmas profesionālo spriedumu ir nodrošināta objektivitāte, un attiecīgā secinājuma pamatojums; un
- (e) visi firmas ierosinātie vai veiktie pasākumi, lai samazinātu vai izvairītos no pārkāpuma atkārtēšanās riska.

Šādas pārrunas jāveic pēc iespējas drīzāk, ja vien personas, kam uzticēta pārvalde, nav noteikušas alternatīvu termiņu ziņošanai attiecībā uz mazāk nozīmīgiem pārkāpumiem.

Ziņošana par pārkāpumiem personām, kam uzticēta pārvalde

400.83 A1 R300.9 un R300.10 punktā ir noteiktas prasības attiecībā uz ziņošanu personām, kam uzticēta pārvalde.

R400.84 Attiecībā uz pārkāpumiem firma rakstiski komunicē ar personām, kam uzticēta pārvalde: :

- (a) visus jautājumus, kas pārrunāti saskaņā ar R400.82 punktu, un iegūst personu, kam uzticēta pārvalde, piekrišanu tam, ka pasākumi var tikt veikti vai ir tikuši veikti, lai pienācīgi novērstu pārkāpuma sekas; un
- (b) aprakstu par:
 - (i) firmas politikām un procedūrām, kas attiecas uz pārkāpumu, un kuras izveidotas, lai sniegtu firmai pamatotu pārliecību, ka neatkarība tiek nodrošināta; un
 - (ii) visiem pasākumiem, ko firma ir veikusi vai ierosina veikt, lai samazinātu vai novērstu pārkāpuma atkārtošanās risku.

R400.85 Ja personas, kam uzticēta pārvalde, nepiekrīt, ka saskaņā ar R400.80e)ii) punktu firmas ierosinātie pasākumi pietiekami novērš pārkāpuma sekas, firmai jāveic nepieciešamie pasākumi, lai izbeigtu/pārtrauktu revīzijas uzdevumu saskaņā ar R400.81 punktu.

Pārkāpumi pirms iepriekšējā revīzijas ziņojuma izsniegšanas

R400.86 Ja pārkāpums ir noticis pirms iepriekšējā revīzijas ziņojuma izsniegšanas, firma ievēro 4A daļas prasības, novērtējot pārkāpuma nozīmīgumu un ietekmi uz firmas objektivitāti un spēju kārtējā periodā izsniegt revīzijas ziņojumu.

R400.87 Firma arī:

- (a) apsver pārkāpuma ietekmi, ja tāda ir, uz firmas objektivitāti attiecībā uz jebkādiem iepriekš izdotajiem revīzijas ziņojumiem un iespēju atsaukt šādus revīzijas ziņojumus; un
- (b) pārrunā attiecīgo jautājumu ar personām, kam uzticēta pārvalde.

Dokumentēšana

R400.88 Ievērojot R400.80–R400.87 punkta prasības, firma dokumentē:

- (a) pārkāpumu;

- (b) veiktās darbības/pasākumus;
- (c) pieņemtos galvenos lēmumus;
- (d) visus jautājumus, kas pārrunāti ar personām, kam uzticēta pārvalde; un
- (e) jebkādas pārrunas ar profesionālo vai regulatīvo iestādi vai uzraudzības iestādi.

R400.89

Ja firma turpina revīzijas uzdevumu, tā dokumentē:

- (a) secinājumu, ka saskaņā ar firmas profesionālo spriedumu objektivitāte nav apdraudēta; un
- (b) pamatojumu tam, kā veiktie pasākumi pienācīgi novērsuši pārkāpuma sekas tā, lai firma varētu izsniegt revīzijas ziņojumu.

410. SADAĻA

MAKSA

Ievads

- 410.1 Firmām ir jāievēro pamatprincipi, jānodrošina neatkarība un jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes, lai identificētu, novērtētu un novērstu apdraudējumus neatkarībai.
- 410.2 330. sadaļā izklāstītie piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu gadījumos, kad maksas un citu atlīdzības veidu apmērs un veids var radīt apdraudējumus viena vai vairāku pamatprincipu ievērošanai. Šajā sadaļā izklāstītās prasības un piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu, identificējot, novērtējot un novēršot apdraudējumu neatkarībai, ko izraisa no revīzijas klientiem prasītā maksa.

Prasības un piemērošanas materiāli

Vispārīgi

- 410.3 A1 Par profesionālo pakalpojumu atlīdzību (maksu) parasti vienojas un to maksā revīzijas klients un maksa var radīt apdraudējumu neatkarībai. Šī prakse ir vispāratzīta un paredzēto finanšu pārskatu lietotāju pieņemta.
- 410.3 A2 Ja revīzijas klients ir sabiedriskas nozīmes struktūra, ieinteresētajām personām ir paaugstinātas prasības attiecībā uz firmas neatkarību. Tā kā atklātība veicina personu, kam uzticēta pārvalde, un plaša ieinteresēto personu loka informētību, šajā sadaļā ir aplūkota prasība uzrādīt ar samaksu saistīto informāciju gan personām, kam uzticēta pārvalde, gan, vispārīgāk, sabiedriskas nozīmes struktūru gadījumā, — ieinteresētajām personām.
- 410.3 A3 Šīs sadaļas kontekstā revīzijas maksa ietver samaksu vai cita veida atlīdzību par finanšu pārskatu revīziju vai pārbaudi. Gadījumos, kad ir sniegta atsauce uz samaksu par finanšu pārskatu revīziju, tas neattiecas uz samaksu par īpaša mērķa finanšu pārskatu revīziju vai finanšu pārskatu pārbaudi. (Skat. R410.23a) punktu, 410.25 A1 un R410.31a) punktu).

Revīzijas klienta maksātās maksas (atlīdzības)

- 410.4 A1 Vienojoties ar revīzijas klientu par maksu un revīzijas klientam to maksājot, rodas ar personiskām interesēm saistīts apdraudējums un var rasties ar ietekmēšanu saistīts apdraudējums neatkarībai.
- 410.4 A2 Konceptuālo pamatnostādņu piemērošanas kontekstā, pirms firma vai tīkla firma akceptē revīzijas uzdevumu vai jebkuru citu darba uzdevumu, kas tiek sniegts revīzijas klientam, firma izvērtē, vai apdraudējumi neatkarībai, ko rada klientam iesniegtais maksas, jeb cenas piedāvājums, ir pieņemamā līmenī. Konceptuālo pamatnostādņu piemērošanas kontekstā firmai ir arī atkārtoti jāizvērtē šāds apdraudējums, revīzijas laikā mainoties faktiem un apstākļiem.

410.4 A3

Faktori, kas ir būtiski, novērtējot apdraudējuma līmeni, ko rada revīzijas klienta veikta maksa par revīzijas uzdevumu vai jebkuru citu darba uzdevumu, ir šādi:

- maksas apmērs un vai, to nosakot, ir ņemti vērā nepieciešamie resursi atbilstoši firmas komerciālajām un tirgus prioritātēm;
- jebkāda saikne starp revīzijas maksu un samaksu par pakalpojumiem, kas nav saistīti ar revīziju, un abu elementu salīdzinošo apmēru;
- tas, kādā mērā maksa ir atkarīga no pakalpojuma rezultāta;
- tas, vai maksa tiek saņemta par firmas vai tīkla firmas pakalpojumiem;
- maksas apmērs firmas vai tīkla firmas sniedzamā pakalpojuma kontekstā;
- firmas un tīkla firmu darbības struktūra un atlīdzības mehānismi;
- klienta vai trešās personas, kas iesaka klientam firmu, tīkla firmu, partneri vai biroju, nozīmīgums;
- klienta uzņēmuma veids, piemēram, vai klients ir sabiedriskas nozīmes struktūra;
- klienta saistība ar saistītajiem uzņēmumiem, kuriem tiek sniegti pakalpojumi, kas nav revīzija, piemēram, tas, vai saistītais uzņēmums ir māsas sabiedrība;
- tas, kādā mērā personas, kam uzticēta pārvalde, ir iesaistītas revidenta norīkošanas un maksas noteikšanas procesā, kā arī tas, cik lielu uzmanību personas, kam uzticēta pārvalde, un klienta vadība pievērš revīzijas kvalitātei un vispārējam maksas līmenim;
- vai maksas apmēru nosaka neatkarīga trešā persona, piemēram, regulatīvā iestāde;
- vai firmas revīzijas darba kvalitāte ir pakļauta neatkarīgu trešo personu, piemēram, uzraudzības iestādes pārbaudēm.

- 410.4 A4 Nosacījumi, politikas un procedūras, kas aprakstītas 120.15 A3 punktā (īpaši kvalitātes vadības sistēma, ko firma izstrādā un ievieš saskaņā ar IAASB izdotajiem kvalitātes vadības standartiem) var ietekmēt arī novērtējumu par to, vai apdraudējums neatkarībai ir pieņemamā līmenī.
- 410.4 A5 Turpmāk izklāstītajās prasībās un piemērošanas materiālos ir norādīti apstākļi, kurus varētu būt nepieciešams papildus izvērtēt, nosakot, vai apdraudējums ir pieņemamā līmenī. Saistībā ar šādiem apstākļiem piemērošanas materiālos ir sniegti piemēri papildu faktoriem, kas varētu būt būtiski, novērtējot apdraudējumu.

Revīzijas maksas apmērs

- 410.5 A1 Lēmumu par maksas apmēru, kas pieprasāma no revīzijas klienta par revīzijas pakalpojumiem vai citiem pakalpojumiem, firma pieņem atkarībā no konkrētā darba uzdevuma faktiem un apstākļiem, ņemot vērā tehnisko un profesionālo standartu prasības.
- 410.5 A2 Faktori, kas ir būtiski, novērtējot, cik lielu ar personiskajām interesēm un ietekmēšanu saistītu apdraudējumu rada revīzijas maksas apmērs, ir šādi:
- firmas komerciālais pamatojums revīzijas maksas apmēra noteikšanai;
 - vai klients ir izdarījis vai izdara nepamatotu spiedienu, lai samazinātu revīzijas maksas apmēru;
- R410.5 A3 Piemēri drošības pasākumiem šāda apdraudējuma novēršanai:
- atbilstoša pārrauga, kas nepedalās revīzijas uzdevumā, piesaistīšana, lai novērtētu, vai piedāvātā maksa ir pamatota, ņemot vērā uzdevuma apjomu un sarežģītību;
 - atbilstoša pārrauga, kas nav piedalījies revīzijas uzdevumā, piesaistīšana veiktā darba pārskatīšanai.

Citu revīzijas klientam sniegto pakalpojumu ietekme

- R410.6** Ievērojot R410.7 punktu, firma nedrīkst pieļaut, lai revīzijas maksas apmēru ietekmētu tas, ka firma vai tīkla firma revīzijas klientam sniedz citus pakalpojumus, kas nav revīzijas pakalpojumi.
- 410.6 A1 Revīzijas maksu parasti nosaka, ņemot vērā vairākus faktorus, piemēram, 410.23 A1 punktā norādītos faktorus. Tomēr, citu pakalpojumu sniegšana revīzijas klientam nav atbilstošs apsvērums, nosakot revīzijas maksas apmēru.
- R410.7** Izņēmuma kārtā attiecībā uz R410.6 punkta nosacījumiem, nosakot revīzijas maksu, firma var (drīkst) ņemt vērā izmaksu ietaupījumu, ko nodrošina pieredze citu pakalpojumu, kas nav revīzijas pakalpojumi, sniegšanā revīzijas klientam.

No pakalpojuma rezultāta atkarīgas maksas/atlīdzības (angl. “Contingent fees”)

- 410.8 A1 No pakalpojuma rezultāta atkarīgas maksas ir maksas, ko aprēķina balstoties uz iepriekš noteiktu bāzi, kas ir saistīta ar darījuma iznākumu vai sniegto pakalpojumu rezultātu. Netiešas no pakalpojuma rezultāta atkarīgas maksas piemērs ir no pakalpojuma rezultāta atkarīga atlīdzība, ko iekasē, izmantojot starpnieku. Šīs sadaļas kontekstā atlīdzība netiek uzskatīta par no pakalpojuma rezultāta atkarīgu maksu, ja to ir noteikusi tiesa vai cita publiska iestāde.
- R410.9** Firma nedrīkst tieši vai netieši noteikt/iekasēt no pakalpojuma rezultāta atkarīgas maksas par revīzijas darba uzdevumiem.
- R410.10** Firma vai tīkla firma nedrīkst iekasēt tiešas vai netiešas no pakalpojuma rezultāta atkarīgas maksas par revīzijas klientam sniegtu ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu, ja:
- (a) maksājumu iekasē firma, kas sniegs atzinumu par finanšu pārskatiem, un maksājuma apmērs firmas kontekstā ir vai varētu būt nozīmīgs;
 - (b) maksājumu iekasē tīkla firma, kas veic nozīmīgu revīzijas darba daļu, un maksājuma apmērs tās firmas kontekstā ir vai varētu būt nozīmīgs; vai
 - (c) ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu iznākums un atbilstoši arī atlīdzības par pakalpojumu apmērs ir atkarīgs no nākotnē vai pašreiz pielietotiem spriedumiem attiecībā uz būtisku finanšu pārskatos atspoguļotu summu revīziju.
- 410.10 A1 R410.9 un R410.10 punkts liedz firmai vai tīkla firmai ar revīzijas klientu slēgt konkrētas vienošanās par maksām, kas atkarīgas no pakalpojuma rezultāta. Pat ja, sniedzot revīzijas klientam ar apliecinājumu nesaistītus pakalpojumus, netiek izslēgta iespēja vienoties par atlīdzībām, kas atkarīgas no pakalpojuma rezultāta, šādi maksājumi tomēr var ietekmēt ar personiskām interesēm saistītā apdraudējuma līmeni.
- 410.10 A2 Novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, būtiska loma ir šādiem faktoriem:
- iespējamās maksas summu diapazons;
 - tas, vai iznākumu, no kura ir atkarīgs atlīdzības apmērs, nosaka atbilstīga iestāde;
 - informācijas atklāšana paredzētajiem lietotājiem par firmas veikto darbu un atlīdzības noteikšanas pamatu (metodi);
 - pakalpojuma būtība;
 - attiecīgā notikuma vai darījuma ietekme uz finanšu pārskatiem.
- 410.10 A3 Piemēri drošības pasākumiem:
- atbilstoša pārrauga, kurš nav bijis iesaistīts ar apliecinājumu nesaistīto pakalpojumu sniegšanā, pieaicināšana veiktā darba pārskatīšanai;

- iepriekšējas rakstiskas vienošanās noslēgšana ar klientu par atlīdzības noteikšanas pamatu (metodi).

Kopējās maksas— maksas par pakalpojumiem, kas nav revīzijas pakalpojumi, attiecība pret maksu par revīzijas pakalpojumiem

410.11 A1 Ar personiskām interesēm saistīts apdraudējuma līmenis varētu palielināties, ja liela daļa no kopējās saņemamās maksas, ko firma vai tīkla firmas kopā ģenerē no revīzijas klienta, tiek ģenerēta no tādu pakalpojumu sniegšanas, kas nav revīzijas pakalpojumi, rodoties bažām par iespējamu revīzijas darba uzdevuma vai citu pakalpojumu sniegšanas zaudēšanu. Šādi apstākļi var radīt arī ar ietekmēšanu saistītu apdraudējumu. Jāņem vērā arī tas, vai firma vai tīkla firma pastiprināti nepieņem vērā attiecībām, kas nav revīzijas attiecības, jo tas var radīt apdraudējumu revidenta neatkarībai.

410.11 A2 Novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, būtiska loma ir šādiem faktoriem:

- maksas par pakalpojumiem, kas nav revīzijas pakalpojumi, attiecība pret maksu par revīzijas pakalpojumiem;
- laika posms, kurā maksa par pakalpojumiem, kas nav revīzijas pakalpojumi, attiecība pret maksu par revīzijas pakalpojumiem ir augsta;
- ar revīziju nesaistīto pakalpojumu būtība, apjoms un mērķi:
 - vai tie ir periodiski pakalpojumi;
 - vai tiesību aktos vai noteikumos ir noteikts, ka šie pakalpojumi ir jāsniedz firmai.

410.11 A3 Piemēri drošības pasākumiem:

- pārtrauga, kas nav bijis iesaistīts revīzijā vai ar revīziju nesaistīto pakalpojumu sniegšanā, attiecīgā darba pārskatīšanai;
- revīzijas klientam sniegto ar revīziju nesaistīto pakalpojumu apjoma samazināšana.

Kopējās maksas — kavētie maksājumi

410.12 A1 Ar personiskām interesēm saistīta apdraudējuma līmenis var pieaugt, ja revīzijas uzdevuma laikā ir kavēti revīzijas klienta veicamie maksājumi par revīziju vai pakalpojumiem, kas nav saistīti ar revīziju.

410.12 A2 Parasti ir sagaidāms, ka firma saņems atlīdzības maksājumus pirms revīzijas ziņojuma izsniegšanas.

410.12 A3 Novērtējot šāda ar personiskām interesēm saistīta apdraudējuma līmeni, būtiska loma ir šādiem faktoriem:

- kavēto maksājumu nozīmīgums firmas kontekstā;
- kavējuma ilgums;

- firmas vērtējums par revīzijas klienta spēju un vēlmi veikt kavētos maksājumus.
- 410.12 A4 Piemēri drošības pasākumiem veikt šāda apdraudējuma novēršanai:
- kavēto maksājumu daļējas summas saņemšana;
 - atbilstoša pārrauga, kas nav piedalījies revīzijas uzdevumā, pieaicināšana revīzijas darba pārskatīšanai.
- R410.13** Ja revīzijas klients ilgstoši kavē ievērojamu daļu no maksājāmās atlīdzības, firma izvērtē:
- (a) vai nesamaksātā atlīdzības daļa varētu būt līdzvērtīga aizdevumam, kas izsniegts klientam, un tādā gadījumā ir piemērojamas 511. sadaļā noteiktās prasības un piemērošanas materiāli; un
 - (b) vai firmai vajadzētu akceptēt atkārtotu norīkojumu darba uzdevumam vai turpināt revīzijas uzdevumu.

Kopējās maksas — atkarība no maksas

Visi revīzijas klienti

- 410.14 A1 Ja kopējās maksas no konkrēta revīzijas klienta, kam sniedz revidenta atzinumu, veido lielu daļu no firmas kopējiem ieņēmumiem, atkarība no atlīdzībām, kas gūtas no šī klienta un bažas par iespējamu šo atlīdzību zaudēšanu ietekmē ar personiskām interesēm saistīta apdraudējuma līmeni un rada ar ietekmēšanu saistītu apdraudējumu.
- 410.14 A2 Aprēķinot firmas kopējo ieņēmumu apmēru, firma var izmantot pieejamo iepriekšējā finanšu gada finanšu informāciju un, aplēst šādu attiecību, pamatojoties uz šo informāciju, ja atbilstoši.
- 410.14 A3 Novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, būtiska loma ir šādiem faktoriem:
- firmas saimnieciskās darbības struktūra;
 - vai ir paredzams, ka firma diversificēs savu darbību tā, lai samazinātu atkarību no attiecīgā revīzijas klienta.
- 410.14 A4 Piemēri drošības pasākumiem, kas varētu tikt veikti šādu apdraudējumu novēršanai:
- atbilstoša pārrauga, kas nav firmas loceklis (angl.:“a member”), pieaicināšana revīzijas darba pārskatīšanai/pārbaudei;
 - revīzijas klientam sniegto ar revīziju nesaistīto pakalpojumu apjoma samazināšana;

- firmas klientu bāzes palielināšana, lai samazinātu atkarību no attiecīgā klienta;
 - citiem klientiem sniegto pakalpojumu apjoma palielināšana.
- 410.14 A5 Ar personiskām interesēm vai ietekmēšanu saistīts apdraudējums var rasties arī, ja firmas ģenerētās maksas no revīzijas klienta veido lielu daļu no konkrēta partnera vai firmas struktūrvienības ieņēmumiem.
- 410.14 A6 Novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, būtiska loma ir šādiem faktoriem:
- revīzijas klienta nozīmīgums partnera vai struktūrvienības kontekstā kvalitatīvā un kvantitatīvā izteiksmē;
 - tas, kādā mērā partnera vai partneru, kas strādā birojā, atlīdzība ir atkarīga no maksas, ko ģenerē konkrētais klients.
- 410.14 A7 Piemēri darbībām, kas varētu būt drošības pasākumi ar personiskām interesēm vai ietekmēšanu saistīta apdraudējuma novēršanai:
- atbilstoša pārrauga, kas nav piedalījies revīzijas uzdevumā, pieaicināšana revīzijas darba pārskatīšanai;
 - sekošana tam, lai partnera atlīdzības līmeni būtiski neietekmētu maksa, ko ģenerē klients;
 - partnera vai struktūrvienības pakalpojumu, kas nav revīzijas pakalpojumi, apjoma samazināšana attiecībā uz revīzijas klientu;
 - partnera vai struktūrvienības klientu bāzes paplašināšana, lai samazinātu atkarību no klienta;
 - partnera vai struktūrvienības pakalpojumu apjoma palielināšana attiecībā uz citiem klientiem.

Revīzijas klienti, kas nav sabiedriskas nozīmes struktūras

R410.15

Ja katrā no gadiem piecu secīgu gadu periodā atlīdzību kopsumma no revīzijas klienta, kas nav sabiedriskas nozīmes struktūra, veido vai, iespējams, veidos vairāk nekā 30% no firmas kopējiem ieņēmumiem, firmai ir jānosaka, vai kāda no turpmāk minētajām darbībām varētu kalpot kā drošības pasākums radītā apdraudējuma samazināšanai līdz pieņemamam līmenim, un, ja tā ir, tad attiecīgā darbība ir jāīsteno:

- (a) pirms tiek sniegts revīzijas atzinums par piektā gada finanšu pārskatiem, uzdot profesionālam grāmatvedim, kas nav tās firmas loceklis (angl.: "a member"), kura sniedz atzinumu par finanšu pārskatiem, pārbaudīt piektā gada revīzijas darbu; vai
- (b) pēc revīzijas atzinuma sniegšanas par piektā gada finanšu pārskatiem un pirms revīzijas atzinuma sniegšanas par sestā gada finanšu pārskatiem pieaicināt profesionālu grāmatvedi, kas nav tās firmas loceklis (angl.: "a member"), kura sniedz atzinumu par finanšu pārskatiem, vai profesionālu organizāciju piektā gada revīzijas darba pārskatīšanai.

R410.16 Ja R410.15 punktā aprakstītā atlīdzību kopsumma joprojām pārsniedz 30%, firma katru gadu nosaka, vai kāda no R410.15 punktā minētajām darbībām attiecīgā gada darba uzdevuma kontekstā varētu kalpot kā drošības pasākums apdraudējuma, ko rada atlīdzību kopsumma no attiecīgā klienta, samazināšanai, un, ja tā ir, tad firma īsteno atbilstošās darbības.

R410.17 Ja klienta finanšu pārskatu revīzijas veikšanai ir pieaicinātas divas vai vairākas firmas, otras firmas iesaistīšanos revīzijā katru gadu var (drīkst) uzskatīt par R410.15a) punktā minētajai darbībai līdzvērtīgu rīcību, ja:

- (a) R410.15 punktā minētie apstākļi attiecas tikai uz vienu no firmām, kas sniedz revīzijas atzinumu; un
- (b) katra firma veic pietiekamu darbu, lai pilnībā individuāli uzņemtos atbildību par revīzijas atzinumu.

Revīzijas klienti, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūras

R410.18 Ja divus gadus pēc kārtas no revīzijas klienta, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, saņemtās atlīdzības kopsumma veido vai, visdrīzāk, veidos vairāk nekā 15% no firmas ieņēmumu kopsummas, firma nosaka, vai kā drošības pasākums apdraudējuma samazināšanai līdz pieņemamam līmenim pirms revīzijas atzinuma sniegšanas par otrā gada finanšu pārskatiem varētu kalpot profesionāla grāmatveža, kas nav firmas, kas sniedz atzinumu par finanšu pārskatiem, loceklis (angl.: "a member"), veikta pārbaude atbilstoši darba uzdevuma kvalitātes pārbaudes mērķim ("pārbaude pirms revīzijas atzinuma sniegšanas"), un, ja tā ir, tad firma īsteno attiecīgo pasākumu.

R410.19 Ja klienta finanšu pārskatu revīzijas veikšanai ir pieaicinātas divas vai vairākas firmas, otras firmas iesaistīšanos revīzijā katru gadu var (drīkst) uzskatīt R410.18 punktā minētajai darbībai līdzvērtīgu rīcību, ja:

- (a) R410.18 punktā minētie apstākļi attiecas tikai uz vienu no firmām, kas sniedz revīzijas atzinumu; un
- (b) katra firma veic pietiekamu darbu, lai pilnībā individuāli uzņemtos atbildību par revīzijas atzinumu.

R410.20 Saskaņā ar R410.21 punktu, ja R410.18 punktā aprakstītie apstākļi turpinās piecus gadus pēc kārtas, firma pārtrauc revidenta pakalpojumu sniegšanu pēc revīzijas atzinuma sniegšanas par piekto gadu.

R410.21 Izņēmuma kārtā attiecībā uz R410.20 punktu firma var (drīkst) turpināt revidenta pakalpojumu sniegšanu pēc pieciem secīgiem gadiem, ja tam ir pārliecinošs iemesls, ko attaisno sabiedrības intereses, ar nosacījumu, ka:

- (a) firma konsultējas ar attiecīgās jurisdikcijas regulatīvo vai profesionālo iestādi un tā piekrīt, ka firmas revidenta pakalpojumu turpināšana ir sabiedrības interesēs; un
- (b) pirms tiek sniegts revīzijas atzinums par sestā un jebkura nākamā gada finanšu pārskatiem, firma pieaicina profesionālu grāmatvedi, kas nav tās firmas loceklis (angl.: "a member"), kura sniedz atzinumu par finanšu pārskatiem, lai veiktu pārbaudi "pirms revīzijas atzinuma sniegšanas".

410.20 A1 Faktors, kas varētu radīt pārliecinošu iemeslu, lai turpinātu sniegt pakalpojumu ir alternatīvas firmas neesamība, kas varētu veikt revīzijas darba uzdevumu, ņemot vērā klienta uzņēmējdarbības veidu un atrašanās vietu.

Informācijas par maksu pārredzamība attiecībā uz revīzijas klientiem, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūras

Informācijas par maksu sniegšana personām, kam uzticēta pārvalde

410.21 A1 Informējot personas, kam uzticēta pārvalde, par jautājumiem saistībā ar atlīdzību (gan par revīziju, gan par pakalpojumiem, kas nav revīzijas pakalpojumi), firma sniedz iespēju šīm personām novērtēt firmas neatkarību. Efektīva saziņa šajā kontekstā ļauj arī abpusēji atklāti apmainīties viedokļiem un informāciju, piemēram, par to, kāds varētu būt personu, kam uzticēta pārvalde, iecerētais revīzijas darba apjoms un apmērs un tā ietekme uz revīzijas maksu.

Maksa par finanšu pārskatu revīziju

R410.23 Ievērojot R410.24 punktu, firmai ir savlaicīgi jāsazinās ar sabiedriskas nozīmes struktūras personām, kam uzticēta pārvalde, par šādiem jautājumiem:

- (a) firmai vai tīkla firmām maksājāmā vai samaksātā maksa par finanšu pārskatu revīziju, par kuriem firma sniedz atzinumu; un
- (b) vai šādas maksas apmēra radītais apdraudējums ir pieņemamā līmenī, un, ja tas tā nav, par darbībām, ko firma ir veikusi vai ierosina veikt, lai samazinātu šo apdraudējumu līdz pieņemamam līmenim.

410.23 A1 Šādas saziņas mērķis ir sniegt pamatojumu un kontekstu saistībā ar maksu par finanšu pārskatu, par kuriem firma sniedz atzinumu, revīziju, lai ļautu personām, kam uzticēta pārvalde, novērtēt firmas neatkarību. Sniedzamās informācijas veids un apjoms ir atkarīgs no faktiem un apstākļiem, un tā varētu, piemēram, iekļaut sekojošo:

- apsvērumi, kas ietekmē maksas apmēru, piemēram:

- revīzijas klienta darbības apjoms, sarežģītība un ģeogrāfiskais izvietojums;
- velktais vai paredzamais laiks atbilstoši revīzijas apjomam un sarežģītībai;
- citu revīzijas veikšanai izmantoto vai iztērēto resursu izmaksas;
- finanšu uzskaites un finanšu pārskatu sagatavošanas procesu kvalitāte;
- noteiktās vai iekasējamās maksas korekcijas revīzijas laikā un šādu korekciju iemesli;
- ar revīziju saistīto normatīvo aktu un profesionālo standartu izmaiņas, kas ietekmējušas maksas apmēru.

410.23 A2 Firmai ieteicams sniegt šādu informāciju, tiklīdz tas ir praktiski iespējams, un attiecīgos gadījumos ziņot par ierosinātajām korekcijām.

R410.24 Izņēmuma kārtā attiecībā uz R410.23 punktu firma var (drīkst) nolemt nesniegt R410.23 punktā noteikto informāciju personām, kam uzticēta pārvalde, ja attiecīgā struktūra (tieši vai netieši) pilnībā pieder citai sabiedriskas nozīmes struktūrai, ar nosacījumu, ka:

- (a) struktūras konsolidētos finanšu pārskatus sagatavojusi šāda cita sabiedriskas nozīmes struktūra; un
- (b) firma vai tīkla firma sniedz atzinumu par šiem konsolidētajiem finanšu pārskatiem.

Maksa par citiem pakalpojumiem

R410.25 Ievērojot R410.27 punktu, firmai ir savlaicīgi jāsazinās ar sabiedriskas nozīmes struktūras personām, kam uzticēta pārvalde, par šādiem jautājumiem:

- (a) maksa, izņemot R410.23a) punktā norādītos gadījumus, kas iekasējama no klienta par firmas vai tīkla firmas sniegtajiem pakalpojumiem periodā, uz kuru attiecas finanšu pārskati, par kuriem firma sniedz atzinumu. Šajā kontekstā maksa ietver tikai maksu, kas saņemama no klienta un tā saistītajiem uzņēmumiem, kas atrodas klienta tiešā vai netiešā kontrolē un kas ir konsolidēti finanšu pārskatos, par kuriem firma sniegs atzinumu; un
- (b) Darbības, kuras atbilstīga un informēta trešā persona varētu uzskatīt par tādām, kas novērš vai līdz pieņemamam līmenim samazina jebkādu apdraudējumu neatkarībai, ko rada ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu sniegšana sabiedriskas nozīmes struktūrai, pirms firmas norīkošanas par šīs struktūras revidentu, ir šādas:

- (i) vai šāds apdraudējums ir pieņemamā līmenī; un
- (ii) ja nē, tad darbības, ko firma ir veikusi vai ierosina veikt, lai samazinātu šādus apdraudējumu līdz pieņemamam līmenim.

410.25 A1 Šādas saziņas mērķis ir sniegt pamatojumu un kontekstu saistībā ar atbildību par citiem pakalpojumiem, lai ļautu personām, kam uzticēta pārvalde, novērtēt firmas neatkarību. Sniedzamās informācijas veids un apjoms ir atkarīgs no faktiem un apstākļiem, un tā varētu būt, piemēram, šāda:

- atbildības apmērs par citiem pakalpojumiem, kuri noteikti normatīvajos aktos;
- citu sniegto pakalpojumu veids un ar tiem saistītā maksa;
- informācija par to pakalpojumu veidu, kas sniegti saskaņā ar vispārīgo politiku, ko apstiprinājušas personas, kam uzticēta pārvalde, un ar tiem saistītie maksājumi;
- R410.25a) punktā minētās maksas attiecība pret kopējiem ieņēmumiem, ko firma un tīkla firma gūst saistībā ar finanšu pārskatu revīziju, par kuriem firma sniedz atzinumu.

R410.26 R410.25a) punktā prasītajā informācijā firma iekļauj arī cita veida maksu par firmas vai tīkla firmas sniegtajiem pakalpojumiem, kas nav minēta R410.23a) punktā un ir saņemta no citiem saistītajiem uzņēmumiem, kas atrodas revīzijas klienta tiešā vai netiešā kontrolē, ja firmai ir zināms vai ir iemesls uzskatīt, ka šādiem maksājumiem ir būtiska loma firmas neatkarības kontekstā.

410.26 A1 Faktori, kurus firma var ņemt vērā, nosakot, vai citiem maksājumiem par firmas vai tīkla firmas sniegtajiem pakalpojumiem, kas nav minēti R410.23a) punktā un ir saņemti šādiem citiem saistītajiem uzņēmumiem, atsevišķi un kopumā ir būtiska loma firmas neatkarības kontekstā, ir šādi:

- tas, kādā mērā revīzijas klients ir iesaistīts firmas vai tīkla firmas norīkošanā šādu pakalpojumu sniegšanai, tostarp sarunās par atbildības apmēru;
- tas, cik nozīmīga ir citu saistīto uzņēmumu maksātās maksas - firmas vai tīkla firmas kontekstā;
- proporcija, kādu veido maksas apmērs no citiem saistītajiem uzņēmumiem salīdzinājumā ar maksu, ko maksā klients.

R410.27 Izņēmuma kārtā attiecībā uz R410.25 punktu firma var (drīkst) nolemt nesniegt R410.25 punktā noteikto informāciju personām, kam uzticēta pārvalde, ja attiecīgā struktūra (tieši vai netieši) pilnībā pieder citai sabiedriskas nozīmes struktūrai, ar nosacījumu, ka:

- (a) struktūras konsolidētos finanšu pārskatus ir sagatavojusi šāda cita sabiedriskas nozīmes struktūra; un
- (b) firma vai tīkla firma sniedz atzinumu par šiem konsolidētajiem finanšu pārskatiem.

Atkarība no maksas

R410.28 Ja atlīdzību kopsumma no revīzijas klienta, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, veido vai, visdrīzāk, veidos vairāk nekā 15% no firmas kopējiem ieņēmumiem, firma informē personas, kam uzticēta pārvalde, par:

- (a) šo faktu un par to, vai šāda situācija turpināsies;
- (b) drošības pasākumiem, kas piemēroti, lai novērstu apdraudējumu, tostarp, ja nepieciešams, par pārbaudi pirms atzinuma sniegšanas (sk: R410.18 punktu); un
- (c) jebkādiem priekšlikumiem turpināt pildīt revidenta pienākumus saskaņā ar R410.21 punktu.

Ar maksu saistītas informācijas publiskošana

410.29 A1 Ņemot vērā sabiedrības interesi par sabiedriskas nozīmes struktūru revīzijām, ieinteresētajām personām ir jābūt pieejamai informācijai par visām profesionālajām attiecībām starp firmu un revīzijas klientu, kuras varētu pamatot uzskatīt par būtiskām uzņēmuma neatkarības novērtēšanas kontekstā. Daudzās jurisdikcijās spēkā esošās prasības nosaka revīzijas klienta pienākumu uzrādīt informāciju par maksas apmēru, ko revīzijas klients maksā firmai un tīkla firmām gan par revīziju, gan par citiem pakalpojumiem, kas nav revīzija. Šādas prasības bieži nosaka pienākumu sadalīt atlīdzību par pakalpojumiem, kas nav revīzijas pakalpojumi, dažādās kategorijās.

R410.30 Ja normatīvajos aktos nav noteikts revīzijas klienta pienākums uzrādīt informāciju par maksātās vai maksājāmās atlīdzības apmēru firmai un tīkla firmām gan par revīziju, gan par citiem pakalpojumiem, kas nav revīzija, kā arī informāciju saistībā ar atkarību no maksas, firma pārrunā ar personām, kam uzticēta revīzijas klienta, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, pārvalde, šādus jautājumus:

- (a) klienta ieinteresēto personu ieguvums no tā, ka klients sniedz šādu informāciju, kas nav prasīta normatīvajos aktos, tādā veidā, kas tiek uzskatīts par piemērotu, ņemot vērā informācijas sniegšanas laiku un pieejamību; un

- (b) informācija, kas varētu uzlabot lietotāju izpratni par veiktajiem vai veicamajiem maksājumiem un to ietekmi uz firmas neatkarību.

410.30 A1 Piemēri informācijai, kas varētu uzlabot lietotāju izpratni par veiktajiem vai veicamajiem maksājumiem un to ietekmi uz firmas neatkarību, ir šādi:

- salīdzināmā informācija par iepriekšējā gada atlīdzībām par revīziju un pakalpojumiem, kas nav revīzijas pakalpojumi;
- pakalpojumu veids un ar tiem saistītā maksa, kā norādīts R410.31b) punktā;
- drošības pasākumi, kas tiek piemēroti, ja atlīdzību kopsumma no klienta veido vai visdrīzāk veidos vairāk nekā 15% no firmas kopējiem ieņēmumiem.

R410.31 Pēc R410.30 punktā minētajā pārrunām ar personām, kam uzticēta pārvalde, ja revīzijas klients, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, nav sniedzis attiecīgo informāciju, ievērojot R410.32 punkta nosacījumus, firma publisko šādu informāciju:

- (a) maksa, kas samaksāta vai kas jāmaksā firmai un tīkla firmām par finanšu pārskatu revīziju, par kuriem firma sniedz atzinumu;
- (b) maksa, kas nav a) apakšpunktā noteiktā maksa, bet tāda, kas iekasējama/saņemama no klienta par firmas vai tīkla firmas sniegtiem pakalpojumiem periodā, uz kuru attiecas finanšu pārskati, par kuriem firma sniedz atzinumu. Šajā kontekstā maksa ietver tikai maksu, kas saņemama no klienta un tā saistītajiem uzņēmumiem, kas atrodas klienta tiešā vai netiešā kontrolē un kas ir konsolidēti finanšu pārskatos, par kuriem firma sniegs atzinumu;
- (c) jebkāda atlīdzība, kas nav minēta a) un b) apakšpunktā un kas ir iekasējama (saņemama) no citiem saistītajiem uzņēmumiem, kas atrodas revīzijas klienta tiešā vai netiešā kontrolē, par firmas vai tīkla firmas sniegtajiem pakalpojumiem, ja firma zina vai tai ir iemesls uzskatīt, ka šādi maksājumi ir būtiski firmas neatkarības novērtēšanas kontekstā; un
- (d) ja atbilstoši, tad arī informāciju par to, ka atlīdzības kopsumma no revīzijas klienta, veido vai visdrīzāk veido vairāk kā 15% no kopējiem firmas ieņēmumiem divus gadus pēc kārtas, un to, kurā gadā šāda situācija radusies pirmo reizi.

410.31 A1 Firma var sniegt arī citu ar samaksu saistītu informāciju, kas uzlabotu lietotāju izpratni par saņemtajiem vai veicamajiem maksājumiem un firmas neatkarību, piemēram, 410.30 A1 norādītajos gadījumos.

410.31 A2 Faktori, kurus firma varētu ņemt vērā, nosakot R410.31c) punktā minētos aspektus, ir norādīti 410.26 A1 punktā.

410.31 A3 Sniedzot ar samaksu saistīto informāciju saskaņā ar R410.31 punktu, firma var sniegt informāciju tādā veidā, kādu tā uzskata par piemērotu, ņemot vērā informācijas sniegšanas laiku un pieejamību ieinteresētajām personām, piemēram:

- firmas tīmekļa vietnē;
- firmas atklātības ziņojumā;
- revīzijas kvalitātes ziņojumā;
- veicot mērķtiecīgu saziņu ar konkrētām ieinteresētajām personām, piemēram, vēstulē akcionāriem;
- revidenta ziņojumā.

R410.32 Kā izņēmumu attiecībā uz R410.31 punktu firma var (drīkst) nolemt nepubliskot R410.31 punktā noteikto informāciju, kas attiecas uz:

- a) mātes sabiedrību, kas sagatavo arī konsolidētos finanšu pārskatus, ar nosacījumu, ka firma vai tīkla firma sniedz atzinumu par konsolidētajiem finanšu pārskatiem, vai
- b) uzņēmumu, kas (tieši vai netieši) pilnībā pieder citai sabiedriskas nozīmes struktūrai, ja:
 - (i) uzņēmuma finanšu informācija ir iekļauta konsolidētajos finanšu pārskatos kurus ir sagatavojusi šāda cita sabiedriskas nozīmes struktūra; un
 - (ii) firma vai tīkla firma sniedz atzinumu par šiem konsolidētajiem finanšu pārskatiem.

Apsvērumi saistībā ar pārbaudes darba uzdevumu klientiem

R410.33 Šajā sadaļā izklāstītās prasības nosaka firmas pienākumus komunicēt ar maksu saistītu informāciju par revīzijas klientu, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, un publiskot ar samaksu saistītu informāciju, ciktāl klients šādu informāciju nav sniedzis pats. Izņēmuma kārtā, ja pārbaudes darba uzdevuma klients nav arī revīzijas klients, firma var (drīkst) nolemt nepubliskot šādu informāciju vai to neizpaust.

411. SADAĻA**ATLĪDZĪBA UN NOVĒRTĒŠANAS POLITIKAS****Ievads**

- 411.1 Firmām ir jāievēro pamatprincipi, jānodrošina neatkarība un jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes, lai identificētu, novērtētu un novērstu apdraudējumu neatkarībai.
- 411.2 Firmā ieviestās novērtēšanas un atlīdzības politikas var izraisīt ar personiskām interesēm saistītu apdraudējumu. Šīs sadaļas prasības un piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu šādos apstākļos.

Prasības un piemērošanas materiāli**Vispārīgi**

- 411.3 A1 Ja konkrēta revīzijas klienta revīzijas grupas dalībnieks tiek novērtēts, vai dalībnieks saņem atlīdzību ņemot vērā ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu pārdošanu šim revīzijas klientam, tad ar personiskām interesēm saistītā apdraudējuma līmenis būs atkarīgs no šādiem aspektiem:
- no tā, kādā mērā saņemtā atlīdzība vai darbinieka novērtējums ir atkarīgs no šādu pakalpojumu pārdošanas;
 - no tā kāda ir darbinieka loma revīzijas grupā; un
 - no tā, vai šādu ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu pārdošana ietekmē lēmumus, kas saistīti ar darbinieku paaugstināšanu amatā.
- 411.3 A2 Piemēri pasākumiem ar personiskām interesēm saistīta apdraudējuma likvidēšanai/izslēgšanai:
- atlīdzības plāna vai novērtēšanas procesa pārskatīšana attiecībā uz šo personu;
 - personas izslēgšana no revīzijas grupas.
- 411.3 A3 Piemērs pasākumam, kas varētu būt drošības pasākums, lai novērstu ar personiskām interesēm saistītu apdraudējumu ir atbilstoša pārrauga pieaicināšana revīzijas grupas dalībnieka darba pārskatīšanai.
- R411.4** Firma nedrīkst galveno revīzijas partneri (angl. “Key audit partner”) vērtēt vai papildus atalgot, vadoties pēc tā, cik veiksmīgs partneris ir bijis revīzijas klientam pārdodot ar apliecinājumu nesaistītus pakalpojumus. Tomēr šī prasība nenozīmē, ka būtu aizliegts vienoties par peļņas dalīšanas nosacījumiem starp firmas partneriem.

420. SADAĻA

DĀVANAS UN VIESMĪLĪBA

Ievads

- 420.1 Firmām ir jāievēro pamatprincipi, jānodrošina neatkarība un jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes, lai identificētu, novērtētu un novērstu apdraudējumu neatkarībai.
- 420.2 Ja firma pieņem revīzijas klienta piedāvātas dāvanas un viesmīlību, var rasties ar personiskām interesēm, familiaritāti un ietekmēšanu saistīts apdraudējums. Šīs sadaļas prasības un piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu šādos apstākļos.

Prasības un piemērošanas materiāli

- R420.3** Firma, tīkla firma vai revīzijas grupas dalībnieks nedrīkst pieņemt dāvanas un viesmīlību no revīzijas klienta, ja vien attiecīgā vērtība nav niecīga un nenozīmīga.
- 420.3 A1 Ja firma, tīkla firma vai revīzijas grupas dalībnieks piedāvā pamudinājumu revīzijas klientam vai pieņem pamudinājumu no revīzijas klienta, piemēro 340. sadaļā izklāstītās prasības un piemērošanas materiālus, un šo prasību neievērošana var radīt apdraudējumu neatkarībai.
- 420.3 A2 340. sadaļā izklāstītās prasības attiecībā uz pamudinājumu piedāvāšanu vai pieņemšanu neļauj firmai, tīkla firmai vai revīzijas grupas dalībniekam pieņemt dāvanas un viesmīlību, ja nolūks ir neatbilstoši ietekmēt attiecīgās personas rīcību, pat ja vērtība ir niecīga un nenozīmīga.

430. SADAĻA**FAKTISKA VAI IESPĒJAMA TIESVEDĪBA****Ievads**

- 430.1 Firmām ir jāievēro pamatprincipi, jānodrošina neatkarība un jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes, lai identificētu, novērtētu un novērstu apdraudējumu neatkarībai.
- 430.2 Ja pastāv faktiska vai iespējama tiesvedība ar revīzijas klientu, rodas ar personiskajām interesēm un ietekmēšanu saistīts apdraudējums. Šajā sadaļā izklāstītie piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu šādos apstākļos.

Piemērošanas materiāli**Vispārīgi**

- 430.3 A1 Jāsniedz pilnīgi atklāts klienta vadības un revīzijas grupas dalībnieku attiecību raksturojums un pilnīgs visu klienta saimnieciskās darbības aspektu skaidrojums. Pretrunīgi viedokļi varētu rasties, ja starp revīzijas klientu un firmu, tīkla firmu vai revīzijas grupas dalībnieku pastāv faktiska vai iespējama tiesvedība. Šādi pretrunīgi viedokļi var negatīvi ietekmēt vadības vēlni sniegt pilnīgu informāciju un radīt ar personiskajām interesēm un ietekmēšanu saistītu apdraudējumu.
- 430.3 A2 Novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, būtiska loma ir šādiem faktoriem:
- tiesvedības būtiskums;
 - tas, vai tiesvedība ir saistīta ar iepriekšēju revīzijas uzdevumu.
- 430.3 A3 Ja tiesvedībā ir iesaistīts kāds revīzijas grupas dalībnieks, piemērs rīcībai, lai likvidētu/izslēgtu ar personiskajām interesēm un ietekmēšanu saistītu apdraudējumu, ir attiecīgās personas izslēgšana no revīzijas grupas.
- 430.3 A4 Piemērs rīcībai, kas varētu kalpot kā drošības pasākums, lai novērstu šādu ar personiskajām interesēm un ietekmēšanu saistītu apdraudējumu, ir atbilstoša pārrauga iesaistīšana veiktā darba pārskatīšanai.

510. SADAĻA

FINANSIĀLAS INTERESES/ LĪDZDALĪBA

Ievads

- 510.1 Firmām ir jāievēro pamatprincipi, jānodrošina neatkarība un jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādes, lai identificētu, novērtētu un novērstu apdraudējumu neatkarībai.
- 510.2 Finansiālas intereses/ līdźdalība revīzijas klienta uzņēmumā var radīt ar personiskām interesēm saistītu apdraudējumu. Šīs sadaļas prasības un piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu šādos apstākļos.

Prasības un piemērošanas materiāli

Vispārīgi

- 510.3 A1 Finansiālas intereses/ līdźdalību var īstenot tieši vai netieši, izmantojot starpnieku, piemēram, kolektīvo ieguldījumu mehānismu/shēmu, nekustamo īpašumu vai trastu. Ja patiesajam labuma guvējam ir kontrole pār starpnieku vai tas var ietekmēt starpnieka ieguldījumu lēmumus, saskaņā ar Kodeksu šādas finansiālas intereses/ līdźdalība ir tieša. Un pretēji, ja patiesajam labuma guvējam nav kontroles pār starpnieku vai nav iespējas ietekmēt tā ieguldījumu lēmumus, saskaņā ar Kodeksu šādas finansiālas intereses/ līdźdalība uzskatāma par netiešām finansiālām interesēm/ līdźdalību.
- 510.3 A2 Šajā sadaļā ir sniegtas atsauces uz finansiālo interešu/līdźdalības “būtiskumu”. Lai noteiktu, vai šādas intereses/ līdźdalība ir būtiska konkrētas personas kontekstā, var (drīkst) ņemt vērā attiecīgās personas un tās tiešo ģimenes locekļu kopējo neto vērtību.
- 510.3 A3 Novērtējot šādu ar personiskām interesēm saistītu apdraudējumu, ko izraisa finansiālas intereses/ līdźdalība revīzijas klienta uzņēmumā, būtiska loma ir šādiem faktoriem:
- personas, kurai ir finansiālas intereses/ līdźdalība, loma;
 - tas, vai finansiālas intereses/ līdźdalība ir tieša vai netieša; un
 - finansiālo interešu/ līdźdalības būtiskums.

Firmas, tīkla firmas, revīzijas grupas dalībnieku un citu personu finansiālas intereses/ līdźdalība

- R510.4 Ievērojot R510.5 punktu, šādām personām nedrīkst būt tiešas finansiālas intereses/ līdźdalība vai būtiskas netiešas finansiālas intereses/ līdźdalība revīzijas klienta uzņēmumā:
- (a) firmai vai tīkla firmai;
 - (b) revīzijas grupas dalībniekam vai kādam no viņa/viņas tiešiem ģimenes locekļiem;

- (c) jebkuram citam partnerim struktūrvienībā (birojā), kurā atbildīgais partneris veic darbu saistībā ar revīzijas uzdevumu, vai kādam no šāda cita partnera tiešiem ģimenes locekļiem; vai
- (d) jebkuram citam partnerim vai vadošam darbiniekam, kas revīzijas klientam sniedz ar revīziju nesaistītus pakalpojumus, (izņemot, ja attiecīgās personas iesaistīšanās pakalpojumu sniegšanā ir minimāla) vai šādu personu tiešam ģimenes loceklim.

510.4 A1 Struktūrvienībai (birojam), kurā darba uzdevuma atbildīgais partneris veic darbu (praktizē), saistībā ar revīzijas uzdevumu, nav obligāti jābūt struktūrvienībai, kura šim partnerim ir pastāvīgā prakses vieta. . Ja atbildīgais partneris un pārējie revīzijas grupas dalībnieki neatrodas vienā un tajā pašā struktūrvienībā, tad, lai noteiktu, kurā birojā atbildīgais partneris veic darbu saistībā ar konkrēto revīzijas uzdevumu, ir jāpielieto profesionāls spriedums.

R510.5 Izņēmuma kārtā attiecībā uz R510.4 punktu, tiešam ģimenes loceklim c) vai d) punkta izpratnē drīkst būt tieša vai būtiskas netiešas finansiālas intereses/ līdzdalība revīzijas klienta uzņēmumā, ja:

- (a) šāda ģimenes locekļa finansiālās intereses/ līdzdalība izriet no darba tiesisko attiecību tiesībām, piemēram, pensiju vai akciju opciju plāniem, un, ja nepieciešams, firma novērš šādu finansiālo interešu/ līdzdalības radīto apdraudējumu; un
- (b) šāds ģimenes loceklis atsavina vai atsakās no finansiālām interesēm/ līdzdalības, tiklīdz tas ir praktiski iespējams, ģimenes loceklim iegūstot tiesības to darīt, vai akciju opciju līguma gadījumā — tiklīdz ģimenes loceklis iegūst tiesības izmantot opciju līgumu.

Finansiālas intereses/ līdzdalība uzņēmumā, kas kontrolē revīzijas klientu

R510.6 Ja uzņēmumam ir kontrolējoša līdzdalība revīzijas klienta uzņēmumā un ja revīzijas klients ir būtisks attiecīgā uzņēmuma kontekstā, tad ne firmai, ne tīkla firmai, ne revīzijas grupas dalībniekiem, ne šo personu tiešiem ģimenes locekļiem nedrīkst būt tiešas vai būtiskas netiešas finansiālas intereses/ līdzdalība šādā uzņēmumā.

Finansiālas intereses/ līdzdalība kā pilnvarniekam

R510.7 R510.4 punkts attiecas arī uz finansiālām interesēm/līdzdalību revīzijas klienta uzņēmumā, kas turēta trasta ietvaros, kur firma, tīkla firma vai atsevišķa privātpersona darbojas kā pilnvarnieks, izņemot, ja:

- (a) neviens no turpmāk minētajiem nav trasta patiesā labuma guvējs: pilnvarnieks, revīzijas grupas dalībnieks vai šo personu tieši ģimenes locekļi, firma vai tīkla firma;
- (b) līdzdalība revīzijas klienta uzņēmumā, kas turēta trasta ietvaros nav būtiska trastam;

- (c) trastam nav būtiskas ietekmes attiecībā uz revīzijas klientu; un
- (d) neviens no turpmāk minētajiem nevar būtiski ietekmēt nekādus lēmumus par ieguldījumiem, kas saistīti ar finansiālām interesēm/ līdzdalību revīzijas klienta uzņēmumā: pilnvarnieks, revīzijas grupas dalībnieks vai šo personu tieši ģimenes locekļi, firma vai tīkla firma.

Kopīgas finansiālas intereses/ līdzdalība ar revīzijas klientu

R510.8

- (a) firmai vai tīkla firmai, vai revīzijas grupas dalībniekam, vai šo personu tiešiem ģimenes locekļiem nedrīkst būt finansiālas intereses/ līdzdalība kādā uzņēmumā, ja arī revīzijas klientam ir finansiālas intereses/ līdzdalība šajā uzņēmumā, izņemot, ja :
 - (i) šādas finansiālās intereses/ līdzdalība nav būtiska firmai, tīkla firmai, revīzijas grupas dalībniekam un tā tiešam ģimenes loceklim un revīzijas klientam; vai
 - (ii) revīzijas klients nevar būtiski ietekmēt attiecīgo uzņēmumu.
- (b) Pirms persona, kurai ir R510.8a) punktā aprakstītās finansiālās intereses/ līdzdalība, var kļūt par revīzijas grupas dalībnieku, šī persona vai tās tiešais ģimenes loceklis vai nu:
 - (i) pārtrauc attiecīgo līdzdalību; vai
 - (ii) pārtrauc līdzdalību tādā mērā, lai atlikusī līdzdalība vairs nebūtu būtiska.

Neplānoti iegūtas finansiālas intereses/ līdzdalība

R510.9

Ja firma, tīkla firma vai firmas vai tīkla firmas partneris vai darbinieks, vai kāds no šo personu tiešiem ģimenes locekļiem saņem tiešas finansiālas intereses/līdzdalību vai būtiskas netiešas finansiālas intereses/līdzdalību revīzijas klienta uzņēmumā mantojuma, dāvinājuma, apvienošanās rezultātā vai līdzīgos apstākļos un ja šādas intereses/ līdzdalība saskaņā ar šīs sadaļas nosacījumiem citādi nebūtu atļauta, tad:

- (a) ja intereses/līdzdalību ieguva firma vai tīkla firma, vai revīzijas grupas dalībnieks vai šīs personas tiešie ģimenes locekļi, tad šādas finansiālās intereses/ līdzdalība ir nekavējoties jāpārtrauc (jāatsavina) vai, ja finansiālās intereses/ līdzdalība ir netieša, tās jāatsavina pietiekamā mērā, lai atlikusī interese/līdzdalība vairs nebūtu būtiska; vai
- (b) i) ja intereses/līdzdalību ir ieguvusi fiziska persona, kas nav revīzijas grupas dalībnieks, vai šādas personas tiešs ģimenes loceklis, tad šādas finansiālās intereses/ līdzdalība ir jāpārtrauc pēc iespējas drīzāk vai, ja

finansiālās intereses/ līdzdalība ir netieša, tad jāpārtrauc pietiekamā mērā, lai atlikusī interese/līdzdalība vairs nebūtu būtiska; un

- ii) līdz finansiālo interešu/ līdzdalības pārtraukšanai, ja nepieciešams, firma novērš radīto apdraudējumu.

Finansiālās intereses/ līdzdalība — citi apstākļi

Tieši ģimenes locekļi

- 510.10 A1 Ja firmai vai tīkla firmai vai revīzijas grupas dalībniekam vai šīs personas tiešiem ģimenes locekļiem ir finansiālas intereses/ līdzdalība uzņēmumā, kurā finansiālas intereses/ līdzdalība ir arī revīzijas klienta uzņēmuma direktoram, vadītājam vai īpašniekam ar izšķirošu ietekmi, var rasties ar personiskām interesēm, familiaritāti vai ietekmēšanu saistīts apdraudējums.
- 510.10 A2 Novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, būtiska loma ir šādiem faktoriem:
- darbinieka loma revīzijas grupā;
 - tas, vai uzņēmuma īpašumtiesības pieder ciešam vai plašam dalībnieku lokam;
 - tas, vai līdzdalība sniedz ieguldītājam iespēju kontrolēt vai nozīmīgi ietekmēt uzņēmuma darbību; un
 - finansiālo interešu/ līdzdalības būtiskums.
- 510.10 A3 Piemērs pasākumam ar personiskām interesēm, familiaritāti vai ietekmēšanu saistīta apdraudējuma izslēgšanai ir attiecīgā revīzijas grupas dalībnieka izslēgšana no revīzijas grupas.
- 510.10 A4 Piemērs darbībai, kas varētu būt drošības pasākums ar personiskām interesēm saistīta apdraudējuma novēršanai ir atbilstoša pārrauga pieaicināšana attiecīgā revīzijas grupas dalībnieka darba pārskatīšanai.

Tuvi radnieki

- 510.10 A5 Ja revīzijas grupas dalībnieka tuvam radniekam ir tiešas finansiālas intereses/līdzdalība vai būtiskas netiešas finansiālas intereses/līdzdalība revīzijas klientā, var rasties ar personiskām interesēm saistīts apdraudējums.
- 510.10 A6 Novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, būtiska loma ir šādiem faktoriem:
- attiecību veids starp revīzijas grupas dalībnieku un tā tuvo radnieku;
 - tas, vai finansiālās intereses/ līdzdalība ir tieša vai netieša; un
 - finansiālo interešu/ līdzdalības būtiskums attiecīgajam tuvajam radniekam.

510.10 A7 Piemēri pasākumiem ar personiskām interesēm saistīta apdraudējuma likvidēšanai/izslēgšanai:

- tuvā radnieka pēc iespējas drīza visu finansiālo interešu/ līdzdalības pārtraukšana vai pietiekamas daļas netiešo finansiālo interešu/ līdzdalības pārtraukšana, lai pārējā līdzdalības daļa vairs nebūtu būtiska;
- personas izslēgšana no revīzijas grupas.

510.10 A8 Piemērs darbībai, kas varētu būt drošības pasākums ar personiskām interesēm saistīta apdraudējuma novēršanai ir atbilstoša pārrauga pieaicināšana attiecīgā revīzijas grupas dalībnieka darba pārskatīšanai.

Citas personas

510.10 A9 Ar personiskām interesēm saistīts apdraudējums var rasties, ja revīzijas grupas dalībnieks zina, ka finansiālas intereses/līdzdalība revīzijas klienta uzņēmumā ir šādām personām:

- firmas vai tīkla firmas partneri un profesionālie darbinieki (izņemot tos, kuriem saskaņā ar R510.4 punktu īpaši norādīts, ka nav atļautas šādas finansiālas intereses/līdzdalība), vai šo personu tieši ģimenes locekļi;
- personas, kurām ir ciešas personiskas attiecības ar revīzijas grupas dalībnieku.

510.10 A10 Novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, būtiska loma ir šādiem faktoriem:

- firmas organizatoriskā, operatīvā un ziņošanas struktūra;
- attiecīgās personas un revīzijas grupas dalībnieka attiecību veids.

510.10 A11 Piemērs darbībai, kas varētu likvidēt/izslēgt ar personiskām interesēm saistītu apdraudējumu ir revīzijas grupas dalībnieka, kuram ir šādas personiskas attiecības, izslēgšana no revīzijas grupas.

510.10 A12 Piemēri darbībām, kas varētu būt drošības pasākumi ar personiskām interesēm saistīta apdraudējuma novēršanai:

- revīzijas grupas dalībnieka izslēgšana no lēmumu pieņemšanas saistībā ar revīzijas uzdevumu;
- atbilstoša pārrauga pieaicināšana attiecīgā revīzijas grupas dalībnieka darba pārskatīšanai.

Firmas vai tīkla firmas pensiju pabalstu plāns

510.10 A13 Ja firmas vai tīkla firmas pensiju pabalstu plāns tur tiešas finansiālas intereses/līdzdalību vai būtiskas netiešas finansiālas intereses/līdzdalību revīzijas klienta uzņēmumā, var rasties ar personiskām interesēm saistīts apdraudējums.

511. SADAĻA

AIZDEVUMI UN GARANTIJAS

Ievads

- 511.1 Firmām ir jāievēro pamatprincipi, jānodrošina neatkarība un jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes, lai identificētu, novērtētu un novērstu apdraudējumu neatkarībai.
- 511.2 Aizdevums vai ar aizdevumu saistīta garantija (aizdevuma garantija) ar revīzijas klientu, var radīt ar personiskām interesēm saistītu apdraudējumu. Šīs sadaļas prasības un piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu šādos apstākļos.

Prasības un piemērošanas materiāli

Vispārīgi

- 511.3 A1 Šajā sadaļā ir sniegtas atsauces uz aizdevuma vai aizdevuma garantijas “būtiskumu”. Lai noteiktu, vai aizdevums vai aizdevuma garantija ir būtiska individuālai privātpersonai, var (drīkst) ņemt vērā attiecīgās personas un šīs personas tiešo ģimenes locekļu kopējo neto vērtību.

Aizdevumi un aizdevuma garantijas, kas izsniegtas revīzijas klientam

- R511.4** Firma, tīkla firma, revīzijas grupas dalībnieks vai šo personu tieši ģimenes locekļi nedrīkst izsniegt aizdevumu vai aizdevuma garantiju revīzijas klientam, izņemot, ja šāds aizdevums vai garantija ir nebūtiski attiecībā uz:
- (a) firmu, tīkla firmu vai fizisko personu, kas izsniedz aizdevumu vai garantiju, atkarībā no konkrētā gadījuma; un
 - (b) klientu.

Aizdevumi un aizdevuma garantijas, kas saņemtas no revīzijas klienta, kas ir banka vai līdzīga iestāde

- R511.5** Firma, tīkla firma, revīzijas grupas dalībnieks vai šo personu tieši ģimenes locekļi nedrīkst saņemt aizdevumu vai aizdevuma garantiju no revīzijas klienta, kas ir banka vai līdzīga iestāde, izņemot, ja šāds aizdevums vai garantija tiek izsniegti saskaņā ar standarta kredītēšanas procedūrām, noteikumiem un nosacījumiem.
- 511.5 A1 Šādu saņemtu aizdevumu piemēri ir hipotekārais kredīts, bankas kredītlīnija, aizdevums automašīnas iegādei un kredītkartes atlikums.
- 511.5 A2 Pat ja firma vai tīkla firma saņem aizdevumu no revīzijas klienta, kas ir banka vai līdzīga iestāde, saskaņā ar standarta kredītēšanas nosacījumiem, šāds aizdevums var radīt ar personiskām interesēm saistītu apdraudējumu, ja tas ir būtisks revīzijas klientam vai firmai, kas saņem aizņēmumu.

511.5 A3 Piemērs pasākumam, kas varētu būt drošības pasākums ar personiskām interesēm saistīta apdraudējuma novēršanai ir: atbilstoša pārrauga, kurš nav revīzijas grupas dalībnieks, pieaicināšana no tīkla firmas, kura nav aizdevuma saņēmēja firma, veiktā darba pārskatīšanai.

Noguldījumi vai brokeru konti

R511.6 Firma, tīkla firma, revīzijas grupas dalībnieks vai šādu personu tieši ģimenes locekļi nedrīkst veikt noguldījumus vai atvērt vērtspapīru kontus revīzijas klienta uzņēmumā, kas ir banka, brokeru pakalpojumu sniedzējs vai līdzīga iestāde, izņemot, ja attiecīgais noguldījums vai konts tiek apkalpots saskaņā ar standarta komercdarbības nosacījumiem.

Aizdevumi un aizdevuma garantijas, kas saņemtas no revīzijas klienta, kas nav banka vai līdzīga iestāde

R511.7 Firma, tīkla firma, revīzijas grupas dalībnieks vai šo personu tieši ģimenes locekļi nedrīkst saņemt aizdevumu vai aizdevuma garantiju no revīzijas klienta, kas nav banka vai līdzīga iestāde, izņemot, ja šāds aizdevums vai garantija ir nebūtiski attiecībā uz:

- (a) firmu, tīkla firmu vai privātpersonu, kas saņem aizdevumu vai aizdevuma garantiju; un
- (b) klientu.

520. SADAĻA

DARĪJUMA ATTIECĪBAS

Ievads

- 520.1 Firmām ir jāievēro pamatprincipi, jānodrošina neatkarība un jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes, lai identificētu, novērtētu un novērstu apdraudējumu neatkarībai.
- 520.2 Ciešas darījuma attiecības ar revīzijas klientu vai tā vadību var radīt ar personiskām interesēm vai ietekmēšanu saistītu apdraudējumu. Šīs sadaļas prasības un piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu šādos apstākļos.

Prasības un piemērošanas materiāli

Vispārīgi

- 520.3 A1 Šajā sadaļā ir sniegtas atsauces uz finansiālo interešu/līdzdalības “būtiskumu” un darījuma attiecību “nozīmīgumu”. Lai noteiktu, vai šādas finansiālās intereses/līdzdalība ir būtiska privātpersonas kontekstā, var (drīkst) ņemt vērā attiecīgās personas un tās tiešo ģimenes locekļu kopējo neto vērtību.
- 520.3 A2 Ciešu darījuma attiecību piemēri, kas izriet no komerciālām attiecībām vai kopīgām finansiālām interesēm/ līdzdalības, ir šādi:
- finansiālas intereses/līdzdalība kopuzņēmumā ar klientu vai īpašnieku, kam ir izšķiroša ietekme, direktoru vai amatpersonu vai citu personu, kas klienta uzņēmumā veic augstākā līmeņa vadības funkcijas;
 - vienošanās par viena vai vairāku firmas vai tīkla firmas piedāvāto pakalpojumu vai produktu apvienošanu ar vienu vai vairākiem klienta piedāvātajiem pakalpojumiem vai produktiem un šāda apvienota piedāvājuma pārdošanu, atsaucoties uz abām pusēm;
 - izplatīšanas vai mārketinga pasākumi, atbilstoši kuriem firma vai tīkla firma izplata vai reklamē klienta produktus vai pakalpojumus, vai klients izplata vai reklamē firmas vai tīkla firmas produktus vai pakalpojumus.

Firmas, tīkla firmas, revīzijas grupas dalībnieka vai tā tiešu ģimenes locekļu darījuma attiecības

- R520.4** Firmai, tīkla firmai vai revīzijas grupas dalībniekam nedrīkst būt ciešas darījuma attiecības ar revīzijas klientu vai tā vadību, izņemot, ja jebkādas finansiālas intereses/līdzdalība ir nebūtiskas un darījuma attiecības ir nenozīmīgas klientam vai tā vadībai un attiecīgi firmai, tīkla firmai vai revīzijas grupas dalībniekam.

520.4 A1 Ja pastāv ciešas darījuma attiecības starp revīzijas klientu vai tā vadību un revīzijas grupas dalībnieka tiešu ģimenes locekli, var rasties ar personiskām interesēm vai ietekmēšanu saistīts apdraudējums.

Kopēja intereses/līdzdalība uzņēmumos ar nelielu dalībnieku loku (privātos uzņēmumos)

R520.5 Firmai, tīkla firmai, revīzijas grupas dalībniekam vai šo personu tiešiem ģimenes locekļiem nedrīkst būt darījuma attiecības, kas ietver līdzdalību privātos uzņēmumos, ja revīzijas klientam vai klienta uzņēmuma direktoram vai vadītājam, vai vadošam darbiniekam, vai jebkurai šādu personu grupai pieder arī līdzdalība attiecīgajā uzņēmumā, izņemot, ja:

- (a) attiecīgās darījuma attiecības ir nenozīmīgas firmai, tīkla firmai vai attiecīgajai personai un klientam;
- (b) finansiālās intereses/ līdzdalība ir nebūtiska ieguldītājam vai ieguldītāju grupai; un
- (c) finansiālās intereses/līdzdalība nepiešķir ieguldītājam vai vai ieguldītāju grupai spēju kontrolēt privāto uzņēmumu.

Preču vai pakalpojumu iegāde

520.6 A1 Ja firma, tīkla firma, revīzijas grupas dalībnieks vai kāds no tā tiešiem ģimenes locekļiem iegādājas preces vai pakalpojumus no revīzijas klienta, parasti apdraudējums neatkarībai nerodas, ja darījumi notiek standarta uzņēmējdarbības ietvaros un saskaņā ar taisnīgiem tirgus principiem. Tomēr šādi darījumi varētu notikt arī tādā veidā vai apjomā, ka tie rada ar personiskām interesēm saistītu apdraudējumu.

520.6 A2 Piemēri darbībām, kas varētu likvidēt/izslēgt ar personiskām interesēm saistītu apdraudējumu:

- darījuma novēršana vai tā apjoma samazināšana;
- attiecīgās personas izslēgšana no revīzijas grupas.

521. SADAĻA**ĢIMENISKAS UN PERSONISKAS ATTIECĪBAS****Ievads**

- 521.1 Firmām ir jāievēro pamatprincipi, jānodrošina neatkarība un jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes, lai identificētu, novērtētu un novērstu apdraudējumu neatkarībai.
- 521.2 Ģimeniskas un personiskas attiecības ar klienta personālu var radīt ar personiskām interesēm, familiaritāti vai ietekmēšanu saistītu apdraudējumu. Šīs sadaļas prasības un piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu šādos apstākļos.

Prasības un piemērošanas materiāli**Vispārīgi**

- 521.3 A1 Ar personiskām interesēm, familiaritāti vai ietekmēšanu saistīts apdraudējums var rasties, ja pastāv ģimeniskas un personiskas attiecības starp revīzijas grupas dalībnieku un revīzijas klienta direktoru vai amatpersonu vai, atkarībā no to amata pienākumiem - citiem noteiktiem klienta darbiniekiem.
- 521.3 A2 Novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, nozīme ir sekojošiem faktoriem:
- personas pienākumiem revīzijas grupā;
 - tiešā ģimenes locekļa vai citas personas loma klienta uzņēmumā un attiecību tuvības pakāpe.

Revīzijas grupas dalībnieka tieši ģimenes locekļi

- 521.4 A1 Ja revīzijas grupas dalībnieka tiešs ģimenes loceklis strādā amatā, kam ir nozīmīga ietekme uz klienta uzņēmuma finansiālo stāvokli, finanšu darbības rezultātiem vai naudas plūsmām, rodas ar personiskām interesēm, familiaritāti vai ietekmēšanu saistīts apdraudējums.
- 521.4 A2 Novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, nozīme ir šādiem faktoriem:
- tiešā ģimenes locekļa amats klienta uzņēmumā;
 - darbinieka loma revīzijas grupā.
- 521.4 A3 Piemērs darbībai, kas varētu likvidēt/izslēgt ar personiskām interesēm, familiaritāti vai ietekmēšanu saistītu apdraudējumu, ir revīzijas grupas dalībnieka izslēgšana no revīzijas grupas.
- 521.4 A4 Piemērs pasākumam, kas varētu būt drošības pasākums, lai novērstu ar personiskām interesēm, familiaritāti vai ietekmēšanu saistītu apdraudējumu ir revīzijas grupas pienākumu strukturēšana tā, lai attiecīgais revīzijas grupas dalībnieks nestrādātu ar jautājumiem, kas ir tā tiešā ģimenes locekļa kompetencē.

- R521.5** Persona nedrīkst būt revīzijas grupas dalībnieks, ja kāds no šīs personas tiešajiem ģimenes locekļiem:
- (a) ir revīzijas klienta uzņēmumā direktors vai amatpersona;
 - (b) strādā amatā, kam ir nozīmīga ietekme uz klienta uzņēmuma grāmatvedības reģistriem vai finanšu pārskatu, par kuriem firma sniegs atzinumu, sagatavošanu; vai
 - (c) ir strādājis šādā amatā jebkurā laikposmā periodā, kurā tiek veikta darba uzdevums, vai periodā, uz kuru attiecas finanšu pārskati.

Revīzijas grupas dalībnieka tuvi radnieki

- 521.6 A1 Ar personiskām interesēm, familiaritāti vai ietekmēšanu saistīts apdraudējums rodas, ja revīzijas grupas dalībnieka tuvs radnieks ir:
- (a) revīzijas klienta uzņēmuma direktors vai amatpersona; vai
 - (b) darbinieks amatā, kam ir nozīmīga ietekme uz klienta uzņēmuma grāmatvedības reģistriem vai finanšu pārskatu, par kuriem firma sniegs atzinumu, sagatavošanu .
- 521.6 A2 Novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, būtiska loma ir šādiem faktoriem:
- attiecību veids starp revīzijas grupas dalībnieku un tā tuvo radnieku;
 - tuvā radnieka ieņemamais amats;
 - darbinieka loma revīzijas grupā.
- 521.6 A3 Piemērs darbībai, kas varētu izslēgt ar personiskām interesēm, familiaritāti vai ietekmēšanu saistītu apdraudējumu, ir attiecīgā revīzijas grupas dalībnieka izslēgšana no revīzijas grupas.
- 521.6 A4 Piemērs pasākumam, kas varētu būt drošības pasākums, lai novērstu ar personiskām interesēm, familiaritāti vai ietekmēšanu saistītu apdraudējumu, ir revīzijas grupas pienākumu strukturēšana tā, lai attiecīgais revīzijas grupas dalībnieks nenodarbotos ar jautājumiem, kas ir tuvā radnieka kompetencē.

Revīzijas grupas dalībnieka cita veida ciešas attiecības

- R521.7** Revīzijas grupas dalībniekam ir jārikojas saskaņā ar firmas politiku un procedūrām, ja revīzijas grupas dalībniekam ir ciešas attiecības ar personu, kas nav tiešs ģimenes loceklis vai tuvs radnieks, bet kas ir kāda no tālāk minētajām personām:
- (a) revīzijas klienta uzņēmuma direktors vai amatpersona; vai

- (b) darbinieks amatā, kam ir nozīmīga ietekme uz klienta uzņēmuma grāmatvedības reģistriem vai finanšu pārskatu, par kuriem firma sniegs atzinumu, sagatavošanu.
- 521.7 A1 Novērtējot šādu attiecību izraisīta, ar personiskām interesēm, familiaritāti vai ietekmēšanu saistīta apdraudējuma līmeni, būtiska loma ir šādiem faktoriem:
- attiecīgās personas un revīzijas grupas dalībnieka attiecību veids.
 - attiecīgās personas amats klienta uzņēmumā;
 - darbinieka loma revīzijas grupā.
- 521.7 A2 Piemērs pasākumam, kas varētu izslēgt ar personiskām interesēm, familiaritāti vai ietekmēšanu saistītu apdraudējumu, ir attiecīgā revīzijas grupas dalībnieka izslēgšana no revīzijas grupas.
- 521.7 A3 Piemērs pasākumam, kas varētu kalpot kā drošības pasākums, lai novērstu ar personiskām interesēm, familiaritāti vai ietekmēšanu saistītu apdraudējumu, ir revīzijas grupas pienākumu strukturēšana tā, lai attiecīgais revīzijas grupas dalībnieks nenodarbotos ar jautājumiem, kas ir tās personas kompetencē, ar kuru revīzijas grupas dalībniekam ir ciešas attiecības.

Attiecības starp firmas partneriem un darbiniekiem

- R521.8** Firmas partneriem un darbiniekiem ir jārikojas saskaņā ar firmas politiku un procedūrām, ja viņiem ir zināms par personīgām vai ģimenes attiecībām starp šādām personām:
- (a) firmas vai tīkla firmas partneris vai darbinieks, kas nav revīzijas grupas dalībnieks; un
- (b) revīzijas klienta uzņēmuma direktors vai amatpersona, vai darbinieks amatā, kam ir nozīmīga ietekme uz klienta uzņēmuma grāmatvedības reģistriem vai finanšu pārskatu, par kuriem firma sniegs atzinumu, sagatavošanu.
- 521.8 A1 Novērtējot ar personiskām interesēm, familiaritāti vai ietekmēšanu saistīta apdraudējuma līmeni, būtiska loma ir šādiem faktoriem:
- attiecību raksturs starp firmas partneri vai darbinieku un klienta uzņēmuma direktoru, amatpersonu vai darbinieku;
 - firmas partnera vai darbinieka mijiedarbības pakāpe ar revīzijas grupu.
 - attiecīgā partnera vai firmas darbinieka loma/pozīcija firmā;
 - attiecīgās personas loma/pozīcija klienta uzņēmumā;

521.8 A2 Piemēri pasākumiem, kas varētu būt drošības pasākumi ar personiskām interesēm vai ietekmēšanu saistītu apdraudējumu novēršanai:

- partnera vai darbinieka pienākumu strukturēšana tā, lai samazinātu jebkādu iespējamu ietekmi uz revīzijas uzdevumu;
- atbilstoša pārrauga pieaicināšana, lai pārskatītu attiecīgo veikto revīzijas darbu.

522. SADAĻA**REVĪZIJAS KLIENTAM NESEN SNIEGTI PAKALPOJUMI****Ievads**

- 522.1 Firmām ir jāievēro pamatprincipi, jānodrošina neatkarība un jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes, lai identificētu, novērtētu un novērstu apdraudējumu neatkarībai.
- 522.2 Ja revīzijas grupas dalībnieks nesēn ir bijis revīzijas klienta uzņēmuma direktors, amatpersona vai darbinieks, var rasties ar personiskām interesēm, pašizvērtējumu vai familiaritāti saistīts apdraudējums. Šīs sadaļas prasības un piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu šādos apstākļos.

Prasības un piemērošanas materiāli**Pakalpojumu sniegšana periodā, uz kuru attiecas revīzijas ziņojums**

R522.3 Revīzijas grupā nedrīkst iekļaut personas, kas periodā uz kuru attiecas revīzijas ziņojums, ir darbojušās kā:

- (a) revīzijas klienta uzņēmuma direktors vai amatpersona; vai
- (b) darbinieks amatā, kam ir nozīmīga ietekme uz klienta uzņēmuma grāmatvedības reģistriem vai finanšu pārskatu, par kuriem firma sniegs atzinumu, sagatavošanu.

Pakalpojumu sniegšana pirms perioda, uz kuru attiecas revīzijas ziņojums

522.4 A1 Ar personiskām interesēm, pašizvērtējumu vai familiaritāti saistīts apdraudējums var rasties, ja pirms perioda, uz kuru attiecas revīzijas ziņojums, revīzijas grupas dalībnieks ir darbojies kā:

- (a) revīzijas klienta uzņēmuma direktors vai amatpersona; vai
- (b) darbinieks amatā, kam ir nozīmīga ietekme uz klienta uzņēmuma grāmatvedības reģistriem vai finanšu pārskatu, par kuriem firma sniegs atzinumu, sagatavošanu.

Piemēram, šāds apdraudējums būtu radies, ja attiecīgā persona, iepriekšējā pārskata periodā strādājot klienta uzņēmumā, ir pieņēmusi lēmumus vai veikusi darbu, kas ir jāvērtē revīzijas darba uzdevuma ietvaros.

522.4 A2 Novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, būtiska loma ir šādiem faktoriem:

- attiecīgās personas amats klienta uzņēmumā;
- laika posmam, kopš persona pārtraukusi darbu klienta uzņēmumā;
- darbinieka loma revīzijas grupā.

522.4 A3 Piemērs pasākumam, kas varētu būt drošības pasākums, lai novērstu apdraudējumu, ir atbilstoša pārrauga pieaicināšana šī revīzijas grupas dalībnieka darba pārskatīšanai.

523. SADAĻA**DARBS REVĪZIJAS KLIENTA UZŅĒMUMĀ KĀ DIREKTORAM VAI AMATPERSONAI****Ievads**

- 523.1 Firmām ir jāievēro pamatprincipi, jānodrošina neatkarība un jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes, lai identificētu, novērtētu un novērstu apdraudējumu neatkarībai.
- 523.2 Revīzijas klienta direktora vai amatpersonas pienākumu pildīšana rada ar pašizvērtējumu un personiskām interesēm saistītu apdraudējumu. Šīs sadaļas prasības un piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu šādos apstākļos.

Prasības un piemērošanas materiāli**Darbs kā direktoram vai amatpersonai**

- R523.3** Firmas vai tīkla firmas partneris vai darbinieks nedrīkst būt firmas revīzijas klienta direktors vai amatpersona.

Darbs kā uzņēmuma sekretāram

- R523.4** Firmas vai tīkla firmas partneris vai darbinieks nedrīkst pildīt revīzijas klienta uzņēmumā sekretāra amata pienākumus, izņemot, ja:

- (a) šāda prakse ir īpaši atļauta saskaņā ar vietējiem tiesību aktiem, profesionāliem noteikumiem vai praksi;
- (b) visus attiecīgos lēmumus pieņem vadība; un
- (c) veicamie pienākumi un darbības aprobežojas ar rutīnas un administratīva rakstura darbībām, piemēram, protokolu sagatavošanu un likumā noteikto atskaišu sagatavošanu.

- 523.4 A1 Dažādās jurisdikcijās uzņēmuma sekretāra amatam ir dažāda ietekme. Šī amata pienākumi var svārstīties no administratīvu pienākumu veikšanas, piemēram, personāla vadības un uzņēmuma reģistru uzturēšanas, līdz uzņēmuma darbības nodrošināšanai atbilstoši normatīvu prasībām vai konsultāciju sniegšanai saistībā ar uzņēmuma pārvaldes jautājumiem. Parasti šim amatam ir cieša saikne ar uzņēmumu. Tāpēc rodas apdraudējums, ja firmas partneris vai darbinieks vai tīkla firma darbinieks pilda revīzijas klienta uzņēmuma sekretāra pienākumus. (Sīkāka informācija par ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu sniegšanu revīzijas klientam ir izklāstīta 600. sadaļā “Ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu sniegšana revīzijas klientam”).

524. SADAĻA**DARBA ATTIECĪBAS AR REVĪZIJAS KLIENTU****Ievads**

- 524.1 Firmām ir jāievēro pamatprincipi, jānodrošina neatkarība un jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes, lai identificētu, novērtētu un novērstu apdraudējumu neatkarībai.
- 524.2 Darba tiesiskās attiecības ar revīzijas klientu var izraisīt ar personiskām interesēm, familiaritāti un ietekmēšanu saistītu apdraudējumu. Šīs sadaļas prasības un piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu šādos apstākļos.

Prasības un piemērošanas materiāli**Visi revīzijas klienti**

- 524.3 A1 Ar familiaritāti vai ietekmēšanu saistīts apdraudējums var rasties, ja kāda no turpmāk minētajām personām ir bijusi firmas vai tīkla firmas revīzijas grupas dalībnieks vai partneris:
- revīzijas klienta uzņēmuma direktors vai amatpersona;
 - darbinieks amatā, kam ir nozīmīga ietekme uz klienta uzņēmuma grāmatvedības reģistriem vai finanšu pārskatu, par kuriem firma sniegs atzinumu, sagatavošanu.

Ierobežojumi bijušiem partneriem vai revīzijas grupas dalībniekiem

R524.4 Firmai jānodrošina, lai starp firmu vai tīkla firmu un šādām personām nepastāvētu/netiktu uzturēta nozīmīga saikne:

- (a) bijušais partneris, kas ir stājies darba tiesiskajās attiecībās ar firmas revīzijas klientu; vai
- (b) bijušais revīzijas grupas dalībnieks, kurš ir stājies darba tiesiskajās attiecībās ar revīzijas klientu kādā no šiem amatiem:
 - (i) direktors vai amatpersona; vai
 - (ii) darbinieks amatā, kam ir nozīmīga ietekme uz klienta uzņēmuma grāmatvedības reģistriem vai finanšu pārskatu, par kuriem firma sniegs atzinumu, sagatavošanu.

Saikne starp firmu vai tīkla firmu un šādu personu saglabājas nozīmīga saikne izņemot, ja:

- (a) attiecīgā persona nesaņem nekādus labumus vai maksājumus no firmas vai tīkla firmas, kas nav paredzētas saskaņā ar iepriekš noteiktu vienošanos;

- (b) jebkādas summas, kas pienākas attiecīgajai personai nav būtiskas firmai vai tīkla firmai; un
- (c) attiecīgā persona pārtrauc piedalīties vai šķietami piedalīties firmas uzņēmējdarbībā vai profesionālajās aktivitātēs.

- 524.4 A1 Pat ja ir izpildītas R524.4 punkta prasības, joprojām var rasties ar familiaritāti vai ietekmēšanu saistīts apdraudējums.
- 524.4 A2 Ar familiaritāti vai ietekmēšanu saistīts apdraudējums var rasties arī tad, ja firmas vai tīkla firmas bijušais partneris ir stājies darba tiesiskajās attiecībās ar uzņēmumu kādā no 524.3 A1 punktā aprakstītajiem amatiem un šis uzņēmums pēc tam kļūst par firmas revīzijas klientu.
- 524.4 A3 Novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, būtiska loma ir šādiem faktoriem:
- attiecīgās personas amats klienta uzņēmumā;
 - attiecīgās personas saistība ar revīzijas grupu;
 - laika posms, kopš attiecīgā persona pārtraukusi darbu kā firmas vai tīkla firmas revīzijas grupas dalībnieks vai partneris;
 - iepriekšējais attiecīgās personas amats revīzijas grupā, firmā vai tīkla firmā. Piemēram, jāņem vērā apstākļi, vai attiecīgā persona bijusi atbildīga par regulāru kontaktu uzturēšanu ar klienta vadību vai personām, kam uzticēta pārvalde.
- 524.4 A4 Piemēri pasākumiem, kas varētu būt drošības pasākumi, lai novērstu ar familiaritāti vai ietekmēšanu saistītus apdraudējumus:
- revīzijas plāna modificēšana;
 - tādu personu norīkošana revīzijas grupā, kurām ir pietiekama pieredze salīdzinājumā ar personu, kas ir pievienojusies klientam;
 - atbilstoša pārrauga pieaicināšana bijušā revīzijas grupas dalībnieka darba pārskatīšanai.

Revīzijas grupas dalībnieki, kas stājas darba tiesiskajās attiecībās ar klientu

R524.5 Firmai vai tīkla firmai ir jāievieš politikas un procedūras, kas nosaka revīzijas grupas dalībnieku pienākumu informēt firmu vai tīkla firmu, ja viņi uzsāk pārrunas par darba attiecībām ar revīzijas klientu.

524.5 A1 Ja revīzijas grupas dalībnieks piedalās revīzijas uzdevumā, zinot, ka nākotnē strādās vai, iespējams, strādās revīzijas klienta uzņēmumā, rodas ar personiskām interesēm saistīts apdraudējums.

524.5 A2 Piemērs pasākumam, kas varētu likvidēt/izslēgt ar personiskām interesēm saistītu apdraudējumu ir attiecīgā revīzijas grupas dalībnieka izslēgšana no revīzijas grupas.

524.5 A3 Piemērs pasākumam, kas varētu kalpot kā drošības pasākums ar personiskām interesēm saistīta apdraudējuma novēršanai ir pārrauga pieaicināšana attiecīgās personas nozīmīgo spriedumu, kas izdarīti, piedaloties revīzijas uzdevuma grupā, pārskatīšanai.

Revīzijas klienti, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūras

Galvenie revīzijas partneri (Angl.: “Key Audit Partner”)

R524.6 Ievērojot R524.8 punktu, ja persona, kura ir bijusi galvenais revīzijas partneris revīzijas klientam, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, stājas darba attiecībās ar šo klientu kā:

- (a) direktors vai amatpersona; vai
- (b) darbinieks amatā, kam ir nozīmīga ietekme uz klienta uzņēmuma grāmatvedības reģistriem vai finanšu pārskatu, par kuriem firma sniegs atzinumu, sagatavošanu;

neatkarība ir apdraudēta, izņemot, ja pēc tam, kad persona ir beigusī pildīt galvenā revīzijas partnera pienākumus:

- (i) revīzijas klients ir publicējis revidētus finanšu pārskatus par periodu, kas nav īsāks par divpadsmit mēnešiem; un
- (ii) attiecīgā persona nav bijusi revīzijas grupas dalībnieks attiecībā uz šo finanšu pārskatu revīziju.

Firmas vecākais vai vadošais partneris (izpilddirektors vai līdzvērtīga amatpersona)

R524.7 Ievērojot R524.8 punkta nosacījumus, ja persona, kas darbojusies kā firmas galvenais vai vadošais partneris (izpilddirektors vai līdzvērtīga līmeņa amatpersona) stājas darba attiecībās ar revīzijas klienta uzņēmumu, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, kā:

- (a) direktors vai amatpersona; vai
- (b) darbinieks tādā amatā, kam ir nozīmīga ietekme uz klienta uzņēmuma grāmatvedības reģistriem vai finanšu pārskatu, par kuriem firma sniegs atzinumu, sagatavošanu;

neatkarība ir apdraudēta, izņemot, ja ir pagājuši jau vismaz 12 mēneši kopš brīža, kad attiecīgā persona bija firmas galvenais vai vadošais partneris (izpilddirektors vai līdzvērtīga līmeņa amatpersona).

Uzņēmējdarbības apvienošana

R524.8 Izņēmuma kārtā, attiecībā uz R524.6 un R524.7 punkta nosacījumiem, neatkarība nav apdraudēta, ja šajos punktos minētie apstākļi rodas uzņēmumu apvienošanas rezultātā un:

- (a) attiecīgais amats nav ieņemts ar nolūku veikt uzņēmumu apvienošanu;

- (b) firma vai tīkla firma ir pilnībā izmaksājusi bijušajam partnerim visas tam pienākošās piemaksas vai maksājumus, vai arī tādas tiek veiktas saskaņā ar fiksētu iepriekš noteiktu vienošanos un jebkādas summas, ko firma vai tīkla firma ir parādā attiecīgajam partnerim, firmas vai tīkla firmas kontekstā nav būtiskas;
- (c) bijušais partneris pārtrauc piedalīties vai šķietami piedalīties firmas vai tīkla firmas uzņēmējdarbībā vai profesionālajās aktivitātēs; un
- (d) firma pārrunā bijušā partnera ieņemamo amatu revīzijas klienta uzņēmumā ar personām, kam uzticēta pārvalde.

525. SADAĻA**PERSONĀLA PAGaidu NORĪKOŠANA, JEB
PIEŠĶIRŠANA UZ LAIKU****Ievads**

- 525.1 Firmām ir jāievēro pamatprincipi, jānodrošina neatkarība un jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes, lai identificētu, novērtētu un novērstu apdraudējumu neatkarībai.
- 525.2 Personāla pagaidu norīkošana darbā revīzijas klienta uzņēmumā (personāla aizdošana, jeb iznomāšana) var radīt ar pašizvērtējumu, pārstāvību/aizstāvību vai familiaritāti saistītu apdraudējumu. Šīs sadaļas prasības un piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu šādos apstākļos.

Prasības un piemērošanas materiāli**Vispārīgi**

- 525.3 A1 Piemēri pasākumiem, kas varētu kalpot kā drošības pasākumi, lai novērstu apdraudējumus, ko izraisa firmas vai tīkla firmas darbinieku īslaicīga norīkošana darbā revīzijas klienta uzņēmumā, ir sekojoši:
- norīkotā (iznomātā) personāla paveiktā darba papildu pārbaude, lai novērstu ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu;
 - iznomātā personāla neiekļaušana revīzijas grupā, lai novērstu ar familiaritāti vai pārstāvību/aizstāvību saistītu apdraudējumu;
 - revīzijas pienākumu nepiešķiršana īslaicīgi norīkotajam personālam saistībā ar funkcijām vai darbībām, ko šie darbinieki veikuši pagaidu norīkojuma laikā, lai novērstu ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu.
- 525.3 A2 Ja ar familiaritāti un pārstāvību/aizstāvību saistīts apdraudējums, norīkojot personālu darbam revīzijas klienta uzņēmumā, firmai vai tīkla firmai rodas tāds, ka firma vai tīkla firma kļūst pārāk cieši saistīta ar klienta vadības uzskatiem un interesēm, drošības pasākumi bieži vien nav pieejami.
- R525.4** Firma vai tīkla firma nedrīkst iznomāt darbiniekus revīzijas klientam, izņemot, ja firma vai tīkla firma ir pārliecināta, ka:
- (a) šāda sniegtā palīdzība ir īslaicīga;
 - (b) norīkotais personāls neuzņemsies vadības līmeņa atbildību, un revīzijas klients būs atbildīgs par personāla darba vadību un uzraudzību;
 - (c) ir likvidēts jebkāds saistītais apdraudējums firmas vai tīkla firmas neatkarībai, ko rada šāda personāla sniegtie profesionālie pakalpojumi, vai arī ir veikti drošības pasākumi, lai šādu saistīto apdraudējumu samazinātu līdz pieņemamam līmenim; un
 - (d) norīkotais personāls klienta uzņēmumā neuzņemsies vai netiks iesaistīts profesionālo pakalpojumu sniegšanā, kurus firmai vai tīkla firmai ir aizliegts sniegt saskaņā ar Kodeksu.

540. SADAĻA**ILGSTOŠĀ PERSONĀLA SAISTĪBA AR REVĪZIJAS KLIENTU
(TOSTARP, PARTNERU PERIODISKA
NOMAIŅA/ROTĀCIJA)****Ievads**

- 540.1 Firmām ir jāievēro pamatprincipi, jānodrošina neatkarība un jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes, lai identificētu, novērtētu un novērstu apdraudējumu neatkarībai.
- 540.2 Ja persona ir iesaistīta revīzijas uzdevumā ilgu laiku, var rasties ar familiaritāti un personiskām interesēm saistīts apdraudējums. Šīs sadaļas prasības un piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu šādos apstākļos.

Prasības un piemērošanas materiāli**Visi revīzijas klienti**

- 540.3 A1 Lai gan izpratne par revīzijas klientu un tā vidi ir revīzijas kvalitātes pamatnosacījums, var rasties ar familiaritāti saistīts apdraudējums, ja personai kā revīzijas grupas dalībniekam ir ilglaicīga saistība ar:
- revīzijas klientu un tā saimniecisko darbību;
 - revīzijas klienta augstāko vadību;
 - finanšu pārskatiem, par kuriem firma sniegs atzinumu, vai finanšu informāciju, kas ir finanšu pārskatu pamatā.
- 540.3 A2 Ar personiskām interesēm apdraudējums var rasties, personai bažījoties par sena klienta zaudēšanu vai esot ieinteresētai uzturēt ciešas personiskas attiecības ar augstākās vadības locekli vai personām, kam uzticēta pārvalde. Šāds apdraudējums var neatbilstoši ietekmēt personas spriedumus.
- 540.3 A3 Novērtējot šāda ar personiskām interesēm saistīta apdraudējuma līmeni, būtiska loma ir šādiem faktoriem:
- attiecībā uz konkrēto personu:
 - personas attiecību ar klientu kopējais ilgums, tostarp tas, vai šīs attiecības pastāvēja, kamēr persona strādāja iepriekšējā firmā;
 - cik ilgi persona ir bijusi revīzijas darba uzdevuma darba grupas dalībnieks un kāda veida uzdevumus šī persona veikusi;
 - tas, kādā mērā personas darbu vada, pārskata un uzrauga augstāk stāvošs personāls;
 - tas, kādā mērā personai, ņemot vērā tās senioritāti (hierarhijas līmeni /piederzi), ir iespēja ietekmēt revīzijas iznākumu, piemēram, pieņemot galvenos lēmumus vai vadot citu revīzijas darba uzdevuma darba grupas dalībnieku darbu;
 - personas personisko attiecību tuvības pakāpe ar klienta

augstākā līmeņa vadību vai personām, kam uzticēta pārvalde;

- personas mijiedarbības ar klienta vadību vai personām, kam uzticēta pārvalde, veids, biežums un apjoms;

(b) attiecībā uz revīzijas klientu:

- klienta grāmatvedības sistēmas raksturīgās iezīmes un sarežģītība;
- finanšu pārskatu problēmjautājumi un vai tie ir mainījušies;
- vai pēdējā laikā ir notikušas izmaiņas augstākās vadības vai personu, kam uzticēta pārvalde, sastāvā;
- vai klienta organizācijā ir notikušas strukturālas izmaiņas, kas ietekmē personas mijiedarbības ar augstāko vadību vai personām, kam uzticēta pārvalde, veidu, biežumu un apjomu.

540.3 A4 Divu vai vairāku faktoru kombinācija var palielināt vai samazināt apdraudējuma līmeni. Piemēram, ar familiaritāti saistīts apdraudējums, ko laika gaitā rada arvien ciešākas attiecības starp personu un klienta augstākās vadības locekli, varētu samazināties, ja šāds klienta augstākās vadības loceklis pārtrauc pildīt attiecīgo amatu.

540.3 A5 Piemērs darbībai, kas varētu izslēgt ar familiaritāti un ar personiskām interesēm saistītu apdraudējumu, ko rada personas ilglaicīga piedalīšanās revīzijas uzdevumā, ir personas pārceļšana uz citu revīzijas grupu.

540.3 A6 Piemēri darbībām, kas varētu kalpot kā drošības pasākumi ar familiaritāti vai personiskām interesēm saistīta apdraudējuma novēršanai:

- personas lomas vai veicamo uzdevumu revīzijas grupā veida un apjoma maiņa;
- atbilstoša pārrauga, kas nav bijis revīzijas grupas dalībnieks, iesaistīšana attiecīgās personas darba pārskatīšanai;
- regulāru neatkarīgu iekšējo vai ārējo darba uzdevuma kvalitātes pārbaudi veikšana.

R540.4 Ja firma nolēm, ka radīto apdraudējumu var novērst tikai pārceļot personu no šī klienta revīzijas grupas uz citu, firma nosaka atbilstošu periodu, kura laikā attiecīgā persona nedrīkst:

- būt šī klienta revīzijas darba uzdevumu grupas dalībnieks;
- veikt šī klienta revīzijas darba uzdevumu kvalitātes pārbaudi; vai
- tieši ietekmēt šī klienta revīzijas darba uzdevumu iznākumu.

Šādam periodam jābūt pietiekami ilgam, lai tiktu novērsts ar familiaritāti un personiskām interesēm saistīts apdraudējums. Sabiedriskas nozīmes struktūru gadījumā piemēro arī R540.5–R540.20 punktu.

Revīzijas klienti, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūras

R540.5 Ievērojot R540.7–R540.9 punktu, attiecībā uz revīziju sabiedriskas nozīmes struktūrā, persona nedrīkst darboties nevienā no turpmāk minētajām lomām vai šādu lomu kombinācijā ilgāk par kopskaitā septiņiem gadiem kumulatīvi (“pienākumu izpildes periods”, angl. “time-on” period):

- (a) atbildīgais darba uzdevuma partneris;
- (b) persona, kas ir atbildīga par uzdevuma kvalitātes pārbaudi; vai
- (c) jebkurš cits galvenais revīzijas partneris.

Beidzoties pienākumu izpildes periodam, personai ir jāizmanto “atslodzes, jeb atdzišanas periods” (angl. “cooling-off”) saskaņā ar R540.11–R540.19 punkta nosacījumiem.

R540.6 Aprēķinot pienākumu izpildes periodu, gadu skaitīšanu no sākuma neatsāk, kamēr persona nav pārtraukusi pildīt jebkuru no R540.5a)–c) punktā minētajām lomām uz minimālo periodu. Šis minimālais periods ir secīgu gadu periods, kam ir jābūt vismaz vienādam ar “atdzišanas” periodu, kas noteikts saskaņā ar R540.11–R540.13 punktu, atbilstoši lomai, kādā persona darbojās gadā tieši pirms šādas iesaistīšanās pārtraukšanas.

540.6 A1 Piemēram, persona, kas četrus gadus ir darbojusies kā atbildīgais darba uzdevuma partneris, bet pēc tam trīs gadus nav bijusi iesaistīta revīzijas uzdevumos pie attiecīgā klienta, turpmāk var darboties kā galvenais revīzijas partneris šī paša klienta revīzijas uzdevumos vēl tikai nākamajos trīs gadus (kopā septiņus gadus). Pēc tam šai personai ir jāizmanto atdzišanas periods saskaņā ar R540.14 punktu.

R540.7 Kā izņēmums attiecībā uz R540.5 punkta nosacījumiem, retos gadījumos, dēļ neparedzamiem apstākļiem, ko firma nevar ietekmēt un ar personu, kam uzticēta klienta uzņēmuma pārvalde piekrišanu, galvenajiem revīzijas partneriem, kuru dalības turpināšana ir īpaši nozīmīga revīzijas kvalitātei, tiek atļauts turpināt iesaistīšanos kā galvenajam revīzijas partnerim vēl vienu gadu, ar nosacījumu, ka apdraudējumu neatkarībai var likvidēt/izslēgt vai samazināt līdz pieņemamam līmenim.

540.7 A1 Piemēram, galvenais revīzijas partneris drīkst palikt šajā lomā revīzijas grupā ne ilgāk par vēl vienu papildus gadu, ja dēļ neparedzamiem apstākļiem nebija iespējams veikt nepieciešamo partneru rotāciju, jo, piemēram, paredzētajam atbildīgajam partnerim radušās nopietnas veselības problēmas. Šādos apstākļos firma ar personām, kam uzticēta pārvalde, pārrunā iemeslus, kādēļ plānotā periodiskā nomaina nevar notikt, un pārrunā nepieciešamību veikt drošības pasākumus, lai mazinātu radīto saistīto apdraudējumu.

R540.8 Ja revīzijas klients kļūst par sabiedriskas nozīmes struktūru, firmai, nosakot periodiskās nomaiņas, jeb rotācijas periodu, jāņem vērā, cik ilgi attiecīgā persona darbojusies revīzijas klienta darba uzdevumā kā galvenais revīzijas partneris, pirms klients kļuvis par sabiedriskas nozīmes struktūru. Ja persona darbojusies kā galvenais revīzijas partneris piecus vai mazāk kumulatīvus gadus, pirms attiecīgais klients kļuvis par sabiedriskas nozīmes struktūru, tad gadu skaitu, kuros persona drīkst turpināt sniegt pakalpojumus pirms periodiskās nomaiņas, aprēķina: no septiņiem gadiem atņemot tik gadus, cik šis partneris jau ir darbojies saistībā ar revīzijas klientu. Kā izņēmums attiecībā uz R540.5 punkta nosacījumiem, ir situācija, ja persona darbojusies revīzijas klienta darba uzdevumā kā galvenais revīzijas partneris lomā sešus vai vairāk gadus pirms attiecīgais klients kļuvis par sabiedriskas nozīmes struktūru. Tad šī persona, ja tam piekrīt personas, kam uzticēta klienta uzņēmuma pārvalde, var (drīkst) turpināt darbu šajā lomā vēl maksimāli papildus divus gadus, līdz tiek veikta periodiskā partneru nomaiņa.

R540.9 Ja firmā ir tikai daži darbinieki ar galvenā revīzijas partnera pienākumu veikšanai nepieciešamajām zināšanām un pieredzi, galvenā revīzijas partnera periodiska nomaiņa var nebūt iespējama. Izņēmuma kārtā attiecībā uz R540.5 punktu, šādos apstākļos, ja attiecīgās jurisdikcijas neatkarīga regulatīvā iestāde ir noteikusi atbrīvojumu no partneru periodiskas nomaiņas, persona var (drīkst) turpināt pildīt galvenā revīzijas partnera pienākumus ilgāk nekā septiņus gadus. Tas atļauts ar nosacījumu, ka neatkarīgā regulatīvā iestāde ir noteikusi citas prasības, piemēram, atbrīvojuma no galvenā revīzijas partnera periodiskas nomaiņas ilgumu vai prasību veikt regulāru neatkarīgu ārēju pārbaudi.

Citi apsvērumi saistībā ar pienākumu izpildes periodu

R540.10 Izvērtējot apdraudējumu, ko rada personas ilgstoša saistība ar revīzijas uzdevumu, firma īpaši ņem vērā personas veiktos pienākumus un to, cik ilgi attiecīgā persona ir bijusi saistīta ar revīzijas uzdevumu, pirms tā kļūva par galveno revīzijas partneri.

540.10 A1 Dažās situācijās firma, piemērojot konceptuālās pamatnostādnes, var secināt, ka personai, kas darbojas kā galvenais revīzijas partneris, nav atbilstoši turpināt pildīt šos pienākumus, pat ja pienākumu izpildes periods galvenā revīzijas partnera amatā ir mazāks par septiņiem gadiem.

“Atslodzes, jeb atdzišanas” periods

R540.11 Ja persona darbojusies kā atbildīgais darba uzdevuma partneris septiņu kumulatīvu gadu laikposmā, atdzišanas periods ir pieci secīgi gadi.

R540.12 Ja persona ir atbildīga par uzdevuma kvalitātes pārbaudi un ir darbojusies šajā amatā septiņu kumulatīvu gadu laikposmā, atslodzes, jeb atdzišanas periods ir trīs secīgi gadi.

R540.13 Ja persona ir darbojusies kā galvenais revīzijas partneris, citā statusā nekā noteikts R540.11 un R540.12 punktos, septiņu kumulatīvu gadu laikposmā, atslodzes, jeb atdzišanas periods ir divi secīgi gadi.

540.13 A1 Šajā sadaļā noteiktās partneru periodiskas nomaiņas prasības ir nošķirtas un nekoriģē 2. SKVS noteiktās prasības “atdzišanas periodam” kuras paredzētas kā atbilstības noteikums, lai atbildīgais darba uzdevuma partneris varētu uzņemties darba uzdevuma kvalitātes pārtrauga lomu (sk. 325.8 A4 punktu).

Darbība, kombinējot galvenā revīzijas partnera lomas

R540.14 Ja persona ir darbojusies kombinējot galvenā revīzijas partnera lomas un pildījusi darba uzdevuma atbildīgā partnera uzdevumus četrus vai vairāk kumulatīvus gadus, atdzišanas periodam jābūt pieciem secīgiem gadiem.

R540.15 Ņemot vērā 540.16a) punkta nosacījumus, ja persona ir darbojusies kombinējot galvenā revīzijas partnera lomas un bijis kā galvenais revīzijas partneris, kas atbildīgs par darba uzdevuma kvalitātes pārbaudi četrus vai vairāk kumulatīvus gadus, atdzišanas periods ir trīs secīgi gadi.

R540.16 Ja persona ir darbojusies kombinēti kā atbildīgais darba uzdevuma partneris un kā darba uzdevuma kvalitātes pārtraugs četru vai vairāk kumulatīvu gadu laikposmā, atslodzes, jeb atdzišanas periods ir:

- (a) kā izņēmums attiecībā uz R540.15 punkta nosacījumiem — pieci secīgi gadi, ja persona ir bijusi atbildīgais darba uzdevuma partneris trīs vai vairāk gadus; vai
- (b) jebkuras citas kombinācijas gadījumā — trīs secīgi gadi.

R540.17 Ja persona ir darbojusies kā galvenais revīzijas partneris jebkurā citā lomu kombinācijā, kas nav aplūkotas R540.14–R540.16 punktā, atdzišanas periods ir divi secīgi gadi pēc kārtas.

Darbs iepriekšējā firmā

R540.18 Nosakot gadu skaitu, cik ilgi persona ir darbojusies kā galvenais revīzijas partneris, kā noteikts R540.5 punktā, attiecīgos gadījumos šāda perioda ilgums var ietvert laiku, kad persona darbojusies kā galvenais revīzijas partneris attiecīgā klienta revīzijas darba uzdevumā iepriekšējā firmā.

Īsāks “atslodzes, jeb atdzišanas” periods, kas noteikts normatīvajos aktos

R540.19 Ja likumdošanas vai regulatīvā iestāde (vai organizācija, ko pilnvarojusi vai atzinusi šāda likumdošanas vai regulatīvā iestāde) ir noteikusi atbildīgā darba uzdevuma partnera “atdzišanas periodu”, īsāku par pieciem secīgiem gadiem, R540.11, R540.14 un R540.16a) punktā

norādīto piecu secīgu gadu atdzišanas periodu var (drīkst) aizstāt ar ilgāko no šiem periodiem vai ar trīs gadu periodu, ja piemērojamais pienākumu izpildes periods nepārsniedz septiņus gadus.

Ierobežojumi attiecībā uz darbību atdzišanas perioda laikā

R540.20 Atdzišanas/atslodzes perioda laikā persona nedrīkst:

- (a) būt revīzijas darba uzdevuma darba grupas dalībnieks vai veikt revīzijas darba uzdevuma kvalitātes kontroli;
- (b) konsultēties ar revīzijas darba uzdevuma darba grupu vai klientu par tehniskiem vai nozarei raksturīgiem jautājumiem, darījumiem vai notikumiem, kas ietekmē revīzijas darba uzdevumu (izņemot pārrunas ar revīzijas darba uzdevuma darba grupu, kas aprobežojas ar veikto revīzijas darbu vai ar revīziju saistītiem secinājumiem, kas izdarīti personas pienākumu izpildes perioda pēdējā gada laikā);
- (c) uzņemties atbildību par profesionālo pakalpojumu, ko firma vai tīkla firma sniedz revīzijas klientam, vadīšanu vai koordinēšanu vai firmas vai tīkla firmas attiecību ar revīzijas klientu pārraudzīšanu; vai
- (d) uzņemties jebkādu citu lomu vai darbības attiecībā uz revīzijas klientu, kas nav minēta iepriekš, tostarp sniegt pakalpojumus, kas nav apliecinājuma pakalpojumi, kā rezultātā persona:
 - (i) lielā mērā vai bieži sadarbotos ar augstākā līmeņa vadību vai personām, kam uzticēta pārvalde;
 - (ii) iegūtu tiešu ietekmi uz revīzijas iznākumu.

540.20 A1 R540.20 punkta nosacījumu mērķis nav liegt personai uzņemties vadošu lomu firmā vai tīkla firmā, piemēram, darboties vecākā vai vadošā partnera (izpilddirektora vai līdzvērtīgā) amatā.

600. SADAĻA**AR APLIECINĀJUMU NESAISTĪTU PAKALPOJUMU
SNIEGŠANA REVĪZIJAS KLIENTAM****Ievads**

- 600.1 Firmām ir jāievēro pamatprincipi, jānodrošina neatkarība un jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes, lai identificētu, novērtētu un novērstu apdraudējumu neatkarībai.
- 600.2 Firmas un tīkla firmas revīzijas klientiem var sniegt ar apliecinājumu nesaistītus pakalpojumus atbilstoši to prasmēm un zināšanām. Ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu sniegšana revīzijas klientiem var radīt apdraudējumu pamatprincipu ievērošanai un neatkarībai.
- 600.3 Šajā sadaļā izklāstītās prasības un piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu, identificējot, novērtējot un novēršot apdraudējumu neatkarībai, ko izraisa ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu sniegšana revīzijas klientiem. Turpmākajās apakšsadaļās izklāstītās prasības un piemērošanas materiāli attiecas uz gadījumiem, kad firma vai tīkla firma sniedz noteiktus ar apliecinājumu nesaistītus pakalpojumus revīzijas klientiem, un ir norādīti apdraudējuma veidi.
- 600.4 Dažās apakšsadaļās noteiktās prasības nepārprotami aizliedz firmai vai tīkla firmai sniegt konkrētus pakalpojumus revīzijas klientam, jo radīto apdraudējumu nav iespējams likvidēt/izslēgt vai arī nav iespējams veikt drošības pasākumus, lai apdraudējumu samazinātu līdz pieņemamam līmenim.
- 600.5 Ņemot vērā uzņēmējdarbības prakses, finanšu tirgu un informācijas tehnoloģiju attīstību un izmaiņas, nav iespējams norādīt visus ar apliecinājumu nesaistītus pakalpojumus, kādus firmas un tīkla firmas varētu sniegt revīzijas klientiem. Konceptuālās pamatnostādnes un vispārīgie nosacījumi šajā sadaļā attiecas arī uz gadījumiem, kad firma piedāvā klientam sniegt tādu ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu, attiecībā uz kuru šeit nav noteiktas konkrētas prasības un piemērošanas materiāli.

Prasības un piemērošanas materiāli**Vispārīgi**

Ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu reglamentēšana normatīvajos aktos

- 600.6 A1 Uz Kodeksa prasību ievērošanu attiecas R100.6–100.7 A1 punkta prasības un piemērošanas materiāli. Ja kādā jurisdikcijā ir spēkā normatīvie akti, kas nosaka ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu sniegšanas kārtību revīzijas klientiem, kas atšķiras no vai ir plašāki par šajā sadaļā izklāstītajām prasībām, tad firmām, kas sniedz ar apliecinājumu nesaistītus pakalpojumus, uz kuriem attiecas šādi noteikumi, ir jāpārzina šīs atšķirības un jāievēro striktākie noteikumi.

Risks, kas saistīts ar vadības līmeņa pienākumu/atbildības uzņemšanos, sniedzot ar apliecinājumu nesaistītus pakalpojumus

600.7 A1 Ja firma vai tīkla firma revīzijas klientam sniedz ar apliecinājumu nesaistītus pakalpojumus, pastāv risks, ka firma vai tīkla firma uzņemsies vadības līmeņa pienākumus/atbildību, izņemot, ja firma vai tīkla firma ir pārliecināta, ka tiek ievērotas R400.14 punkta prasības.

Ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu sniegšanas darba uzdevuma akceptēšana

R600.8 Pirms firma vai tīkla firma akceptē ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu sniegšanu revīzijas klientam, firma piemēro konceptuālās pamatnostādnes, lai identificētu, novērtētu un novērstu jebkādu saistītu apdraudējumu neatkarībai, kas varētu rasties, sniedzot šo pakalpojumu.

Apdraudējumu identificēšana un novērtēšana

Visi revīzijas klienti

600.9 A1 Kategoriju apraksts apdraudējumiem, kas var rasties, ja firma vai tīkla firma revīzijas klientam sniedz ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu, ir sniegts 120.6 A3 punktā.

600.9 A2 Faktori, kas ir būtiski, identificējot dažādu veidu apdraudējumus, kas varētu rasties revīzijas klientam sniedzot ar apliecinājumu nesaistītus pakalpojumus, un novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, ir šādi:

- pakalpojuma būtība, apjoms, paredzētais pielietojums un mērķis;
- pakalpojuma sniegšanas veids, piemēram, iesaistītie darbinieki un viņu atrašanās vieta;
- juridiskā un normatīvā vide, kurā tiek sniegts pakalpojums;
- tas, vai klients ir sabiedriskas nozīmes struktūra;
- klienta vadības un darbinieku kompetences līmenis attiecībā uz sniegtā pakalpojuma veidu;
- tas, kādā mērā klients nosaka būtiskos jautājumus, attiecībā uz kuriem pielietojams spriedums; (Skat. R400.13–R400.14 punktu).
- tas, vai pakalpojuma rezultāts ietekmēs grāmatvedības ierakstus/reģistrus vai atspoguļotos jautājumus finanšu pārskatos, par kuriem firma sniegs atzinumu, un, ja ietekme ir, tad:
 - tas, cik būtiska būs pakalpojuma iznākuma ietekme uz finanšu pārskatiem;

- kāda ir subjektivitātes pakāpe, nosakot atbilstošās summas vai pieeju tiem jautājumiem, kas atspoguļoti finanšu pārskatos.
- pakalpojuma ietekmes (ja tāda ir) veids un apjoms uz sistēmām, kas ģenerē informāciju, kura veido nozīmīgu daļu no klienta:
 - grāmatvedības ierakstiem/reģistriem vai finanšu pārskatiem, par kuriem firma sniegs atzinumu;
 - iekšējās kontroles sistēmām attiecībā uz finanšu pārskatu sagatavošanu;
- tas, kādā mērā plānots paļauties uz pakalpojuma rezultātu revīzijas ietvaros;
- maksa par ar apliecinājumu nesaistīto pakalpojumu sniegšanu.

600.9 A3 601.–610 apakšsadaļā norādīti papildu aspekti, kam ir būtiska loma, identificējot apdraudējumu neatkarībai, ko rada noteiktu ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu sniegšana, un novērtējot šāda apdraudējuma līmeni.

Būtiskuma jēdziens finanšu pārskatu kontekstā

600.10 A1 Būtiskums ir faktors, ko ņem vērā, novērtējot apdraudējumu, ko rada ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu sniegšana revīzijas klientam. 600.–610. apakšsadaļā aplūkots būtiskums klienta finanšu pārskatu revīzijā. Būtiskums revīzijas kontekstā ir aplūkots 320. SRS “Būtiskums revīzijas plānošanā un veikšanā”, savukārt pārbaudes uzdevumu kontekstā — 2400. SPUS (pārskatīts) “Vēsturiskas finanšu informācijas pārbaudes uzdevumi”. Būtiskuma noteikšana ir saistīta ar profesionāla sprieduma pielietošanu, un to ietekmē gan kvantitatīvi, gan kvalitatīvi faktori. To ietekmē arī priekšstati par finanšu informācijas lietotāju vajadzībām.

600.10 A2 Gadījumos, kad Kodeksā ir nepārprotami aizliegts revīzijas klientam sniegt ar apliecinājumu nesaistītus pakalpojumus, firma vai tīkla firma nedrīkst sniegt šādus pakalpojumus neatkarīgi no tā, cik būtisks ir ar apliecinājumu nesaistītā pakalpojuma iznākums vai rezultāti finanšu pārskatu, par kuriem firma sniegs atzinumu, kontekstā.

Konsultāciju un ieteikumu sniegšana

600.11 A1 Konsultēšana var radīt ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu. Tas, vai konsultēšana rada ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu, ir atkarīgs no R600.14 punktā izklāstītajiem aspektiem. Ja revīzijas klients nav sabiedriskas nozīmes struktūra un rodas ar pašizvērtējumu saistīts apdraudējums, firma piemēro konceptuālās pamatnostādnes, lai novērtētu un novērstu šo apdraudējumu. Ja revīzijas klients ir sabiedriskas nozīmes struktūra, piemēro R600.16 un R600.17 punktu.

Vairāku ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu sniegšana vienam un tam pašam revīzijas klientam

R600.12 Ja firma vai tīkla firma revīzijas klientam sniedz vairākus ar apliecinājumu nesaistītus pakalpojumus, firma apsver, vai papildus katra pakalpojuma atsevišķi radītiem apdraudējumiem, kopējais šādu sniegto pakalpojumu efekts arī rada vai ietekmē draudus neatkarībai.

R600.12 A1 Papildus 600.9 A2 punktam faktori, ko firma ņem vērā, novērtējot apdraudējumu neatkarībai, sniedzot revīzijas klientam vairākus ar apliecinājumu nesaistītus pakalpojumus, var būt šādi:

- tas, vai vairāku pakalpojumu sniegšanas kopējā ietekme palielina katra atsevišķi izvērtētā pakalpojuma radītā apdraudējuma līmeni;
- vai vairāku pakalpojumu sniegšanas kopējā ietekme palielina apdraudējumu līmeni, ko rada kopējās attiecības ar revīzijas klientu.

Ar pašizvērtējumu saistīts apdraudējums

600.13 A1 Ja firma vai tīkla firma revīzijas klientam sniedz ar apliecinājumu nesaistītus pakalpojumus, var rasties risks, ka firma revidē savu vai tīkla firmas darbu, tādējādi radot ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu. Ar pašizvērtējumu saistīts apdraudējums ir apdraudējums, ka firma vai tīkla firma pienācīgi nenovērtēs iepriekš pieņemta sprieduma rezultātus vai kādas personas darbības, kas firmā vai tīkla firmā veiktas ar apliecinājumu nesaistīta pakalpojuma sniegšanas ietvaros, un uz kurām revīzijas grupa paļausies, veidojot spriedumu revīzijas ietvaros.

R600.14 Pirms ar apliecinājumu nesaistīta pakalpojuma sniegšanas revīzijas klientam, firma vai tīkla firma nosaka, vai šāda pakalpojuma sniegšana var radīt ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu, izvērtējot, vai pastāv risks, ka:

- (a) sniegtā pakalpojuma rezultāti veidos vai ietekmēs daļu no grāmatvedības ierakstiem/reģistriem, iekšējās kontroles pār finanšu ziņošanas procesu vai finanšu pārskatus, par kuriem firma sniegs atzinumu; un
- (b) finanšu pārskatu, par kuriem firma sniegs atzinumu, revīzijas gaitā revīzijas grupa izvērtēs vai paļausies uz spriedumiem vai darbībām, ko firma vai tīkla firma veikusi pakalpojuma sniegšanas laikā.

Revīzijas klienti, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūras

600.15 A1 Ja revīzijas klients ir sabiedriskas nozīmes struktūra, ieinteresētajām personām ir paaugstinātas cerības/gaidas attiecībā uz firmas neatkarību.

Šīs paaugstinātās cerības/gaidas ir ņemamas vērā atbilstīgas un informētas trešās personas testa kontekstā, ko izmanto, lai novērtētu ar pašizvērtējumu saistīto apdraudējumu, ko rada ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu sniegšana revīzijas klientam, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra.

600.15 A2 Ja ar apliecinājumu nesaistīta pakalpojuma sniegšana revīzijas klientam, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, rada ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu, šādu apdraudējumu nevar likvidēt/izslēgt, un nav pieejami drošības pasākumi, lai šādu apdraudējumu samazinātu līdz pieņemamam līmenim.

Ar pašizvērtējumu saistīts apdraudējums

R600.16 Firma vai tīkla firma nedrīkst sniegt ar apliecinājumu nesaistītus pakalpojumus revīzijas klientam, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, ja var rasties ar pašizvērtējumu saistīts apdraudējums finanšu pārskatu revīzijas kontekstā, par kuriem firma sniegs atzinumu. (Skat. 600.13 A1 un R600.14 punktu).

Konsultāciju un ieteikumu sniegšana

R600.17 Izņēmuma kārtā attiecībā uz R600.16 punkta nosacījumiem firma vai tīkla firma var (drīkst) sniegt konsultācijas un ieteikumus revīzijas klientam, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, saistībā ar informāciju vai jautājumiem, kas rodas revīzijas gaitā, ar nosacījumu, ka firma:

- (a) neuzņemas vadības līmeņa pienākumus/ atbildību (sk. R400.13 un R400.14) punktu; un
- (b) piemēro konceptuālās pamatnostādnes, lai identificētu, novērtētu un novērstu apdraudējumus (izņemot ar pašizvērtējumu saistītus apdraudējumus) neatkarībai, ko varētu radīt šādu konsultāciju sniegšana

600.17 A1 Piemēri konsultēšanai par jautājumiem, kas rodas revīzijas gaitā:

- konsultācijas par grāmatvedības standartu vai pamatprincipu piemērošanu un finanšu pārskatos iekļaujamiem skaidrojumiem;
- konsultācijas par finanšu un grāmatvedības kontroles pasākumu un metožu atbilstību attiecībā uz finanšu pārskatos norādītajām aktīvu un saistību summām un skaidrojumiem; vai
- ieteikumi par žurnāla ierakstu koriģēšanu, pamatojoties uz revīzijas konstatējumiem;
- pārrunas par konstatējumiem saistībā ar finanšu pārskatu kontekstā būtiskām iekšējās kontroles sistēmām un procesiem, un uzlabojumu ieteikšana;
- pārrunas par to, kā novērst kontu saskaņošanas (salīdzināšanas) problēmas;
- konsultācijas par atbilstību grupas (koncerna) grāmatvedības politikām.

Apdraudējuma novēršana

Visi revīzijas klienti

- 600.18 A1 R120.10–120.10 A2 punktā izklāstītās prasības un piemērošanas materiāli attiecas uz apdraudējuma novēršanu neatkarībai, tostarp raksturojot drošības pasākumus.
- 600.18 A2 Apdraudējums neatkarībai, ko rada ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu vai vairāku pakalpojumu sniegšana revīzijas klientam, atšķiras atkarībā no revīzijas uzdevuma faktiem un apstākļiem un pakalpojuma veida. Šādu apdraudējumu var novērst, pielietojot drošības pasākumus vai koriģējot pakalpojumu apjomu.
- 600.18 A3 Piemēri pasākumiem, kas varētu būt drošības pasākumi šādu apdraudējumu novēršanai:
- tādu speciālistu pieaicināšana pakalpojumu sniegšanai, kuri nav revīzijas grupas dalībnieki;
 - atbilstoša pārrauga, kas nav piedalījies pakalpojuma sniegšanā, pieaicināšana revīzijas vai pakalpojuma darba pārskatīšanai;
 - iepriekšēja apstiprinājuma saņemšana no atbilstošas iestādes (piemēram, nodokļu iestādes) par iegūto pakalpojuma rezultātu.
- 600.18 A4 Dažkārt nav pieejami drošības pasākumi apdraudējuma, ko rada ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu sniegšana revīzijas klientam, samazināšanai līdz pieņemamam līmenim. Šādā situācijā firma vai tīkla firma:
- (a) koriģē piedāvātā pakalpojuma apjomu, lai likvidētu apstākļus, kas rada apdraudējumu;
 - (b) atsakās vai pārtrauc sniegt pakalpojumu, kas rada apdraudējumu, kuru nevar likvidēt/izslēgt vai samazināt līdz pieņemamam līmenim; vai
 - (c) izbeidz revīzijas uzdevumu.

Saziņa ar personām, kam uzticēta pārvaldība, par pakalpojumiem, kas nav apliecinājuma pakalpojumi

Visi revīzijas klienti

- 600.19 A1 400.40 A1 un 400.40 A2 punktā ir aplūkota firmas saziņa ar personām, kam uzticēta pārvalde, par ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu sniegšanu.

Revīzijas klienti, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūras

- 600.20 A1 R600.21–R600.23 punktā noteikts firmas pienākums sazināties ar personām, kam uzticēta sabiedriskas nozīmes struktūras pārvalde, pirms firma vai tīkla firma sniedz ar apliecinājumu nesaistītus pakalpojumus uzņēmumiem, kuri ietilpst tādā korporatīvajā struktūrā kuras daļu veido arī sabiedriskas nozīmes struktūra, un tādējādi tas

varētu radīt draudus firmas neatkarībai no sabiedriskas nozīmes struktūras. Šādas sazināšanās mērķis ir sniegt iespēju personām, kam uzticēta sabiedriskas nozīmes struktūras pārvalde, efektīvi pārraudzīt firmas, kura veic šīs sabiedriskas nozīmes struktūras finanšu pārskatu revīziju, neatkarību.

600.20 A2

Lai veicinātu šo prasību izpildi, firma var vienoties ar personām, kam uzticēta sabiedriskas nozīmes struktūras pārvalde, par procesu, kas nosaka, kad un ar kādām personām firma sazinās. Šāds process varētu:

- noteikt procedūru informācijas sniegšanai par piedāvāto ar apliecinājumu nesaistīto pakalpojumu; šādu procedūru var noteikt attiecībā uz individuālu darba uzdevumu vai saskaņā ar vispārēju politiku, vai arī, pamatojoties uz cita veida vienošanos;
- noteikt uzņēmumus, uz kuriem šis process attiektos, kas varētu ietvert citas korporatīvajā struktūrā ietilpstošās sabiedriskas nozīmes struktūras;
- norādīt visus pakalpojumus, kurus var sniegt R600.21 punktā minētajiem uzņēmumiem bez īpašas piekrišanas saņemšanas no personām, kam uzticēta pārvalde, ja tās piekrīt vispārējai politikai, ka šie pakalpojumi nav aizliegti saskaņā ar šīs sadaļas nosacījumiem un neradīs apdraudējumu firmas neatkarībai, vai, ja šādi apdraudējumi rastos, tie būs pieņemamā līmenī;
- noteikt, kā tiks sadalītas personu, kam uzticēta pārvalde attiecībā uz vairākām sabiedriskas nozīmes struktūrām, pakalpojumu apstiprināšanas pilnvaras;
- noteikt procedūru, kas jāievēro gadījumos, kad profesionālajos standartos vai normatīvajos aktos ir noteikts aizliegums vai ierobežojums attiecībā uz informācijas, kas būtu nepieciešama, lai personas, kam uzticēta pārvalde novērtētu, vai piedāvātais pakalpojums var radīt apdraudējumu firmas neatkarībai, sniegšanu, vai gadījumos, kad šāda informācija ir sensitīva vai konfidenciāla;
- norādīt, kā risināt jautājumus, kas nav ietverti procesā par kuru ir vienošanās.

R600.21

Pirms firma vai tīkla firma, kas veic sabiedriskas nozīmes struktūras finanšu pārskatu revīziju, **akceptē darba uzdevumu**, kas ietver pakalpojumu, kas nav apliecinājuma pakalpojums, sniegšanu zemāk nosauktajiem:

- (A) sabiedriskas nozīmes struktūrai;

- (B) jebkuram uzņēmumam, kas tieši vai netieši kontrolē atbilstošo sabiedriskas nozīmes struktūru; vai
- (C) jebkuram uzņēmumam, ko tieši vai netieši kontrolē atbilstošā sabiedriskas nozīmes struktūra, ja vien tas jau nav ietverts procesā, par ko panākta vienošanās ar personām, kam uzticēta pārvalde,

firma rīkojas sekojoši:

- (a) informē par personas, kam uzticēta sabiedriskas nozīmes struktūras pārvalde, par to, ka firma ir noteikusi, ka pakalpojuma sniegšana:
 - (i) nav aizliegta; un
 - (ii) neradīs apdraudējumu firmas kā sabiedriskas nozīmes struktūras revidenta neatkarībai vai ka identificētais apdraudējums ir pieņemamā līmenī vai, ja nav, tad tas tiks likvidēts vai arī samazināts līdz pieņemamam līmenim; un
- (b) sniedz personām, kam uzticēta sabiedriskas nozīmes struktūras pārvalde, informāciju, lai tās varētu veikt pamatotu novērtējumu par pakalpojuma sniegšanas ietekmi uz firmas neatkarību.

600.21 A1

Informācijas piemēri, ko var sniegt personām, kam uzticēta sabiedriskas nozīmes struktūras pārvalde, par konkrētu ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu:

- sniedzamā pakalpojuma veids/būtība un apjoms;
- piedāvātās maksas pamatojums un apmērs;
- ja firma ir identificējusi jebkādu apdraudējumu neatkarībai, ko varētu radīt piedāvātā pakalpojuma sniegšana, jānorāda pamatojums firmas vērtējumam par to, ka šie apdraudējumi ir pieņemamā līmenī, vai, ja tas tā nav, tad jānorāda, kādas darbības firma vai tīkla firma veiks, lai likvidētu/izslēgtu vai līdz pieņemamam līmenim samazinātu jebkādu apdraudējumu neatkarībai;
- vai vairāku pakalpojumu sniegšanas kombinētā ietekme rada apdraudējumu neatkarībai vai maina iepriekš identificēto apdraudējuma līmeni.

R600.22

Firma vai tīkla firma nedrīkst sniegt ar apliecinājumu nesaistītus pakalpojumus nevienam no R600.21 punktā minētajiem uzņēmumiem, izņemot, ja personas, kam uzticēta sabiedriskas nozīmes struktūras pārvalde, ir piekritušas iepriekš saskaņota procesa ietvaros vai arī attiecībā uz konkrēto pakalpojumu tās atsevišķi piekrīt:

- (a) firmas secinājumam, ka pakalpojuma sniegšana neapdraudēs firmas kā sabiedriskas nozīmes revidenta neatkarību vai ka identificētais apdraudējums ir pieņemamā līmenī vai, ja nav, tad tiks likvidēts vai samazināts līdz pieņemamam līmenim; un

(b) šī pakalpojuma sniegšanai.

R600.23

Izņēmuma kārtā attiecībā uz R600.21 un R600.22 punkta nosacījumiem, ja profesionālajos standartos vai normatīvajos aktos firmai ir noteikts aizliegums ziņot par piedāvāto ar apliecinājumu nesaistīto pakalpojumu personām, kam uzticēta sabiedriskas nozīmes struktūras pārvalde, vai šāda ziņošana izraisītu sensitīvas vai konfidenciālas informācijas izpaušanu, firma var (drīkst) sniegt piedāvāto pakalpojumu ar nosacījumu, ka:

- (a) firma sniedz tādu informāciju, kādu iespējams sniegt, nepārkāpjot tās juridiskās vai profesionālās saistības;
- (b) firma informē personas, kam uzticēta sabiedriskas nozīmes struktūras pārvalde, ka pakalpojuma sniegšana neradīs apdraudējumu firmas neatkarībai no sabiedriskās nozīmes struktūras vai ka identificētais apdraudējums ir pieņemamā līmenī vai, ja nav, tas tad tiks likvidēts/izslēgts vai samazināts līdz pieņemamam līmenim; un
- (c) personām, kam uzticēta pārvalde, nav iebildumu attiecībā uz firmas b) apakšpunktā norādītajiem secinājumiem.

R600.24

Firma vai tīkla firma, ņemot vērā visus personu, kam uzticēta pārvalde, revīzijas klienta uzņēmumā, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, vai R600.21 punktā minēto uzņēmumu, kas saņem piedāvātos pakalpojumus, izvirzītos jautājumus, atsakās sniegt ar apliecinājumu nesaistītus pakalpojumus vai izbeidz revīzijas uzdevumu, ja:

- (a) firmai vai tīkla firmai nav atļauts sniegt nekādu informāciju personām, kam uzticēta pārvalde revīzijas klienta uzņēmumā, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, izņemot, ja šāda situācija ir atrisināta saskaņā ar iepriekšnoteiktu procesu; vai
- (b) personas, kam uzticēta pārvalde revīzijas klienta uzņēmumā, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, nepiekrīt firmas secinājumam, ka pakalpojuma sniegšana neradīs apdraudējumu firmas neatkarībai no klienta vai ka identificētais apdraudējums ir pieņemamā līmenī vai, ja nav, tad tas tiks likvidēts/izslēgts vai samazināts līdz pieņemamam līmenim.

Revīzijas klients, kas vēlāk kļūst par sabiedriskas nozīmes struktūru

R600.25

Ar apliecinājumu nesaistīts pakalpojums, ko firma vai tīkla firma pašlaik sniedz vai iepriekš ir sniegusi revīzijas klientam, apdraud firmas neatkarību, kad klients kļūst par sabiedriskas nozīmes struktūru, izņemot, ja:

- (a) iepriekš sniegtie ar apliecinājumu nesaistītie pakalpojumi atbilst šīs sadaļas norādījumiem, kas attiecas uz revīzijas klientiem, kas nav sabiedriskas nozīmes struktūras;
- (b) ar apliecinājumu nesaistītie pašlaik sniegtie pakalpojumi, ko atbilstoši šajā sadaļā sniegtajiem norādījumiem nedrīkst sniegt revīzijas klientiem, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūras, tiek izbeigti, pirms klients kļūst par sabiedriskas nozīmes struktūru, vai pēc iespējas drīzāk pēc tam;
- (c) firma un personas, kam uzticēta klienta, kas kļūst par sabiedriskas nozīmes struktūru, pārvalde, vienojas un veic turpmākas darbības, lai novērstu jebkādu apdraudējumu neatkarībai, kas nav pieņemamā līmenī.

600.25 A1 Rīcības piemēri, ko firma varētu ieteikt revīzijas klientam, ir, piemēram, citas firmas pieaicināšana, lai:

- pārskatītu vai atkārtoti veiktu atbilstošo revīzijas darbu, ciktāl tas ir nepieciešams;
- novērtētu ar apliecinājumu nesaistīto pakalpojumu rezultātus vai atkārtoti sniegtu šos pakalpojumus tādā mērā, lai attiecīgā cita firma varētu uzņemties atbildību par pakalpojumu.

Apsvērumi attiecībā uz konkrētiem saistītajiem uzņēmumiem

R600.26

Šīs sadaļas nosacījumi iekļauj prasības, kas firmām un tīkla firmām aizliedz sniegt noteiktus ar apliecinājumu nesaistītus pakalpojumus revīzijas klientiem. Izņēmuma kārtā, atkāpjoties no šīm prasībām un R400.13 punkta nosacījumiem, firma vai tīkla firma var (drīkst) uzņemties vadības pienākumus/atbildību vai sniegt noteiktus ar apliecinājumu nesaistītus pakalpojumus, kas citādi būtu aizliegti, šādiem ar klientu, par kura finanšu pārskatiem firma sniegs atzinumu, saistītajiem uzņēmumiem:

- (a) uzņēmums, kuram ir tieša vai netieša kontrole pār revīzijas klientu;
- (b) uzņēmums, kuram ir tiešas finansiālas intereses/līdzdalība klientā, ar nosacījumu, ka šādam uzņēmumam ir būtiska ietekme pār klientu un intereses/līdzdalība klienta uzņēmumā ir būtiskas šim uzņēmumam; vai
- (c) uzņēmums, kas atrodas kopīgā kontrolē ar klientu, ja ir izpildīti visi turpmāk minētie nosacījumi:
 - (i) firma vai tīkla firma nesniedz atzinumu par saistītā uzņēmuma finanšu pārskatiem;
 - (ii) firma vai tīkla firma tieši vai netieši neuzņemas vadības līmeņa pienākumus/atbildību par uzņēmumu, par kura finanšu pārskatiem firma sniegs atzinumu.

- (iii) pakalpojumi nerada ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu; un
- (iv) firma novērš citu veidu apdraudējumus, kas rodas, sniedzot šādus pakalpojumus, kas nav pieņemamā līmenī.

Dokumentēšana

600.27 A1 Firma, dokumentējot secinājumus par šīs sadaļas nosacījumu ievērošanu, saskaņā ar R400.60 un 400.60 A1 punktu var dokumentēt:

- galvenos elementus, kas raksturo firmas izpratni par sniedzamā ar apliecinājumu nesaistītā pakalpojuma būtību un to, vai un kā šis pakalpojums var ietekmēt finanšu pārskatus, par kuriem firma sniegs atzinumu;
- apdraudējuma neatkarībai, ko rada pakalpojuma sniegšana revīzijas klientam, veids, tostarp tas, vai pakalpojuma rezultāti tiks pakļauti revīzijas procedūrām;
- vadības iesaistīšanās apjoms piedāvātā ar apliecinājumu nesaistītā pakalpojuma sniegšanā un pārraudzībā;
- visi veiktie drošības pasākumi vai citas darbības, kas veiktas, lai novērstu apdraudējumu neatkarībai;
- firmas pamatojums konstatējumam par to, ka pakalpojums nav aizliegts un ka identificētais apdraudējums neatkarībai ir pieņemamā līmenī;
- attiecībā uz piedāvātā ar apliecinājumu nesaistītā pakalpojuma sniegšanu R600.21 punktā minētajām struktūrām — pasākumi, kas veikti, lai izpildītu R600.21–R600.23 punkta prasības.

601. APAKŠSADAĻA — GRĀMATVEDĪBAS UN UZSKAITES PAKALPOJUMI

Ievads

601.1 Papildus īpašajām prasībām un piemērošanas materiāliem, kas izklāstīti šajā apakšsadaļā, piemērojot konceptuālās pamatnostādnes attiecībā uz grāmatvedības un uzskaites pakalpojumu sniegšanu revīzijas klientam, būtiska loma ir 600.1–600.27 A1 punktā ietvertajām prasībām un piemērošanas materiāliem.

Prasības un piemērošanas materiāli

Vispārīgi

601.2 A1 Vadība ir atbildīga par finanšu pārskatu sagatavošanu un patiesu atspoguļojumu atbilstoši norādītajām finanšu ziņošanas pamatnostādņēm. Šī atbildība iekļauj atbildību par šādiem jautājumiem:

- grāmatvedības politikas noteikšana un grāmatvedības metožu noteikšana saskaņā ar šo politiku;
- elektronisko vai cita veida pirmdokumentu vai darījumus apliecināšu datu sagatavošana vai mainīšana. Piemēri:
 - pirkšanas pasūtījumi;
 - darba laika uzskaites reģistri algu aprēķiniem;
 - klientu pasūtījumi;
- žurnāla ierakstu izveide vai koriģēšana;
- darījumu kontu klasifikācijas noteikšana vai apstiprināšana.

Pakalpojuma apraksts

- 601.3 A1 Grāmatvedības un uzskaites pakalpojumi ietver plašu pakalpojumu klāstu, tostarp:
- grāmatvedības ierakstu/reģistru vai finanšu pārskatu sagatavošana;
 - darījumu reģistrēšana;
 - algu aprēķināšanas pakalpojumu sniegšana;
 - kontu saskaņošana, salīdzināšana un nesakrītību risināšana;
 - esošo finanšu pārskatu konvertēšana, pārejot no vienām finanšu pārskatu sagatavošanas pamatnostādņēm uz citām.

Iespējamais apdraudējums, kas izriet no grāmatvedības un uzskaites pakalpojumu sniegšanas

Visi revīzijas klienti

- 601.4 A1 Grāmatvedības un uzskaites pakalpojumu sniegšana revīzijas klientam rada ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu, ja pastāv risks, ka pakalpojumu rezultāti ietekmēs grāmatvedības ierakstus/reģistrus vai finanšu pārskatus, par kuriem firma sniegs atzinumu.

Revīzijas klienti, kas nav sabiedriskas nozīmes struktūras

- R601.5** Firma vai tīkla firma nedrīkst sniegt grāmatvedības un uzskaites pakalpojumus revīzijas klientam, kas nav sabiedriskas nozīmes struktūra, tostarp nedrīkst sagatavot finanšu pārskatus, par kuriem firma sniegs atzinumu, kā arī finanšu informāciju, kas tiek izmantota šādu finanšu pārskatu pamatā, izņemot, ja:
- (a) šādi pakalpojumi ir rutīnas vai mehāniskas dabas pakalpojumi; un
 - (b) firma novērš jebkādu apdraudējumu, kas nav pieņemamā līmenī.

- 601.5 A1 Rutīnas vai mehāniskas dabas pakalpojumi ir grāmatvedības un uzskaites pakalpojumi:
- (a) kas ietver informāciju, datus vai materiālus, par kuriem klients ir izdarījis nepieciešamos spriedumus vai lēmumus; un
 - (b) attiecībā uz kuriem nav nepieciešams vai ir nepieciešams pielietot minimālu profesionālu spriedumu.

601.5 A2 Pakalpojumu piemēri, kurus varētu uzskatīt par rutīnas vai mehāniskiem pakalpojumiem :

- darba samaksas aprēķinu vai atskaišu/pārskatu sagatavošana, pamatojoties uz klienta ģenerētiem/radītiem datiem, lai klients tos apstiprinātu un veiktu apmaksu;
- tādu periodisku darījumu reģistrēšana, kuru summas viegli nosakāmas no pirmdokumentiem vai klienta ģenerētiem datiem, piemēram, komunālo pakalpojumu rēķinu reģistrēšana, ja klients ir noteicis vai apstiprinājis atbilstošu konta klasifikāciju;
- pamatlīdzekļu nolietojuma aprēķināšana saskaņā ar klienta noteiktu grāmatvedības politiku un klienta noteiktām lietderīgās izmantošanas laika un atlikušās vērtības aplēsēm;
- klienta kodētu darījumu grāmatošana virsgrāmatā;
- klienta apstiprinātu ierakstu grāmatošana kontu apgrozījuma pārskatā;
- finanšu pārskatu sagatavošana, pamatojoties uz klienta apstiprinātu kontu atlikumu pārskatā (kontu apgrozījumu pārskatā) iekļautu informāciju, un saistīto pielikumu sagatavošana, pamatojoties uz klienta apstiprinātiem ierakstiem.

Firma vai tīkla firma drīkst sniegt šādus pakalpojumus revīzijas klientiem, kas nav sabiedriskas nozīmes struktūras, ar nosacījumu, ka firma vai tīkla firma ievēro R400.14 punkta prasības, lai nodrošinātu, ka tā neuzņemas vadības pienākumus/atbildību saistībā ar pakalpojumu, un ievēro R601.5b) punkta prasības.

601.5 A3 Piemēri drošības pasākumiem apdraudējuma novēršanai, sniedzot rutīnas vai mehāniskus grāmatvedības un uzskaites pakalpojumus revīzijas klientam, kas nav sabiedriskas nozīmes struktūra:

- tādu speciālistu pieaicināšana pakalpojumu sniegšanai, kuri nav revīzijas grupas dalībnieki;
- atbilstoša pārrauga, kas nav piedalījies pakalpojuma sniegšanā, pieaicināšana revīzijas darba pārskatīšanai.

Revīzijas klienti, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūras

R601.6 Firma vai tīkla firma nedrīkst sniegt grāmatvedības un uzskaites pakalpojumus revīzijas klientam, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra.

- R601.7** Uzņēmuma kārtā attiecībā uz R601.6 punktu, firma vai tīkla firma var (drīkst) sagatavot revīzijas klienta, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, saistītā uzņēmuma, kas atbilst c) vai d) apakšpunktā sniegtajai saistītā uzņēmuma definīcijai, likumā noteiktos finanšu pārskatus, ja:
- (a) ir ticis izsniegts revidenta ziņojums par sabiedriskas nozīmes struktūras konsolidētajiem finanšu pārskatiem;
 - (b) firma vai tīkla firma neuzņemas vadības līmeņa atbildību un piemēro konceptuālās pamatnostādnes, identificējot, novērtējot un novēršot apdraudējumu neatkarībai;
 - (c) firma vai tīkla firma nesagatavo grāmatvedības ierakstus/reģistrus, kas tiek izmantoti saistītā uzņēmuma likumā noteikto finanšu pārskatu pamatā; šie finanšu pārskati ir balstīti uz klienta apstiprinātu informāciju; un
 - (d) saistītā uzņēmuma likumā noteiktie finanšu pārskati netiek izmantoti attiecīgās sabiedriskas nozīmes struktūras nākotnes konsolidēto finanšu pārskatu pamatā.

602. APAKŠSADAĻA — ADMINISTRATĪVIE PAKALPOJUMI

Ievads

- 602.1 Piemērojot konceptuālās pamatnostādnes attiecībā uz administratīvo pakalpojumu sniegšanu, papildus šajā apakšsadaļā ietvertajiem īpašajiem piemērošanas materiāliem būtiska loma ir 600.1–600.27 A1 punktā ietvertajām prasībām un piemērošanas materiāliem.

Piemērošanas materiāli

Pakalpojuma apraksts

- 602.2 A1 Administratīvie pakalpojumi ir saistīti ar palīdzības sniegšanu klientiem, veicot rūfīnas vai mehāniskus uzdevumus parastas saimnieciskās darbības gaitā.

- 602.2 A2 Šādu pakalpojumu piemēri:

- teksta apstrāde vai dokumentu formatēšana;
- administratīvu vai likumā noteiktu veidlapu sagatavošana;
- veidlapu iesniegšana saskaņā ar klienta norādījumiem;
- likumā noteiktu dokumentu iesniegšanas datumu uzraudzība.

Iespējamais apdraudējums, kas izriet no administratīvo pakalpojumu sniegšanas

Visi revīzijas klienti

- R602.3 A1 Administratīvo pakalpojumu sniegšana revīzijas klientam parasti nerada apdraudējumu, ja šādi pakalpojumi ir kancelejas pakalpojumi un netiek vai gandrīz netiek pielietots profesionāls spriedums.

603. APAKŠSADAĻA — VĒRTĒŠANAS PAKALPOJUMI

Ievads

603.1 Papildus īpašajām prasībām un piemērošanas materiāliem, kas izklāstīti šajā apakšsadaļā, piemērojot konceptuālās pamatnostādnes attiecībā uz vērtēšanas pakalpojumu sniegšanu revīzijas klientam, būtiska loma ir 600.1–600.27 A1 punktā ietvertajām prasībām un piemērošanas materiāliem.

Prasības un piemērošanas materiāli

Pakalpojuma apraksts

603.2 A1 Vērtēšana ietver pieņēmumu izdarīšanu attiecībā uz nākotnes norisēm, piemērotu metodoloģiju un paņēmieni piemērošanu un to abu apvienošanu, lai aprēķinātu noteiktu vērtību vai vērtību diapazonu konkrētam aktīvam, saistībām vai visam uzņēmumam vai tā daļai.

603.2 A2 Ja firmai vai tīkla firmai tiek lūgts sniegt vērtēšanas pakalpojumus, lai palīdzētu revīzijas klientam nodokļu atskaišu iesniegšanas vai nodokļu plānošanas nolūkos, un vērtēšanas rezultāti neietekmē grāmatvedības ierakstus/reģistrus vai finanšu pārskatus citādi kā tikai veicot ar nodokļiem saistītos grāmatvedības ierakstus, tad piemēro 604.17A1–604.19 A1 punktā izklāstītās prasības un piemērošanas materiālus, kas attiecas uz šādiem pakalpojumiem.

Iespējamais apdraudējums, kas izriet no vērtēšanas pakalpojumu sniegšanas

Visi revīzijas klienti

603.3 A1 Vērtēšanas pakalpojumu sniegšana revīzijas klientam var radīt ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu, ja pastāv risks, ka pakalpojumu rezultāti ietekmēs grāmatvedības ierakstus/reģistrus vai finanšu pārskatus, par kuriem firma sniegs atzinumu. Šādi pakalpojumi var radīt arī ar pārstāvību/aizstāvību saistītu apdraudējumu.

603.3 A2 Faktori, kas ir būtiski, identificējot ar pašizvērtējumu vai pārstāvību/aizstāvību saistītu apdraudējumu, revīzijas klientam sniedzot vērtēšanas pakalpojumus, un novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, ir šādi:

- vērtēšanas ziņojuma pielietojums un mērķis;
- tas, vai vērtēšanas ziņojums tiks publiskots;
- tas, kādā mērā vērtēšanas metodoloģija atbilst likumiem un normatīvajiem aktiem, precedenta gadījumiem vai vispārīgai praksei;
- tas, kādā mērā klients iesaistās vērtēšanas metožu un citu nozīmīgu faktoru, attiecībā uz kuriem jāpielieto spriedums, noteikšanā un apstiprināšanā;

- vērtējamajam objektam/postenim raksturīgā subjektivitātes pakāpe, ja tiek piemērotas standarta vai vispārtāzītas metodoloģijas;
- tas, vai vērtēšanai būs nozīmīga ietekme uz finanšu pārskatiem;
- tas, kādā mērā ar vērtējumu saistītā informācija tiks uzrādīta finanšu pārskatos;
- iesaistīto summu svārstīgums atkarībā no nākotnes notikumiem.

Ja tiek identificēts ar pašizvērtējumu saistīts apdraudējums attiecībā uz revīzijas klientu, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, piemēro R603.5 punktu.

Revīzijas klienti, kas nav sabiedriskas nozīmes struktūras

603.3 A3 Piemēri darbībām, kas varētu būt kā drošības pasākumi ar pašizvērtējumu vai pārstāvību/aizstāvību saistīta apdraudējuma novēršanai, sniedzot vērtēšanas pakalpojumus revīzijas klientam, kas nav sabiedriskas nozīmes struktūra, ir šādi:

- ar pašizvērtējumu vai pārstāvību/aizstāvību saistītu apdraudējumu varētu novērst, pieaicinot tādus speciālistus pakalpojumu sniegšanai, kuri nav revīzijas grupas dalībnieki;
- ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu varētu novērst, pieaicinot atbilstošu pārraugu, kas nav piedalījies pakalpojuma sniegšanā, revīzijas darba vai veiktā pakalpojuma pārskatīšanai.

R603.4 Firma vai tīkla firma nedrīkst sniegt vērtēšanas pakalpojumus revīzijas klientam, kas nav sabiedriskas nozīmes struktūra, ja:

- (a) vērtēšana ir saistīta ar nozīmīgu subjektivitātes pakāpi; un
- (b) vērtējums būtiski ietekmē finanšu pārskatus, par kuriem firma sniegs atzinumu.

603.4 A1 Noteikti vērtējumi nav saistīti ar nozīmīgu subjektivitātes pakāpi. Tā tas, visticamāk, būs gadījumā, kad pamatā esošie pieņēmumi ir noteikti ar likumu vai kad izmantojamās metodes un metodoloģijas ir balstītas uz vispārpieņemtiem standartiem vai noteiktas ar likumu. Šādos apstākļos divu vai vairāku personu sniegto vērtēšanas pakalpojumu rezultāti visdrīzāk neatšķirsies būtiski.

Revīzijas klienti, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūras

Ar pašizvērtējumu saistīti apdraudējumi

R603.5 Firma vai tīkla firma nedrīkst sniegt vērtēšanas pakalpojumus revīzijas klientam, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, ja šāda vērtēšanas pakalpojuma sniegšana var radīt ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu. (Skat. R600.14 un R600.16 punktu).

Ar pārstāvību/aizstāvību saistīts apdraudējums

603.5 A1 Piemērs darbībai, kas varētu būt drošības pasākums ar pārstāvību/aizstāvību saistīta apdraudējuma novēršanai, sniedzot vērtēšanas pakalpojumus revīzijas klientam, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, ir tādu speciālistu pieaicināšana pakalpojuma sniegšanai, kuri nav revīzijas grupas dalībnieki.

604. APAKŠSADAĻA — NODOKĻU PAKALPOJUMI

Ievads

604.1 Papildus šajā apakšsadaļā noteiktajām prasībām un piemērošanas materiāliem, piemērojot konceptuālās pamatnostādnes attiecībā uz nodokļu pakalpojumu sniegšanu revīzijas klientam, būtiska loma ir 600.1–600.27 A1 punkta prasībām un piemērošanas materiāliem.

Prasības un piemērošanas materiāli

Pakalpojuma apraksts

604.2 A1 Nodokļu pakalpojumi ietver plašu pakalpojumu klāstu, piemēram:

- nodokļu atskaišu sagatavošana;
- nodokļu aprēķini grāmatvedības ierakstu sagatavošanas vajadzībām;
- nodokļu konsultāciju pakalpojumi;
- nodokļu plānošanas pakalpojumi;
- nodokļu pakalpojumi, kas saistīti ar vērtējumiem;
- palīdzība ar nodokļiem saistītu strīdu atrisināšanā.

604.2 A2 Nodokļu pakalpojumu spektrs ir plašs; tie var būt gan nodokļu plānošanas pakalpojumi, gan pakalpojumi saistībā ar atbilstību normatīvajām prasībām. Tomēr praksē šādi pakalpojumi bieži vien ir savstarpēji saistīti, un tos var apvienot ar citiem firmas sniegtajiem pakalpojumiem, kas nav saistīti ar apliecinājumu, piemēram, korporatīvajiem finanšu pakalpojumiem. Tāpēc nav lietderīgi atsevišķi klasificēt apdraudējumu, ko rada nodokļu pakalpojumi.

Iespējamais apdraudējums, kas izrit no nodokļu pakalpojumu sniegšanas

604.3 A1 Nodokļu pakalpojumu sniegšana revīzijas klientam var radīt ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu, ja pastāv iespējamība, ka pakalpojumu rezultāti ietekmēs grāmatvedības ierakstus/reģistrus vai finanšu pārskatus, par kuriem firma sniegs atzinumu. Šādi pakalpojumi var radīt arī ar pārstāvību/aizstāvību saistītu apdraudējumu.

604.3 A2 Faktori, kas ir būtiski, identificējot ar pašizvērtējumu vai pārstāvību/aizstāvību saistītu apdraudējumu, revīzijas klientam sniedzot nodokļu pakalpojumus, un novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, ir šādi:

- darba uzdevuma raksturīgās iezīmes;
- klienta uzņēmuma darbinieku zināšanas nodokļu jomā;
- sistēma ar kuru nodokļu iestāde novērtē un administrē attiecīgo nodokli, kā arī firmas vai tīkla firmas loma šajā procesā,
- attiecīgā nodokļu režīma sarežģītība un tas, cik lielā mērā nepieciešams izmantot spriedumu, lai to pielietotu.

Visi revīzijas klienti

R604.4 Firma vai tīkla firma revīzijas klientam nedrīkst sniegt nodokļu pakalpojumus vai ieteikt darījumu, ja šāds pakalpojums vai darījums ir saistīts ar mārketingu, plānošanu vai viedokļa sniegšanu par labu tādai pieejai attiecībā uz nodokļa piemērošanu, ko sākotnēji tieši vai netieši būtu ieteikusi firma vai tīkla firma, un būtisks mērķis šādai pieejai attiecībā uz nodokļa piemērošanu vai šāda darījuma veikšanai ir izvairīties no nodokļu maksāšanas, izņemot, ja firma ir pārliecināta, ka tas atbilst nodokļu tiesību aktiem, kuriem visticamāk ir prioritārs spēks.

604.4 A1 Izņemot gadījumus, kad pieeja nodokļu piemērošanā atbilst nodokļu normatīvajiem aktiem, kuriem ir prioritārs spēks, R604.4 punktā aprakstītais pakalpojums rada ar personiskām interesēm, pašizvērtējumu un pārstāvību/aizstāvību saistītu apdraudējumu, ko nevar novērst, un nav pieejami drošības pasākumi, lai to samazinātu līdz pieņemamam līmenim.

A. Nodokļu atskaišu/deklarāciju sagatavošana

Pakalpojuma apraksts

604.5 A1 Nodokļu atskaišu sagatavošanas pakalpojumu piemēri:

- palīdzība klientam, sagatavojot nodokļu atskaites, apkopojot informāciju, tostarp par maksājamajām nodokļu summām (parasti standarta veidlapās), kas iesniedzama attiecīgajām nodokļu administrēšanas iestādēm;
- konsultēšana par nodokļu atskaišu sagatavošanu attiecībā uz iepriekš veiktiem darījumiem;
- atbilžu sagatavošana revīzijas klienta vārdā uz nodokļu administrēšanas iestāžu pieprasījumiem pēc papildus informācijas un analīzes (piemēram, sniedzot skaidrojumus un nodrošinot tehnisko atbalstu attiecībā uz izmantoto metodi).

Apdraudējums, kas saistīts ar nodokļu atskaišu sagatavošanas pakalpojumiem

Visi revīzijas klienti

604.6 A1 Nodokļu atskaišu sagatavošanas pakalpojumu sniegšana parasti nerada apdraudējumu, jo:

- (a) nodokļu atskaišu sagatavošanas pakalpojumi ir balstīti uz vēsturisku informāciju un galvenokārt ietver šādas vēsturiskās informācijas analīzi un izklāstu saskaņā ar spēkā esošiem nodokļu tiesību aktiem, tostarp precedenta gadījumiem un iedibināto praksi; un

- (b) nodokļu atskaites tiek pakļautas nodokļu administrēšanas iestāžu noteiktam pārbaudes vai apstiprināšanas procesam.

B. Nodokļu aprēķināšana grāmatvedības ierakstu sagatavošanai

Pakalpojuma apraksts

604.7 A1 Nodokļu aprēķina pakalpojumi ietver kārtējo un atlikto nodokļu saistību vai aktīvu aprēķinu sagatavošanu, kas pamato nodokļu aktīvus vai saistības revīzijas klienta finanšu pārskatos.

Iespējamais apdraudējums, kas izriet no nodokļu aprēķina pakalpojumu sniegšanas

Visi revīzijas klienti

604.8 A1 Ja firma revīzijas klienta vajadzībām aprēķina pašreizējās un atliktās nodokļu saistības (jeb aktīvus), ar mērķi sagatavot grāmatvedības ierakstus, kas pamato šādus atlikumus bilancē, rodas ar pašizvērtējumu saistīts apdraudējums.

Revīzijas klienti, kas nav sabiedriskas nozīmes struktūras

604.9 A1 Papildus 604.3 A2 punktā minētajiem faktoriem, novērtējot ar pašizvērtējumu saistītos apdraudējumus, kas rodas, sagatavojot šādus aprēķinus revīzijas klienta vajadzībām, svarīgi ir, vai aprēķins būtiski ietekmēs finanšu pārskatus, par kuriem firma sniegs atzinumu.

604.9 A2 Piemēri darbībām, kas varētu būt drošības pasākumi ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējuma novēršanai gadījumā, kad revīzijas klients nav sabiedriskas nozīmes struktūra, ir šādi:

- tādu speciālistu pieaicināšana pakalpojumu sniegšanai, kuri nav revīzijas grupas dalībnieki;
- atbilstoša pārrauga, kas nav piedalījies pakalpojuma sniegšanā, pieaicināšana revīzijas darba vai veiktā pakalpojuma pārskatīšanai.

Revīzijas klienti, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūras

R604.10 Firma vai tīkla firma nedrīkst sagatavot nodokļu aprēķinus par pārskata perioda un atliktajām nodokļu saistībām (vai aktīviem) revīzijas klientam, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra. (Skat. R600.14 un R600.16 punktu).

C. Nodokļu konsultāciju un nodokļu plānošanas pakalpojumi

Pakalpojuma apraksts

604.11 A1 Nodokļu konsultāciju un nodokļu plānošanas pakalpojumi aptver plašu pakalpojumu klāstu, piemēram, revīzijas klienta konsultēšana par to, kā nodokļu ziņā efektīvāk strukturēt darbības vai piemērot jaunus likumus un normatīvos aktus nodokļu jomā.

Iespējamais apdraudējums, kas izriet no nodokļu konsultāciju un nodokļu plānošanas pakalpojumu sniegšanas

Visi revīzijas klienti

604.12 A1 Nodokļu konsultāciju un nodokļu plānošanas pakalpojumu sniegšana revīzijas klientam var radīt ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu, ja pastāv risks, ka pakalpojumu rezultāti ietekmēs grāmatvedības ierakstus/reģistrus vai finanšu pārskatus, par kuriem firma sniegs atzinumu. Šādi pakalpojumi var radīt arī ar pārstāvību/aizstāvību saistītu apdraudējumu.

604.12 A2 Nodokļu konsultāciju un nodokļu plānošanas pakalpojumu sniegšana nerada ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu, ja šādi pakalpojumi:

- (a) ir atbalstīti ar nodokļu iestādes viedokli vai citu precedentu gadījumu;
- (b) ir balstīti uz iedibinātu praksi (kas ir vispārpieņemta prakse un ko attiecīgā nodokļu iestāde nav apstrīdējusi); vai
- (c) ir balstīti uz nodokļu tiesību aktiem, par kuriem firma ir pārliecināts, ka tiem ir prioritārs spēks.

604.12 A2 Papildus 604.3 A2 punktā aplūkotajiem, faktori, kas ir būtiski, identificējot ar pašizvērtējumu vai pārstāvību/aizstāvību saistītu apdraudējumu, revīzijas klientam sniedzot nodokļu konsultāciju un nodokļu plānošanas pakalpojumus, un novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, ir šādi:

- subjektivitātes pakāpe, kas saistīta ar atbilstošas metodes (pieejas nodokļa piemērošanā) izvēli nodokļu konsultāciju atspoguļošanai finanšu pārskatos;
- tas, vai pirms finanšu pārskatu sagatavošanas nodokļu administrēšanas iestāde ir pārbaudījusi vai citādi apstiprinājusi attiecīgo nodokļu metodi (pieeju nodokļa piemērošanā);
- tas, cik būtiska ietekme nodokļu konsultācijām ir uz finanšu pārskatiem;

Ja tiek identificēts ar pašizvērtējumu saistīts apdraudējums attiecībā uz revīzijas klientu, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, piemēro R604.15 punktu.

Ja nodokļu konsultāciju efektivitāte ir atkarīga no konkrētas grāmatvedības metodes vai uzrādīšanas veida

R604.13 Firma vai tīkla firma nedrīkst sniegt nodokļu konsultāciju vai nodokļu plānošanas pakalpojumus revīzijas klientam, ja:

- (a) nodokļu konsultāciju efektivitāte ir atkarīga no konkrētas grāmatvedības metodes vai uzrādīšanas (atspoguļojuma) finanšu pārskatos; un

- (b) revīzijas grupai ir šaubas par saistītās grāmatvedības metodes vai atspoguļojuma atbilstību finanšu ziņošanas pamatnostādņem.

Revīzijas klienti, kas nav sabiedriskas nozīmes struktūras

604.14 A1 Piemēri darbībām, kas varētu būt drošības pasākumi ar pašizvērtējumu vai pārstāvību/aizstāvību saistīta apdraudējuma novēršanai, sniedzot nodokļu konsultāciju un nodokļu plānošanas pakalpojumus revīzijas klientam, kas nav sabiedriskas nozīmes struktūra, ir šādi:

- ar pašizvērtējumu vai pārstāvību/aizstāvību saistītu apdraudējumu var novērst, pieaicinot tādus speciālistus pakalpojumu sniegšanai, kuri nav revīzijas grupas dalībnieki;
- ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu var novērst, pieaicinot atbilstošu pārraugu, kas nav piedalījies pakalpojuma sniegšanā, revīzijas darba vai sniegtā pakalpojuma pārskatīšanai;
- ar pašizvērtējumu vai pārstāvību/aizstāvību saistītu apdraudējumu var novērst, saņemot nodokļu iestāžu iepriekšēju apstiprinājumu.

Revīzijas klienti, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūras

Ar pašizvērtējumu saistīts apdraudējums

R604.15 Firma vai tīkla firma nedrīkst sniegt nodokļu konsultāciju un nodokļu plānošanas pakalpojumus revīzijas klientam, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, ja tas var radīt ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu. (Skat. R600.14, R600.16, 604.12 A2 punkts).

Ar pārstāvību/aizstāvību saistīts apdraudējums

604.15 A1 Piemēri darbībām, kas varētu būt drošības pasākumi apdraudējuma novēršanai, sniedzot nodokļu konsultāciju un nodokļu plānošanas pakalpojumus revīzijas klientam, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, ir šādi:

- tādu speciālistu pieaicināšana pakalpojumu sniegšanai, kuri nav revīzijas grupas dalībnieki;
- iepriekšēja apstiprinājuma saņemšana no nodokļu administrācijas iestādes.

D. Nodokļu pakalpojumi, kas ietver vērtējumus

Pakalpojuma apraksts

604.16 A1 Piemēri nodokļu pakalpojumiem, kas ietver vērtējumus:

- uzņēmumu apvienošanās un līdzdalības iegādes darījumi;
- uzņēmumu grupas restrukturizācija un uzņēmumu reorganizācija;
- transfertcenu pētījumi;
- atlīdzības mehānismi, balsīti uz kapitāldaļām.

Iespējamais apdraudējums, kas izriet no nodokļu pakalpojumu sniegšanas, kas ietver vērtējumus

Visi revīzijas klienti

- 604.17 A1 Vērtējumu sniegšana nodokļu vajadzībām revīzijas klientam var radīt ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu, ja pastāv iespējamība, ka pakalpojuma rezultāti ietekmēs grāmatvedības ierakstus/reģistrus vai finanšu pārskatus, par kuriem firma sniegs atzinumu. Tas var radīt arī ar pārstāvību/aizstāvību saistītu apdraudējumu.
- 604.17 A2 Ja firma vai tīkla firma sagatavo vērtējumu nodokļu vajadzībām, lai palīdzētu revīzijas klientam iesniegt obligātās nodokļu atskaites vai nodokļu plānošanas nolūkos, vērtējuma rezultāts var:
- (a) neietekmēt grāmatvedības ierakstus/reģistrus vai finanšu pārskatus, izņemot tos grāmatvedības ierakstus, kas saistīti ar nodokļiem. Šādās situācijās piemēro šajā apakšsadaļā izklāstītās prasības un piemērošanas materiālus;
 - (b) ietekmēt grāmatvedības ierakstus/reģistrus vai finanšu pārskatus, neaprobežojoties tikai ar grāmatvedības ierakstiem, kas saistīti ar nodokļiem, piemēram, ja vērtēšana izraisa aktīvu pārvērtēšanu. Šādās situācijās piemēro 603. apakšsadaļā izklāstītās prasības un piemērošanas materiālus, kas attiecas uz vērtēšanas pakalpojumiem.
- 604.17 A3 Vērtējuma sagatavošana nodokļu vajadzībām revīzijas klientam nerada ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu, ja:
- (a) pamatā esošie pieņēmumi ir noteikti tiesību aktos vai ir vispārpieņemti; vai
 - (b) izmantotās metodes ir balstītas uz vispārpieņemtiem standartiem vai noteiktas tiesību aktos, un vērtējumu ārēji pārskata nodokļu iestāde vai līdzīga regulatīvā iestāde.

Revīzijas klienti, kas nav sabiedriskas nozīmes struktūras

- 604.18 A1 Firma vai tīkla firma var sagatavot vērtējumus nodokļu vajadzībām revīzijas klientam, kas nav sabiedriskas nozīmes struktūra, ja vērtējuma rezultāts ietekmē grāmatvedības ierakstus/reģistrus vai finanšu pārskatus tikai attiecībā uz nodokļiem. Šādu pakalpojumu sniegšana parasti nerada apdraudējumu, ja ietekme uz finanšu pārskatiem ir nebūtiska vai ja nodokļu atskaitē vai citā dokumentācijā sniegto vērtējumu ārēji pārbauda nodokļu iestāde vai līdzīga regulējoša iestāde.
- 604.18 A2 Ja nodokļu vajadzībām sagatavots vērtējums netiek pakļauts ārējai pārbaudei un tā ietekme uz finanšu pārskatiem ir būtiska, papildus 604.3 A2 punktam, identificējot ar pašizvērtējumu vai pārstāvību/aizstāvību saistītu apdraudējumu, kas rodas, sniedzot šādus pakalpojumus revīzijas klientam, kas nav sabiedriskas nozīmes struktūra, un novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, būtiska loma ir šādiem faktoriem:

- vērtēšanas metodoloģijas atbilstība nodokļu likumiem, precedenta gadījumiem vai vispārīgai praksei;
- aplūkojamā jautājuma subjektivitātes pakāpe;
- pamatā esošo datu uzticamība un apjoms.

604.18 A3 Piemēri darbībām, kas varētu būt drošības pasākumi šādu apdraudējumu novēršanai gadījumā, kad revīzijas klients nav sabiedriskas nozīmes struktūra, ir šādi:

- ar pašizvērtējumu vai pārstāvību/aizstāvību saistītu apdraudējumu var novērst, pieaicinot tādus speciālistus pakalpojumu sniegšanai, kuri nav revīzijas grupas dalībnieki;
- ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu var novērst, pieaicinot atbilstošu pārraugu, kas nav piedalījies pakalpojuma sniegšanā, revīzijas darba vai sniegtā pakalpojuma pārskatīšanai;
- nodokļu iestāžu apstiprinājuma saņemšana ar pašizvērtējumu vai pārstāvību/aizstāvību saistīta apdraudējuma novēršanai.

Revīzijas klienti, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūras

Ar pašizvērtējumu saistīts apdraudējums

R604.19 Firma vai tīkla firma nedrīkst sagatavot vērtējumu nodokļu vajadzībām revīzijas klientam, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, ja tas var radīt ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu. (Skat. R600.14, R600.16, 604.17 A3 punktu).

Ar pārstāvību/aizstāvību saistīts apdraudējums

604.19 A1 Piemēri darbībām, kas varētu būt drošības pasākumi, lai novērstu ar pārstāvību/aizstāvību saistītu apdraudējumu, sagatavojot vērtējumu nodokļu vajadzībām revīzijas klientam, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra:

- tādu speciālistu pieaicināšana pakalpojumu sniegšanai, kuri nav revīzijas grupas dalībnieki;
- pirms pārbaudes atzinuma saņemšana no nodokļu administrācijas iestādes.

E. Palīdzība ar nodokļiem saistītu strīdu risināšanā

Pakalpojuma apraksts

604.20 A1 Ar apliecinājumu nesaistīts pakalpojums, lai palīdzētu revīzijas klientam nodokļu strīdu risināšanā, var izrietēt no nodokļu iestādes traktējuma par nodokļu aprēķiniem. Tas var ietvert, piemēram, palīdzību, ja nodokļu iestāde noraida klienta argumentus par kādu jautājumu un lieta tiek nodota izskatīšanai tiesvedībā.

Iespējamais apdraudējums, kas izriet no palīdzības sniegšanas nodokļu strīdu risināšanā

Visi revīzijas klienti

604.21 A1 Palīdzības sniegšana revīzijas klientam nodokļu strīdu risināšanā var radīt ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu, ja pastāv risks, ka pakalpojumu rezultāti ietekmēs grāmatvedības uzskaiti vai finanšu pārskatus, par kuriem firma sniegs atzinumu. Šādi pakalpojumi var radīt arī ar pārstāvību/aizstāvību saistītu apdraudējumu.

604.22 A1 Papildus 604.3 A2 punktā aplūkotajiem, faktori, kas ir būtiski, identificējot ar pašizvērtējumu vai pārstāvību/aizstāvību saistītu apdraudējumu, revīzijas klientam palīdzot risināt nodokļu strīdus, un novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, ir šādi:

- vadības loma strīdu risināšanas procesā;
- tas, cik būtiska ietekme strīda iznākumam ir uz finanšu pārskatiem, par kuriem firma sniegs atzinumu;
- tas, vai firma vai tīkla firma ir sniegusi konsultācijas, kas ir nodokļu strīda priekšmets;
- tas, kādā mērā attiecīgais jautājums atbilst nodokļu likumiem un normatīvajiem aktiem, precedenta gadījumiem vai vispārīgai praksei;
- tas, vai tiesvedība notiek publiski.

Ja tiek identificēts ar pašizvērtējumu saistīts apdraudējums attiecībā uz revīzijas klientu, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, piemēro R604.24 punktu.

Revīzijas klienti, kas nav sabiedriskas nozīmes struktūras

604.23 A1 Piemēri pasākumiem, kas varētu būt drošības pasākumi ar pašizvērtējumu vai pārstāvību/aizstāvību saistītu apdraudējumu novēršanai, sniedzot palīdzību nodokļu strīdu risināšanā revīzijas klientam, kas nav sabiedriskas nozīmes struktūra:

- ar pašizvērtējumu vai pārstāvību/aizstāvību saistītu apdraudējumu varētu novērst, pieaicinot tādus speciālistus pakalpojumu sniegšanai, kuri nav revīzijas grupas dalībnieki;
- ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu varētu novērst, pieaicinot atbilstošu pārraugu, kas nav piedalījies pakalpojuma sniegšanā, revīzijas darba vai sniegtā pakalpojuma pārskatīšanai.

Revīzijas klienti, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūras

Ar pašizvērtējumu saistīts apdraudējums

R604.24 Firma vai tīkla firma nedrīkst sniegt palīdzību nodokļu strīdu risināšanā revīzijas klientam, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, ja var rasties ar pašizvērtējumu saistīts apdraudējums. (Skat. R600.14 un R600.16 punktu).

Ar pārstāvību/aizstāvību saistīts apdraudējums

R604.24 A1 Piemērs drošības pasākumiem ar pārstāvību/aizstāvību saistīta apdraudējuma novēršanai, kuru rada pakalpojumu sniegšana revīzijas klientam, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, ir tādu speciālistu pieaicināšana pakalpojuma sniegšanai, kuri nav revīzijas grupas dalībnieki.

Nodokļu jautājumu risināšana, tostarp darbojoties kā advokātam tiesā vai šķīrējtiesā

Revīzijas klienti, kas nav sabiedriskas nozīmes struktūras

R604.25 Firma vai tīkla firma nedrīkst sniegt nodokļu pakalpojumus, kas ietver palīdzību nodokļu strīdu risināšanā, revīzijas klientam, kas nav sabiedriskas nozīmes struktūra, ja:

- (a) šādi pakalpojumi ir saistīti ar revīzijas klienta aizstāvēšanu tiesā vai šķīrējtiesā, risinot nodokļu jautājumu; un
- (b) iesaistītās summas ir būtiskas finanšu pārskatu, par kuriem firma sniegs atzinumu, kontekstā.

Revīzijas klienti, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūras

R604.26 Firma vai tīkla firma nedrīkst sniegt nodokļu pakalpojumus, kas ietver palīdzību nodokļu strīdu risināšanā, revīzijas klientam, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, ja šādi pakalpojumi ir saistīti ar darbošanos revīzijas klienta advokāta lomā tiesā vai šķīrējtiesā.

604.27 A1 R604.25 un R604.26 punkts neliedz firmai vai tīkla firmai sniegt pastāvīgas konsultācijas saistībā ar jautājumu, kas tiek izskatīts šķīrējtiesā vai tiesā, piemēram:

- atbildēt uz konkrētiem informācijas pieprasījumiem;
- sniegt faktus vai liecības par veikto darbu;
- palīdzēt klientam analizēt ar lietu saistītos nodokļu jautājumus.

604.27 A2 Jēdziena “šķīrējtiesa vai tiesa” nozīme ir atkarīga no tā, kā konkrētajā jurisdikcijā tiek izskatītas tiesvedības nodokļu jautājumos.

605. APAKŠSADAĻA — IEKŠĒJĀ AUDITA PAKALPOJUMI

Ievads

605.1 Papildus īpašajām prasībām un piemērošanas materiāliem, kas izklāstīti šajā apakšsadaļā, piemērojot konceptuālās pamatnostādnes attiecībā uz iekšējā audita pakalpojumu sniegšanu revīzijas klientam, būtiska loma ir 600.1–600.27 A1 punktā ietvertajām prasībām un piemērošanas materiāliem.

Prasības un piemērošanas materiāli

Pakalpojuma apraksts

- 605.2 A1 Iekšējā audita pakalpojumi ietver plašu darbību klāstu un var ietvert palīdzību revīzijas klientam viena vai vairāku iekšējā audita aspektu veikšanā. Iekšējā audita procedūras var būt šādas:
- iekšējās kontroles sistēmas pārraudzība - kontroles procedūru pārbaude, to darbības pārraudzība un attiecīgu ieteikumu sniegšana;
 - finanšu un saimnieciskās darbības informācijas pārbaude:
 - pārskatot līdzekļus, kādi ir izmantoti, lai noteiktu, novērtētu, klasificētu un ziņotu finanšu un saimnieciskās darbības informāciju;
 - piemērojot īpašu izmeklēšanu par atsevišķiem jautājumiem/posteļiem, tostarp detalizēti testējot darījumus, atlikumus un procedūras;
 - saimnieciskās darbības aktivitāšu, tostarp uzņēmuma darbību, kurām nav finansiāls raksturs, saimnieciskuma, lietderības un efektivitātes pārbaude; un
 - atbilstības pārbaude:
 - normatīvajiem aktiem un citām ārējām prasībām;
 - vadības politikām, direktīvām un citām iekšējām prasībām.
- 605.2 A2 Iekšējā audita funkciju apjoms un mērķi var atšķirties, un tie ir atkarīgi no uzņēmuma lieluma un struktūras, no personu, kam uzticēta pārvalde prasībām, kā arī no tā, ko sagaida vadība un kādas ir tās vajadzības. Tā kā šie jautājumi varētu iekļaut operatīvas dabas jautājumus, tie ne vienmēr ir jautājumi, kas tiek izskatīti finanšu pārskatu revīzijas kontekstā.

Risks, kas saistīts ar vadības atbildības/pienākumu uzņemšanos, sniedzot iekšējā audita pakalpojumus

- R605.3** Saskaņā ar R400.13. punktu firma vai tīkla firma nedrīkst uzņemties vadības pienākumus/atbildību. Sniedzot iekšējā audita pakalpojumus revīzijas klientam, firmai jāpārlicinās, ka:
- (a) klients norīko/ieceļ piemērotus un kompetentus resursus, kas atskaitās personām, kam uzticēta pārvalde, lai tās varētu:
 - (i) visos gadījumos uzņemties atbildību par iekšējā audita darbībām; un

(ii) apliecināt un uzņemties atbildību par iekšējās kontroles sistēmas izstrādi, ieviešanu un uzturēšanu;

- klients pārbauda, izvērtē un apstiprina iekšējā audita pakalpojumu apjomu, risku un regularitāti;
- klients novērtē iekšējā audita pakalpojumu atbilstību un to darbības rezultātā gūtos secinājumus;
- klients novērtē un nosaka, kurus iekšējā audita pakalpojumu rezultātā sniegtos ieteikumus ieviest, un pārvalda ieviešanas procesu; un
- klients ziņo personām, kam uzticēta pārvalde, par nozīmīgiem konstatētajiem faktiem un iekšējā audita pakalpojumu rezultātā sniegtajiem ieteikumiem.

605.3 A1 Ja firma veic nozīmīgu daļu no klienta iekšējā audita darba, palielinās iespējamība, ka firmas vai tīkla firmas personāls, kas sniedz iekšējā audita pakalpojumus, varētu uzņemties vadības pienākumus/ atbildību.

605.3 A2 Iekšējā audita pakalpojumi, kas ir saistīti ar vadības pienākumu/ atbildības uzņemšanos, var būt šādi:

- iekšējā audita politiku izstrāde vai iekšējā audita aktivitāšu stratēģiskā virzība;
- uzņēmuma iekšējā audita personāla darbību virzība un atbildības uzņemšanās par personāla veiktajām darbībām;
- lēmumu pieņemšana saistībā ar to, kurus iekšējā audita aktivitāšu rezultātā sniegtos ieteikumus īstenot;
- ziņošana vadības vārdā par iekšējā audita rezultātiem personām, kam uzticēta pārvalde;
- tādu procedūru veikšana, kas ir daļa no iekšējās kontroles, piemēram, personāla datu piekļuves tiesību izmaiņu pārbaude un apstiprināšana;
- atbildības uzņemšanās par iekšējās kontroles sistēmas izstrādi, ieviešanu un uzturēšanu;
- tādu iekšējā audita ārpakalpojumu sniegšana, kas aptver visas vai nozīmīgu daļu no iekšējā audita funkcijām, ja firmas vai tīkla firmas pienākums ir noteikt iekšējā audita darba apjomu; un tai varētu būt atbildība par vienu vai vairākiem augstāk norādītajiem jautājumiem.

Iespējamais apdraudējums, kas izriet no iekšējā audita pakalpojumu sniegšanas*Visi revīzijas klienti*

605.4 A1 Iekšējā audita pakalpojumu sniegšana revīzijas klientam var radīt ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu, ja pastāv iespējamība, ka pakalpojumu rezultāti ietekmēs finanšu pārskatu, par kuriem firma sniegs atzinumu, revīziju.

605.4 A2 Ja firma revīzijas laikā izmanto iekšējā audita darbu, Starptautiskajos Revīzijas standartos ir noteikta prasība veikt procedūras, kuru mērķis ir novērtēt šādu darbu. Līdzīgi, ja firma vai tīkla firma akceptē darba uzdevumu, ka paredz iekšējā audita pakalpojumu sniegšanu revīzijas klientam, šādu pakalpojumu rezultāti var tikt izmantoti ārējā revīzijā. Tas var radīt ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu, jo pastāv iespējamība, ka revīzijas grupa izmantos iekšējā audita rezultātus revīzijas uzdevuma vajadzībām:

- (a) neveicot pienācīgu šo rezultātu izvērtējumu; vai
- (b) nepiemērojot profesionālo skepsi tādā līmenī, kādā, profesionālā skepse tiktu piemērota, ja iekšējā audita darbu būtu veikušas personas, kas nav firmas locekļi.

605.4 A3 Faktori, kas ir būtiski, identificējot ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu, revīzijas klientam sniedzot iekšējā audita pakalpojumus, un novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, ir šādi:

- saistīto finanšu pārskatu summu būtiskums;
- būtisku neatbilstību risks attiecībā uz apgalvojumiem par šīm finanšu pārskatos norādītajām summām; un
- tas cik lielā mērā revīzijas grupa paļausies uz iekšējā audita darbu.

Ja tiek identificēts ar pašizvērtējumu saistīts apdraudējums attiecībā uz revīzijas klientu, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, piemēro R605.6 punktu.

Revīzijas klienti, kas nav sabiedriskas nozīmes struktūras

605.5 A1 Piemērs darbībai, kas varētu būt drošības pasākums ar pašizvērtējumu saistīta apdraudējuma novēršanai, ko rada iekšējā audita pakalpojumu sniegšana revīzijas klientam, kas nav sabiedriskas nozīmes struktūra, ir tādu speciālistu pieaicināšana pakalpojuma sniegšanai, kuri nav revīzijas grupas dalībnieki.

Revīzijas klienti, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūras

R605.6 Firma vai tīkla firma nedrīkst sniegt iekšējā audita pakalpojumus revīzijas klientam, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, ja šādu pakalpojumu sniegšana var radīt ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu. (Skat. R600.14 un R600.16 punktu).

605.6 A1 Piemēri pakalpojumiem, kas ir aizliegti saskaņā ar R605.6 punktu, iekļauj iekšējā audita pakalpojumus, kas attiecas uz:

- iekšējām kontrolēm pār finanšu ziņošanas procesu;
- finanšu uzskaites sistēmām, kas ģenerē informāciju klienta grāmatvedības ierakstiem/reģistriem vai finanšu pārskatiem, par kuriem firma sniegs atzinumu;
- summām vai pielikumos sniedzamo informāciju, saistībā ar finanšu pārskatiem, par kuriem firma sniegs atzinumu.

606. APAKŠSADAĻA — INFORMĀCIJAS TEHNOLOĢIJU SISTĒMU PAKALPOJUMI

Ievads

606.1 Papildus šajā apakšsadaļā izklāstītajām īpašajām prasībām un piemērošanas materiāliem, būtiska loma piemērojot konceptuālās pamatnostādnes attiecībā uz informācijas tehnoloģiju (IT) pakalpojumu sniegšanu revīzijas klientam, ir 600.1–600.27 A1 punktā ietvertajām prasībām un piemērošanas materiāliem.

Prasības un piemērošanas materiāli

Pakalpojuma apraksts

606.2 A1 Ar IT sistēmām saistīti pakalpojumi ietver aparatūras vai programmatūras sistēmu izstrādi vai ieviešanu. IT sistēmas var:

- (a) apkopot izejas datus;
- (b) veidot daļu no iekšējās kontroles pār finanšu ziņošanas procesu; vai
- (c) ģenerēt informāciju, kas ietekmē grāmatvedības ierakstus/reģistrus vai finanšu pārskatus, tostarp saistīto atklājamo informāciju pielikumā.

Tomēr IT sistēmas var arī nebūt saistītas ar revīzijas klienta grāmatvedības uzskaiti vai iekšējo kontroli pār finanšu ziņošanu vai finanšu pārskatu sagatavošanu.

Risks, kas saistīts ar vadības atbildības/pienākumu uzņemšanos, sniedzot IT sistēmu pakalpojumus

R606.3 Saskaņā ar R400.13. punktu firma vai tīkla firma nedrīkst uzņemties vadības atbildību/pienākumus. Sniedzot IT sistēmu pakalpojumus revīzijas klientam, firmai vai tīkla firmai jāpārlicinās, ka:

- (a) klients apliecina savu atbildību par iekšējās kontroles sistēmas ieviešanu un pārraudzību;
- (b) klients norīko kompetentu darbinieku, ieteicams, no vadošo darbinieku vidus, kurš ir atbildīgs par jebkādu vadības līmeņa lēmumu pieņemšanu saistībā ar aparatūras vai programmatūras sistēmu izstrādi un ieviešanu;

- (c) klients pieņem visus vadības līmeņa lēmumus saistībā ar izstrādes un ieviešanas procesu;
- (d) klients novērtē sistēmas izstrādes un ieviešanas atbilstību un rezultātus; un
- (e) klients uzņemas atbildību par sistēmas (aparatūras vai programmatūras) darbību un par datiem, ko sistēma ģenerē vai izmanto.

Iespējamie apdraudējumi, kas izriet no IT pakalpojumu sniegšanas

Visi revīzijas klienti

- 606.4 A1 IT sistēmu pakalpojumu sniegšana revīzijas klientam var radīt ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu, ja pastāv risks, ka pakalpojumu rezultāti ietekmēs finanšu pārskatu, par kuriem firma sniegs atzinumu, revīziju.
- 606.4 A2 Turpmāk minēto IT sistēmu pakalpojumu sniegšana revīzijas klientam parasti nerada apdraudējumu, ja vien personas firmā vai tīkla firmā neuzņemas vadības atbildību/pienākumus:
- (a) IT sistēmu izstrāde vai ieviešana, kas nav saistīta ar iekšējo kontroli pār finanšu ziņošanas procesu;
 - (b) tādu IT sistēmu izstrāde vai ieviešana, kuras neģenerē informāciju, kas veido daļu no grāmatvedības ierakstiem/reģistriem, vai finanšu pārskatiem;
 - (c) standarta grāmatvedības vai finanšu informācijas sagatavošanas programmatūras ieviešana, ko nav izstrādājusi firma vai tīkla firma, ja pielāgošanas apjoms klienta vajadzībām ir nenozīmīgs.
- 606.4 A3 Faktori, kas ir būtiski, lai identificētu ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu, ko rada IT sistēmu pakalpojumu sniegšana revīzijas klientam, un lai novērtētu šāda apdraudējuma līmeni, ir sekojoši:
- pakalpojuma būtība;
 - klienta IT sistēmu veids un tas, kādā mērā IT sistēmu pakalpojums ietekmē vai mijiedarbojas ar klienta grāmatvedības uzskaiti, iekšējo kontroli pār finanšu ziņošanas vai finanšu pārskatu sagatavošanas procesu;
 - tas, kādā mērā plānots paļauties uz pakalpojuma rezultātu revīzijas ietvaros.

Ja tiek identificēts ar pašizvērtējumu saistīts apdraudējums attiecībā uz revīzijas klientu, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, piemēro R606.6 punktu.

Revīzijas klienti, kas nav sabiedriskas nozīmes struktūras

606.5 A1 Piemērs darbībai, kas varētu būt drošības pasākums ar pašizvērtējumu saistīta apdraudējuma novēršanai, kuru rada IT sistēmu pakalpojuma sniegšana revīzijas klientam, kas nav sabiedriskas nozīmes struktūra, ir tādu speciālistu pieaicināšana pakalpojuma sniegšanai, kuri nav revīzijas grupas dalībnieki.

Revīzijas klienti, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūras

R606.6 Firma vai tīkla firma nedrīkst sniegt IT sistēmu pakalpojumus revīzijas klientam, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, ja šāda pakalpojuma sniegšana var radīt ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu. (Sk. R600.14 un R600.16 punktu).

606.6 A1 Piemēri pakalpojumiem, kas ir aizliegti, jo rada ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu, ir pakalpojumi, kas saistīti ar tādu IT sistēmu izstrādi vai ieviešanu, kuras:

- veido daļu no iekšējās kontroles pār finanšu ziņošanas /pārskatu gatavošanas procesu; vai
- ģenerē informāciju klienta grāmatvedības ierakstiem/reģistriem vai finanšu pārskatiem, par kuriem firma sniegs atzinumu.

607. APAKŠSADAĻA — TIESVEDĪBAS ATBALSTA PAKALPOJUMI

Ievads

R607.1 Papildus īpašajām prasībām un piemērošanas materiāliem, kas izklāstīti šajā apakšsadaļā, piemērojot konceptuālās pamatnostādnes attiecībā uz tiesvedības atbalsta pakalpojumu sniegšanu revīzijas klientam, būtiska loma ir 600.1–600.27 A1 punktā ietvertajām prasībām un piemērošanas materiāliem.

Prasības un piemērošanas materiāli

Pakalpojuma apraksts

607.2 A1 Tiesvedības atbalsta pakalpojumi var ietvert šādus pakalpojumus:

- palīdzība dokumentu pārvaldībā un meklēšanā/izgūšanā;
- darbība liecinieka, tostarp liecinieka-eksperta, lomā;
- aplēsto zaudējumu vai citu summu aprēķināšana, kas varētu tikt saņemtas vai maksājamas tiesvedības vai cita juridiska strīda rezultātā;
- tiesu ekspertīzes vai izmeklēšanas pakalpojumi.

Iespējamais apdraudējums, kas izriet no tiesvedības atbalsta pakalpojumu sniegšanas

Visi revīzijas klienti

607.3 A1 Tiesvedības atbalsta pakalpojumu sniegšana revīzijas klientam var radīt ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu, ja pastāv risks, ka pakalpojumu rezultāti ietekmēs grāmatvedības ierakstus/reģistrus vai finanšu pārskatus, par kuriem firma sniegs atzinumu. Šādi pakalpojumi var radīt arī ar pārstāvību/aizstāvību saistītu apdraudējumu.

607.4 A1 Faktori, kas ir būtiski, identificējot ar pašizvērtējumu vai pārstāvību/aizstāvību saistītu apdraudējumu, revīzijas klientam sniedzot tiesvedības atbalsta pakalpojumus, un novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, ir šādi:

- tiesiskā un normatīvā vide, kurā tiek sniegts pakalpojums;
- pakalpojuma būtība un raksturīgās iezīmes;
- tas, kādā mērā tiesvedības atbalsta pakalpojuma iznākums var ietvert vai ietekmēt aplēšu sagatavošanu saistībā ar zaudējumiem vai citām summām, kam var būt būtiska ietekme uz finanšu pārskatiem, par kuriem firma sniegs atzinumu.

Ja tiek identificēts ar pašizvērtējumu saistīts apdraudējums attiecībā uz revīzijas klientu, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, piemēro R607.6 punktu.

607.4 A2 Apdraudējums neatkarībai nerodas, ja persona attiecībā uz jautājumu, kurā iesaistīts revīzijas klients darbojas faktu liecinieka lomā un šajā procesā sniedz viedokli savas kompetences ietvaros, atbildot uz liecinieka iztaujāšanas gaitā uzdotiem jautājumiem.

Revīzijas klienti, kas nav sabiedriskas nozīmes struktūras

607.5 A1 Piemērs drošības pasākumiem tāda ar pašizvērtējumu saistīta apdraudējuma novēršanai, kuru rada tiesvedības atbalsta pakalpojuma sniegšana revīzijas klientam, kas nav sabiedriskas nozīmes struktūra, ir tādu speciālistu pieaicināšana pakalpojuma sniegšanai, kuri nav revīzijas grupas dalībnieki.

Revīzijas klienti, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūras

Ar pašizvērtējumu saistīts apdraudējums

R607.6 Firma vai tīkla firma nedrīkst sniegt tiesvedības atbalsta pakalpojumus revīzijas klientam, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, ja šāda pakalpojuma sniegšana var radīt ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu. (Skat. R600.14 un R600.16 punktu).

607.6 A1 Piemērs neatļautiem pakalpojumiem, kas var radīt ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu, ir konsultēšana saistībā ar tiesvedību, ja pastāv risks, ka pakalpojuma iznākums ietekmēs uzkrājumu vai citu summu atspoguļojumu finanšu pārskatos, par kuriem firma sniegs atzinumu.

Ar pārstāvību/aizstāvību saistīts apdraudējums

607.6 A2 Piemērs darbībai, kas varētu būt drošības pasākums ar pārstāvību/aizstāvību saistīta apdraudējuma novēršanai, sniedzot tiesvedības atbalsta pakalpojumus revīzijas klientam, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, ir tādu speciālistu iesaistīšana pakalpojumā, kuri nav revīzijas grupas dalībnieki.

Darbošanās liecinieka lomā

Visi revīzijas klienti

607.7 A1 Firmas vai tīkla firmas darbinieks var sniegt liecības šķīrējtiesā vai tiesā kā faktu liecinieks vai kā liecinieks-eksperts.

- (a) Faktu liecinieks ir persona, kas sniedz liecības šķīrējtiesā vai tiesā, pamatojoties uz savām tiešajām zināšanām par faktiem vai notikumiem.
- (b) Liecinieks-eksperts ir fiziska persona, kas sniedz liecības šķīrējtiesā vai tiesā, pamatojoties uz savu kompetenci.

607.7 A2 Apdraudējums neatkarībai nerodas, ja persona attiecībā uz jautājumu, kurā iesaistīts revīzijas klients darbojas faktu liecinieka lomā un šajā procesā sniedz viedokli savas kompetences ietvaros, atbildot uz liecinieka iztaujāšanas gaitā uzdotiem jautājumiem.

607.7 A3 Ar pārstāvību/aizstāvību saistīts apdraudējums, kas rodas, darbojoties liecinieka-eksperta lomā revīzijas klienta vārdā, ir pieņemamā līmenī, ja firma vai tīkla firma:

- (a) ir saņēmusi tiesas vai šķīrējtiesas norīkojumu darboties liecinieka-eksperta lomā saistībā ar lietu, kurā iesaistīts klients; vai
- (b) ir nolīgta konsultāciju sniegšanai vai darbībai liecinieka-eksperta lomā attiecībā uz kolektīvu prasību (vai līdzvērtīgu grupas pārstāvja prasību) ar nosacījumu, ka:
 - (i) firmas revīzijas klienti veido mazāk nekā 20% no kategorijas vai grupas dalībnieku apjoma (pēc skaita un vērtības izteiksmē);
 - (ii) neviens revīzijas klients nav izraudzīts par kategorijas vai grupas vadītāju; un
 - (iii) kategorija vai grupa nav pilnvarojusi nevienu revīzijas klientu noteikt firmas sniedzamo pakalpojumu veidu un apjomu vai nosacījumus, ar kādiem šādus pakalpojumus sniedz.

Revīzijas klienti, kas nav sabiedriskas nozīmes struktūras

606.8 A1 Piemērs darbībai, kas varētu būt drošības pasākums ar pārstāvību/aizstāvību saistīta apdraudējuma novēršanai, sniedzot pakalpojumus revīzijas klientam, kas nav sabiedriskas nozīmes struktūra, ir tādu speciālistu pieaicināšana pakalpojuma sniegšanai, kuri nav revīzijas grupas dalībnieki.

Revīzijas klienti, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūras

R607.9 Firma vai tīkla firma, vai atsevišķa persona firmā vai tīkla firmā nedrīkst darboties revīzijas klienta labā, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, kā liecinieks-eksperts, izņemot 607.7 A3 punktā noteiktos apstākļus.

608. APAKŠSADAĻA — JURIDISKIE PAKALPOJUMI**Ievads**

608.1 Papildus šajā apakšsadaļā izklāstītajām prasībām un piemērošanas materiāliem, piemērojot konceptuālās pamatnostādnes attiecībā uz juridisko pakalpojumu sniegšanu revīzijas klientam, būtiska loma ir 600.1–600.27 A1 punkta prasībām un piemērošanas materiāliem.

Prasības un piemērošanas materiāli**Pakalpojuma apraksts**

- 608.2 A1 Juridiskie pakalpojumi ir pakalpojumi, kuru sniedzējs ir vai nu:
- (a) ieguvis juridisko izglītību, kas nepieciešama, lai praktizētu kā jurists; vai
 - (b) ir ieguvis atļauju praktizēt kā jurists tās jurisdikcijas tiesā, kurā šie pakalpojumi tiks sniegti.
- 608.2 A2 Šajā apakšsadaļā īpaši aplūkoti šādi jautājumi:
- juridisko konsultāciju sniegšana;
 - darbība galvenā juriskonsulta lomā;
 - darbība advokāta lomā.

Iespējamais apdraudējums, kas izriet no juridisko pakalpojumu sniegšanas*Visi revīzijas klienti*

608.3 A1 Juridisko pakalpojumu sniegšana revīzijas klientam var radīt ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu, ja pastāv risks, ka pakalpojumu rezultāti ietekmēs grāmatvedības ierakstus/reģistrus vai finanšu pārskatus, par kuriem firma sniegs atzinumu. Šādi pakalpojumi var radīt arī ar pārstāvību/aizstāvību saistītu apdraudējumu.

A. Juridisko konsultāciju sniegšana

Pakalpojuma apraksts

- 608.4 A1 Atkarībā no jurisdikcijas, juridiskās konsultācijas var ietvert dažādus pakalpojumus, tostarp gan korporatīvos, gan komerciālos pakalpojumus, kas tiek sniegti revīzijas klientiem, piemēram:
- atbalsts līgumu slēgšanā;
 - atbalsts revīzijas klientam darījuma veikšanā;
 - uzņēmumu apvienošana un līdzdalības iegāde uzņēmumos;
 - atbalsts revīzijas klienta iekšējai juridiskajai struktūrvienībai;
 - padziļināta juridiskā izpēte (angl.: due diligence) un restrukturizācija.

Iespējamais apdraudējums, kas izriet no juridisko konsultāciju sniegšanas

Visi revīzijas klienti

- 608.5 A1 Faktori, kas ir būtiski, identificējot ar pašizvērtējumu vai pārstāvību/aizstāvību saistītu apdraudējumu, revīzijas klientam sniedzot juridiskas konsultācijas, un novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, ir šādi:

- konkrētā jautājuma būtiskums klienta finanšu pārskatu kontekstā;
- tas, cik sarežģīts ir juridiskais jautājums un kādā mērā pakalpojuma sniegšanā jāpielieto spriedums.

Ja tiek identificēts ar pašizvērtējumu saistīts apdraudējums attiecībā uz revīzijas klientu, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, piemēro R608.7 punktu.

- 608.5 A2 Juridisko konsultāciju piemēri, kas var radīt ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu, ir šādi:

- iespējamo tiesvedības zaudējumu aplēšana, lai klienta finanšu pārskatos reģistrētu uzkrājumus;
- līgumu nosacījumu interpretēšana, kas var radīt saistības, kas iekļaujamās klienta finanšu pārskatos.

- R608.5 A3 Pārrunu veikšana revīzijas klienta vārdā var radīt ar pārstāvību/aizstāvību saistītu apdraudējumu vai var novest pie tā, ka firma vai tīkla firma uzņemas vadības pienākumus/atbildību.

Revīzijas klienti, kas nav sabiedriskas nozīmes struktūras

- 608.6 A1 Piemēri pasākumiem, kas varētu būt drošības pasākumi ar pašizvērtējumu vai pārstāvību/aizstāvību saistīta apdraudējuma novēršanai, sniedzot juridiskas konsultācijas revīzijas klientam, kas nav sabiedriskas nozīmes struktūra, ir šādi:

- ar pašizvērtējumu vai pārstāvību/aizstāvību saistītu apdraudējumu var novērst, pieaicinot tādus speciālistus pakalpojumu sniegšanai, kuri nav revīzijas grupas dalībnieki;
- ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu var novērst, pieaicinot atbilstošu pārraugu, kas nav piedalījies pakalpojuma sniegšanā, revīzijas darba vai sniegtā pakalpojuma pārskatīšanai.

Revīzijas klienti, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūras

Ar pašizvērtējumu saistīts apdraudējums

R608.7 Firma vai tīkla firma nedrīkst sniegt juridiskās konsultācijas revīzijas klientam, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, ja tas var radīt ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu. (Skat. R600.14 un R600.16 punktu).

Ar pārstāvību/aizstāvību saistīts apdraudējums

608.8 A1 Apsvērumi punktos 608.5 A1 un 608.5 A3 līdz 608.6 A1 ir noderīgi arī identificējot, novērtējot un novēršot ar pārstāvību/aizstāvību saistītus apdraudējumus, kas varētu rasties, sniedzot juridiskas konsultācijas revīzijas klientam, kurš ir sabiedriskas nozīmes struktūra.

B. Darbība galvenā jurista/galvenā juridiskā konsultanta lomā

Visi revīzijas klienti

R608.9 Firmas vai tīkla firmas partneris vai darbinieks nedrīkst darboties kā revīzijas klienta galvenais jurists/galvenais juridiskais konsultants.

608.9 A1 Galvenā jurista/galvenā juridiskā konsultanta amats parasti ir augstākā līmeņa vadības amats ar plašu atbildību par uzņēmuma juridiskajām lietām.

C. Darbība pārstāvības/aizstāvības lomā (angl.: Advocacy Role)

Iespējamie apdraudējumi, pildot pārstāvības/aizstāvības pienākumus tiesā v šķīrējtiesā

Revīzijas klienti, kas nav sabiedriskas nozīmes struktūras

R608.10 Firma vai tīkla firma nedrīkst darboties revīzijas klienta, kas nav sabiedriskas nozīmes struktūra, advokāta/pārstāvja lomā, strīdu izskatīšanā vai tiesvedībā šķīrējtiesā vai tiesā, ja attiecīgās summas ir būtiskas finanšu pārskatu, par kuriem firma sniegs atzinumu, kontekstā.

608.10 A1 Piemēri darbībām, kas varētu būt drošības pasākumi ar pašizvērtējumu vai pārstāvību/aizstāvību saistīta apdraudējuma novēršanai, darbojoties revīzijas klienta, kas nav sabiedriskas nozīmes struktūra, pārstāvja lomā, ir šādi:

- tādu speciālistu pieaicināšana pakalpojumu sniegšanai, kuri nav revīzijas grupas dalībnieki;
- atbilstoša pārrauga, kas nav piedalījies pakalpojuma sniegšanā, pieaicināšana revīzijas darba vai veiktā pakalpojuma pārskatīšanai.

Revīzijas klienti, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūras

R608.11 Firma vai tīkla firma nedrīkst darboties revīzijas klienta, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, aizstāvja/pārstāvja lomā, strīdu izskatīšanā vai tiesvedībā šķīrējtiesā vai tiesā.

609. APAKŠSADAĻA — PERSONĀLA ATLASES PAKALPOJUMI

Ievads

609.1 Papildus īpašajām prasībām un piemērošanas materiāliem, kas izklāstīti šajā apakšsadaļā, piemērojot konceptuālās pamatnostādnes attiecībā uz personāla atlases pakalpojumu sniegšanu revīzijas klientam, būtiska loma ir 600.1–600.27 A1 punktā ietvertajām prasībām un piemērošanas materiāliem.

Prasības un piemērošanas materiāli

Pakalpojuma apraksts

609.2 A1 Personāla atlases pakalpojumi var ietvert šādus pakalpojumus:

- darba apraksta izstrāde.
- potenciālo kandidātu identificēšanas un atlases procesa izstrāde;
- kandidātu meklēšana;
- potenciālo kandidātu atlase, veicot:
 - kandidātu profesionālās kvalifikācijas vai kompetences pārbaudi un piemērotības izvērtēšana ieņemamajam amatam;
 - atsauksmju izskatīšana attiecībā uz iespējamiem kandidātiem;
 - piemēroto kandidātu intervēšana un atlase, kā arī ieteikumu sniegšana saistībā ar kandidātu kompetenci;
- darba nosacījumu noteikšana un pārrunu veikšana par tādiem aspektiem kā atalgojums, darba laiks un piemaksas.

Risks, kas saistīts ar vadības atbildības/pienākumu uzņemšanos, sniedzot personāla atlases pakalpojumus

R609.3 Saskaņā ar R400.13. punktu firma vai tīkla firma nedrīkst uzņemties vadības atbildību/pienākumus. Sniedzot personāla atlases pakalpojumus revīzijas klientam, firmai jāpārlicinās, ka:

- (a) klients norīko darbinieku, ieteicams, no vadošo darbinieku vidus, kurš ir atbildīgs par jebkādu vadības līmeņa lēmumu pieņemšanu saistībā ar personāla atlasī; un

- (b) klients pieņem jebkādus vadības līmeņa lēmumus saistībā ar personāla atlasī, tostarp par:
- potenciālo kandidātu piemērotības noteikšanu un piemērotu kandidātu atlasī amatam;
 - darba nosacījumu noteikšanu un pārrunu veikšanu par tādiem aspektiem kā atalgojums, darba laiks un piemaksas.

Iespējamais apdraudējums, kas izriet no personāla atlasī pakalpojumu sniegšanas

Visi revīzijas klienti

- 609.4 A1 Ja firma revīzijas klientam sniedz personāla atlasī pakalpojumus, var rasties ar personiskām interesēm, familiaritāti vai ietekmēšanu saistīts apdraudējums.
- 609.4 A2 Turpmāk minēto pakalpojumu sniegšana revīzijas klientam parasti nerada apdraudējumu, ja vien personas firmā vai tīkla firmā neuzņemas vadības pienākumus/atbildību:
- kandidātu profesionālās kvalifikācijas pārbaude un konsultāciju sniegšana saistībā ar šo kandidātu piemērotību amatam;
 - kandidātu intervēšana un ieteikumu sniegšana saistībā ar kandidātu kompetenci finanšu grāmatvedības, administratīvo vai kontroles pienākumu kontekstā.
- 609.4 A3 Faktori, kas ir būtiski, identificējot ar personiskām interesēm, familiaritāti vai ietekmēšanu saistītu apdraudējumu, revīzijas klientam sniedzot personāla atlasī pakalpojumus, un novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, ir šādi:
- pieprasītās palīdzības veids/būtība; un
 - personas, kas tiek pieņemta darbā, loma;
 - jebkādi interešu konflikti vai attiecības, kas varētu pastāvēt starp kandidātiem un firmu, kura sniedz konsultācijas.
- 609.4 A4 Piemērs darbībai, kas varētu būt drošības pasākums ar personiskām interesēm, familiaritāti vai ietekmēšanu saistīta apdraudējuma novēršanai ir tādu speciālistu iesaistīšana, kuri nav revīzijas grupas dalībnieki.

Aizliegti personāla atlasī pakalpojumi

R609.5 Sniedzot personāla atlasī pakalpojumus revīzijas klientam, firma vai tīkla firma nedrīkst darboties kā sarunu vedējs klienta vārdā.

R609.6 Firma vai tīkla firma nedrīkst sniegt personāla atlasī pakalpojumus revīzijas klientam, ja pakalpojums attiecas uz:

- (a) kandidātu meklēšanu/atlasī;

- (b) atsauksmju izskatīšanu attiecībā uz iespējamiem kandidātiem;
- (c) amatā ieceļamās personas ieteikšanu; vai
- (d) konsultēšanu par konkrētā kandidāta nodarbinātības noteikumiem, atalgojumu vai ar to saistītiem labumiem,

attiecībā uz šādiem amatiem:

- (i) uzņēmuma direktors vai amatpersona; vai
- (ii) augstākās vadības dalībnieks, kas strādā amatā, kam ir nozīmīga ietekme uz klienta uzņēmuma grāmatvedības reģistru vai finanšu pārskatu sagatavošanu, par kuriem firma sniegs atzinumu.

610. APAKŠSADAĻA — KORPORATĪVO FINANŠU PAKALPOJUMI

Ievads

610.1 Papildus šajā apakšsadaļā izklāstītajām prasībām un piemērošanas materiāliem, piemērojot konceptuālās pamatnostādnes attiecībā uz korporatīvo finanšu pakalpojumu sniegšanu revīzijas klientam, būtiska loma ir 600.1–600.27 A1 punktā punkta nosacījumiem.

Prasības un piemērošanas materiāli

Pakalpojuma apraksts

610.2 A1 Korporatīvo finanšu pakalpojumu piemēri:

- palīdzības sniegšana revīzijas klienta korporatīvo stratēģiju izstrādē;
- iespējamo mērķu identificēšana, kurus revīzijas klients varētu sasniegt;
- konsultēšana par aktīvu iespējamo pirkšanas vai atsavināšanas cenu;
- palīdzība finanšu piesaistes darījumos;
- konsultāciju sniegšana strukturēšanas jautājumos;
- konsultāciju sniegšana saistībā ar korporatīvo finanšu darījumu strukturēšanu vai finansēšanas pasākumiem.

Iespējamais apdraudējums, kas izriet no korporatīvo finanšu pakalpojumu sniegšanas

Visi revīzijas klienti

610.3 A1 Korporatīvo finanšu pakalpojumu sniegšana revīzijas klientam var radīt ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu, ja pastāv risks, ka pakalpojumu rezultāti ietekmēs grāmatvedības ierakstus/reģistrus vai finanšu pārskatus, par kuriem firma sniegs atzinumu. Šādi pakalpojumi var radīt arī ar pārstāvību/aizstāvību saistītu apdraudējumu.

610.4 A1 Faktori, kas ir būtiski, identificējot ar pašizvērtējumu vai pārstāvību/aizstāvību saistītu apdraudējumu, revīzijas klientam sniedzot korporatīvos finanšu pakalpojumus, un novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, ir šādi:

- tas, kāda ir subjektivitātes pakāpe, nosakot korporatīvo finanšu konsultācijas iznākuma vai seku atbilstīgo atspoguļojuma veidu finanšu pārskatos;
- tas, kādā mērā:
 - korporatīvo finanšu konsultāciju iznākums tieši ietekmēs finanšu pārskatos uzrādītās summas;
 - korporatīvo finanšu pakalpojumu iznākumam varētu būt būtiska ietekme uz finanšu pārskatiem.

Ja tiek identificēts ar pašizvērtējumu saistīts apdraudējums attiecībā uz revīzijas klientu, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, piemēro R610.8 punktu.

Aizliegti korporatīvie finanšu pakalpojumi

R610.5 Firma vai tīkla firma nedrīkst sniegt korporatīvos finanšu pakalpojumus, kas ietver revīzijas klienta emitēto akciju, parāda vai citu finanšu instrumentu tirdzniecības veicināšanu, tirdzniecību ar tiem vai parakstīšanos uz tiem, vai sniegt konsultācijas par ieguldījumiem šādās akcijās, parāda vai citos finanšu instrumentos.

R610.6 Firma vai tīkla firma revīzijas klientam nesniedz konsultācijas saistībā ar korporatīvajiem finanšu pakalpojumiem, ja:

- (a) šādu konsultāciju efektivitāte ir atkarīga no konkrētās grāmatvedības metodes vai atspoguļojuma finanšu pārskatos, par kuriem firma sniegs atzinumu; un
- (b) revīzijas grupai ir šaubas par saistītās grāmatvedības metodes vai atspoguļojuma atbilstību finanšu ziņošanas pamatnostādņēm.

Revīzijas klienti, kas nav sabiedriskas nozīmes struktūras

610.7 A1 Piemēri darbībām, kas varētu būt drošības pasākumi ar pašizvērtējumu vai pārstāvību/aizstāvību saistīta apdraudējuma novēršanai, sniedzot korporatīvos finanšu pakalpojumus revīzijas klientam, kas nav sabiedriskas nozīmes struktūra, ir šādi:

- ar pašizvērtējumu vai pārstāvību/aizstāvību saistītu apdraudējumu var novērst, pieaicinot tādus speciālistus pakalpojumu sniegšanai, kuri nav revīzijas grupas dalībnieki;
- ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu var novērst, pieaicinot atbilstošu pārraugu, kas nav piedalījies pakalpojuma sniegšanā, revīzijas darba vai sniegtā pakalpojuma pārskatīšanai;

Revīzijas klienti, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūras

Ar pašizvērtējumu saistīts apdraudējums

R610.8 Firma vai tīkla firma nedrīkst sniegt korporatīvo finanšu pakalpojumus revīzijas klientam, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, ja šāda vērtēšanas pakalpojuma sniegšana var radīt ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu. (Skat. R600.14 un R600.16 punktu).

Ar pārstāvību/aizstāvību saistīts apdraudējums

610.8 A1 Piemērs darbībai, kas varētu būt drošības pasākums tāda ar pārstāvību/aizstāvību saistīta apdraudējuma novēršanai, kuru rada korporatīvo finanšu pakalpojuma sniegšana revīzijas klientam, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, ir tādu speciālistu pieaicināšana pakalpojuma sniegšanai, kuri nav revīzijas grupas dalībnieki.

800. SADAĻA**ZIŅOJUMI PAR ĪPAŠA MĒRĶA FINANŠU PĀRSKATIEM, KŪROS IETVERTS IEROBEŽOJUMS ATTIECĪBĀ UZ TO IZMANTOŠANU UN IZPLATĪŠANU (REVĪZIJAS UN PĀRBAUDES UZDEVUMI)****Ievads**

- 800.1 Firmām ir jāievēro pamatprincipi, jānodrošina neatkarība un jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes, lai identificētu, novērtētu un novērstu apdraudējumu neatkarībai.
- 800.2 Šajā sadaļā ir izklāstītas dažas modifikācijas attiecībā uz 4A daļas nosacījumiem, kas noteiktos apstākļos ir atļautas, veicot īpaša mērķa finanšu pārskatu revīzijas, kad ziņojumā ir iekļauts izmantošanas un izplatīšanas ierobežojums. Šajā sadaļā darba uzdevums, lai izsniegtu ierobežotas izmantošanas un izplatīšanas ziņojumu R800.3 punktā noteiktajos apstākļos, tiek saukts par “ierobežotas izmantošanas ziņojuma revīzijas uzdevumu” (angl.: “eligible audit engagement”).

Prasības un piemērošanas materiāli**Vispārīgi**

- R800.3** Ja firma plāno sniegt ziņojumu par īpaša mērķa finanšu pārskatu revīziju, kas ietver izmantošanas un izplatīšanas ierobežojumu, 4A daļā noteiktās neatkarības prasības ir iespējams mainīt atbilstoši tam kā atļauts šajā sadaļā, bet tikai tad, ja:
- (a) firma informē potenciālos ziņojuma lietotājus par izmainītām neatkarības prasībām, kas tiks pielietotas, sniedzot pakalpojumu; un
 - (b) potenciālie ziņojuma lietotāji saprot ziņojuma mērķi un ierobežojumus un nepārprotami piekrīt izmaiņu veikšanai.
- 800.3 A1 Potenciālie ziņojuma lietotāji var iegūt izpratni par ziņojuma mērķi un ierobežojumiem, piedaloties darba uzdevuma veida un apjoma noteikšanā tieši, vai arī netieši - ar pārstāvja, kuram ir tiesības rīkoties potenciālo lietotāju vārdā, starpniecību. Jebkurā gadījumā šāda līdzdalība palīdz firmai sazināties ar paredzētajiem lietotājiem par neatkarības jautājumiem, tostarp apstākļiem, kas ir būtiski konceptuālo pamatnostādņu piemērošanas kontekstā. Tas arī ļauj firmai iegūt paredzēto lietotāju piekrišanu grozītajām neatkarības prasībām.
- R800.4** Ja paredzētie lietotāji ir lietotāju grupa, kuri nav identificējami konkrēti pēc vārda laikā, kad tiek izstrādāti darba uzdevuma nosacījumi, firma vēlāk informē šos lietotājus par mainītajām neatkarības prasībām, kurām ir piekritis viņu pārstāvis.

800.4 A1 Piemēram, ja potenciālie lietotāji ir tādu lietotāju grupa kā sindicētā aizdevuma aizdevēji, firma var aprakstīt mainītās neatkarības prasības aizdevēju grupas pārstāvim adresētā darba uzdevuma vēstulē (līgumā). Pārstāvis tad attiecīgi var iesniegt firmas darba uzdevuma vēstuli aizdevēju grupas dalībniekiem, lai izpildītu prasību, ka firma informē šos lietotājus par mainītajām neatkarības prasībām, kurām ir piekritis pārstāvis.

R800.5 Ja firma veic “ierobežotas izmantošanas ziņojuma revīzijas uzdevumu”, jebkuras 4A daļas modifikācijas ir ierobežotas tikai ar R800.7–R800.14 punktos izklāstītajām izmaiņām. Firma nedrīkst veikt šādas izmaiņas, ja tiek veikta normatīvajos aktos noteikta finanšu pārskatu revīzija.

R800.6 Ja firma tā paša klienta vajadzībām sagatavo arī revīzijas ziņojumu, kurā nav noteikts izmantošanas un izplatīšanas ierobežojums, tad uz šādu revīzijas darba uzdevumu attiecas 4A daļas nosacījumi.

Sabiedriskas nozīmes struktūras

R800.7 Ja firma veic “ierobežotas izmantošanas ziņojuma revīzijas uzdevumu”, firmai nav jāpiemēro tās 4A daļā noteiktās neatkarības prasības, kuras attiecas tikai uz sabiedriskas nozīmes struktūru revīzijas uzdevumiem.

Saistītie uzņēmumi

R800.8 Ja firma veic “ierobežotas izmantošanas ziņojuma revīzijas uzdevumu”, 4A daļā sniegtās atsauces uz “revīzijas klientu” nav jāattiecinā uz tā saistītajiem uzņēmumiem. Tomēr, ja revīzijas grupai ir zināms vai ir iemesls uzskatīt, ka, novērtējot firmas neatkarību no klienta, būtiska loma ir attiecībām vai apstākļiem, kas saistīti ar klienta saistīto uzņēmumu, revīzijas grupa ņem šādas attiecības un apstākļus vērā, identificējot un novērtējot apdraudējumu neatkarībai.

Tīkli un tīkla firmas

R800.9 Ja firma veic “ierobežotas izmantošanas ziņojuma revīzijas uzdevumu”, 4A daļā noteiktās īpašās prasības neattiecas uz tīkla firmām. Tomēr, ja firmai ir zināms vai tai ir iemesls uzskatīt, ka tīkla firmas intereses vai attiecības rada apdraudējumu neatkarībai, firma novērtē šādu apdraudējumu un novērš to.

Finansiālas intereses/līdzdalība, kredīti un garantijas, ciešas darījumu attiecības un ģimeniskas un personiskas attiecības

R800.10 Ja firma veicot “ierobežotas izmantošanas ziņojuma revīzijas uzdevumu”:

(a) 510., 511., 520, 521, 522., 524. un 525. sadaļā minētie nosacījumi attiecas tikai uz revīzijas darba uzdevuma darba grupas dalībniekiem, viņu tiešiem ģimenes locekļiem un, attiecīgos gadījumos, tuviem radniekiem;

- (b) firma identificē, novērtē un novērš jebkādu apdraudējumu neatkarībai, ko rada 510., 511., 520., 521., 522., 524. un 525. sadaļā aplūkotās intereses un attiecības starp revīzijas klientu un šādiem revīzijas grupas dalībniekiem:
 - (i) personas, kas sniedz konsultācijas par tehniskiem vai nozarei raksturīgiem jautājumiem, darījumiem vai notikumiem; un
 - (ii) personas, kas nodrošina kvalitātes kontroli darba uzdevumā, tostarp personas, kas veic darba uzdevuma kvalitātes pārbaudi; un
- (c) firma izvērtē un novērš jebkādu apdraudējumu, kurus revīzijas darba uzdevuma darba grupai ir pamats uzskatīt par tādiem, ko rada intereses un attiecības starp revīzijas klientu un citām personām firmā, kuras var tieši ietekmēt revīzijas uzdevuma iznākumu.

800.10 A1 Citas personas firmā, kuras var tieši ietekmēt revīzijas uzdevuma iznākumu, ir personas, kuras sniedz ieteikumus saistībā ar atalgojumu vai kuras nodrošina revīzijas uzdevuma atbildīgā partnera tiešu pārraudzību, pārvaldību vai cita veida uzraudzību saistībā ar revīzijas uzdevuma veikšanu (ieskaitot tos, kas visos secīgos augstākos līmeņos ieņem augstāku amatu par darba uzdevuma atbildīgo partneri, līdz pat firmas galvenajam partnerim (izpilddirektors vai līdzvērtīga amatpersona)).

R800.11 Ja firma veic “ierobežotas izmantošanas ziņojuma revīzijas uzdevumu”, firma izvērtē un novērš jebkādu apdraudējumu, kādus saskaņā ar pamatotu darba uzdevuma darba grupas viedokli rada atsevišķu personu finansiālas intereses/ līdzdalība revīzijas klienta uzņēmumā, kā izklāstīts R510.4c) un d), R510.5, R510.7 un 510.10 A5 un A9 punktā.

R800.12 Ja firma veic “ierobežotas izmantošanas ziņojuma revīzijas uzdevumu”, firmai, piemērojot R510.4a), R510.6 un R510.7 punkta nosacījumus attiecībā uz firmas interesēm, nedrīkst būt būtiskas tiešas vai būtiskas netiešas finansiālas intereses/ līdzdalība revīzijas klienta uzņēmumā.

Darba tiesiskās attiecības ar revīzijas klientu

R800.13 Ja firma veic “ierobežotas izmantošanas ziņojuma revīzijas uzdevumu”, firma izvērtē un novērš jebkādu apdraudējumu, ko rada darba tiesiskās attiecības, kā noteikts 524.3 A1–524.5 A3 punktā.

Ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu sniegšana

R800.14 Veicot “ierobežotas izmantošanas ziņojuma revīzijas uzdevumu” un revīzijas klientam sniedzot ar apliecinājumu nesaistītus pakalpojumus, firma ievēro 410.–430. sadaļas un 600. sadaļas un apakšsadaļu nosacījumus, tostarp R800.7–R800.9 punktu.

4B DAĻA — NEATKARĪBA APLIECINĀJUMA UZDEVUMOS, KAS NAV REVĪZIJAS VAI PĀRBAUDES UZDEVUMI

	Lpp.
900. SADAĻA Konceptuālo pamatnostādņu piemērošana attiecībā uz neatkarību apliecinājuma uzdevumos, kas nav revīzijas vai pārbaudes uzdevumi	229.
905. SADAĻA Maksa	238.
906. SADAĻA Dāvanas un viesmīlība.	243.
907. SADAĻA Faktiska vai iespējama tiesvedība	244.
910. SADAĻA Finansiālās intereses/ līdzdalība	245.
911. SADAĻA Aizdevumi un garantijas	248.
920. SADAĻA Darījuma attiecības	250.
921. SADAĻA Ģimeniskas un personiskas attiecības.	252.
922. SADAĻA Apliecinājuma klientam nesen sniegti pakalpojumi	256.
923. SADAĻA Darbs apliecinājuma klienta uzņēmumā kā direktoram vai amatpersonai	258.
924. SADAĻA Darba attiecības ar apliecinājuma klientu	259.
940. SADAĻA Personāla ilglaicīga saistība ar apliecinājuma klientu	261.
950. SADAĻA Ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu sniegšana apliecinājuma klientam	263.
990. SADAĻA Ziņojumi, kuros noteikts izmantošanas un izplatīšanas ierobežojums (apliecinājuma uzdevumi, kas nav revīzijas vai pārbaudes uzdevumi)	267.

900. SADAĻA**KONCEPTUĀLO PAMATNOSTĀDŅU PIEMĒROŠANA ATTIECĪBĀ UZ NEATKARĪBU APLIECINĀJUMA UZDEVUMIEM, KAS NAV REVĪZIJAS VAI PĀRBAUDES UZDEVUMI****Ievads****Vispārīgi**

- 900.1 Šī daļa attiecas uz apliecinājuma uzdevumiem, kas nav revīzijas uzdevumi (“Apliecinājuma uzdevumi”) un pārbaudes uzdevumi. Šādu darba uzdevumu piemēri:
- apliecinājums par uzņēmuma galvenajiem darbības rādītājiem;
 - apliecinājums par uzņēmuma atbilstību normatīvām prasībām;
 - apliecinājums par publiskā sektora iestādes sasniegtajiem darbības kritērijiem, piemēram, lietderību naudas izlietojuma ziņā;
 - apliecinājums par uzņēmuma iekšējās kontroles sistēmas efektivitāti;
 - apliecinājums par uzņēmuma siltumnīcefekta gāzu emisijas pārskatu;
 - finanšu pārskata konkrētu elementu, kontu un posteņu revīzija.
- 900.2 Šajā daļā jēdziens “profesionāls grāmatvedis” attiecas uz: individuāliem profesionāliem grāmatvežiem publiskā praksē un viņu firmām.
- 900.3 1. SKVS nosaka firmas pienākumu izstrādāt un ieviest, kā arī izmantot kvalitātes vadības sistēmu attiecībā uz firmas veiktiem apliecinājuma uzdevumiem. Šādas kvalitātes vadības sistēmas ietvaros saskaņā ar 1. SKVS firmas pienākums ir noteikt kvalitātes mērķus, lai nodrošinātu pienākumu izpildi saskaņā ar atbilstošajām ētikas prasībām, tostarp attiecībā uz neatkarību. Saskaņā ar 1. SKVS atbilstošās/attiecināmās ētikas prasības ir tādas ētikas prasības, kas attiecas uz firmu, tās personālu un, attiecīgos gadījumos, citām personām, uz kurām attiecas tās pašas neatkarības prasības, kas attiecas uz firmu un tās veiktajiem uzdevumiem. Turklāt SAUS un SRS nosaka atbildīgo darba uzdevumu partneru un darba uzdevumu grupu pienākumus darba uzdevuma līmenī. Atbildības sadalījums firmā ir atkarīgs no tās lieluma, struktūras un organizācijas. Daudzos 4B daļas nosacījumos nav noteikta konkrēta atsevišķu personu atbildība firmā par darbībām, saistītām ar neatkarību; tā vietā ērtākām atsaucēm tiek izmantots jēdziens “firma”.

Firma, saskaņā ar 1. SKVS, piešķir operatīvo atbildību par neatkarības prasību ievērošanu personai(-ām). Papildus arī katrs profesionālais grāmatvedis joprojām ir atbildīgs par visu prasību ievērošanu, kas attiecas uz šī grāmatveža darbībām, interesēm vai attiecībām.

900.4 Neatkarība ir saistīta ar objektivitātes un godprātības principu. Tā ietver šādus elementus:

- (a) neatkarība uzskatos — apziņas stāvoklis, ko raksturo spēja izteikt secinājumus, neietekmējoties no faktoriem, kuri varētu radīt šaubas par profesionālo spriedumu, tādējādi ļauj attiecīgajai personai rīkoties godprātīgi, objektīvi un piemērojot profesionālo skepticismu;
- (b) neatkarība rīcībā — izvairīšanās no tādiem faktiem un apstākļiem, kuri ir tik nozīmīgi, ka atbilstīga un informēta trešā persona, visdrīzāk, secinātu, ka firmas vai apliecinājuma grupas dalībnieka godprātība, objektivitāte vai profesionālā skepse ir kompromitēti.

Šajā daļā atsaukšanās uz to, ka persona vai firma ir “neatkarīga”, nozīmē, ka persona vai firma ievēro šīs sadaļas prasības.

900.5 Saskaņā ar Kodeksu, apliecinājuma uzdevumā firmām ir jāievēro pamatprincipi un jānodrošina neatkarība. Šajā daļā izklāstītās prasības un piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu neatkarības nodrošināšanai apliecinājuma uzdevumos, kas nav revīzijas vai pārbaudes uzdevumi. Konceptuālās pamatnostādnes, kas izklāstītas 120. sadaļā, attiecas uz neatkarības prasību tāpat kā uz 110. sadaļā izklāstītajiem pamatprincipiem.

900.6 Šajā daļā aprakstīti:

- (c) fakti un apstākļi, tostarp profesionālās darbības/aktivitātes, intereses un attiecības, kas rada vai varētu radīt apdraudējumus neatkarībai;
- (d) iespējamās darbības/pasākumi, tostarp drošības pasākumi, kas varētu būt piemēroti, lai novērstu šādus apdraudējumus; un
- (e) noteiktas situācijas, kurās apdraudējumu nevar likvidēt/izslēgt vai nevar pielietot drošības pasākumus apdraudējuma samazināšanai līdz pieņemamam līmenim.

Apliecinājuma uzdevumu raksturojums

900.7 Apliecinājuma uzdevumā firma iegūst pietiekamus un atbilstīgus pierādījumus, lai sniegtu slēdzienu, kas palielina potenciālo lietotāju, (kas nav atbildīgā puse), pārliecības līmeni par aplūkojamā jautājuma informāciju.

3000. (pārskatīts) SAUS ir aplūkoti apliecinājuma uzdevuma, kas veikts saskaņā ar šo standartu, elementi un mērķi, savukārt apliecinājuma uzdevumu pamatnostādnēs ir sniegts vispārīgs

apliecinājuma uzdevumu apraksts. Apliecinājuma uzdevums var būt vai nu apstiprināšanas, jeb atestācijas (angl.: "attestation engagement") darba uzdevums vai tiešs darba uzdevums, jeb "tiešas ziņošanas darba uzdevums" (angl.: "direct engagement").

900.8 Šajā daļā jēdziens "apliecinājuma uzdevums" attiecas uz apliecinājuma uzdevumiem, kas nav revīzijas vai pārbaudes uzdevumi.

Ziņojumi, kuros noteikts izmantošanas un izplatīšanas ierobežojums

900.9 Apliecinājuma ziņojumā var būt iekļauts ziņojuma lietošanas un izplatīšanas ierobežojums. Ja tas tā ir un ir izpildīti 990. sadaļā izklāstītie nosacījumi, tad šajā daļā noteiktās neatkarības prasības var (drīkst) grozīt, kā noteikts 990. sadaļā.

Revīzijas un pārbaudes darba uzdevumi

900.10 Neatkarības standarti attiecībā uz revīzijas un pārbaudes darba uzdevumiem ir izklāstīti 4A daļā — "Neatkarība revīzijas un pārbaudes uzdevumos". Ja firma sniedz gan apliecinājuma, gan revīzijas vai pārbaudes pakalpojumus vienam un tam pašam klientam, 4A daļā noteiktās prasības joprojām attiecas gan uz firmu, gan tīkla firmām, gan uz revīzijas vai pārbaudes grupas dalībniekiem.

Prasības un piemērošanas materiāli

Vispārīgi

R900.11 Firmai, kas veic apliecinājuma uzdevumu, jānodrošina neatkarība no klienta, kam sniedz apliecinājuma pakalpojumu ("apliecinājuma klients").

900.11 A1 Šīs daļas kontekstā apliecinājuma uzdevumā apliecinājuma klients ir atbildīgā puse par aplūkojamo pamatjautājumu, un apstiprināšanas uzdevumā — arī puse, kas uzņemas atbildību par aplūkojamā jautājuma informāciju (tā varētu būt tā pati, kas atbildīgā puse).

900.11 A2 Apliecinājuma uzdevumā iesaistīto pušu lomas var atšķirties, un no tām var būt atkarīga šajā daļā noteikto neatkarības prasību piemērošana. Lielākoties apstiprināšanas uzdevumos atbildīgā puse un puse, kas ir atbildīga par aplūkojamā jautājuma informāciju, sakrīt. Tas tā ir arī, ja atbildīgā puse piesaista citas personas/puses aplūkojamā pamatjautājuma mērīšanai vai novērtēšanai saskaņā ar kritērijiem (mērītājus vai novērtētājus), un šādā situācijā tā joprojām ir atbildīga gan par aplūkojamā jautājuma informāciju, gan par aplūkojamo pamatjautājumu, saistībā ar kuru tiek sniegta informācija. Tomēr atbildīgā puse vai pasūtītājs var piesaistīt kādu citu pusi aplūkojamā jautājuma informācijas sagatavošanai, kura tad ir atbildīga par aplūkojamā jautājuma informāciju. Šādā gadījumā gan atbildīgā puse, gan tā puse, kas ir atbildīga par aplūkojamā jautājuma informāciju, šīs daļas kontekstā ir uzskatāmas par apliecinājuma klientiem.

900.11 A3 Papildus atbildīgajai pusei un — apstiprināšanas uzdevuma gadījumā — pusei, kas ir atbildīga par aplūkojamā jautājuma informāciju, ar darba uzdevumu var būt saistītas arī citas puses. Piemēram, var pastāvēt atsevišķs pasūtītājs vai tikt iesaistīts mērīšanas vai vērtēšanas pakalpojumu sniedzējs (mērītāji vai novērtētāji), kas nav par aplūkojamā jautājuma informāciju atbildīgā puse. Šādos apstākļos, piemērojot konceptuālās pamatnostādnes, profesionālam grāmatvedim ir jāidentificē un jāizvērtē apdraudējums pamatprincipu ievērošanai, ko rada jebkādas intereses vai attiecības ar šādām personām/pusēm, tostarp tas, vai varētu pastāvēt interešu konflikti, kā aprakstīts 310. sadaļā.

R900.12 Firmai, identificējot, novērtējot un novēršot apdraudējumu neatkarībai apliecinājuma uzdevumos, ir jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes.

Aizliegums uzņemties vadības atbildību/pienākumus

R900.13 Firma nedrīkst uzņemties vadības atbildību/pienākumus attiecībā uz apliecinājuma uzdevuma aplūkojamo pamatjautājumu un — apstiprinājuma uzdevuma gadījumā — uz aplūkojamā jautājuma informāciju. Ja firma uzņemas vadības atbildību/pienākumus attiecībā uz citiem apliecinājuma klientam sniegtiem pakalpojumiem, firma nodrošina, lai šāda atbildība nebūtu saistīta ar firmas sniegtā apliecinājuma uzdevuma aplūkojamo pamatjautājumu un — apstiprināšanas uzdevuma gadījumā — aplūkojamā jautājuma informāciju.

900.13 A1 Vadības pienākumi ietver uzņēmuma kontroli, vadību un virzību, tostarp lēmumu pieņemšanu saistībā ar personāla, finanšu, tehnoloģisko, materiālo un nemateriālo resursu iegādi, izmantošanu un kontroli.

900.13 A2 Ja firma uzņemas vadības pienākumus/atbildību attiecībā uz aplūkojamo pamatjautājumu un — apstiprināšanas uzdevuma gadījumā — apliecinājuma uzdevuma aplūkojamā jautājuma informāciju, rodas ar pašizvērtējumu, personiskām interesēm un familiaritāti saistīts apdraudējums. Uzņemoties vadības pienākumus/atbildību, var rasties ar pārstāvību/aizstāvību saistīts apdraudējums, jo firma kļūst pārāk cieši saistīta ar vadības uzskatiem un interesēm.

900.13 A3 Tas, vai konkrēta darbība ietilpst vadības pienākumos, ir atkarīgs no apstākļiem, un ir jāizvērtē, pielietojot profesionālu spriedumu. Vadības pienākumi ir šādas darbības, piemēram:

- politikas izstrāde un uzņēmuma stratēģiskā virzība;
- jaunu darbinieku pieņemšana darbā vai atbrīvošana no darba;
- darbinieku rīcības virzība un atbildības uzņemšanās par darbinieku darbu uzņēmumā;

- darījumu apstiprināšana;
- bankas kontu vai ieguldījumu kontrole vai pārvaldība;
- lēmumu pieņemšana saistībā ar to, kurus firmas vai trešo personu ieteikumus ieviest;
- ziņošana personām, kam uzticēta pārvalde, vadības vārdā;
- atbildības uzņemšanās par iekšējās kontroles sistēmas izstrādi, ieviešanu un uzturēšanu;

900.13 A4 Ievērojot R900.14 punkta prasības, par vadības pienākumu uzņemšanos netiek uzskatīta konsultāciju un ieteikumu sniegšana ar mērķi palīdzēt apliecinājuma klienta vadībai pildīt tās pienākumus.

R900.14

Sniedzot profesionālus pakalpojumus apliecinājuma klientam saistībā ar apliecinājuma uzdevuma aplūkojamo pamatjautājumu un — apstiprināšanas uzdevuma gadījumā — ar apliecinājuma uzdevuma aplūkojamā jautājuma informāciju, firmai jāpārlicinās, ka klienta vadība izdara visus saistītos spriedumus un pieņem vadības kompetencē esošos lēmumus. Tas ietver pārlicināšanos par to, ka klienta vadība:

- (a) ieceļ personu, kurai ir atbilstošas prasmes, zināšanas un pieredze un kura visos gadījumos ir atbildīga par klienta lēmumiem un darbības pārraudzību; šādai personai, vēlams, no augstākā vadības līmeņa, būtu izpratne par šādiem jautājumiem:
 - (i) darbībai raksturīgās iezīmes, mērķi un rezultāti; un
 - (ii) attiecīgā klienta un firmas pienākumi.
 Tomēr šai personai nav nepieciešamas padziļinātas zināšanas, lai varētu veikt vai atkārtoti veikt attiecīgās darbības;
- (b) nodrošina darbību pārraudzību un novērtē veikto darbību rezultātu atbilstību klienta vajadzībām; un
- (c) uzņemas atbildību par pasākumiem, ja tādi nepieciešami, kas izriet no darbību rezultātiem.

Vairākas atbildīgās puses un puses, kas ir atbildīgas par aplūkojamā jautājuma informāciju

900.15 A1 Dažos apliecinājuma uzdevumos, gan apstiprināšanas uzdevumos, gan tiešajos darba uzdevumos var būt vairākas atbildīgās puses vai apstiprināšanas uzdevuma gadījumā - vairākas puses, kas ir atbildīgas par aplūkojamā jautājuma informāciju. Nosakot, vai šīs daļas noteikumi attiecas uz katru šādu atbildīgo pusi vai katru pusi, kas šādos darba uzdevumos ir atbildīga par aplūkojamā jautājuma informāciju, firma var (drīkst) ņemt vērā noteiktus aspektus.

Šie aspekti ietver informāciju par to, vai intereses vai attiecības starp firmu vai apliecinājuma grupas dalībnieku un konkrētu atbildīgo pusi vai pusi, kas ir atbildīga par aplūkojamā jautājuma informāciju, rada tādu apdraudējumu neatkarībai, kurš aplūkojamā jautājuma informācijas kontekstā nav nenozīmīgs un nebūtisks. Jāņem vērā šādi faktori:

- (a) aplūkojamā pamatjautājuma vai aplūkojamā jautājuma informācijas, par kuru konkrētā persona ir atbildīga, būtiskums vispārējā apliecinājuma uzdevuma kontekstā;
- (b) sabiedrības intereses saistībā ar darba uzdevumu.

Ja firma konstatē, ka apdraudējums, ko rada intereses vai attiecības ar konkrētu personu, ir nenozīmīgs un nebūtisks, attiecībā uz šādu personu nebūs jāveic visi šajā sadaļā minētie drošības pasākumi.

Tīkla firmas

R900.16 Ja firma zina vai tai ir iemesls uzskatīt, ka tīkla firmas intereses un attiecības rada apdraudējumu firmas neatkarībai, firma novērtē un novērš šādu apdraudējumu.

900.16 A1 Nosacījumi attiecībā uz tīkla firmām ir aplūkoti 400.50.A1–400.54.A1 punktā.

Saistītie uzņēmumi

R900.17 Ja apliecinājuma grupai ir zināms vai tai ir iemesls uzskatīt, ka attiecības vai apstākļi, kas saistīti ar apliecinājuma klienta saistīto uzņēmumu, ir svarīgi, lai novērtētu firmas neatkarību no klienta, apliecinājuma grupai, identificējot, novērtējot un novēršot apdraudējumu neatkarībai, ir jāizvērtē arī šāds saistītais uzņēmums.

[900.18–900.29. punkts ir apzināti atstāts tukšs.]

Periods, kādā ir jānodrošina neatkarība

R900.30 Šajā daļā noteiktā neatkarības prasība ir jāievēro gan:

- (a) darba uzdevuma periodā; gan
- (b) laika posmā, uz kādu attiecas aplūkojamā jautājuma informācija.

900.30 A1 Darba uzdevuma periods sākas, kad apliecinājuma grupa sāk sniegt apliecinājuma pakalpojumus saistībā ar konkrēto darba uzdevumu. Darba uzdevuma periods beidzas, kad ir izsniegts apliecinājuma ziņojums. Ja darba uzdevums ir periodisks, tas beidzas vēlākajā no brīžiem: brīdī, kad jebkura no pusēm paziņo, ka profesionālās attiecības ir beigušās vai kad tiek izsniegts pēdējais apliecinājuma ziņojums.

- R900.31** Ja uzņēmums kļūst par apliecinājuma klientu tāda perioda laikā, uz kuru attiecas aplūkojamā jautājuma informācija, par kuru firma izteiks slēdzienu/secinājumu, vai pēc šāda perioda, firma nosaka, vai apdraudējumu neatkarībai nerada šādi apstākļi:
- (a) finansiālas vai darījuma attiecības ar apliecinājuma klientu tā perioda laikā vai pēc perioda, uz kuru attiecas aplūkojamā jautājuma informācija, bet pirms apliecinājuma uzdevuma akceptēšanas; vai
 - (b) apliecinājuma klientam iepriekš sniegtie pakalpojumi.
- R900.32** Apdraudējumi neatkarībai rodas, ja firma apliecinājuma klientam ir sniegusi ar apliecinājumu nesaistītus pakalpojumus tā perioda laikā vai pēc perioda, uz kuru attiecas aplūkojamā jautājuma informācija, bet pirms apliecinājuma uzdevuma komanda uzsāk sniegt apliecinājuma pakalpojumus, un šādi pakalpojumi nebūtu atļauti apliecinājuma darba uzdevuma periodā. Šādos apstākļos firma izvērtē un novērš jebkādu attiecīgā pakalpojuma radīto apdraudējumu neatkarībai. Ja apdraudējums nav pieņemamā līmenī, firma akceptē apliecinājuma uzdevumu tikai tad, ja apdraudējums tiek samazināts līdz pieņemamam līmenim.
- 900.32 A1 Piemēri darbībām, kas varētu būt drošības pasākumi šādu apdraudējumu novēršanai:
- tādu speciālistu pieaicināšana pakalpojumu sniegšanai, kuri nav apliecinājuma grupas dalībnieki;
 - atbilstoša pārrauga pieaicināšana apliecinājuma pakalpojumu un ar apliecinājumu nesaistīto pakalpojumu pārskatīšanai.
- R900.33** Ja ar apliecinājumu nesaistīto pakalpojumu, kas nav atļauti darba uzdevuma periodā, sniegšana nav pabeigta un pakalpojumus nav iespējams pabeigt vai izbeigt pirms sāk sniegt profesionālos pakalpojumus saistībā ar apliecinājuma uzdevumu, firma akceptē apliecinājuma uzdevumu tikai ar nosacījumu, ka:
- (a) firma ir pārliecinājusies, ka:
 - (i) ar apliecinājumu nesaistītie pakalpojumi tiek pabeigti īsā laika posmā; vai
 - (ii) klients ir vienojies par pakalpojumu nodošanu citas pakalpojumu sniedzējam īsā laika posmā;
 - (b) firma pakalpojumu sniegšanas laikā vajadzības gadījumā piemēro drošības pasākumus;

un
 - (c) firma pārrunā attiecīgo jautājumu ar pasūtītāju, vai personām, kam uzticēta apliecinājuma klienta uzņēmuma pārvalde.

Sazināšanās ar personām, kam uzticēta pārvalde

900.34 A1 R300.9–300.9 A2 punktā izklāstītās prasības un piemērošanas materiāli attiecas uz saziņu ar pasūtītāju vai ar personām, kam uzticēta apliecinājuma klienta uzņēmuma pārvalde.

900.34 A2 Saziņa ar pasūtītāju vai ar personām, kam uzticēta apliecinājuma klienta uzņēmuma pārvalde, var būt lietderīga, ja tiek izdarīti būtiski spriedumi un secinājumi, lai novērstu apdraudējumus neatkarībai saistībā ar apliecinājuma uzdevumu tādēļ, ka attiecīgā darba uzdevuma aplūkojamā jautājuma informācija ir iepriekš sniegto ar apliecinājumu nesaisīto pakalpojumu rezultāts.

[900.35–900.39. punkts ir apzināti atstāts tukšs.]**Vispārīgas dokumentēšanas prasības attiecībā uz neatkarību apliecinājuma uzdevumos**

R900.40 Profesionāls grāmatvedis dokumentē secinājumus attiecībā uz Kodeksa šīs daļas prasību izpildi, kā arī visu būtisko pārrunu saturu, kas notikušas šajā kontekstā. Jo īpaši:

- (a) ja apdraudējuma novēršanai tiek piemēroti drošības pasākumi, firma dokumentē apdraudējuma veidu un spēkā esošos vai piemērotos drošības pasākumus; un
- (b) ja apdraudējums ir prasījis nozīmīgu analīzi un firmas secinājums ir, ka apdraudējums ir jau bijis pieņemamā līmenī, firma dokumentē apdraudējuma veidu un attiecīgo secinājumu pamatojumu.

900.40 A1 Dokumentācija kalpo kā pierādījumi attiecībā uz firmas spriedumiem, kas piemēroti, lai izdarītu secinājumus attiecībā uz atbilstību šīs daļas prasībām. Tomēr, dokumentācijas trūkums nenosaka/nenožīmē to, ka firma nav apsvērusi konkrēto jautājumu, vai to, ka firma nav neatkarīga.

[900.41–900.49. punkts ir apzināti atstāts tukšs.]**Neatkarības prasības pārkāpums apliecinājuma uzdevumos**

Ja firma konstatē pārkāpumu

R900.50 Ja firma secina, ka ir noticis šajā daļā noteikto prasību pārkāpums, firma:

- (a) pārtrauc, aptur vai likvidē intereses vai attiecības, kas radīja pārkāpumu;
- (b) novērtē pārkāpuma nozīmīgumu un ietekmi uz firmas objektivitāti un spēju sagatavot apliecinājuma ziņojumu; un
- (c) nosaka, vai ir veikti pasākumi, lai pienācīgi novērstu pārkāpuma sekas.

Pieņemot šo lēmumu, firma pielieto profesionālu spriedumu un izvērtē, vai atbilstīga un informēta trešā persona visdrīzāk secinātu, ka firmas objektivitāte ir apdraudēta un tāpēc firma nevar sniegt apliecinājuma ziņojumu.

R900.51 Ja firma konstatē, ka nav iespējams veikt pasākumus, lai pienācīgi novērstu pārkāpuma sekas, firma pēc iespējas drīzāk informē pusi, kura firmai pasūtīja darba uzdevumu (pasūtītāju) vai, attiecīgā gadījumā, personas, kam uzticēta pārvalde. Firma veic arī nepieciešamos pasākumus, lai izbeigtu apliecinājuma uzdevuma izpildi saskaņā ar visām piemērojamām normatīvajām prasībām, kas nosaka apliecinājuma uzdevuma izbeigšanas kārtību.

R900.52 Ja firma konstatē, ka ir iespējams veikt pasākumus, lai pienācīgi novērstu pārkāpuma sekas, firma pārrunā pārkāpumu un pasākumus, ko tā veikusi vai piedāvā veikt ar pasūtītāju vai, attiecīgā gadījumā, ar personām, kam uzticēta pārvalde. Firma savlaicīgi pārrunā pārkāpumu un ierosinātos pasākumus, ņemot vērā darba uzdevuma un pārkāpuma rašanās apstākļus.

R900.53 Ja pasūtītājs vai, attiecīgā gadījumā, personas, kam uzticēta pārvalde, nepiekrīt tam, ka firmas ierosinātie pasākumi saskaņā ar R900.50c) punktu pienācīgi novērš pārkāpuma sekas, firma veic nepieciešamos pasākumus, lai izbeigtu apliecinājuma uzdevumu saskaņā ar visām piemērojamām normatīvajām prasībām, kas nosaka apliecinājuma uzdevuma izbeigšanas kārtību.

Dokumentēšana

R900.54 Ievērojot R900.50–R900.53 punkta prasības, firma dokumentē:

- (a) pārkāpumu;
- (b) veiktās darbības/pasākumus;
- (c) pieņemtos galvenos lēmumus;
- (d) visus jautājumus, kas pārrunāti ar pasūtītāju vai personām, kam uzticēta pārvalde.

R900.55 Ja firma turpina apliecinājuma uzdevumu, tā dokumentē:

- (a) secinājumu, ka saskaņā ar firmas profesionālo spriedumu objektivitāte nav apdraudēta; un
- (b) pamatojumu tam, kā veiktie pasākumi pienācīgi novērsuši pārkāpuma sekas tā, lai firma varētu sagatavot apliecinājuma ziņojumu.

905. SADAĻA

MAKSA

Ievads

905.1 Firmām ir jāievēro pamatprincipi, jānodrošina neatkarība un jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes, lai identificētu, novērtētu un novērstu apdraudējumu neatkarībai.

905.2 Maksa vai cita veida atlīdzība var radīt ar personiskām interesēm vai ietekmēšanu saistītu apdraudējumu. Šajā sadaļā izklāstītās prasības un piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu, identificējot, novērtējot un novēršot apdraudējumu neatkarībai, ko izraisa no apliecinājuma klientiem saņemama maksa.

Prasības un piemērošanas materiāli

No apliecinājuma klienta saņemta maksa

905.3 A1 Vienojoties par samaksu un saņemot to no apliecinājuma klienta, rodas ar personiskām interesēm saistīts apdraudējums un var rasties ar ietekmēšanu saistīts apdraudējums neatkarībai.

905.3 A2 Konceptuālo pamatnostādņu piemērošanas kontekstā firmai, pirms tā akceptē apliecinājuma darba uzdevumu apliecinājuma klientam, tai ir jānosaka, vai apdraudējumi neatkarībai, ko rada klientam iesniegtais pakalpojuma maksas, jeb cenas piedāvājums, ir pieņemamā līmenī. Konceptuālo pamatnostādņu piemērošanas kontekstā firmai ir arī atkārtoti jāizvērtē šādi apdraudējumi, ja darba uzdevuma periodā mainās fakti un apstākļi.

905.3 A3 Faktori, kas ir būtiski, novērtējot apdraudējumu līmeni, ko rada no apliecinājuma klienta saņemta maksa, jeb cena, ir šādi:

- apliecinājuma darba uzdevuma maksas apmērs un tas, kādā mērā tās noteikšanā ir ņemti vērā nepieciešamie resursi atbilstoši firmas komerciālajām un tirgus prioritātēm;
- tas, kādā mērā maksa ir atkarīga no pakalpojuma rezultāta;
- maksas apmērs firmas vai tīkla firmas sniedzamā pakalpojuma kontekstā;
- klienta nozīmīgums firmas vai partnera kontekstā;
- klienta raksturīgās iezīmes;
- apliecinājuma darba uzdevuma raksturīgās iezīmes;
- tas, kādā mērā vienojoties par maksu iesaistās personas, kam uzticēta pārvalde;

- vai maksas apmēru nosaka neatkarīga trešā persona, piemēram, regulatīvā iestāde;
- 905.3 A4 Novērtējumu par to, vai apdraudējums neatkarībai ir pieņemamā līmenī var ietekmēt arī 120.15 A3 punktā aprakstītie nosacījumi, politikas un procedūras (jo īpaši kvalitātes vadības sistēmas esamība, ko firma izstrādājusi un ieviesusi saskaņā ar IAASB publicētajiem kvalitātes vadības standartiem).
- 905.3 A5 Turpmāk izklāstītajās prasībās un piemērošanas materiālos ir norādīti apstākļi, kurus varētu būt nepieciešams papildus izvērtēt, nosakot, vai apdraudējums ir pieņemamā līmenī. Saistībā ar šādiem apstākļiem piemērošanas materiālos ir sniegti piemēri papildu faktoriem, kas varētu būt būtiski, novērtējot apdraudējumu.

Apliecinājuma uzdevumu maksas apmērs

- 905.4 A1 Lēmumu par apliecinājuma vai citu pakalpojumu maksas apmēru firma pieņem atkarībā no konkrētā darba uzdevuma faktiem un apstākļiem, tostarp tehnisko un profesionālo standartu prasībām.
- 905.4 A2 Faktori, kas ir būtiski, novērtējot, cik lielu ar personiskām interesēm un ietekmēšanu saistītu apdraudējumu rada apliecinājuma darba uzdevuma maksas apmērs, ir šādi:
- firmas komerciālais pamatojums apliecinājuma uzdevuma maksas apmēra noteikšanā;
 - vai klients ir izdarījis vai izdara nepamatotu spiedienu, lai samazinātu apliecinājuma darba uzdevuma maksas apmēru.
- 905.4 A3 Piemēri drošības pasākumiem šāda apdraudējuma novēršanai:
- atbilstoša pārrauga, kas nepiedalās apliecinājuma uzdevumā, piesaistīšana novērtējuma veikšanai par to, vai piedāvātā maksa ir pamatota, ņemot vērā uzdevuma apjomu un sarežģītību;
 - atbilstoša pārrauga, kas nav piedalījies apliecinājuma uzdevumā, piesaistīšana veiktā darba pārskatīšanai;

No pakalpojuma rezultāta atkarīgas maksas/atlīdzības (angl. “Contingent fees”)

- 905.5 A1 No pakalpojuma rezultāta atkarīgas maksas ir maksas, ko aprēķina balstoties uz iepriekš noteiktu bāzi, kas ir saistīta ar darījuma iznākumu vai sniegto pakalpojumu rezultātu. Netiešas no pakalpojuma rezultāta atkarīgas maksas piemērs ir no pakalpojuma rezultāta atkarīga atlīdzība, ko iekasē, izmantojot starpnieku. Šis sadaļas kontekstā maksājums netiek uzskatīts par nosacījuma maksājumu, ja to ir noteikusi tiesa vai cita publiska iestāde.

- R905.6** Firma nedrīkst tieši vai netieši noteikt/ iekasēt no pakalpojuma rezultāta atkarīgas maksas par apliecinājuma uzdevumiem.
- R905.7** Firma nedrīkst tieši vai netieši noteikt/iekasēt no pakalpojuma rezultāta atkarīgas maksas par ar apliecinājumu nesaistīta pakalpojuma sniegšanu apliecinājuma klientam, ja šāda pakalpojuma iznākums un līdz ar to arī atlīdzības apjoms ir atkarīgs no nākotnes vai šodienas spriedumiem saistībā ar jautājumu, kurš ir būtisks attiecībā uz apliecinājuma uzdevuma aplūkojamā jautājuma informāciju.
- 905.7 A1 R905.6 un R905.7 punkta nosacījumi liedz firmai slēgt ar apliecinājuma klientu konkrētas vienošanās par no pakalpojuma rezultāta atkarīgām maksām. Pat ja, sniedzot ar apliecinājumu nesaistītus pakalpojumus apliecinājuma klientam, netiek izslēgta iespēja vienoties par no pakalpojuma rezultāta atkarīgu maksu, tomēr šādi noteikta maksa var ietekmēt ar personiskām interesēm saistītā apdraudējuma līmeni.
- 905.7 A2 Novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, būtiska loma ir šādiem faktoriem:
- iespējamās maksas summu diapazons;
 - tas, vai iznākumu, no kura ir atkarīgs atlīdzības apmērs, nosaka atbilstīga iestāde;
 - informācijas atklāšana paredzētajiem lietotājiem par firmas veikto darbu un atlīdzības noteikšanas pamatu (metodi);
 - pakalpojuma būtība;
 - notikuma vai darījuma ietekme uz aplūkojamā jautājuma informāciju.
- 905.7 A3 Piemēri drošības pasākumiem ar personiskām interesēm saistīta apdraudējuma novēršanai:
- atbilstoša pārrauga, kas nav bijis iesaistīts ar apliecinājumu nesaistīto pakalpojumu sniegšanā, pieaicināšana attiecīgā apliecinājuma pakalpojuma darba pārskatīšanai;
 - iepriekšēja rakstiska vienošanās ar klientu par atlīdzības noteikšanas pamatu (metodi).

Kopējās maksas — kavēti maksājumi

- 905.8 A1 Ar personiskām interesēm saistīta apdraudējuma līmenis var pieaugt, ja apliecinājuma pakalpojuma sniegšanas laikā ir kavēti apliecinājuma klienta veicamie maksājumi par apliecinājuma uzdevumu vai citiem pakalpojumiem.
- 905.8 A2 Parasti ir sagaidāms, ka firma saņems šādus maksājumus pirms apliecinājuma ziņojuma izsniegšanas.
- 905.8 A3 Novērtējot šāda ar personiskām interesēm saistīta apdraudējuma līmeni, būtiska loma ir šādiem faktoriem:

- kavēto maksājumu nozīmīgums firmas kontekstā;
- kavējuma ilgums;
- firmas vērtējums par klienta vai citas atbilstošas personas spēju un vēlmi veikt kavētos maksājumus.

905.8 A4 Piemēri drošības pasākumiem šāda apdraudējuma novēršanai:

- kavēto maksājumu daļējas summas saņemšana;
- atbilstoša pārrauga, kas nav piedalījies apliecinājuma uzdevumā, piesaistīšana veiktā darba pārskatīšanai;

R905.9

Ja apliecinājuma klients ilgstoši kavē ievērojamu daļu no maksājamās atlīdzības, firma izvērtē:

- (a) vai nesamaksātā atlīdzības daļa varētu būt līdzvērtīga aizdevumam, kas izsniegts klientam, un tādā gadījumā ir piemērojamas 911. sadaļā noteiktās prasības un piemērošanas materiāli; un
- (b) vai firmai vajadzētu akceptēt atkārtotu norīkojumu vai turpināt apliecinājuma uzdevumu.

Kopējās maksas— atkarība no maksas

905.10 A1 Ja kopējās maksas no konkrēta apliecinājuma klienta par apliecinājuma atzinuma sniegšanu veido lielu daļu no firmas kopējiem ieņēmumiem, atkarība no atlīdzībām, kas gūtas no šī klienta un bažas par iespējamu šo atlīdzību zaudēšanas ietekmē ar personiskām interesēm saistīta apdraudējuma līmeni un rada ar ietekmēšanu saistītu apdraudējumu.

905.10 A2 905.10 A1 punktā aprakstītajos apstākļos rodas ar personiskām interesēm un ietekmēšanu saistīts apdraudējums, pat tad, ja apliecinājuma klients nav atbildīgs par sarunām, nosakot maksājuma apmēru, vai maksājumu veikšanu par apliecinājuma uzdevumu.

905.10 A3 Aprēķinot firmas kopējo ieņēmumu apmēru, firma var izmantot pieejamo iepriekšējā finanšu gada finanšu informāciju un aplēst šādu attiecību, pamatojoties uz šo informāciju, ja atbilstoši.

905.10 A4 Novērtējot šādu ar personiskām interesēm un ietekmēšanu saistītu apdraudējumu līmeni, būtiska loma ir šādiem faktoriem:

- firmas saimnieciskās darbības struktūra;
- vai ir paredzams, ka firma diversificēs savu darbību, lai samazinātu atkarību no attiecīgā apliecinājuma klienta.

905.10 A5 Piemēri darbībām, kas varētu būt drošības pasākumi šāda apdraudējuma novēršanai:

- klientam sniegto pakalpojumu, kas nav apliecinājuma pakalpojumi, apjoma samazināšana;
- firmas klientu bāzes palielināšana, lai samazinātu atkarību no apliecinājuma klienta.

905.10 A6 Ar personiskām interesēm vai ietekmēšanu saistīts apdraudējums var rasties arī, ja firmas ģenerētās maksas no apliecinājuma klienta reprezentē lielu daļu no ieņēmumiem, ko veido atsevišķa partnera klienti.

905.10 A7 Novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, būtiska loma ir šādiem faktoriem:

- apliecinājuma klienta nozīmīgums kvalitatīvā un kvantitatīvā izteiksmē konkrētā partnera kontekstā;
- tas, kādā mērā partnera atbildība ir atkarīga no maksas, ko ģenerē konkrētais klients.

905.10 A8 Piemēri darbībām, kas varētu būt drošības pasākumi ar personiskām interesēm vai ietekmēšanu saistīta apdraudējuma novēršanai:

- atbilstoša pārrauga, kas nav bijis apliecinājuma grupas dalībnieks, iesaistīšana veiktā darba pārskatīšanai;
- sekošana tam, lai partnera atbildības līmeni būtiski neietekmētu maksa, ko ģenerē apliecinājuma klients;
- partnera klientu bāzes palielināšana, lai samazinātu atkarību no attiecīgā klienta.

906. SADAĻA

DĀVANAS UN VIESMĪLĪBA

Ievads

- 906.1 Firmām ir jāievēro pamatprincipi, jānodrošina neatkarība un jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes, lai identificētu, novērtētu un novērstu apdraudējumu neatkarībai.
- 906.2 Ja firma pieņem apliecinājuma klienta piedāvātas dāvanas un viesmīlību, var rasties ar personiskām interesēm, familiaritāti un ietekmēšanu saistīts apdraudējums. Šīs sadaļas prasības un piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu šādos apstākļos.

Prasības un piemērošanas materiāli

- R906.3** Firma vai apliecinājuma grupas dalībnieks nedrīkst pieņemt dāvanas un viesmīlību no apliecinājuma klienta, izņemot, ja to vērtība ir niecīga un nenozīmīga.
- 906.3 A1 Ja firma vai apliecinājuma grupas dalībnieks piedāvā pamudinājumu apliecinājuma klientam vai pieņem pamudinājumu no apliecinājuma klienta, piemēro 340. sadaļā izklāstītās prasības un piemērošanas materiālus, un šo prasību neievērošana var radīt apdraudējumu neatkarībai.
- 906.3 A2 340. sadaļā izklāstītās prasības attiecībā uz pamudinājumu piedāvāšanu vai pieņemšanu neļauj firmai vai apliecinājuma grupas dalībniekam pieņemt dāvanas un viesmīlību, ja nolūks ir neatbilstoši ietekmēt attiecīgās personas rīcību, pat ja vērtība ir niecīga un nenozīmīga.

907. SADAĻA**FAKTISKA VAI IESPĒJAMA TIESVEDĪBA****Ievads**

- 907.1 Firmām ir jāievēro pamatprincipi, jānodrošina neatkarība un jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes, lai identificētu, novērtētu un novērstu apdraudējumu neatkarībai.
- 907.2 Ja pastāv faktiska vai iespējama tiesvedība, kurā iesaistīts apliecinājuma klients, rodas ar personiskajām interesēm un ietekmēšanu saistīts apdraudējums. Šajā sadaļā izklāstītie piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu šādos apstākļos.

Piemērošanas materiāli**Vispārīgi**

- 907.3 A1 Jāsniedz pilnīgi atklāts klienta vadības un apliecinājuma grupas dalībnieku attiecību raksturojums un pilnīgs visu klienta saimnieciskās darbības aspektu skaidrojums. Pretrunīgi viedokļi var rasties, ja starp apliecinājuma klientu un firmu vai apliecinājuma grupas dalībnieku pastāv faktiska vai iespējama tiesvedība. Šādi pretrunīgi viedokļi var negatīvi ietekmēt vadības vēlmi sniegt pilnīgu informāciju un radīt ar personiskajām interesēm un ietekmēšanu saistītu apdraudējumu.
- 907.3 A2 Novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, būtiska loma ir šādiem faktoriem:
- tiesvedības būtiskums;
 - tas, vai tiesvedība ir saistīta ar iepriekš veiktu apliecinājuma uzdevumu.
- 907.3 A3 Ja tiesvedībā ir iesaistīts kāds apliecinājuma grupas dalībnieks, piemērs rīcībai, lai likvidētu/izslēgtu ar personiskajām interesēm un ietekmēšanu saistītu apdraudējumu, ir attiecīgās personas izslēgšana no apliecinājuma grupas.
- 907.3 A4 Piemērs rīcībai, kas varētu kalpot kā drošības pasākums, lai novērstu šādu ar personiskajām interesēm un ietekmēšanu saistītu apdraudējumu, ir atbilstoša pārrauga pieaicināšana veiktā darba pārskatīšanai.

910. SADAĻA

FINANSIĀLAS INTERESES/ LĪDZDALĪBA

Ievads

- 910.1 Firmām ir jāievēro pamatprincipi, jānodrošina neatkarība un jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes, lai identificētu, novērtētu un novērstu apdraudējumu neatkarībai.
- 910.3 Finansiālas intereses/līdzdalība apliecinājuma klienta uzņēmumā var radīt ar personiskām interesēm saistītu apdraudējumu. Šīs sadaļas prasības un piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu šādos apstākļos.

Prasības un piemērošanas materiāli

Vispārīgi

- 910.3 A1 Finansiālas intereses/ līdzdalību var īstenot tieši vai netieši, izmantojot starpnieku, piemēram, kolektīvo ieguldījumu mehānismu/shēmu, nekustamo īpašumu vai trastu. Ja patiesajam labuma guvējam ir kontrole pār starpnieku vai tas var ietekmēt starpnieka ieguldījumu lēmumus, saskaņā ar Kodeksu šādas finansiālās intereses/ līdzdalība ir tieša. Savukārt, ja patiesajam labuma guvējam nav kontroles pār starpnieku vai nav iespējas ietekmēt starpnieka ieguldījumu lēmumus, saskaņā ar Kodeksu šādas finansiālas intereses/ līdzdalība ir netiešas finansiālās intereses/ līdzdalība.
- 910.3 A2 Šajā sadaļā ir sniegtas atsauces uz finansiālo interešu/līdzdalības “būtiskumu”. Lai noteiktu, vai intereses/līdzdalība ir būtiskas konkrētas personas kontekstā, var (drīkst) ņemt vērā attiecīgās personas un viņa/viņas tiešo ģimenes locekļu kopējo neto vērtību.
- 910.3 A3 Novērtējot šādu ar personiskām interesēm saistītu apdraudējumu, ko izraisa finansiālas intereses/līdzdalība apliecinājuma klienta uzņēmumā, būtiska loma ir šādiem faktoriem:
- personas, kurai ir finansiālās intereses/ līdzdalība, loma;
 - tas, vai finansiālās intereses/līdzdalība ir tieša vai netieša; un
 - finansiālo interešu/līdzdalības būtiskums.

Firmas, apliecinājuma grupas dalībnieku un tiešo ģimenes locekļu turētas finansiālas intereses/līdzdalība

- R910.4** Šādām personām nedrīkst būt tiešas finansiālas intereses/ līdzdalība vai būtiskas netiešas finansiālās intereses/līdzdalība apliecinājuma klienta uzņēmumā:
- (a) firmai; vai
 - (b) apliecinājuma grupas dalībniekam vai kādam no viņa/viņas tiešiem ģimenes locekļiem.

Finansiālas intereses/ līdzdalība uzņēmumā, kas kontrolē apliecinājuma klientu

R910.5 Ja uzņēmumam ir kontrolējoša līdzdalība apliecinājuma klienta uzņēmumā un šis apliecinājuma klients ir nozīmīgs attiecīgā uzņēmuma kontekstā, ne firmai, ne apliecinājuma grupas dalībniekiem, ne šo personu tiešiem ģimenes locekļiem nedrīkst būt tiešas vai būtiskas netiešas finansiālas intereses/līdzdalība šādā uzņēmumā.

Finansiālas intereses/ līdzdalība turētas kā pilnvarniekam

R910.6 R910.4 punkts attiecas arī uz finansiālām interesēm/līdzdalību apliecinājuma klienta uzņēmumā, kas turētas trastā, kur firma vai privātpersona darbojas kā pilnvarnieks, izņemot, ja:

- (a) neviens no turpmāk minētajiem nav trasta patiesā labuma guvējs: ne pilnvarnieks, ne apliecinājuma grupas dalībnieks vai šo personu tieši ģimenes locekļi, vai firma;
- (b) intereses/līdzdalība apliecinājuma klientā, kas turētas trasta ietvaros nav būtiska trastam;
- (c) trastam nav būtiskas ietekmes uz apliecinājuma klientu; un
- (d) neviens no turpmāk minētajiem nevar būtiski ietekmēt nekādus lēmumus par ieguldījumiem, kas saistīti ar finansiālajām interesēm/līdzdalību apliecinājuma klienta uzņēmumā: ne pilnvarnieks, ne apliecinājuma grupas dalībnieks vai šo personu tieši ģimenes locekļi vai firma.

Neplānoti iegūtas finansiālas intereses/līdzdalība

R910.7 Ja firma, apliecinājuma grupas dalībnieks vai kāds no šo personu tiešiem ģimenes locekļiem iegūst tiešas finansiālas intereses/ līdzdalību vai būtiskas netiešas finansiālas intereses/līdzdalību apliecinājuma klienta uzņēmumā mantojuma, dāvinājuma, apvienošanās rezultātā vai līdzīgos apstākļos un ja šādas intereses/ līdzdalība saskaņā ar šīs sadaļas nosacījumiem citādi nebūtu atļauta, tad:

- (a) ja intereses/līdzdalību ieguva firma, tā nekavējoties atsakās no šādām finansiālajām interesēm/līdzdalības vai atsakās no netiešām finansiālajām interesēm/līdzdalības tādā mērā, lai atlikušās intereses/līdzdalība nebūtu būtiska; vai
- (b) ja intereses/līdzdalību ieguva apliecinājuma grupas dalībnieks vai šādas personas tiešs ģimenes loceklis, persona, kurai pieder intereses/līdzdalība, nekavējoties atsakās no tām, vai ja finansiālās intereses/ līdzdalība ir netiešas - atsakās no tās tādā mērā, lai atlikusī daļa nebūtu būtiska.

Finansiālas intereses/ līdzdalība — citi apstākļi*Tuvi ģimenes locekļi*

910.8 A1 Ar personiskām interesēm saistīts apdraudējums var rasties, ja apliecinājuma grupas dalībnieks zina, ka tuvam ģimenes loceklim ir tiešas finansiālas intereses/ līdzdalība vai būtiskas netiešas finansiālas intereses/līdzdalība apliecinājuma klienta uzņēmumā .

- 910.8 A2 Novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, būtiska loma ir šādiem faktoriem:
- attiecību veids starp apliecinājuma grupas dalībnieku un viņa/viņas tuvo radnieku;
 - tas, vai finansiālās intereses/ līdzdalība ir tiešas vai netiešas; un
 - finansiālo interešu/līdzdalības būtiskums attiecīgajam tuvajam radniekam.
- 910.8 A3 Piemēri darbībām, kas varētu likvidēt/izslēgt šādu ar personiskām interesēm saistītu apdraudējumu:
- tuvā radnieka pēc iespējas drīza atteikšanās no finansiālām interesēm/līdzdalības vai no pietiekamas netiešo finansiālo interešu/līdzdalības daļas, lai atlikusī daļa netiešajās finansiālajās interesēs/līdzdalībā vairs nebūtu būtiska;
 - attiecīgās personas izslēgšana no apliecinājuma grupas.
- 910.8 A4 Piemērs darbībai, kas varētu būt drošības pasākums šādu ar personiskām interesēm saistītu apdraudējumu novēršanai, ir atbilstoša pārrauga pieaicināšana apliecinājuma grupas dalībnieka darba pārskatīšanai.

Citas personas

- 910.8 A5 Ar personiskām interesēm saistīts apdraudējums var rasties, ja apliecinājuma grupas dalībnieks zina, ka, piemēram, šādām personām ir finansiālas intereses/līdzdalība apliecinājuma klienta uzņēmumā:
- firmas partneri un profesionālie darbinieki (izņemot tos, kuriem saskaņā ar R910.4 punktu īpaši norādīts, ka nav atļautas šādas finansiālas intereses/līdzdalība), vai šo personu tieši ģimenes locekļi;
 - personas, kurām ir ciešas personiskas attiecības ar apliecinājuma grupas dalībnieku.
- 910.8 A6 Piemērs darbībai, kas varētu likvidēt/izslēgt ar personiskām interesēm saistītu apdraudējumu ir apliecinājuma grupas dalībnieka, kuram ir šādas personiskas attiecības, izslēgšana no apliecinājuma grupas.
- 910.8 A7 Piemēri darbībām, kas varētu būt drošības pasākumi ar personiskām interesēm saistīta apdraudējuma novēršanai:
- apliecinājuma grupas dalībnieka izslēgšana no lēmumu pieņemšanas saistībā ar apliecinājuma uzdevumu;
 - atbilstoša pārrauga pieaicināšana apliecinājuma grupas dalībnieka darba pārskatīšanai.

911. SADAĻA

AIZDEVUMI UN GARANTIJAS

Ievads

- 911.1 Firmām ir jāievēro pamatprincipi, jānodrošina neatkarība un jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādes, lai identificētu, novērtētu un novērstu apdraudējumu neatkarībai.
- 911.2 Aizdevums vai aizdevuma garantija ar apliecinājuma klientu, var radīt ar personiskām interesēm saistītu apdraudējumu. Šīs sadaļas prasības un piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu šādos apstākļos.

Prasības un piemērošanas materiāli

Vispārīgi

- 911.3 A1 Šajā sadaļā ir sniegtas atsauces uz aizdevuma vai aizdevuma garantijas “būtiskumu”. Lai noteiktu, vai aizdevums vai aizdevuma garantija ir būtiska individuālai privātpersonai, var (drīkst) ņemt vērā attiecīgās personas un šīs personas tiešo ģimenes locekļu kopējo neto vērtību.

Aizdevumi un aizdevuma garantijas, kas izsniegtas apliecinājuma klientam

- R911.4** Firma, apliecinājuma grupas dalībnieks vai šo personu tieši ģimenes locekļi nedrīkst izsniegt aizdevumu vai aizdevuma garantiju apliecinājuma klientam, izņemot, ja šāds aizdevums vai garantija ir nebūtiski attiecībā uz:
- (a) firmu vai personu, kas izsniedz aizdevumu vai garantiju; un
 - (b) klientu.

Aizdevumi un aizdevuma garantijas, kas saņemtas no apliecinājuma klienta, kas ir banka vai līdzīga iestāde

- R911.5** Firma, apliecinājuma grupas dalībnieks vai šādu personu tiešs ģimenes loceklis nedrīkst saņemt aizdevumu vai aizdevuma garantiju no apliecinājuma klienta, kas ir banka vai līdzīga iestāde, izņemot, ja šāds aizdevums vai garantija tiek izsniegti saskaņā ar standarta kreditēšanas procedūrām, noteikumiem un nosacījumiem.
- 911.5 A1 Šādu aizdevumu piemēri ir hipotekārais kredīts, bankas kredītlīnija, aizdevums automašīnas iegādei un kredītkartes atlikums.
- 911.5 A2 Pat ja firma vai tīkla firma saņem aizdevumu no apliecinājuma klienta, kas ir banka vai līdzīga iestāde, saskaņā ar standarta kreditēšanas procedūrām, noteikumiem un nosacījumiem, šāds aizdevums var radīt ar personiskām interesēm saistītu apdraudējumu, ja tas ir būtisks apliecinājuma klientam vai firmai, kas saņem aizdevumu.

911.5.A3 Piemērs pasākumam, kas varētu būt drošības pasākums ar personiskām interesēm saistīta apdraudējuma novēršanai ir atbilstoša pārrauga, kurš nav apliecinājuma uzdevuma grupas dalībnieks, pieaicināšana no tīkla firmas, kura nav aizdevuma saņēmēja, veiktā darba pārskatīšanai.

Noguldījumi vai brokeru konti

R911.6 Firma, apliecinājuma uzdevuma grupas dalībnieks vai šādu personu tieši ģimenes locekļi nedrīkst veikt noguldījumus vai atvērt vērtspapīru kontus apliecinājuma klienta uzņēmumā, kas ir banka, brokeru pakalpojumu sniedzējs vai līdzīga iestāde, izņemot, ja attiecīgais noguldījums vai konts tiek apkalpots saskaņā ar standarta komercdarbības nosacījumiem.

Aizdevumi un aizdevuma garantijas, kas saņemtas no apliecinājuma klienta, kas nav banka vai līdzīga iestāde

R911.7 Firma, apliecinājuma grupas dalībnieks vai šo personu tieši ģimenes locekļi nedrīkst saņemt aizdevumu vai aizdevuma garantiju no apliecinājuma klienta, kas nav banka vai līdzīga iestāde, izņemot, ja šāds aizdevums vai garantija ir nebūtiski attiecībā uz:

- (a) firmu vai privātpersonu, kas saņem aizdevumu vai garantiju; un
- (b) klientu.

920. SADAĻA

DARĪJUMA ATTIECĪBAS

Ievads

- 920.1 Firmām ir jāievēro pamatprincipi, jānodrošina neatkarība un jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes, lai identificētu, novērtētu un novērstu apdraudējumu neatkarībai.
- 920.2 Ciešas darījuma attiecības ar apliecinājuma klientu vai tā vadību var radīt ar personiskām interesēm vai ietekmēšanu saistītu apdraudējumu. Šīs sadaļas prasības un piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu šādos apstākļos.

Prasības un piemērošanas materiāli

Vispārīgi

- 920.3 A1 Šajā sadaļā ir sniegtas atsauces uz finansiālo interešu/līdzdalības “būtiskumu” un darījuma attiecību “nozīmīgumu”. Lai noteiktu, vai šādas finansiālās intereses/līdzdalība ir būtiska privātpersonas kontekstā, var (drīkst) ņemt vērā attiecīgās personas un viņa/viņas tiešo ģimenes locekļu kopējo neto vērtību.
- 920.3 A2 Ciešu darījuma attiecību piemēri, kas izriet no komerciālām attiecībām vai kopīgām finansiālajām interesēm/līdzdalības, ir šādi:
- Finansiālas intereses/līdzdalība kopuzņēmumā ar apliecinājuma klientu vai īpašnieku, kam ir izšķiroša ietekme, direktoru vai amatpersonu vai citu personu, kas klienta uzņēmumā veic augstākā līmeņa vadības funkcijas;
 - vienošanās par viena vai vairāku firmas piedāvāto pakalpojumu vai produktu apvienošanu ar vienu vai vairākiem klienta piedāvātajiem pakalpojumiem vai produktiem un šāda apvienota piedāvājuma pārdošanu, atsaucoties uz abām pusēm;
 - izplatīšanas vai mārketinga pasākumi, atbilstoši kuriem firma izplata vai reklamē klienta produktus vai pakalpojumus, vai klients izplata vai reklamē firmas produktus vai pakalpojumus.

Firmas, apliecinājuma grupas dalībnieka vai tā tiešu ģimenes locekļu darījuma attiecības

- R920.4** Firmai un apliecinājuma grupas dalībniekam nedrīkst būt ciešas darījuma attiecības ar apliecinājuma klientu vai tā vadību, izņemot, ja jebkādas finansiālās intereses/līdzdalība ir nebūtiska un darījuma attiecības ir nenozīmīgas klientam vai tā vadībai un attiecīgi firmai vai apliecinājuma grupas dalībniekam.

920.4 A1 Ja pastāv ciešas darījuma attiecības starp apliecinājuma klientu vai tā vadību un apliecinājuma grupas dalībnieka tiešu ģimenes locekli, var rasties ar personiskām interesēm vai ietekmēšanu saistīts apdraudējums.

Preču vai pakalpojumu iegāde

920.5 A1 Ja firma, apliecinājuma grupas dalībnieks vai kāds no tā tiešiem ģimenes locekļiem iegādājas preces vai pakalpojumus no apliecinājuma klienta, parasti apdraudējums neatkarībai nerodas, ja darījumi notiek standarta uzņēmējdarbības ietvaros un saskaņā ar taisnīgiem tirgus principiem. Tomēr šādi darījumi varētu notikt arī tādā veidā vai apjomā, ka tie rada ar personiskām interesēm saistītu apdraudējumu.

920.5 A2 Piemēri darbībām šāda ar personiskām interesēm saistīta apdraudējuma likvidēšanai:

- darījuma atcelšana vai tā apjoma samazināšana;
- attiecīgās personas izslēgšana no apliecinājuma grupas.

921. SADAĻA

ĢIMENISKAS UN PERSONISKAS ATTIECĪBAS

Ievads

- 921.1 Firmām ir jāievēro pamatprincipi, jānodrošina neatkarība un jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes, lai identificētu, novērtētu un novērstu apdraudējumu neatkarībai.
- 921.2 Ģimeniskas un personiskas attiecības ar klienta personālu var radīt ar personiskām interesēm, familiaritāti vai ietekmēšanu saistītu apdraudējumu. Šīs sadaļas prasības un piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu šādos apstākļos.

Prasības un piemērošanas materiāli

Vispārīgi

- 921.3 A1 Ar personiskām interesēm, familiaritāti vai ietekmēšanu saistītu apdraudējumu var izraisīt ģimeniskas un personiskas attiecības starp apliecinājuma grupas dalībnieku un apliecinājuma klienta direktoru vai amatpersonu vai, atkarībā no to amata pienākumiem – citiem noteiktiem klienta darbiniekiem.
- 921.3 A2 Novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, nozīme ir sekojošiem faktoriem:
- personas pienākumiem apliecinājuma grupā;
 - ģimenes locekļa vai citas personas lomai apliecinājuma klienta uzņēmumā un attiecību tuvības pakāpei.

Apliecinājuma grupas dalībnieka tieši ģimenes locekļi

- 921.4 A1 Ja apliecinājuma grupas dalībnieka tiešs ģimenes loceklis strādā amatā, kam ir nozīmīga ietekme uz apliecinājuma uzdevuma aplūkojamo pamatjautājumu, rodas ar personiskām interesēm, familiaritāti vai ietekmēšanu saistīts apdraudējums.
- 921.4 A2 Novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, nozīme ir sekojošiem faktoriem:
- tiešā ģimenes locekļa amatam klienta uzņēmumā;
 - apliecinājuma uzdevuma grupas dalībnieka lomai.
- 921.4 A3 Piemērs darbībai, kas varētu likvidēt/izslēgt ar personiskām interesēm, familiaritāti vai ietekmēšanu saistītu apdraudējumu, ir attiecīgās personas izslēgšana no apliecinājuma grupas.
- 921.4 A4 Piemērs pasākumam, kas varētu būt drošības pasākums ar personiskām interesēm, familiaritāti vai ietekmēšanu saistīta apdraudējuma novēršanai ir grupas pienākumu strukturēšana tā, lai attiecīgā persona nenodarbotos ar jautājumiem, kas ir tiešā ģimenes locekļa kompetencē.

R921.5 Persona nedrīkst būt apliecinājuma grupas dalībnieks, ja kāds no šīs personas tiešajiem ģimenes locekļiem:

- (a) ir apliecinājuma klienta uzņēmumā direktors vai amatpersona;
- (b) apstiprināšanas uzdevumā — darbinieks amatā, kam ir nozīmīga ietekme uz apliecinājuma uzdevuma aplūkojamā jautājuma informāciju; vai
- (c) ir strādājis šādā amatā jebkurā laikposmā periodā, kurā tiek veikts darba uzdevums vai periodā uz kuru attiecas aplūkojamā jautājuma informācija.

Apliecinājuma grupas dalībnieka tuvi radnieki

921.6 A1 Ar personiskām interesēm, familiaritāti vai ietekmēšanu saistīts apdraudējums rodas, ja apliecinājuma grupas dalībnieka tuvs radnieks ir:

- (a) apliecinājuma klienta uzņēmuma direktors vai amatpersona; vai
- (b) darbinieks amatā, kam ir nozīmīga ietekme uz apliecinājuma uzdevuma aplūkojamo pamatjautājumu, vai, apstiprināšanas darba uzdevumā - darbinieks amatā, kam ir nozīmīga ietekme uz apliecinājuma uzdevuma aplūkojamā jautājuma informāciju.

921.6 A2 Novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, nozīme ir sekojošiem faktoriem:

- attiecību veidam starp apliecinājuma grupas dalībnieku un viņa/viņas tuvo radnieku;
- tuvā radnieka ieņemamajam amatam;
- apliecinājuma uzdevuma grupas dalībnieka lomai.

921.6 A3 Piemērs darbībai, kas varētu likvidēt/izslēgt ar personiskām interesēm, familiaritāti vai ietekmēšanu saistītu apdraudējumu ir attiecīgās personas izslēgšana no apliecinājuma grupas.

921.6 A4 Piemērs pasākumam, kas varētu būt drošības pasākums, lai novērstu ar personiskām interesēm, familiaritāti vai ietekmēšanu saistītu apdraudējumu ir apliecinājuma grupas pienākumu strukturēšana tā, lai attiecīgā persona nenodarbotos ar jautājumiem, kas ir tuvā radnieka kompetencē.

Apliecinājuma grupas dalībnieka cita veida ciešas attiecības

R921.7 Apliecinājuma grupas dalībniekam ir jārīkojas saskaņā ar firmas politiku un procedūrām, ja apliecinājuma grupas dalībniekam ir ciešas attiecības ar personu, kas nav tiešs ģimenes loceklis vai tuvs radnieks, bet ir kāda no tālāk minētajām personām:

- (a) apliecinājuma klienta uzņēmuma direktors vai amatpersona; vai
- (b) darbinieks amatā, kam ir nozīmīga ietekme uz aplūkojamo pamatjautājumu, vai — atestācijas uzdevuma gadījumā — darbinieks amatā, kam ir būtiska ietekme uz apliecinājuma uzdevuma aplūkojamā jautājuma informāciju.

- 921.7 A1 Novērtējot šādu attiecību izraisīta, ar personiskām interesēm, familiaritāti vai ietekmēšanu saistīta apdraudējuma līmeni, būtiska loma ir šādiem faktoriem:
- attiecīgās personas un apliecinājuma uzdevuma grupas dalībnieka attiecību veids;
 - attiecīgās personas amats klienta uzņēmumā;
 - apliecinājuma uzdevuma grupas dalībnieka loma.
- 921.7 A2 Piemērs pasākumam, kas varētu likvidēt/izslēgt ar personiskām interesēm, familiaritāti vai ietekmēšanu saistītu apdraudējumu, ir attiecīgās personas izslēgšana no apliecinājuma grupas.
- 921.7 A3 Piemērs pasākumam, kas varētu būt drošības pasākums ar personiskām interesēm, familiaritāti vai ietekmēšanu saistīta apdraudējuma novēršanai, ir apliecinājuma grupas pienākumu strukturēšana tā, lai attiecīgais apliecinājuma grupas dalībnieks nenodarbotos ar jautājumiem, kas ir tās personas kompetencē, ar kuru apliecinājuma grupas dalībniekam ir ciešas attiecības.

Attiecības starp firmas partneriem un darbiniekiem

- 921.8 A1 Ar personiskām interesēm, familiaritāti vai ietekmēšanu saistītu apdraudējumu var radīt personiskas vai radnieciskas attiecības starp šādām personām:
- (a) firmas partneris vai darbinieks, kas nav apliecinājuma grupas dalībnieks; un
 - (b) jebkuru no šādām personām apliecinājuma klienta uzņēmumā:
 - (i) direktors vai amatpersona;
 - (ii) darbinieks amatā, kam ir nozīmīga ietekme uz apliecinājuma uzdevuma aplūkojamo pamatjautājumu, vai — apstiprināšanas uzdevuma gadījumā — darbinieks amatā, kam ir nozīmīga ietekme uz apliecinājuma uzdevuma aplūkojamā jautājuma informāciju.
- 921.8 A2 Novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, būtiska loma ir šādiem faktoriem:
- attiecību raksturs starp firmas partneri vai darbinieku un klienta uzņēmuma direktoru, amatpersonu vai darbinieku;
 - firmas partnera vai darbinieka mijiedarbības pakāpe ar apliecinājuma grupu;
 - attiecīgā partnera vai firmas darbinieka loma/pozīcija firmā;
 - attiecīgās personas loma/pozīcija klienta uzņēmumā.

921.8 A3 Piemēri pasākumiem, kas varētu būt drošības pasākumi ar personiskām interesēm, familiaritāti vai ietekmēšanu saistīta apdraudējuma novēršanai:

- partnera vai darbinieka pienākumu strukturēšana tā, lai samazinātu jebkādu iespējamu ietekmi uz apliecinājuma uzdevumu;
- atbilstoša pārrauga pieaicināšana attiecīgā veiktā apliecinājuma darba pārskatīšanai.

922. SADAĻA

APLIECINĀJUMA KLIENTAM NESEN SNIEGTI PAKALPOJUMI

Ievads

- 922.1 Firmām ir jāievēro pamatprincipi, jānodrošina neatkarība un jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes, lai identificētu, novērtētu un novērstu apdraudējumu neatkarībai.
- 922.2 Ja apliecinājuma grupas dalībnieks nesēn ir bijis apliecinājuma klienta uzņēmuma direktors vai amatpersona, vai darbinieks, var rasties ar personiskām interesēm, pašizvērtējumu vai familiaritāti saistīts apdraudējums. Šīs sadaļas prasības un piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu šādos apstākļos.

Prasības un piemērošanas materiāli

Pakalpojumu sniegšana periodā, uz kuru attiecas apliecinājuma ziņojums

- 922.3 Apliecinājuma grupā nedrīkst iekļaut personu, kura apliecinājuma ziņojuma periodā, ir bijusi:
- (a) apliecinājuma klienta uzņēmuma direktors vai amatpersona; vai
 - (b) darbinieks amatā, kam ir nozīmīga ietekme uz apliecinājuma uzdevuma aplūkojamo pamatjautājumu, vai — apstiprināšanas uzdevuma gadījumā — darbinieks amatā, kam ir nozīmīga ietekme uz apliecinājuma uzdevuma aplūkojamā jautājuma informāciju.

Pakalpojumu sniegšana pirms perioda, uz kuru attiecas apliecinājuma ziņojums

- 922.4 A1 Ar personiskām interesēm, pašizvērtējumu vai familiaritāti saistīts apdraudējums var rasties, ja pirms perioda uz kuru attiecas apliecinājuma ziņojums, apliecinājuma grupas dalībnieks ir:
- (a) darbojies kā apliecinājuma klienta direktors vai amatpersona; vai
 - (b) bijis darbinieks amatā, kam ir nozīmīga ietekme uz apliecinājuma uzdevuma aplūkojamo pamatjautājumu, vai — apstiprināšanas uzdevumā — darbinieks amatā, kam ir nozīmīga ietekme uz apliecinājuma uzdevuma aplūkojamā jautājuma informāciju.

Piemēram, šāds apdraudējums būtu radies, ja persona iepriekšējā periodā strādājot apliecinājuma klienta uzņēmumā ir pieņēmusi lēmumus vai veikusi darbu, kas ir jāvērtē pašreizējā periodā apliecinājuma uzdevuma ietvaros.

- 922.4 A2 Novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, būtiska loma ir šādiem faktoriem:
- attiecīgās personas amatam klienta uzņēmumā;

- laika posmam, kopš attiecīgā persona pārtraukusi darbu klienta uzņēmumā;
- apliecinājuma grupas dalībnieka lomai.

922.4 A3

Piemērs pasākumam, kas varētu būt drošības pasākums, lai novērstu ar personiskām interesēm, pašizvērtējumu vai familiaritāti saistītu apdraudējumu ir atbilstoša pārrauga pieaicināšana grupas dalībnieka darba pārskatīšanai.

923. SADAĻA

DARBS APLIECINĀJUMA KLIENTA UZŅĒMUMĀ KĀ DIREKTORAM VAI AMATPERSONAI

Ievads

- 923.1 Firmām ir jāievēro pamatprincipi, jānodrošina neatkarība un jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes, lai identificētu, novērtētu un novērstu apdraudējumu neatkarībai.
- 923.2 APLICINĀJUMA KLIENTA DIREKTORA VAI AMATPERSONAS PIENĀKUMU PILDĪŠANA rada ar pašizvērtējumu un personiskām interesēm saistītu apdraudējumu. Šīs sadaļas prasības un piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu šādos apstākļos.

Prasības un piemērošanas materiāli

Darbs kā direktoram vai amatpersonai

- R923.3** Firmas partneris vai darbinieks nedrīkst būt firmas apliecinājuma klienta direktors vai vadošais darbinieks.

Darbs kā uzņēmuma sekretāram

- R923.4** Firma vai firmas darbinieks nedrīkst pildīt apliecinājuma klienta uzņēmumā sekretāra amata pienākumus, ja vien:

- (a) šāda prakse ir īpaši atļauta saskaņā ar vietējiem tiesību aktiem, profesionāliem noteikumiem vai praksi;
- (b) visus lēmumus pieņem vadība; un
- (c) veicamie pienākumi un darbības aprobežojas ar rutīnas un administratīva rakstura darbībām, piemēram, protokolu sagatavošanu un likumā noteikto atskaišu sagatavošanu.

- 923.4 A1 Dažādās jurisdikcijās uzņēmuma sekretāra amatam ir dažāda ietekme. Šī amata pienākumi var svārstīties no administratīvu pienākumu veikšanas, piemēram, personāla vadības un uzņēmuma reģistru uzturēšanas, līdz uzņēmuma darbības nodrošināšanai atbilstoši normatīvu prasībām vai konsultāciju sniegšanai saistībā ar uzņēmuma pārvaldes jautājumiem. Parasti šim amatam ir cieša saikne ar uzņēmumu. Tāpēc rodas apdraudējums, ja firmas partneris vai darbinieks pilda apliecinājuma klienta uzņēmuma sekretāra pienākumus. (Sīkāka informācija par ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu sniegšanu apliecinājuma klientam ir izklāstīta 950. sadaļā "Ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu sniegšana apliecinājuma klientam").

924. SADAĻA**DARBA ATTIECĪBAS AR APLIECINĀJUMA KLIENTU****Ievads**

- 924.1 Firmām ir jāievēro pamatprincipi, jānodrošina neatkarība un jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes, lai identificētu, novērtētu un novērstu apdraudējumu neatkarībai.
- 924.2 Darba attiecības ar apliecinājuma klientu var izraisīt ar personiskām interesēm, familiaritāti un ietekmēšanu saistītu apdraudējumu. Šīs sadaļas prasības un piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu šādos apstākļos.

Prasības un piemērošanas materiāli

Vispārīgi

- 924.3 A1 Ar familiaritāti vai ietekmēšanu saistīts apdraudējums var rasties, ja kāda no turpmāk minētajām personām ir bijusi firmas apliecinājuma grupas dalībnieks vai partneris:
- apliecinājuma klienta uzņēmuma direktors vai amatpersona;
 - darbinieks amatā, kam ir nozīmīga ietekme uz apliecinājuma uzdevuma aplūkojamo pamatjautājumu, vai, apstiprināšanas uzdevuma gadījumā, darbinieks amatā, kam ir nozīmīga ietekme uz apliecinājuma uzdevuma aplūkojamā jautājuma informāciju.

Ierobežojumi bijušiem partneriem vai apliecinājuma grupas dalībniekiem

- R924.4** Ja bijušais partneris ir pievienojies firmas apliecinājuma klientam vai bijušais apliecinājuma grupas dalībnieks ir pievienojies apliecinājuma klientam kā:
- (a) direktors vai amatpersona; vai
 - (b) darbinieks amatā, kam ir nozīmīga ietekme uz apliecinājuma uzdevuma aplūkojamo pamatjautājumu, vai — apstiprināšanas uzdevumā — darbinieks amatā, kam ir nozīmīga ietekme uz apliecinājuma uzdevuma aplūkojamā jautājuma informāciju, attiecīgā persona neturpina piedalīties firmas uzņēmējdarbībā vai profesionālajā darbībā.
- 924.4 A1 Pat ja kāda no R924.4 punktā minētajām personām ir uzsākusi darba attiecības ar apliecinājuma klientu šādā amatā un neturpina piedalīties firmas uzņēmējdarbībā vai profesionālajā darbībā, joprojām var pastāvēt ar familiaritāti vai ietekmēšanu saistīts apdraudējums.
- 924.4 A2 Ar familiaritāti vai ietekmēšanu saistīts apdraudējums var rasties arī tad, ja bijušais firmas partneris ir uzsācis darba attiecības ar uzņēmumu amatā, kas aprakstīts 924.3 A1 punktā, un attiecīgais uzņēmums pēc tam kļūst par firmas apliecinājuma klientu.

- 924.4 A3 Novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, būtiska loma ir šādiem faktoriem:
- (a) attiecīgās personas amats klienta uzņēmumā;
 - (b) attiecīgās personas saistība ar apliecinājuma grupu;
 - (c) laika posms, kopš attiecīgā persona pārtraukusi darbu kā firmas apliecinājuma grupas dalībnieks vai partneris;
 - (d) iepriekšējais attiecīgās personas amats apliecinājuma grupā vai firmā. Piemēram, jāņem vērā apstākļi, vai attiecīgā persona bijusi atbildīga par regulāru kontaktu uzturēšanu ar klienta vadību vai personām, kam uzticēta pārvalde.
- R924.4 A4 Piemēri darbībām, kas varētu būt drošības pasākumi, lai novērstu ar familiaritāti vai ietekmēšanu saistītu apdraudējumu:
- pasākumi, lai nodrošinātu, ka attiecīgā persona nesaņem nekādus labumus vai maksājumus no firmas, izņemot tās, kas paredzētas saskaņā ar iepriekš noteiktu vienošanos;
 - pasākumi, lai nodrošinātu, ka jebkādas summas, kas pienākas attiecīgajai personai, nav būtiskas firmas kontekstā;
 - apliecinājuma uzdevuma plāna modificēšana;
 - tādu personu norīkošana darbam apliecinājuma grupā, kurām ir pietiekama pieredze salīdzinājumā ar personu, kas ir pievienojusies klientam;
 - atbilstoša pārrauga pieaicināšana bijušā apliecinājuma grupas dalībnieka darba pārskatīšanai.

Apliecinājuma grupas dalībnieki, kas uzsāk sarunas ar klientu par darba tiesisko attiecību noslēgšanu

R924.5 Firmai ir jāievieš politikas un procedūras, kas nosaka apliecinājuma grupas dalībnieku pienākumu informēt firmu, ja viņi uzsāk sarunas par darba attiecību uzsākšanu ar apliecinājuma klientu.

924.5 A1 Ja apliecinājuma grupas dalībnieks piedalās apliecinājuma uzdevumā, zinot, ka nākotnē, iespējams, strādās apliecinājuma klienta uzņēmumā, rodas ar personiskām interesēm saistīts apdraudējums.

924.5 A2 Piemērs pasākumam, kas varētu likvidēt/izslēgt ar personiskām interesēm saistītu apdraudējumu ir attiecīgās personas izslēgšana no apliecinājuma grupas.

924.5 A3 Piemērs pasākumam, kas varētu kalpot kā drošības pasākums ar personiskām interesēm saistīta apdraudējuma novēršanai ir atbilstoša pārrauga pieaicināšana nozīmīgo attiecīgās personas izdarīto spriedumu pārskatīšanai.

940. SADAĻA**PERSONĀLA ILGLAICĪGA SAISTĪBA AR
APLIECINĀJUMA KLIENTU****Ievads**

- 940.1 Firmām ir jāievēro pamatprincipi, jānodrošina neatkarība un jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes, lai identificētu, novērtētu un novērstu apdraudējumu neatkarībai.
- 940.2 Ja persona ir iesaistīta periodiskā apliecinājuma uzdevumā ilgu laiku, var rasties ar familiaritāti un personiskām interesēm saistīts apdraudējums. Šīs sadaļas prasības un piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu šādos apstākļos.

Prasības un piemērošanas materiāli**Vispārīgi**

- 940.3 A1 Ar familiaritāti saistīts apdraudējums var rasties, ja personai ir ilgstoša saistība ar:
- apliecinājuma klientu;
 - apliecinājuma klienta augstāko vadību;
 - apliecinājuma darba uzdevuma aplūkojamo pamatjautājumu vai — apstiprināšanas uzdevumā — aplūkojamā jautājuma informāciju.
- 940.3 A2 Ar personiskām interesēm apdraudējums var rasties, personai bažījoties par sena klienta zaudēšanu vai esot ieinteresētai uzturēt ciešas personiskas attiecības ar augstākās vadības locekli vai personām, kam uzticēta pārvalde. Šāds apdraudējums var neatbilstoši ietekmēt personas spriedumus.
- 940.3 A3 Novērtējot šāda ar personiskām interesēm saistīta apdraudējuma līmeni, būtiska loma ir šādiem faktoriem:
- apliecinājuma darba uzdevuma raksturīgās iezīmes;
 - cik ilgi persona ir bijusi apliecinājuma grupas dalībnieks, personas senioritāte (hierarhijas līmeni/pieredzi) darba grupā un veikto uzdevumu raksturīgās iezīmes, tostarp, vai šādas attiecības pastāvēja, kamēr persona strādāja iepriekšējā firmā;
 - tas, kādā mērā personas darbu vada, pārskata un uzrauga augstāk stāvošs personāls;
 - tas, kādā mērā personai, ņemot vērā tās senioritāti (hierarhijas līmeni/pieredzi), ir iespēja ietekmēt apliecinājuma uzdevuma iznākumu, piemēram, pieņemot galvenos lēmumus vai vadot citu darba uzdevuma darba grupas dalībnieku darbu;

- personas personisko attiecību tuvības pakāpe ar apliecinājuma klienta augstākā līmeņa vadību vai, attiecīgos gadījumos, ar personām, kam uzticēta pārvalde;
- personas un apliecinājuma klienta mijiedarbības veids, biežums un apjoms;
- tas, vai ir mainījies aplūkojamā pamatjautājuma vai aplūkojamā jautājuma informācijas veids vai sarežģītības pakāpe;
- tas, vai pēdējā laikā ir bijušas kādas izmaiņas atbildīgajās personās, kuras ir atbildīgas par apliecinājuma uzdevuma aplūkojamo pamatjautājumu vai — apstiprināšanas uzdevuma gadījumā — par aplūkojamā jautājuma informāciju, vai, attiecīgā gadījumā, izmaiņas augstākajā vadībā.

940.3 A4 Divu vai vairāku faktoru kombinācija var palielināt vai samazināt apdraudējuma līmeni. Piemēram, ar familiaritāti saistīts apdraudējums, ko laika gaitā rada arvien ciešākas attiecības starp apliecinājuma grupas dalībnieku un personu, kas strādā apliecinājuma klienta uzņēmumā un kurai ir būtiska ietekme uz aplūkojamo pamatjautājumu vai — apstiprināšanas uzdevuma gadījumā — uz aplūkojamā jautājuma informāciju, samazinātos, ja šī persona pārtrauktu darba tiesiskās attiecības ar klientu.

940.3 A5 Piemērs darbībai, kas varētu likvidēt/izslēgt ar familiaritāti un ar personiskām interesēm saistītu apdraudējumu konkrētā darba uzdevumā ir personas pārceļšana uz citu apliecinājuma grupu.

940.3 A6 Piemēri pasākumiem, kas varētu būt drošības pasākumi, lai novērstu ar familiaritāti vai personiskām interesēm saistītu apdraudējumu:

- personas lomas vai tās veicamo uzdevumu veida un apjoma maiņa apliecinājuma grupā;
- atbilstoša pārrauga, kas nav bijis apliecinājuma grupas dalībnieks, iesaistīšana attiecīgās personas darba pārskatīšanai;
- regulāru un neatkarīgu iekšējo vai ārējo darba uzdevuma kvalitātes pārbaūžu veikšana.

R940.4 Ja firma nolemj, ka radīto apdraudējumu var novērst, tikai pārceļot personu uz citu apliecinājuma darba grupu, firma nosaka atbilstošu periodu, kura laikā šī persona nedrīkst:

- būt attiecīgās apliecinājuma darba uzdevuma darba grupas dalībnieks;
- veikt attiecīgā apliecinājuma darba uzdevuma kvalitātes kontroli; vai
- īstenot tiešu ietekmi uz apliecinājuma darba uzdevuma iznākumu.

Šādam periodam jābūt pietiekami ilgam, lai tiktu novērsts ar familiaritāti un personiskām interesēm saistīts apdraudējums.

950. SADAĻA**AR APLIECINĀJUMU NESAISTĪTU PAKALPOJUMU
SNIEGŠANA APLIECINĀJUMA KLIENTIEM****Ievads**

- 950.1 Firmām ir jāievēro pamatprincipi, jānodrošina neatkarība un jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes, lai identificētu, novērtētu un novērstu apdraudējumu neatkarībai.
- 950.2 Firmas apliecinājuma klientiem var sniegt dažādus ar apliecinājumu nesaistītus pakalpojumus atbilstoši savām prasmēm un zināšanām. Noteiktu ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu sniegšana apliecinājuma klientiem var radīt apdraudējumu pamatprincipu ievērošanai un apdraudējumu neatkarībai.
- 950.3 Šīs sadaļas prasības un piemērošanas materiāli nosaka konceptuālo pamatnostādņu piemērošanu, identificējot, novērtējot un novēršot apdraudējumu neatkarībai, ko izraisa ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu sniegšana apliecinājuma klientam.
- 950.4 Ņemot vērā uzņēmējdarbības prakses, finanšu tirgu un informācijas tehnoloģiju attīstību un izmaiņas, nav iespējams norādīt visus ar apliecinājumu nesaistītus pakalpojumus, kādus firmas un tīkla firmas varētu sniegt apliecinājuma klientiem. Konceptuālās pamatnostādnes šīs sadaļas vispārīgie nosacījumi attiecas uz gadījumiem, kad firma piedāvā klientam sniegt ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu, attiecībā uz kuru šeit nav noteiktas konkrētas prasības un piemērošanas materiāli.

Prasības un piemērošanas materiāli**Vispārīgi**

Risks, kas saistīts ar vadības līmeņa pienākumu/atbildības uzņemšanos, sniedzot ar apliecinājumu nesaistītus pakalpojumus

- 950.5 A1 Ja firma apliecinājuma klientam sniedz ar apliecinājumu nesaistītus pakalpojumus, pastāv risks, ka firma uzņemsies vadības līmeņa pienākumus/atbildību par apliecinājuma uzdevuma aplūkojamo pamatjautājumu un — apstiprināšanas uzdevumā — par aplūkojamā jautājuma informāciju, izņemot, ja firma ir pārliecināta, ka tiek ievērotas R900.13 un R900.14 punkta prasības.

Ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu sniegšanas darba uzdevuma akceptēšana

- R950.6** Pirms firma akceptē ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu sniegšanu apliecinājuma klientam, firma piemēro konceptuālās pamatnostādnes, lai identificētu, novērtētu un novērstu jebkādu saistītu apdraudējumu neatkarībai, kas varētu rasties, sniedzot šo pakalpojumu.

Apdraudējuma identificēšana un novērtēšana

- 950.7 A1 Apraksts par apdraudējumu kategorijām, kas var rasties, ja firma apliecinājuma klientam sniedz ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu, ir sniegts 120.6 A3 punktā.
- 950.7 A2 Faktori, kas ir būtiski, identificējot un novērtējot dažādu veidu apdraudējumus, sniedzot ar apliecinājumu nesaistītus pakalpojumus apliecinājuma klientam, ir šādi:
- pakalpojuma būtība, apjoms, paredzētais pielietojums un mērķis;
 - pakalpojuma sniegšanas veids, piemēram, iesaistītie darbinieki un viņu atrašanās vieta;
 - juridiskā un normatīvā vide, kurā tiek sniegts pakalpojums;
 - tas, vai klients ir sabiedriskas nozīmes struktūra;
 - klienta vadības un darbinieku kompetences līmenis attiecībā uz sniegtā pakalpojuma veidu;
 - tas, vai pakalpojuma rezultāts ietekmēs apliecinājuma uzdevuma aplūkojamo pamatjautājumu un — apstiprināšanas uzdevuma gadījumā — to (tos jautājumus), kas atspoguļots aplūkojamā jautājuma informācijā, un, ja tā:
 - cik būtiska būs pakalpojuma iznākuma ietekme uz aplūkojamo pamatjautājumu un — apstiprināšanas uzdevuma gadījumā — uz aplūkojamā jautājuma informācijā atspoguļotajiem jautājumiem;
 - tas, kādā mērā apliecinājuma klients nosaka būtiskos jautājumus/iesaistās tādu jautājumu noteikšanā, attiecībā uz kuriem pielietojams spriedums (skat.. R900.13–R900.14 punktu);
 - tas, kādā mērā plānots paļauties uz pakalpojuma rezultātu apliecinājuma uzdevuma ietvaros;
 - maksa par ar apliecinājumu nesaistīto pakalpojumu sniegšanu.

Būtiskums saistībā ar apliecinājuma klienta informāciju

- 950.8 A1 Būtiskums ir faktors, kam ir nozīmīga loma, novērtējot apdraudējumu, ko rada ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu sniegšana apliecinājuma klientam. Būtiskuma jēdziens saistībā ar apliecinājuma klienta aplūkojamā jautājuma informāciju ir aplūkots 3000. (pārskatīts) SAUS “Apliecinājuma uzdevumi, kas nav vēsturiskas finanšu informācijas revīzija vai pārbaude”. Būtiskuma noteikšana ir saistīta ar profesionāla sprieduma pielietošanu, un to ietekmē gan kvantitatīvi, gan kvalitatīvi faktori.

To ietekmē arī priekšstati par finanšu informācijas lietotāju vajadzībām. Vairāku ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu sniegšana vienam un tam pašam apliecinājuma klientam

950.9 A1 Firma var sniegt vairākus ar apliecinājumu nesaistītus pakalpojumus vienam un tam pašam klientam. Šādos apstākļos, izvērtējot apdraudējumu, firmai ir jāņem vērā šādu pakalpojumu radītā apdraudējuma kopējā ietekme.

Ar pašizvērtējumu saistīts apdraudējums

950.10 A1 Ar pašizvērtējumu saistīts apdraudējums rodas, ja apstiprināšanas (atestācijas) uzdevumā firma ir iesaistīta tādas aplūkojamā jautājuma informācijas sagatavošanā, kas turpmāk kļūs par apliecinājuma uzdevuma aplūkojamā jautājuma informāciju. Piemēri ar apliecinājumu nesaistītiem pakalpojumiem, kas var radīt šādu ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu, sniedzot pakalpojumus saistībā ar apliecinājuma uzdevuma aplūkojamā jautājuma informāciju:

- (a) nākotnes informācijas izstrāde un sagatavošana, par kuru pēc tam tiek sniegts apliecinājuma ziņojums;
- (b) novērtējuma veikšana, kas ir saistīta ar apliecinājuma uzdevuma aplūkojamā jautājuma informāciju, vai veido daļu no šīs informācijas.

Apliecinājuma klienti, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūras

950.11 A1 Gaidas/cerības attiecībā uz firmas neatkarību ir paaugstinātas, ja firma uzņemas veikt apliecinājuma uzdevumu sabiedriskas nozīmes struktūrai un ja šī darba uzdevuma rezultāti:

- (c) būs publiski pieejami, tostarp akcionāriem un citām ieinteresētajām personām; vai
- (d) tiks iesniegti likumā paredzētai struktūrai vai organizācijai, kuras uzdevums ir pārraudzīt uzņēmējdarbības sektora darbību vai aktivitātes.

Šo gaidu/cerību apsvēršana ir daļa no atbilstīgas un informētas trešās personas testa, ko piemēro, lai noteiktu, vai apliecinājuma klientam var sniegt ar apliecinājumu nesaistītus pakalpojumus.

950.11 A2 Ja saistībā ar darba uzdevumu, kas veikts 950.11 A1 A1b) punktā aprakstītajos apstākļos, pastāv ar pašizvērtējumu saistīts apdraudējums, firmai ieteicams ziņot par šāda ar pašizvērtējumu saistīta apdraudējuma esamību un par pasākumiem, kas veikti, lai to novērstu, darba uzdevuma pasūtītājam vai personām, kas atbildīgas par apliecinājuma klienta uzņēmuma pārvaldi, kā arī likumā paredzētai struktūrai vai organizācijai, kuras uzdevums ir pārraudzīt uzņēmējdarbības sektora darbību vai aktivitātes un kurai tiks iesniegti uzdevuma rezultāti.

Apdraudējuma novēršana

- 950.12 A1 R120.10–120.10 A2 punktā ir izklāstītas prasības un piemērošanas materiāli, kas attiecas uz apdraudējuma novēršanu neatkarībai, iekļaujot drošības pasākumu aprakstus.
- 950.12 A2 Apdraudējums neatkarībai, ko rada ar apliecinājumu nesaistīta pakalpojuma vai vairāku pakalpojumu sniegšana apliecinājuma klientam, atšķiras atkarībā no apliecinājuma uzdevuma faktiem un apstākļiem un no pakalpojuma veida. Šādi apdraudējumi varētu tikt novērsti, piemērojot drošības pasākumus vai koriģējot piedāvāto pakalpojumu apjomu.
- 950.12 A3 Piemēri darbībām, kas varētu būt drošības pasākumi šādu apdraudējumu novēršanai:
- tādu speciālistu pieaicināšana pakalpojumu sniegšanai, kuri nav apliecinājuma grupas dalībnieki;
 - atbilstoša pārtrauca, kas nav piedalījies pakalpojuma sniegšanā, pieaicināšana apliecinājuma darba vai pakalpojuma pārskatīšanai.
- 950.12 A4 Dažkārt nav pieejami drošības pasākumi, lai līdz pieņemamam līmenim samazinātu apdraudējumu, ko rada ar apliecinājumu nesaistītu pakalpojumu sniegšana apliecinājuma klientam. Šādā situācijā, piemērojot konceptuālās pamatnostādnes, firma:
- (a) koriģē piedāvātā pakalpojuma apjomu, lai likvidētu/izslēgtu apstākļus, kas rada apdraudējumu;
 - (b) atsakās vai pārtrauc sniegt pakalpojumu, kas rada apdraudējumu, kuru nevar likvidēt vai samazināt līdz pieņemamam līmenim; vai
 - (c) izbeidz apliecinājuma uzdevumu.

990. SADAĻA**ZIŅOJUMI, KUIROS NOTEIKTS IZMANTOŠANAS UN IZPLATĪŠANAS IEROBEŽOJUMS (APLIECINĀJUMA UZDEVUMI, KAS NAV REVĪZIJAS VAI PĀRBAUDES UZDEVUMI)****Ievads**

- 990.1 Firmām ir jāievēro pamatprincipi, jānodrošina neatkarība un jāpiemēro 120. sadaļā izklāstītās konceptuālās pamatnostādnes, lai identificētu, novērtētu un novērstu apdraudējumu neatkarībai.
- 990.2 Šajā sadaļā ir izklāstītas dažas modifikācijas attiecībā uz 4B daļas nosacījumiem, kas noteiktos apstākļos ir atļautas, saistībā ar apliecinājuma uzdevumiem, ja ziņojumā tiek iekļauts izmantošanas un izplatīšanas ierobežojums. Šajā sadaļā darba uzdevums, kura mērķis ir sniegt ierobežotas izmantošanas un izplatīšanas apliecinājuma ziņojumu, kā noteikts R990.3 punktā, tiek saukts par “ierobežotas izmantošanas ziņojuma apliecinājuma uzdevumu” (angl.: eligible assurance engagement)

Prasības un piemērošanas materiāli**Vispārīgi**

- 990.3 Ja firma plāno sniegt ziņojumu par apliecinājuma uzdevumu, kas ietver izmantošanas un izplatīšanas ierobežojumu, 4B daļā noteiktās neatkarības prasības ir iespējams mainīt atbilstoši tam kā atļauts šajā sadaļā, bet tikai tad, ja:
- firma informē potenciālos ziņojuma lietotājus par izmainītām neatkarības prasībām, kas tiks ievērotas, sniedzot pakalpojumu; un
 - potenciālie ziņojuma lietotāji saprot ziņojuma mērķi, aplūkojamā jautājuma informāciju un ierobežojumus un nepārprotami piekrīt izmaiņu veikšanai.
- 990.3 A1 Potenciālie ziņojuma lietotāji var iegūt izpratni par ziņojuma mērķi, aplūkojamā jautājuma informāciju un ierobežojumiem, piedaloties darba uzdevuma veida un apjoma noteikšanā tieši, vai arī netieši - ar pārstāvja, kuram ir tiesības rīkoties potenciālo lietotāju vārdā, starpniecību. Jebkurā gadījumā šāda līdzdalība palīdz firmai sazināties ar paredzētajiem lietotājiem par neatkarības jautājumiem, tostarp apstākļiem, kas ir būtiski konceptuālo pamatnostādņu piemērošanas kontekstā. Tas arī ļauj firmai iegūt paredzēto lietotāju piekrišanu grozītajām neatkarības prasībām.
- R990.4** Ja paredzētie lietotāji ir lietotāju grupa, kurus nevar konkrēti pēc vārda identificēt darba uzdevuma nosacījumu izstrādes laikā, firma vēlāk informē lietotājus par grozītajām neatkarības prasībām, kurām ir piekritis viņu pārstāvis.

990.4 A1 Piemēram, ja potenciālie lietotāji ir tādu lietotāju grupa kā sindicētā aizdevuma aizdevēji, firma var aprakstīt grozītās neatkarības prasības aizdevēju grupas pārstāvim adresētā darba uzdevuma vēstulē (līgumā). Pārstāvis tad attiecīgi var iesniegt firmas darba uzdevuma vēstuli aizdevēju grupas dalībniekiem, lai izpildītu prasību, ka firma informē šos lietotājus par grozītajām neatkarības prasībām, kurām ir piekritis pārstāvis.

R990.5 Ja firma veic “ierobežotas izmantošanas ziņojuma apliecinājuma uzdevumu”, jebkuras 4B daļas modifikācijas ir ierobežotas tikai ar R990.7–R990.8 punktā izklāstītajām izmaiņām.

R990.6 Ja firma tā paša klienta vajadzībām sagatavo arī apliecinājuma ziņojumu, kurā nav noteikts izmantošanas un izplatīšanas ierobežojums, uz šādu apliecinājuma uzdevumu attiecas 4B daļas nosacījumi.

Finansiālās intereses/ līdzdalība, kredīti un garantijas, ciešas darījumu, ģimenes un personiskas attiecības

R990.7 Veicot “ierobežotas izmantošanas ziņojuma apliecinājuma uzdevumu”:

- (a) 910., 911., 920., 921., 922. un 924. sadaļas nosacījumi attiecas tikai uz apliecinājuma darba uzdevuma darba grupas dalībniekiem un viņu tiešiem ģimenes locekļiem un tuviem radniekiem;
- (b) firma identificē, novērtē un novērš jebkādus apdraudējumus neatkarībai, ko rada 910., 911., 920., 921., 922. un 924. sadaļā aplūkotās intereses un attiecības starp apliecinājuma klientu un šādiem apliecinājuma grupas dalībniekiem:
 - (i) personas, kas sniedz konsultācijas par tehniskiem vai nozarei raksturīgiem jautājumiem, darījumiem vai notikumiem; un
 - (ii) personas, kas nodrošina darba uzdevumā kvalitātes kontroli, tostarp personas, kas veic darba uzdevuma kvalitātes pārbaudi; un
- (c) firma izvērtē un novērš jebkādus apdraudējumus, kurus apliecinājuma darba uzdevuma darba grupai ir pamats uzskatīt par tādiem, ko rada intereses un attiecības starp apliecinājuma klientu un citām personām firmā, kuras var tieši ietekmēt apliecinājuma uzdevuma iznākumu, kā noteikts 910., 911., 920., 921., 922. un 924. sadaļā.

990.7 A1 Citas personas firmā, kuras var tieši ietekmēt apliecinājuma uzdevuma iznākumu, ir personas, kuras sniedz ieteikumus saistībā ar atlīdzību vai kuras nodrošina apliecinājuma uzdevuma partnera tiešu pārraudzību, pārvaldību vai cita veida uzraudzību saistībā ar apliecinājuma uzdevuma veikšanu.

R990.8 Ja firma veic “ierobežotas izmantošanas ziņojuma apliecinājuma uzdevumu”, firmai nedrīkst būt būtiskas tiešas vai būtiskas netiešas finansiālās intereses/līdzdalība apliecinājuma klienta uzņēmumā.

TERMINU VĀRDNĪCA, TOSTARP ABREVIATŪRU SARAKSTS

Izdevumā “Starptautiskais Grāmatvežu profesionālās ētikas Kodekss (tostarp Starptautiskie Neatkarības standarti)” vienskaitlis jāuzskata ietveram arī daudzskaitli un otrādi, un zemāk skaidrotas minētajiem terminiem piešķirtās nozīmes.

Šajā terminu vārdnīcā definēto jēdzienu skaidrojumi ir atveidoti ar parasto fontu; ar slīprakstu ir atzīmēti tādu jēdzienu skaidrojumi, kuriem atsevišķās Kodeksa daļās ir īpaša nozīme, vai definēto jēdzienu papildu skaidrojumi. Ir sniegtas arī atsauces uz Kodeksā aprakstītajiem jēdzieniem.

Apraudējums *Šis jēdziens ir aprakstīts 120.6 A3 punktā, un tas aptver šādas kategorijas:*

Personiskas intereses 120.6 A3a)

Pašizvērtējums 120.6 A3b)

Pārstāvība/Aizstāvība 120.6 A3c)

Familiaritāte 120.6 A3d)

Ietekmēšana 120.6A3e)

Apliecinājuma grupa a) visi apliecinājuma darba uzdevuma darba grupas dalībnieki;

b) visi pārējie firmas darbinieki, kuri var tieši ietekmēt apliecinājuma darba uzdevuma iznākumu, tostarp:

i. personas, kas sniedz ieteikumus saistībā ar apliecinājuma uzdevuma partnera atalgojumu vai nodrošina apliecinājuma uzdevuma partnera tiešu uzraudzību, vadību vai citādu pārraudzību saistībā ar apliecinājuma uzdevuma izpildi;

ii. personas, kas apliecinājuma uzdevuma vajadzībām sniedz konsultācijas saistībā ar tehniska rakstura vai nozarei raksturīgiem jautājumiem, transakcijām vai notikumiem; un

iii. personas, kas nodrošina apliecinājuma uzdevuma kvalitātes kontroli, tostarp personas, kas veic darba uzdevuma kvalitātes kontroles pārbaudi apliecinājuma uzdevuma vajadzībām.

Apliecinājuma klients Atbildīgā puse un — apstiprinājuma (atestācijas) uzdevuma gadījumā — puse, kas ir atbildīga par aplūkojamā jautājuma informāciju (var būt tā pati kas atbildīgā puse).

Apliecinājuma darba uzdevums (apliecinājuma uzdevums) Darba uzdevums, kuru profesionāls grāmatvedis publiskā praksē veic ar mērķi iegūt pietiekamus un atbilstīgus pierādījumus, lai sniegtu slēdzienu, kas izstrādāts ar mērķi palielināt potenciālo lietotāju, kas nav atbildīgā puse, pārliecības pakāpi par aplūkojamā jautājuma informāciju.

3000. (pārskatīts) SAUS ir aplūkoti saskaņā ar attiecīgo

standartu veikta apliecinājuma uzdevuma elementi un mērķi, savukārt apliecinājuma uzdevumu pamatnostādņēs ir vispārīgi raksturoti apliecinājuma uzdevumi, uz kuriem attiecas *Starptautisko Revīzijas standartu (SRS), Starptautisko Pārbaudes uzdevumu standartu (SPUS) un Starptautisko Apliecinājuma uzdevumu standartu (SAUS)* prasības.

4B daļā jēdziens “apliecinājuma uzdevums” attiecas uz apliecinājuma uzdevumiem, kas nav revīzijas uzdevumi vai pārbaudes uzdevumi.

Aplūkojamais pamatjautājums	Parādība (fenomens), ko mēra vai novērtē, salīdzinot ar kritērijiem.
Aplūkojamā jautājuma informācija	Informācija, kas ir iegūta, mērot vai novērtējot aplūkojamo pamatjautājumu salīdzinājumā ar kritērijiem, t. i. informācija, ko iegūst, attiecinot kritērijus uz aplūkojamo pamatjautājumu.
Atbildīgais darba uzdevuma partneris (atbildīgais partneris)	Partneris vai cita persona firmā, kas ir atbildīga par darba uzdevumu un tā izpildi, kā arī par ziņojuma parakstīšanu firmas vārdā, un kurai, ja nepieciešams, profesionāla, tiesiska vai normatīva iestāde ir piešķīrusi atbilstīgas pilnvaras.
Atbildīgā puse	Apliecinājuma uzdevumā - puse, kas ir atbildīga par aplūkojamo pamatjautājumu.
Atbilstīga un informēta trešā persona	<i>Atbilstīgas un informētas trešās personas tests ir profesionāla grāmatveža veikts vērtējums par to, vai arī cita persona, visticamāk, izdarītu tādas pašas secinājumus. Šādus apsvērumus izvērtē, raugoties no atbilstīgas un informētas trešās personas skatu punkta, kas izsvērtu visus attiecīgos faktus un apstākļus, kuri grāmatvedim ir zināmi vai kurus pamatoti varētu uzskatīt par tādiem, kas bija jāzina secinājumu izdarīšanas laikā. Atbilstīgai un informētai trešajai personai nav jābūt grāmatvedim, bet tai ir jābūt atbilstošām zināšanām un pieredzei, lai varētu saprast un objektīvi novērtēt grāmatveža secinājumu atbilstību.</i>
Atbilstīgas un informētas trešās personas tests	<i>Šie jēdzieni ir aprakstīti 120.5 A6 punktā.</i>
Atbilstošs pārraugs	<i>Atbilstošs pārraugs ir profesionālis, kam piemīt nepieciešamās zināšanas, prasmes, pieredze un pilnvaras, lai objektīvi pārskatītu veikto darbu vai sniegtos pakalpojumus. Šāda persona var būt profesionāls grāmatvedis.</i> <i>Šis jēdziens ir aprakstīts 300.8 A4 punktā.</i>

Apstiprināšanas darba uzdevums (Apstiprināšanas/atestācijas uzdevums)	<p>Apliecinājuma uzdevums, kura gaitā puse, kas nav praktizējošais grāmatvedis, mēra vai novērtē aplūkojamo pamatjautājumu salīdzinājumā ar kritērijiem.</p> <p>Bieži vien puse, kas nav grāmatvedis, arī izklāsta rezultātā iegūto aplūkojamā jautājuma informāciju pārskatā vai atskaitē. Tomēr, dažkārt aplūkojamā jautājuma informāciju var (drīkst) izklāstīt grāmatvedis apliecinājuma ziņojumā. Apstiprināšanas uzdevuma gadījumā grāmatvedis sniedz slēdzienu norādot, vai aplūkojamā jautājuma informācijā ir vai nav būtiskas neatbilstības.</p>
Atslodzes /atdzīšanas periods	<p>Grāmatveža slēdzienu var (drīkst) formulēt, attiecībā uz:</p> <ol style="list-style-type: none"> i. aplūkojamo pamatjautājumu un piemērojamajiem kritērijiem; ii. aplūkojamā jautājuma informāciju un piemērojamajiem kritērijiem; vai iii. atbilstošās puses izteiktu/sagatavotu paziņojumu. <p><i>Šis jēdziens ir raksturots R540.5 punktā, izmantojot to R540.11–R540.19 punkta kontekstā.</i></p>
Ārējs eksperts	<p>Persona (kas nav firmas vai tīkla firmas partneris vai speciālists, tostarp pagaidu darbinieks) vai organizācija, kurai piemīt iemaņas, zināšanas un pieredze jomā, kas nav grāmatvedība vai revīzija, un kuras pakalpojumus attiecīgajā jomā izmanto, lai profesionālam grāmatvedim palīdzētu iegūt pietiekamus un atbilstīgus pierādījumus.</p>
Birojs Būtisks kaitējums	<p>Ģeogrāfiski vai organizatoriski nodalīta struktūrvienība.</p> <p><i>Šis jēdziens ir aprakstīts 260.5 A3 un 360.5 A3 punktā</i></p>
Darba uzdevuma darba grupa/Darba uzdevuma grupa	<p>Visi partneri un personāls, kas veic darba uzdevumu, un jebkuras firmas vai tīkla firmas nolīgtas personas, kuras veic apliecinājuma procedūras darba uzdevumā. Šis jēdziens neiekļauj firmas vai tīkla firmas pieaicinātus ārējos ekspertus.</p> <p>Jēdziens “darba uzdevuma darba grupa” neiekļauj arī personas no klienta iekšējā audīta darba grupas, kuras sniedz tiešu palīdzību, ja ārējais revidents ievēro 610. SRS (2013. gada pārskatītā versija) “Iekšējo revidentu darba izmantošana” prasības.</p>
Darba uzdevuma kvalitātes pārbaude	<p>Darba uzdevuma kvalitātes pārbauda veikts objektīvs novērtējums par nozīmīgiem darba uzdevuma darba grupas izdarītiem spriedumiem un secinājumiem, kas tiek pabeigta darba uzdevuma ziņojuma datumā vai pirms tam.</p>
Darba uzdevuma	<p>Darba uzdevuma periods sākas, kad revīzijas grupa sāk veikt revīziju. Darba uzdevuma periods beidzas, kad ir izsniegts</p>

<p>periods (revīzijas un pārbaudes uzdevumos)</p>	<p>revīzijas ziņojums. Periodiska darba uzdevuma gadījumā par tā beigām uzskatāms vēlākais no brīžiem: brīdis, kad jebkura no pusēm paziņo par profesionālo attiecību izbeigšanu vai pēdējā revīzijas ziņojuma izsniegšana.</p>
<p>Darba uzdevuma periods (apliecinājum a uzdevumos, kas nav revīzijas vai pārbaudes uzdevumi)</p>	<p>Darba uzdevuma periods sākas, kad apliecinājuma grupa uzsāk sniegt apliecinājuma pakalpojumus saistībā ar konkrētu darba uzdevumu. Darba uzdevuma periods beidzas, kad ir izsniegts apliecinājuma ziņojums. Periodiska darba uzdevuma gadījumā par tā beigām uzskatāms vēlākais no brīžiem: kad jebkura no pusēm paziņo par profesionālo attiecību izbeigšanu vai pēdējā apliecinājuma ziņojuma izsniegšana.</p>
<p>Darba uzdevuma kvalitātes pārraugš</p>	<p>Partneris, cita persona firmā vai ārēja persona, ko firma norīko darba uzdevuma kvalitātes pārbaudes veikšanai.</p>
<p>Direktors vai amatpersona</p>	<p>Personas, kam uzticēta uzņēmuma pārvalde vai kas rīkojas ar attiecīgu pilnvarojumu (neatkarīgi no konkrētā amata nosaukuma, kas dažādās valstīs var būt atšķirīgs).</p>
<p>Drošības pasākumi</p>	<p>Drošības pasākumi ir pasākumi/darbības, ko katru atsevišķi vai kombinācijā ar citiem pasākumiem/darbībām veic profesionāls grāmatvedis, lai samazinātu apdraudējumu pamatprincipu ievērošanai līdz pieņemamam līmenim. <i>Šis jēdziens ir aprakstīts 120.10 A2 punktā</i></p>
<p>Finansiālas intereses/līdz dalība</p>	<p>Līdzdalība uzņēmuma pašu kapitālā vai citos vērtspapīros, intereses, kas izriet no ieguldījumiem parādzīmēs, saistītas ar kredītiem vai citiem uzņēmuma parāda instrumentiem, tostarp tiesības un saistības iegūt šādu līdzdalību/intereses un atvasinātos instrumentus, kas tieši saistīti ar šādu līdzdalību/interesēm.</p>
<p>Finanšu pārskati</p>	<p>Strukturēts vēsturiskas finanšu informācijas izklāsts, tostarp saistītie pielikumi, kura uzdevums ir saskaņā ar finanšu ziņošanas pamatnostādņu prasībām sniegt informāciju par uzņēmuma ekonomiskiem resursiem vai saistībām noteiktā laika momentā vai izmaiņas, kas tajos notikušas noteiktā laika posmā. Saistītie pielikumi parasti ietver nozīmīgu grāmatvedības politiku apkopojumu un citu paskaidrojošo informāciju. Šo jēdzienu var attiecināt uz pilnu finanšu pārskatu kopumu, kā arī uz kādu atsevišķu finanšu pārskatu, piemēram, uz bilanci vai peļņas vai zaudējumu pārskatu un saistītajām paskaidrojošajām piezīmēm. <i>Termiņš neattiecas uz specifiskām finanšu pārskata sadaļām, kontiem vai posteņiem.</i></p>

Finanšu pārskati, par kuriem firma sniedz atzinumu	Atsevišķa uzņēmuma gadījumā tie ir attiecīgā uzņēmuma finanšu pārskati. Konsolidētu finanšu pārskatu jeb grupas finanšu pārskatu gadījumā tie ir konsolidētie finanšu pārskati.
Firma	a) individuāli praktizējošs grāmatvedis, profesionālu grāmatvežu partnerība/ līgumsabiedrība vai kapitālsabiedrība; b) uzņēmums, kura kontrolē (īpašumā, pārvaldībā vai ar cita veida līdzekļiem) atrodas šādas puses; c) uzņēmums, kas atrodas šādu personu kontrolē (īpašumā, pārvaldībā vai ar cita veida līdzekļiem).
	<i>400.4 un 900.3 punktā ir skaidrots, kā vārds “firma” tiek izmantots, lai raksturotu profesionālu grāmatvežu un firmu pienākumus saskaņā ar 4A un 4B daļas prasībām</i>
Galvenais revīzijas partneris	Atbildīgais darba uzdevuma partneris, persona, kas ir atbildīga par darba uzdevuma kvalitātes pārbaudi un citi revīzijas partneri, ja tādi ir iekļauti darba uzdevuma darba grupā, kas pieņem svarīgus lēmumus vai izdara spriedumus saistībā ar nozīmīgiem jautājumiem tādu finanšu pārskatu revīzijas gaitā, par kuriem firma sniegs atzinumu. Atkarībā no apstākļiem un attiecīgo personu lomas revīzijas uzdevumā jēdziens “citi revīzijas partneri” var attiekties, piemēram, uz revīzijas partneriem, kas ir atbildīgi par nozīmīgām meitas sabiedrībām vai struktūrvienībām.
Iepriekšējais grāmatvedis	Profesionāls grāmatvedis publiskā praksē, kurš ir pēdējā persona, kas tikusi iecelta par klienta uzņēmuma revidentu vai klienta vajadzībām sniegusi grāmatvedības, nodokļu, konsultāciju vai citus profesionālus pakalpojumus situācijā, kad nav esoša grāmatveža.
Ierobežotas izmantošanas ziņojuma revīzijas uzdevums	<i>Šis jēdziens ir raksturots 800.2 punktā, to izmantojot 800. sadaļas kontekstā.</i>
Ierobežotas izmantošanas apliecinājuma uzdevums	<i>Šis jēdziens ir raksturots 990.2 punktā, to izmantojot 990. sadaļas kontekstā.</i>
Īpaša mērķa finanšu pārskati	Finanšu pārskati, kas ir sagatavoti atbilstoši tādu finanšu ziņošanas pamatnostādņu prasībām, kuras izstrādātas, lai apmierinātu noteiktu lietotāju vajadzības pēc finanšu informācijas.

Konceptuālās
pamatnostād
nes

Šis jēdziens ir aprakstīts 120. sadaļā.

Kritēriji

Apliecinājuma uzdevumā tie ir atskaites punkti, ko izmanto aplūkojamā pamatjautājuma mērīšanai vai novērtēšanai. “Piemērojamie kritēriji” ir konkrētā darba uzdevumā izmantotie kritēriji.

Nākamais
grāmatvedis

Profesionāls grāmatvedis publiskā praksē, kurš apsver iespēju akceptēt revīzijas uzdevumu, vai darba uzdevumu sniegt grāmatvedības, nodokļu, konsultāciju vai citus profesionālus pakalpojumus potenciāla klienta (vai dažos gadījumos, esošā klienta) vajadzībām.

Neatkarība

Neatkarība ietver:

- a) neatkarība uzskatos — apziņas stāvoklis, ko raksturo spēja izteikt secinājumus, neietekmējoties no faktoriem, kuri varētu radīt šaubas par profesionālo spriedumu, tādējādi ļauj attiecīgajai personai rīkoties godprātīgi, objektīvi un piemērojot profesionālo skepticismu;
- b) neatkarība rīcībā — izvairīšanās no faktiem un apstākļiem, kuri ir tik nozīmīgi, ka atbilstīga un informēta trešā persona, visdrīzāk, secinātu, ka firmas vai revīzijas vai apliecinājuma grupas dalībnieka godprātība, objektivitāte vai profesionālā skepse ir apšaubāmi, jeb kompromitēti.

Kā noteikts 400.5. un 900.4. punktā, atsaucies uz to, ka persona vai uzņēmums ir "neatkarīgs", nozīmē, ka persona vai uzņēmums ir izpildījis attiecīgi 4.A un 4.B daļas prasības.

Netiešas
finansiālas
intereses/
līdzdalība

Finansiālas intereses/ līdzdalība, no kuras patiesais labums tiek gūts, izmantojot kolektīvo ieguldījumu instrumentu, īpašumu, trastu vai citu starpniecības līdzekli un pār kuru personai vai uzņēmumam **nav** kontrole vai attiecībā uz kuru personai vai uzņēmumam **nav** spēja ietekmēt lēmumus par ieguldījumiem.

Normatīvo
aktu/ prasību
pārkāpumi
(profesionāli
grāmatveži
algotā darbā)

Normatīvo aktu/prasību pārkāpums (“Pārkāpums”) ietver tīšu vai netīšu bezdarbību vai rīcību, kas ir pretrunā spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, no šādu personu puses:

- a) profesionālā grāmatveža darba devēja organizācija;
- b) personas, kam uzticēta darba devēja organizācijas pārvalde;
- c) darba devēja organizācijas vadība; vai
- d) citas personas, kas strādā darba devēja organizācijas labā vai tās vadībā.

Šis jēdziens ir aprakstīts 260.5 A1 punktā.

Normatīvo aktu/prasību pārkāpumi (profesionāli grāmatveži publiskā praksē)

Normatīvo aktu/prasību pārkāpums ("Pārkāpums") ietver tīšu vai netīšu bezdarbību vai rīcību, kas ir pretrunā spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, no šādu personu puses:

- a) klients;*
- b) personas, kam uzticēta klienta uzņēmuma pārvalde;*
- c) klienta vadība; vai*
- d) citas personas, kas strādā klienta uzņēmuma vai tā vadībā.*

Šis jēdziens ir aprakstīts 360.5 A1 punktā.

No pakalpojuma rezultāta atkarīga maksa/atlīdzība

Maksa, ko aprēķina, izmantojot iepriekš noteiktu bāzi, kas ir saistīta ar darījuma iznākumu vai firmas sniegto pakalpojumu rezultātu. Tiesas vai citas sabiedriskas iestādes noteikts maksājums nav nosacījuma maksājums.

Pamudinājums

Pamudinājums izpaužas kā kāda lieta, situācija vai darbība, ko izmanto kā līdzekli, lai ietekmētu citas personas rīcību, bet ne vienmēr ar nolūku neatbilstīgi ietekmēt šīs personas rīcību.

Pamudinājumi var būt dažādi, sākot no nelielām īpaši labvēlīgas attieksmes izpausmēm starp kolēģiem (profesionāliem grāmatvežiem algotā darbā) vai starp profesionāliem grāmatvežiem un esošiem vai potenciāliem klientiem (profesionāliem grāmatvežiem publiskā praksē), līdz darbībām, kuru rezultātā tiek pārkāptas normatīvās prasības. Pamudinājumi būt dažādi, piemēram:

- *dāvanas;*
- *viesmīlība;*
- *izklaide;*
- *politiski vai labdarības ziedojumi;*
- *draudzības un lojalitātes piedāvājumi;*
- *nodarbinātības iespēja vai citas komerciālas iespējas;*

privileģēta attieksme, tiesības vai citas priekšrocības.

Pārbaudes darba uzdevums (pārbaudes uzdevums)

Apliecinājuma uzdevums, kas veikts saskaņā ar Starptautiskajiem Pārbaudes uzdevumu standartiem vai līdzvērtīgām prasībām un kurā profesionāls grāmatvedis publiskā praksē izsaka secinājumu par to, vai pamatojoties uz procedūrām, kas nenodrošina visus pierādījumus, kādi būtu nepieciešami revīzijas gadījumā, attiecīgais grāmatvedis ir konstatējis jebkādus faktus, kas liktu viņam uzskatīt, ka finanšu pārskati visos būtiskajos aspektos nebūtu sagatavoti atbilstoši piemērojamo finanšu ziņošanas pamatnostādņu prasībām.

- Pārbaudes grupa
- a) visi pārbaudes darba uzdevuma darba grupas dalībnieki; un
 - b) visi pārējie firmas darbinieki, kuri var tieši ietekmēt pārbaudes uzdevuma iznākumu, tostarp:
 - i) personas, kas sniedz ieteikumus attiecībā uz vadības atalgojuma vai kuras nodrošina pārbaudes uzdevuma atbildīgā partnera tiešu pārraudzību, pārvaldību vai cita veida uzraudzību saistībā ar konkrētā pārbaudes uzdevuma veikšanu (ieskaitot tos, kas visos secīgos augstākos līmeņos ieņem augstāku amatu par darba uzdevuma atbildīgo partneri, līdz pat firmas galvenajam partnerim (izpilddirektors vai līdzvērtīga amatpersona));
 - ii) personas, kas darba uzdevuma vajadzībām sniedz konsultācijas par tehniska rakstura vai nozarei raksturīgiem jautājumiem, darījumiem vai notikumiem; un
 - iii) personas, kas nodrošina darba uzdevuma kvalitātes kontroli, tostarp personas, kas veic darba uzdevuma kvalitātes kontroles pārbaudi; un

Visas personas tīkla firmā, kuri var tieši ietekmēt pārbaudes uzdevuma iznākumu.

Pārbaudes uzdevuma klients Uzņēmums, kura vajadzībām firma veic pārbaudes darba uzdevumu.

Personas, kam uzticēta pārvalde Persona(-s) vai organizācija(-s) (piemēram, korporatīvais trasts), kam uzticēta atbildība par uzņēmuma stratēģiskās virzības uzraudzību un pienākumi attiecībā uz uzņēmuma uzticamību. Šī atbildība ietver arī atbildību par finanšu pārskatu sagatavošanas (finanšu ziņošanas) procesa pārraudzību. Dažās jurisdikcijās noteiktos uzņēmumos personas, kam uzticēta pārvalde, var būt vadības līmeņa darbinieki, piemēram, privātā vai publiskā sektora uzņēmuma valdes locekļi vai īpašnieks-vadītājs.

Pienākumu izpildes periods

Šis jēdziens ir aprakstīts R540.5 punktā.

Pamatprincipi

Šis jēdziens ir aprakstīts 110.1 A1 punktā. Katrs no pamatprincipiem ir aprakstīts turpmāk norādītajos punktos.

Godprātība R111.1

Objektivitāte R112.1

Profesionāla kompetence un pienācīga rūpība R113.1

Konfidencialitāte R114.1

Profesionāla rīcība R115.1

Pašreizējais grāmatvedis	Profesionāls grāmatvedis publiskā praksē, kurš pašlaik ir iecelts par revidentu vai kurš klientam sniedz grāmatvedības, nodokļu, konsultāciju vai citus profesionālus pakalpojumus.
Pieņemams līmenis	Līmenis, kurā profesionāls grāmatvedis, pielietojot atbilstīgas un informētas trešās personas testu, visdrīzāk, secinātu, ka grāmatvedis ir ievērojis pamatprincipus.
Profesionāla darbība/aktivitāte	Jebkura darbība/aktivitāte, kuras veikšanai profesionālam grāmatvedim ir nepieciešamas iemaņas grāmatvedībā vai saistītās jomās, tostarp uzskaitē, revīzijā, nodokļi, vadības konsultēšana un finanšu vadība.
Profesionālie pakalpojumi	Klientu vajadzībām veiktas profesionālās darbības/aktivitātes.
Profesionāls grāmatvedis	Persona, kas ir IFAC dalīborganizācijas biedrs <i>1. daļā jēdziens “profesionāls grāmatvedis” attiecas uz individuāliem profesionāliem grāmatvežiem algotā darbā un uz profesionāliem grāmatvežiem publiskā praksē un viņu firmām.</i> <i>2. daļā jēdziens “profesionāls grāmatvedis” attiecas uz profesionāliem grāmatvežiem algotā darbā.</i> <i>3. daļā, 4A daļā un 4B daļā jēdziens “profesionāls grāmatvedis” attiecas uz profesionāliem grāmatvežiem publiskā praksē un viņu firmām.</i>
Profesionāls grāmatvedis algotā darbā	Profesionāls grāmatvedis, kas strādā kādā nozarē, kā, piemēram, tirdzniecība, rūpniecība, pakalpojumi, valsts sektors, izglītība, bezpeļņas sektors vai regulatīvajās vai profesionālajās iestādēs un kas var būt kā darba ņēmējs, darbuņēmējs, partneris, direktors (izpilddirektors vai direktors bez izpildvaras pilnvarām), īpašnieks-vadītājs vai brīvprātīgais.
Profesionāls grāmatvedis publiskā praksē	Profesionāls grāmatvedis, kas strādā tādā firmā, kura sniedz profesionālos pakalpojumus, neatkarīgi no dalījuma pēc funkcijām (piemēram, revīzija, nodokļi vai konsultēšana). <i>Jēdziens “profesionāls grāmatvedis publiskā praksē” attiecas arī uz pašu firmu, kurā darbojas profesionāli grāmatveži publiskā praksē.</i>
Profesionāls spriedums	Profesionālais spriedums ietver atbilstošu apmācību, profesionālo zināšanu, prasmju un pieredzes izmantošanu atbilstoši faktiem un apstākļiem, ņemot vērā konkrēto profesionālo darbību/aktivitāšu veidu un apjomu, kā arī saistītās intereses un attiecības. <i>Šis jēdziens ir aprakstīts 120.5 A4 punktā.</i>

Birža reģistrēts uzņēmums	Uzņēmums, kuras akcijas, vērtspapīri vai parādi ir kotēti vai uzrādīti oficiāli atzītas fondu biržas sarakstā vai tiek pārdoti saskaņā ar atzītas fondu biržas vai citas līdzvērtīgas iestādes noteikumiem.
Reklamēšana	Informācijas izplatīšana sabiedrībai par profesionāla grāmatveža publiskā praksē piedāvātajiem pakalpojumiem vai iemaņām, ar mērķi iegūt klientus.
Revīzija	<i>4A daļā jēdziens “revīzija” attiecas vienādi arī uz jēdzienu “pārbaude”.</i>
Revīzijas grupa	<p>a) visi revīzijas darba uzdevuma darba grupas dalībnieki;</p> <p>b) visi pārējie firmas darbinieki, kuri var tieši ietekmēt revīzijas darba uzdevuma iznākumu, tostarp:</p> <ol style="list-style-type: none"> i. personas, kuras sniedz ieteikumus attiecībā uz atalgojumu vai kuras nodrošina revīzijas uzdevuma atbildīgā partnera tiešu pārraudzību, pārvaldību vai cita veida uzraudzību saistībā ar revīzijas uzdevuma veikšanu (ieskaitot tos, kas visos secīgos augstākos līmeņos ieņem augstāku amatu par darba uzdevuma atbildīgo partneri, līdz pat firmas galvenajam partnerim (izpilddirektors vai līdzvērtīga amatpersona)).; ii. personas, kas darba uzdevuma vajadzībām sniedz konsultācijas par tehniska rakstura vai nozarei raksturīgiem jautājumiem, darījumiem vai notikumiem; un iii. personas, kas nodrošina darba uzdevuma kvalitātes kontroli, tostarp personas, kas veic darba uzdevuma kvalitātes kontroles pārbaudi; un <p>Visas personas tīkla firmā, kuras var tieši ietekmēt revīzijas darba uzdevuma iznākumu.</p> <p><i>4A daļā jēdziens “revīzijas darba grupa” attiecas arī uz “pārbaudes darba grupu”.</i></p>
Revīzijas klients	<p>Uzņēmums, attiecībā uz kuru firma veic finanšu pārskatu revīziju. Ja klients ir biržā reģistrēts uzņēmums, revīzijas klients visos gadījumos ietvers tā saistītos uzņēmumus. Ja revīzijas klients nav biržā reģistrēts uzņēmums, revīzijas klients ietvers tos saistītos uzņēmumus, kas atrodas revīzijas klienta tiešā vai netiešā kontrolē. (Skat. arī R400.20 punktu.)</p> <p><i>4A daļā jēdziens “revīzijas klients” līdzvērtīgi attiecas arī “pārbaudes uzdevuma klientu”.</i></p>
Revīzijas darba uzdevums (revīzijas uzdevums)	Pietiekamas pārlicības apliecinājuma uzdevums, kurā profesionāls grāmatvedis publiskā praksē izsaka atzinumu par to, vai finanšu pārskati visos būtiskajos aspektos ir sagatavoti (vai sniedz patiesu un skaidru priekšstatu vai patiesi atspoguļo visos būtiskajos aspektos) atbilstoši

KODEKSS

piemērojamo finanšu pārskatu pamatnostādņu prasībām. Piemēram, kā darba uzdevums, kas ir veikts atbilstoši Starptautisko Revīzijas standartu prasībām. Tas iekļauj arī obligāto likumā noteikto revīziju, kad revīzija tiek pieprasīta ar likumu vai noteikumiem.

4A daļā jēdziens “revīzijas uzdevums” līdzvērtīgi attiecas arī uz “pārbaudes uzdevumu”.

Revīzijas ziņojums

4A daļā jēdziens “revīzijas ziņojums” līdzvērtīgi attiecas arī uz “pārbaudes ziņojumu”.

Sabiedriskas nozīmes struktūra

- (a) Biržā reģistrēts uzņēmums; vai
- (b) Uzņēmums:
 - i. kas ir definēts normatīvos aktos kā sabiedriskas nozīmes struktūra; vai
 - ii. kurā ir veicama obligātā, normatīvajos aktos noteiktā revīzija saskaņā ar tādām pašām neatkarības prasībām, kādas attiecas uz biržā reģistrētiem uzņēmumiem. Šādus normatīvos aktus var izdot jebkurš attiecīgais regulators, tostarp, revīzijas regulators.

Par sabiedriskas nozīmes struktūrām var tikt uzskatīti arī citu veidu uzņēmumi, kā izklāstīts 400.8 punktā.

Saistītais uzņēmums

Uzņēmums, kuru ar klienta uzņēmumu saista šādas attiecības:

- (a) uzņēmumam ir tieša vai netieša izšķiroša ietekme (kontrolē) pār klientu, ar nosacījumu, ka klienta uzņēmums ir būtisks attiecīgā uzņēmuma kontekstā;
- (b) uzņēmumam pieder tiešas finansiālas intereses/līdzdalība klienta uzņēmumā, ar nosacījumu, ka šādam uzņēmumam ir būtiska ietekme pār klienta uzņēmumu un intereses/līdzdalība klienta uzņēmumā ir būtiska attiecīgā uzņēmuma kontekstā;
- (c) uzņēmums, kurā klientam pieder tieša vai netieša izšķiroša ietekme;
- (d) uzņēmums, kurā klientam vai klienta saistītajam uzņēmumam, kas atbilst c) apakšpunkta nosacījumiem, ir tiešas finansiālas intereses/līdzdalība, kas tiem nodrošina būtisku ietekmi pār šo uzņēmumu, un šādas intereses/līdzdalība ir būtiska klienta un tā saistītā uzņēmuma kontekstā; un
- (e) uzņēmums, kas ar klienta uzņēmumu atrodas vienas un tās pašas personas kopējā kontrolē (“māsas sabiedrība”) ar nosacījumu, ka māsas sabiedrība un klients abi ir būtiski attiecīgās sabiedrības kontekstā, kurai ir kontrole gan pār klienta uzņēmumu, gan māsas sabiedrību.

Tiešas finansiālas intereses/ līdzdalība	Tādas finansiālas intereses/līdzdalība: a) kas pieder tieši personai vai uzņēmumam un atrodas to izšķirošā ietekmē (arī tās, ko patstāvīgi pārvalda citas personas); vai b) no kuras patiesais labums tiek gūts, izmantojot kolektīvo ieguldījumu instrumentu, īpašumu, trastu vai citu starpniecības līdzekli un pār kuru personai vai uzņēmumam ir kontrole vai attiecībā uz kuru personai vai uzņēmumam ir spēja ietekmēt lēmumus par ieguldījumiem.
Tiešs, jeb tiešas ziņošanas darba uzdevums	Apliecinājuma uzdevums, kurā profesionāls grāmatvedis publiskā praksē mēra vai novērtē aplūkojamo pamatjautājumu salīdzinājumā ar piemērojamajiem kritērijiem un grāmatvedis izklāsta rezultātā iegūto aplūkojamā jautājuma informāciju apliecinājuma ziņojumā vai pievieno to apliecinājuma ziņojumam. Tiešā darba uzdevumā grāmatveža slēdziens attiecas uz ziņojumā iekļauto informāciju, kas ir iegūta, mērot vai novērtējot aplūkojamo pamatjautājumu salīdzinājumā ar kritērijiem.
Tiešs ģimenes loceklis	Laulātais (vai tam pielīdzināma persona) vai apgādājamā persona.
Tīkla firma	Firma vai struktūra, kas pieder firmu tīklam. <i>Detalizētu informāciju sk. 400.50 A1–400.54 A1 punktā.</i>
Tīkls	Plaša struktūra: a) kas ir vērsta uz sadarbību; un b) kuras nepārprotams mērķis ir peļņas vai izmaksu sadalīšana vai, kas atrodas kopīgā īpašumā, kontrolē vai pārvaldībā, izmanto vienotas kvalitātes vadības politikas un procedūras, vienotu komercdarbības stratēģiju, vienotu zīmola nosaukumu vai kopīgi izmanto nozīmīgu daļu profesionālo resursu.
Tuvi radnieki	Vecāki, bērns, brālis vai māsa, kas nav tiešs ģimenes loceklis.

Var (drīkst)	<i>Gadījumos, kad šajā Kodeksā latviešu valodā tiek izmantots vārds “drīkst” vai arī “var” un iekavās “drīkst”, (angl. “may”) tas nozīmē atļauju veikt konkrētu darbību noteiktos apstākļos, tostarp kā izņēmumu attiecībā uz prasību. Tas netiek izmantots, lai norādītu uz iespēju.</i>
Varētu vai var	<i>Ja šajā Kodeksā latviešu valodā tiek izmantots vārds “varētu” vai “var” (angl.: “might”), tas norāda uz iespējamību, ka varētu rasties noteikti apstākļi, notikums vai varētu tikt veikta noteikta darbība. Šis vārds, kad tas tiek izmantots apvienojumā ar apdraudējumu, neaprasa īpašu iespējamības vai iestāšanās varbūtības līmeni, jo apdraudējuma pakāpes novērtējums ir atkarīgs no konkrētās situācijas, notikuma vai rīcības faktiem un apstākļiem.</i>
Vadošais profesionālais grāmatvedis algotā darbā	<i>Vadošie profesionālie grāmatveži algotā darbā ir direktori, amatpersonas vai augstākā līmeņa vadošie darbinieki, kuriem ir iespēja būtiski ietekmēt un pieņemt lēmumus attiecībā uz darba devēja organizācijas personāla, finanšu, tehnoloģisko, fizisko un nemateriālo resursu iegādi, izmantošanu un kontroli. Šis jēdziens ir aprakstīts 260.11 AI punktā.</i>
Vēsturiska finanšu informācija	<i>Informācija, kas ir izteikta, izmantojot finanšu terminus attiecībā uz konkrētu uzņēmumu, kura iegūta, galvenokārt no attiecīgā uzņēmuma grāmatvedības sistēmas, par pagātnes periodos notikušiem ekonomiska rakstura notikumiem vai par ekonomikas nosacījumiem vai apstākļiem pagātnē attiecīgajos laika posmos.</i>

Pievienotais skaidrojums Kodeksa latviešu valodas tulkojumam:

Jēdziens “Entity”, kas Kodeksa latviešu valodas tulkojumā tiek tulkots kā “Uzņēmums”, oriģinālajā Kodeksa versijā angļu valodā netiek skaidrots terminu vārdnīcā. Latviešu valodā skaidrojums pievienots labākas izpratnes gūšanai.

Uzņēmums Jēdziens “Uzņēmums” (Angl.: “Entity”) Kodeksā tiek lietots plašā nozīmē - kā jebkura vienība kam var tikt sniegts profesionāls pakalpojums. Jēdziens iekļauj dažādus šādu vienību veidus, tādus kā: kapitālsabiedrības, līgumsabiedrības, valsts, pašvaldību iestādes, aģentūras vai citas struktūras, bezpeļņas organizācijas kā arī citas formas vienībām, kurām tiek sniegti profesionāli pakalpojumi.

KODEKSĀ IZMANTOTO ABREVIATŪRU UN STANDARTU SARAĶSTS

ABREVIATŪRU SARAĶSTS

Abreviatūra	Skaidrojums
Apliecinājuma uzdevumu pamatnostādnes	Starptautiskās Apliecinājuma uzdevumu pamatnostādnes (<i>International Framework for Assurance Engagements</i>)
CoCo	Kanādas sertificēto profesionālo grāmatvežu kontroles kritēriji (<i>Chartered Professional Accountants of Canada Criteria of Control</i>)
COSO	Treadway Commission Sponsorējošo organizāciju komiteja (<i>Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission</i>)
IAASB	Starptautiskā Revīzijas un apliecinājuma standartu padome (<i>International Auditing and Assurance Standards Board</i>)
IESBA	Starptautiskā Grāmatvežu ētikas standartu padome (<i>International Ethics Standards Board for Accountants</i>)
IFAC	Starptautiskā Grāmatvežu federācija (<i>International Federation of Accountants</i>)
SRS	Starptautiskie Revīzijas standarti (<i>International Standards on Auditing</i>)
SAUS	Starptautiskie Apliecinājuma uzdevumu standarti (<i>International Standards on Assurance Engagements</i>)
SKVS	Starptautiskie Kvalitātes vadības standarti (<i>International Standards on Quality Management</i>)
SPUS	Starptautiskie Pārbaudes uzdevumu standarti (<i>International Standards on Review Engagements</i>)

KODEKSĀ IZMANTOTO STANDARTU SARAĶSTS

Standarts	Pilns nosaukums
320. SRS	“Būtiskums revīzijas plānošanā un veikšanā”
610. SRS (2013)	“Iekšējo auditoru darba izmantošana”
3000. (pārskatīts) SRS	“Apliecinājuma uzdevumi, kas nav vēsturiskas finanšu informācijas revīzijas vai pārbaudes uzdevumi”
1. SKVS	“Kvalitātes vadība firmās, kas veic vēsturiskas finanšu informācijas revīziju vai pārbaudi vai sniedz citus apliecinājuma vai saistītos pakalpojumus”
2. SKVS	“Darba uzdevumu kvalitātes pārbaudes”
2400. (pārskatīts) SPUS	“Vēsturiskas finanšu informācijas pārbaudes uzdevumi”

SPĒKĀ STĀŠANĀS DATUMS

Kodekss ir spēkā, izņemot šādus grozījumus, kas stājas spēkā 2022. gada decembrī:

- pārskatīti Kodeksa nosacījumi attiecībā uz ar apliecinājumu nesaistītiem pakalpojumiem (AANP) un attiecībā uz maksas noteikšanu (publicēti IESBA tīmekļa vietnē 2021. gada aprīlī);
- pārskatīti nosacījumi attiecībā uz darba uzdevuma kvalitātes pārrauga un citu atbilstošo pārraugu objektivitāti (publicēti IESBA tīmekļa vietnē 2021. gada janvārī);
- grozījumi attiecībā uz kvalitātes vadību, kas tika veikti, pamatojoties uz Starptautiskās revīzijas un apliecinājuma standartu padomes (International Auditing and Assurance Standards Board — IAASB) izstrādātajiem kvalitātes vadības standartiem (publicēti IESBA tīmekļa vietnē 2021. gada aprīlī).

Ir atļauta arī piemērošana pirms spēkā stāšanās datuma.

**KODEKSA IZMAIŅAS — BIRŽĀ REĢISTRĒTA
UZŅĒMUMA UN SABIEDRISKAS NOZĪMES
STRUKTŪRAS DEFINĪCIJU PĀRSKATĪŠANA
SATURA RĀDĪTĀJS**

400. sadaļa

IZRIETOŠĀS UN ATBILSTOŠĀS IZMAIŅAS

300. sadaļa

600. sadaļa

Terminu vārdnīca, tostarp abreviatūru saraksts

4A DAĻA — NEATKARĪBA REVĪZIJAS UN PĀRBAUDES UZDEVUMOS

400. SADAĻA

KONCEPTUĀLO PAMATNOSTĀDŅU PIEMĒROŠANA ATTIECĪBĀ UZ NEATKARĪBU REVĪZIJAS UN PĀRBAUDES UZDEVUMOS

Ievads

Vispārīgi

Sabiedriskas nozīmes struktūras

[Spēkā esošais 400.8 punkts tiks aizstāts ar 400.8 punktu, kā norādīts tālāk.]

400.8 Dažas no šajā daļā izklāstītajām prasībām un piemērošanas materiāliem ir attiecas tikai uz sabiedriskas nozīmes struktūru finanšu pārskatu revīzijām, atspoguļojot ievērojamo sabiedrības interesi par šo struktūru finansiālo stāvokli, ņemot vērā to finansiālās labklājības iespējamo ietekmi uz ieinteresētajām personām.

[Pēc 400.8. punkta tiks pievienoti 400.9 un 400.10 punkti.]

400.9 Faktori, kas jāņem vērā, novērtējot sabiedrības interešu apmēru attiecībā uz uzņēmuma finansiālo stāvokli, ir šādi:

- uzņēmējdarbības vai darbības veids, piemēram, finanšu saistības pret sabiedrību kā daļa no uzņēmuma pamatdarbības;
- vai uzņēmums ir pakļauts regulatīvai uzraudzībai, kuras mērķis ir nodrošināt pārlicību, ka uzņēmums pildīs savas finanšu saistības;
- uzņēmuma lielums;
- uzņēmuma loma nozarē, kurā tas darbojas, tostarp cik viegli aizvietojams tas ir finansiālas neveiksmes gadījumā;
- ieinteresēto personu skaits un veids, tostarp ieguldītāji, klienti, kreditori un darbinieki;
- iespējamā sistēmiskā ietekme uz citām nozarēm un ekonomiku kopumā uzņēmuma finansiālās neveiksmes gadījumā.

400.10 Ņemot vērā uzņēmuma finansiālā stāvokļa nozīmīgumu sabiedrības interešu kontekstā, ieinteresētajām personām ir paaugstinātas prasības attiecībā uz firmas, kas veic revīzijas uzdevumu sabiedriskas nozīmes struktūrā, neatkarību.

400.8 punktā aprakstīto sabiedriskas nozīmes struktūrām piemērojamo materiālu mērķis ir apmierināt šīs cerības, tādējādi palielinot ieinteresēto personu uzticību uzņēmuma finanšu pārskatiem, kurus var izmantot, novērtējot uzņēmuma finansiālo stāvokli.

[Spēkā esošais 400.9 līdz R400.14 punkts (pārskatīti saskaņā ar NAS projektu) tiks attiecīgi pārnumurēti par 400.11 līdz R400.16 punktu.]

Prasības un piemērošanas materiāli

[Punkti R400.17 līdz R400.21 kopā ar virsrakstu tiks pievienoti aiz R400.16. punkta.]

Sabiedriskas nozīmes struktūras

R400.17 Šīs daļas kontekstā struktūra ir uzskatāma par sabiedriskas nozīmes struktūru, ja tā atbilst kādai no šādām kategorijām:

- (a) publiskā apgrozībā esošs uzņēmums;
- (b) uzņēmums, kura viena no galvenajām funkcijām ir pieņemt noguldījumus no iedzīvotājiem;
- (c) uzņēmums, kura viena no galvenajām funkcijām ir sniegt apdrošināšanas pakalpojumus iedzīvotājiem; vai
- (d) uzņēmums, kas kā tāds specifiski norādīts normatīvajos aktos vai profesionālajos standartos, lai sasniegtu 400.10 punktā minēto mērķi.

R400.17A1 Ja normatīvajos aktos vai profesionālajos standartos attiecībā uz uzņēmumiem, kam jāatbilst 400.10 punktā aprakstītajam mērķim, tiek izmantoti citi jēdzieni nevis “sabiedriskas nozīmes struktūra”, šādi jēdzieni tiek uzskatīti par līdzvērtīgiem. Tomēr, ja normatīvie akti vai profesionālie standarti norāda uzņēmumus kā “sabiedriskas nozīmes struktūras” citu iemeslu dēļ, kuri nav saistīti ar 400.10 punktā aprakstīto mērķi, tad šāds apzīmējums ne vienmēr nozīmē, ka šādi uzņēmumi ir sabiedriskas nozīmes struktūras Kodeksa izpratnē.

R400.18 Ievērojot R400.17 punkta prasības, firma attiecībā uz R400.17 punkta a) līdz c) apakšpunktos minētajām kategorijām ņem vērā precīzākas definīcijas, kas noteiktas normatīvajos aktos vai profesionālajos standartos.

R400.18 A1 R400.17 punkta a) līdz c) apakšpunktos noteiktās kategorijas ir plaši/vispārīgi definētas, neņemot vērā lielumu vai citus faktorus, kas var būt būtiski konkrētā jurisdikcijā. Tāpēc Kodekss paredz, ka iestādēm, kuru pienākumos ietilpst profesionālu grāmatvežu ētikas standartu noteikšana, ir skaidrāk jādefinē šīs kategorijas, piemēram:

- atsaucoties uz konkrētiem publiskiem vērtspapīru tirgiem;

- atsaucoties uz vietējiem normatīviem aktiem, kas nosaka bankas vai apdrošināšanas sabiedrības definīciju;
 - iekļaujot uzņēmumus attiecībā uz īpašiem uzņēmumu veidiem, piemēram, uzņēmumi ar kopīgām īpašumtiesībām;
 - nosakot lieluma kritērijus konkrētiem uzņēmumu veidiem.
- R400.18 A2 R400.17d) punkts paredz, ka iestādes, kuru pienākumos ietilpst profesionālu grāmatvežu ētikas standartu noteikšana, papildinās sabiedriskas nozīmes struktūru kategorijas, lai sasniegtu 400.10 punktā aprakstīto mērķi, ņemot vērā 400.9 punktā izklāstītos faktorus. Atkarībā no faktiem un apstākļiem konkrētajā jurisdikcijā, šādas kategorijas var būt:
- pensiju fondi;
 - kolektīvo ieguldījumu struktūras;
 - privāti uzņēmumi ar lielu skaitu ieinteresēto personu (kas nav ieguldītāji);
 - bezpeļņas organizācijas vai valsts iestādes;
 - publisko pakalpojumu sniedzēji (piemēram, komunālie pakalpojumi)
- R400.19 A1 Firmai ieteicams izvērtēt, vai šīs daļas kontekstā par sabiedriskas nozīmes struktūrām ir uzskatāmas citas struktūras. Šajā procesā firma var apsvērt faktorus, kas izklāstīti 400.9 punktā, kā arī šādus faktorus:
- vai uzņēmums tuvākajā nākotnē varētu kļūt par sabiedriskas nozīmes struktūru;
 - vai līdzīgos apstākļos iepriekšējā firma attiecībā uz šo uzņēmumu ir piemērojusi sabiedriskas nozīmes struktūrām noteiktās neatkarības prasības;
 - vai līdzīgos apstākļos firma attiecībā uz citiem uzņēmumiem ir piemērojusi sabiedriskas nozīmes struktūrām noteiktās neatkarības prasības;
 - vai uzņēmums ir norādīts kā tāds, kas nav uzskatāms par sabiedriskas nozīmes struktūru saskaņā ar normatīvajiem aktiem vai profesionālajiem standartiem;
 - vai uzņēmums vai citas ieinteresētās personas ir lūgušas firmai attiecībā uz uzņēmumu piemērot sabiedriskas nozīmes struktūrām noteiktās neatkarības prasības, un, ja tā, vai ir kādi iemesli šā lūguma nepildīšanai;
 - uzņēmuma korporatīvās pārvaldības kārtība, piemēram, vai personas, kam uzticēta pārvalde, ir nodalītas no īpašniekiem vai vadības.

Publiska informācijas sniegšana — neatkarības prasību piemērošana sabiedriskas nozīmes struktūrām

R400.20 Saskaņā ar R400.21. punktu, ja firma finanšu pārskatu revīzijas laikā ir piemērojusi neatkarības prasības attiecībā uz sabiedriskas nozīmes struktūrām, kā aprakstīts 400.8 punktā, firma publisko šo faktu tādā veidā, kādu uzskata par piemērotu, ņemot vērā informācijas sniegšanas laiku un informācijas pieejamību ieinteresētajām personām.

R400.21 Izņēmuma kārtā no R400.20 punkta firma nedrīkst atklāt šādu informāciju, ja tādas rīcības rezultātā atklāsies arī konfidenciāli uzņēmuma nākotnes plāni.

[Pašreizējā R400.20 punkta numerācija ir mainīta uz R400.22, un šis punkts tiks aizstāts ar R400.22 punktu, kā norādīts turpmāk].

Saistītie uzņēmumi

R400.22 Saskaņā ar definīciju revīzijas klients, kas saskaņā ar R400.17 un R400.18 punktu ir publiskā apgrozībā esošs uzņēmums, ietver visus tā saistītos uzņēmumus. Visu pārējo uzņēmumu gadījumā šajā daļā sniegtās atsauces uz revīzijas klientu iekļauj tā saistītos uzņēmumus, kas atrodas klienta tiešā vai netiešā kontrolē. Ja revīzijas grupai ir zināms vai ir iemesls uzskatīt, ka, kādas attiecības vai apstākļi, kuros iesaistīti jebkādi citi klienta saistītie uzņēmumi ir svarīgi, lai novērtētu firmas neatkarību no klienta, revīzijas grupa ņem šādu saistīto uzņēmumu vērā, identificējot un novērtējot apdraudējumu neatkarībai.

[400.23—400.29 punkts ir apzināti atstāts tukšs.]

IZRIETOŠĀS UN ATBILSTOŠĀS IZMAIŅAS

3. DAĻA — PROFESIONĀLI GRĀMATVEŽI PUBLISKĀ PRAKSĒ

300. SADAĻA

KONCEPTUĀLO PAMATNOSTĀDŅU PIEMĒROŠANA — PROFESIONĀLI GRĀMATVEŽI PUBLISKĀ PRAKSĒ

Prasības un piemērošanas materiāli

Apdraudējumu novērtēšana

Jaunas informācijas vai izmaiņu faktos un apstākļos apsvēršana

[Spēkā esošais 300.7 A7 punkts tiks aizstāts ar 300.7 A7 punktu, kā norādīts zemāk.]

300.7 A7 Jaunas informācijas vai faktu un apstākļu izmaiņu piemēri, kas var ietekmēt apdraudējuma līmeni, ir šādi:

- tiek paplašināts profesionālo pakalpojumu apjoms;
- klients kļūst par publiskā apgrozībā esošu uzņēmumu vai iegādājas citu biznesa vienību;
- firma apvienojas ar citu firmu;
- profesionāls grāmatvedis vienlaicīgi sniedz pakalpojumus diviem klientiem un starp abiem klientiem rodas strīds;
- mainās profesionālā grāmatveža personiskās vai tuvākās ģimenes attiecības.

4A DAĻA — NEATKARĪBA REVĪZIJAS UN PĀRBAUDES UZDEVUMOS

600. SADAĻA

AR APLIECINĀJUMU NESAISTĪTU PAKALPOJUMU SNIEGŠANA REVĪZIJAS KLIENTAM

Prasības un piemērošanas materiāli

Vispārīgi

...

[Spēkā esošais 600.7 A1 punkts tiks aizstāts ar 600.7 A1 punktu, kā norādīts zemāk.]
Risks, kas saistīts ar vadības līmeņa pienākumu/atbildības uzņemšanos, sniedzot ar apliecinājumu nesaistītus pakalpojumus

607.A1 Ja firma vai tīkla firma revīzijas klientam sniedz ar apliecinājumu nesaistītus pakalpojumus, pastāv risks, ka firma vai tīkla firma uzņemsies vadības līmeņa pienākumus/atbildību, izņemot, ja firma vai tīkla firma ir pārliecinājusies, ka ir ievērotas R400.16 punkta prasības.

Apdraudējumu identificēšana un novērtēšana

Visi revīzijas klienti

...

[Spēkā esošais 600.9 A2 punkts tiks aizstāts ar 600.9 A2 punktu, kā norādīts zemāk]

600.9 A2 Faktori, kas ir būtiski, identificējot dažādu veidu apdraudējumus, kas varētu rasties revīzijas klientam sniedzot ar apliecinājumu nesaistītus pakalpojumus un novērtējot šāda apdraudējuma līmeni, ir šādi:

- pakalpojuma būtība, apjoms, paredzētais pielietojums un mērķis;
- pakalpojuma sniegšanas veids, piemēram, iesaistītie darbinieki un viņu atrašanās vieta;
- juridiskā un normatīvā vide, kurā tiek sniegts pakalpojums;
- tas, vai klients ir sabiedriskas nozīmes struktūra;
- klienta vadības un darbinieku kompetences līmenis attiecībā uz sniegtā pakalpojuma veidu;
- tas, kādā mērā klients nosaka būtiskos jautājumus, attiecībā uz kuriem pielietojams spriedums; (Skat. R400.15–R400.16 punktu);

- tas, vai pakalpojuma rezultāts ietekmēs grāmatvedības ierakstus/reģistrus vai atspoguļotos jautājumus finanšu pārskatos, par kuriem firma sniegs atzinumu, un, ja ietekme ir, tad:
 - tas, cik būtiska būs pakalpojuma iznākuma ietekme uz finanšu pārskatiem;
 - kāda ir subjektivitātes pakāpe, nosakot atbilstošās summas vai pieeju tiem jautājumiem, kas atspoguļoti finanšu pārskatos;
- pakalpojuma ietekmes (ja tāda ir) veids un apjoms uz sistēmām, kas ģenerē informāciju, kura veido nozīmīgu daļu no klienta:
 - grāmatvedības ierakstiem/reģistriem vai finanšu pārskatiem, par kuriem firma sniegs atzinumu;
 - iekšējās kontroles sistēmām attiecībā uz finanšu pārskatu sagatavošanu;
- tas, kādā mērā plānots paļauties uz pakalpojuma rezultātu revīzijas ietvaros;
- maksa par ar apliecinājumu nesaistīto pakalpojumu sniegšanu.

...

Konsultāciju un ieteikumu sniegšana

[Spēkā esošā 600.17 punkta a) apakšpunkts tiks aizstāts ar a) apakšpunktu, kā norādīts tālāk.]

- R600.17** Izņēmuma kārtā attiecībā uz R600.16 punkta nosacījumiem firma vai tīkla firma var (drīkst) sniegt konsultācijas un ieteikumus revīzijas klientam, kas ir sabiedriskas nozīmes struktūra, saistībā ar informāciju vai jautājumiem, kas rodas revīzijas gaitā, ar nosacījumu, ka firma:
- (a) neuzņemas vadības līmeņa pienākumus/atbildību (skat. R400.15 un R400.16) punktu; un
 - (b) piemēro konceptuālās pamatnostādnes, lai identificētu, novērtētu un novērstu apdraudējumus (izņemot ar pašizvērtējumu saistītus apdraudējumus) neatkarībai, ko varētu radīt šādu konsultāciju sniegšana.

...

Apsvērumi attiecībā uz konkrētiem saistītajiem uzņēmumiem

[Spēkā esošais 600.26 punkts tiks aizstāts ar 600.26 punktu, kā norādīts zemāk.]

R600.26 Šajā sadaļā nosacījumi iekļauj prasības, kas firmām un tīkla firmām aizliedz sniegt noteiktus ar apliecinājumu nesaistītus pakalpojumus revīzijas klientiem. Izņēmuma kārtā atkāpjoties no šīm prasībām un R400.15 punkta nosacījumiem, firma vai tīkla firma var (drīkst) uzņemties vadības pienākumus/atbildību vai sniegt noteiktus ar apliecinājumu nesaistītus pakalpojumus, kas citādi būtu aizliegti, šādiem ar klientu, par kura finanšu pārskatiem firma sniegs atzinumu, saistītajiem uzņēmumiem:

- (a) uzņēmums, kuram ir tieša vai netieša kontrole pār revīzijas klientu;
- (b) uzņēmums, kuram ir tiešas finansiālas intereses/līdzdalība klientā, ar nosacījumu, ka šādam uzņēmumam ir būtiska ietekme pār klientu un intereses/līdzdalība klienta uzņēmumā ir būtiska šim uzņēmumam; vai
- (c) uzņēmums, kas atrodas kopīgā kontrolē ar klientu, ja ir izpildīti visi turpmāk minētie nosacījumi:
 - (i) firma vai tīkla firma nesniedz atzinumu par saistītā uzņēmuma finanšu pārskatiem;
 - (ii) firma vai tīkla firma tieši vai netieši neuzņemas vadības pienākumus/atbildību par uzņēmumu, par kura finanšu pārskatiem firma sniegs atzinumu.
 - (iii) pakalpojumi nerada ar pašizvērtējumu saistītu apdraudējumu; un
 - (iv) firma novērš citu veidu apdraudējumus, kas rodas, sniedzot šādus pakalpojumus, un kas nav pieņemamā līmenī.

...

601. APAKŠSADAĻA — GRĀMATVEDĪBAS UN UZSKAITES PAKALPOJUMI

...

Prasības un piemērošanas materiāli

...

Iespējamais apdraudējums, kas izriet no grāmatvedības un uzskaites pakalpojumu sniegšanas

...

Revīzijas klienti, kas nav sabiedriskas nozīmes struktūras

...

[Spēkā esošais 601.5 A2 punkts tiks aizstāts ar 601.5 A2 punktu, kā norādīts zemāk]

601.5 A2 Pakalpojumu piemēri, kurus varētu uzskatīt par rutīnas vai mehāniskiem pakalpojumiem:

- darba samaksas aprēķinu vai atskaišu/pārskatu sagatavošana, pamatojoties uz klienta ģenerētiem/radītiem datiem, lai klients tos apstiprinātu un veiktu apmaksu;
- tādu periodisku darījumu reģistrēšana, kuru summas ir viegli nosakāmas no pirdokumentiem vai klienta ģenerētiem datiem, piemēram, komunālo pakalpojumu rēķinu reģistrēšana, ja klients ir noteicis vai apstiprinājis atbilstošu konta klasifikāciju;
- pamatlīdzekļu nolietojuma aprēķināšana, saskaņā ar klienta noteiktu grāmatvedības politiku un klienta noteiktām lietderīgās izmantošanas laika un atlikušās vērtības aplēsēm;
- klienta kodētu darījumu grāmatošana virsgrāmatā;
- klienta apstiprinātu ierakstu grāmatošana kontu apgrozījuma pārskatā;
- finanšu pārskatu sagatavošana, pamatojoties uz klienta apstiprinātu kontu atlikumu pārskatā (kontu apgrozījumu pārskatā) iekļautu informāciju, un saistīto pielikumu sagatavošana, pamatojoties uz klienta apstiprinātiem ierakstiem.

Firma vai tīkla firma drīkst sniegt šādus pakalpojumus revīzijas klientiem, kas nav sabiedriskas nozīmes struktūras, ar nosacījumu, ka firma vai tīkla firma ievēro R400.16 punkta prasības, lai nodrošinātu, ka tā neuzņemas vadības pienākumus/atbildību saistībā ar pakalpojumu, un ievēro R601.5b) punkta prasības.

605. APAKŠSADAĻA — IEKŠĒJĀ AUDITA PAKALPOJUMI

...

Prasības un piemērošanas materiāli

...

Risks, kas saistīts ar vadības atbildības/pienākumu uzņemšanos, sniedzot iekšējā audita pakalpojumus*[Spēkā esošais R605.3 punkts tiks aizstāts ar R605.3 punktu, kā norādīts zemāk.]*

R605.3 Saskaņā ar R400.15. punktu firma vai tīkla firma nedrīkst uzņemties vadības pienākumus/atbildību. Sniedzot iekšējā audita pakalpojumus revīzijas klientam, firmai jāpārlicinās, ka:

- (a) klients norīko/ieceļ piemērotus un kompetentus resursus, kas atskaitās personām, kam uzticēta pārvalde, lai tās varētu:
 - (i) visos gadījumos uzņemties atbildību par iekšējā audita darbībām; un
 - (ii) apliecināt un uzņemties atbildību par iekšējās kontroles sistēmas izstrādi, ieviešanu un uzturēšanu;
- (b) klients pārbauda, izvērtē un apstiprina iekšējā audita pakalpojumu apjomu, risku un regularitāti;
- (c) klients novērtē iekšējā audita pakalpojumu atbilstību un to darbības rezultātā gūtos secinājumus;
- (d) klients novērtē un nosaka, kurus iekšējā audita pakalpojumu rezultātā sniegtos ieteikumus ieviest, un pārvalda ieviešanas procesu; un
- (e) klients ziņo personām, kam uzticēta pārvalde, par nozīmīgiem konstatētajiem faktiem un iekšējā audita pakalpojumu rezultātā sniegtajiem ieteikumiem.

...

606. APAKŠSADAĻA — INFORMĀCIJAS TEHNOLOĢIJU UN SISTĒMU PAKĀLPOJUMI

...

Prasības un piemērošanas materiāli

...

Risks, kas saistīts ar vadības atbildības/pienākumu uzņemšanos, sniedzot IT sistēmu pakalpojumus

[Spēkā esošais R606.3 punkts tiks aizstāts ar R606.3 punktu, kā norādīts zemāk.]

R606.3 Saskaņā ar R400.15. punktu firma vai tīkla firma nedrīkst uzņemties vadības atbildību/pienākumus. Sniedzot IT sistēmu pakalpojumus revīzijas klientam, firmai vai tīkla firmai jāpārlicinās, ka:

- (a) klients apliecina savu atbildību par iekšējās kontroles sistēmas ieviešanu un pārraudzību;
- (b) klients norīko kompetentu darbinieku, ieteicams, no vadošo darbinieku vidus, kurš ir atbildīgs par jebkādu vadības līmeņa lēmumu pieņemšanu saistībā ar aparatūras vai programmatūras sistēmu izstrādi un ieviešanu;
- (c) klients pieņem visus vadības līmeņa lēmumus saistībā ar izstrādes un ieviešanas procesu;
- (d) klients novērtē sistēmas izstrādes un ieviešanas atbilstību un rezultātus; un
- (e) klients uzņemas atbildību par sistēmas (aparatūras vai programmatūras) darbību un par datiem, ko sistēma ģenerē vai izmanto.

...

609. APAKŠSADAĻA —PERSONĀLA ATLASĒS PAKALPOJUMI

...

Prasības un piemērošanas materiāli

...

Risks, kas saistīts ar vadības atbildības/pienākumu uzņemšanos, sniedzot personāla atlasē pakalpojumus

[Spēkā esošais R609.3 punkts tiks aizstāts ar R609.3 punktu, kā norādīts zemāk.]

R609.3 Saskaņā ar R400.15. punktu firma vai tīkla firma nedrīkst uzņemties vadības atbildību/pienākumus. Sniedzot personāla atlasē pakalpojumus revīzijas klientam, firmai jāpārlicinās, ka:

- (a) klients norīko darbinieku, ieteicams, no vadošo darbinieku vidus, kurš ir atbildīgs par jebkādu vadības līmeņa lēmumu pieņemšanu saistībā ar personāla atlasē; un
- (b) klients pieņem jebkādas vadības līmeņa lēmumus saistībā ar personāla atlasē, tostarp:
 - potenciālo kandidātu piemērotības noteikšanu un piemērotu kandidātu atlasē amatam;
 - darba nosacījumu noteikšanu un pārrunu veikšanu par tādiem aspektiem kā atalgojums, darba laiks un piemaksas.

TERMINU VĀRDNĪCA, TOSTARP ABREVIATŪRU SARAKSTS

[Pašreizējās terminu “revīzijas klients” un “sabiedriskas nozīmes struktūra” definīcijas tiks aizstātas ar turpmāk izklāstītajām definīcijām.]

Revīzijas klients Sabiedrība, kam firma sniedz pakalpojumus saistībā ar finanšu pārskatu revīziju. Ja klients ir publiskā apgrozībā esošs uzņēmums, saskaņā ar R400.17 un R400.18 punktu, revīzijas klients vienmēr ietvers tā saistītos uzņēmumus. Ja revīzijas klients nav publiskā apgrozībā esošs uzņēmums, revīzijas klients ietvers tos saistītos uzņēmumus, kas atrodas revīzijas klienta tiešā vai netiešā kontrolē. (Skat. arī R400.22 punktu.)

4A daļā jēdziens “revīzijas klients” līdzvērtīgi attiecas arī uz “pārbaudes uzdevuma klients”.

Sabiedriskas nozīmes struktūra 4A daļas kontekstā uzņēmums ir sabiedriskas nozīmes struktūra, ja tā ietilpst kādā no šādām kategorijām:

- (a) publiskā apgrozībā esošs uzņēmums;
- (b) uzņēmums, kura viena no galvenajām funkcijām ir pieņemt noguldījumus no iedzīvotājiem;
- (c) uzņēmums, kura viena no galvenajām funkcijām ir sniegt apdrošināšanas pakalpojumus iedzīvotājiem; vai
- (d) uzņēmums, kas kā tāds specifiski norādīts normatīvajos aktos vai profesionālajos standartos, lai sasniegtu 400.10 punktā minēto mērķi.

Kodekss paredz, ka šīs kategorijas ir precīzāk jādefinē vai jāpapildina, kā aprakstīts 400.18 A1 un 400.18 A2 punktā.

[Pašreizējā termina “biržā reģistrēts uzņēmums” definīcija, kas sniegta terminu vārdnīcā, tiks svītrotā.]

[Terminu vārdnīcā tiks iekļauta termina “publiskā apgrozībā esošs uzņēmums” definīcija kopā ar biržā reģistrēta uzņēmuma kā publiskā apgrozībā esošas sabiedrības piemēru.]

Publiskā apgrozībā esošs uzņēmums Uzņēmums, kas emitē finanšu instrumentus, kurus var nodot citām personām un tirgot, izmantojot publiski pieejamu tirgus mehānismu, tostarp kotējot biržā.

Biržā reģistrēts uzņēmums, saskaņā ar attiecīgiem vērtspapīru tirdzniecības jomas tiesību aktiem ir Publiskā apgrozībā esoša uzņēmuma piemērs.

SPĒKĀ STĀŠANĀS DATUMS

Paziņojumā par sabiedriskas nozīmes struktūrām izklāstītie labojumi stāsies spēkā attiecībā uz finanšu pārskatu revīzijām par pārskata periodiem, kuri sākas 2024. gada 15. decembrī un vēlāk.)

Ir atļauta prasību ieviešana arī pirms noteiktā termiņa.

International
Federation
of Accountants™

529 Fifth Avenue, New York, NY 10017
Tel. +1 (212) 286-9344 Fakss. +1 (212)
286-9570

www.ifac.org

ISBN: 978-1-60815-517-0